

Konidaris G. Galara (h)

Γ.ΚΟΝΙΔΑΡΗ - Γ.ΚΑΛΑΡΑ

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ

ΕΞΟΦΥΛΛΟΝ
Μ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1281

ΕΚΔΟΤΑΙ - Ι.Δ.ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

4062

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σ 69 ΤΤΑΒ
Κονιδάρη Γ. ΚΑΛΑΡΑ (Γ.)
1831

Γ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ - Γ. ΚΑΛΑΡΑ

Ο Δ Υ Σ Σ Ε Ι Α ✓

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ ΤΡΙΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ 1934

Ἀντίτυπα 8.000

Ἀριθ. ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 51231,51232-20-8-34

Βιβλιοπωλείον Ἑστίας
4062 4

ΔΩΡΕΑΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

46α-ΣΤΑΔΙΟΥ-46α

1934

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1281

Ε. ΚΟΛΛΑΡΟΥ - Ε. ΚΑΛΑΡΑ

Τὰ γνήσια αντίτυπα ἔχουν σὲ αὐτὴν τὴν σελίδα τὴν σφρα-
γίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

ΤΡΙΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΣΤΙΑΣ

ΕΣΤΙΑΣ

ΕΣΤΙΑΣ

Handwritten signature and date: 1914

ΕΣΤΙΑΣ
ΕΚΔΟΣΤΑΙ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"
482-ΣΤΑΙΟΥ-482

Τύποις: ΕΛΛΑΣ Α.Ε. Κατάστημα Κάνιγγος 4, Ἐργοστάσια Μακεδονίας 10-14

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

‘Ο Μενέλαος καὶ ἡ ‘Ελένη.

Τὸν παλιὸ καιρὸ ἡ Ἑλλάδα μας δὲν ἦτο ὅπως σήμερον ἓνα κράτος.

Κάθε μεγάλη πολιτεία καὶ κάθε μεγάλο νησί ἦτο καὶ βασίλειον καὶ εἶχε δικό του βασιλέα.

Καὶ ἡ Σπάρτη ἦτο τότε βασίλειον καὶ βασιλέα της εἶχε τὸν Μενέλαο.

‘Ο Μενέλαος εἶχε γυναίκα του τὴν πεντάμορφη ‘Ελένη. Ἄλλη γυναίκα ὁμορφη σὰν αὐτὴ δὲν εἶχε ἡ Ἑλλάδα. ‘Ο Μενέλαος ἀγαποῦσε πάρα πολὺ τὴν ‘Ελένη ἀλλὰ καὶ ἡ ‘Ελένη ἀγαποῦσε τὸν Μενέλαο.

Ἐξοῦσαν εὐτυχισμένοι. Τίποτε δὲν τοὺς ἔλειπε. Εἶχαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ.

Ἐξαφνα φθάνει στὴ Σπάρτη ἀπὸ μακρινὸ μέρος ἓνα βασιλόπουλο, ὁ Πάρις.

‘Ο Μενέλαος καὶ ἡ ‘Ελένη τὸν ἐκαλοδέχθησαν καὶ τὸν ἐφιλοξένησαν στὸ παλάτι των.

Μιὰν ἡμέρα ὁ Μενέλαος λέγει στὴν Ἑλένη :

— «Βασίλισσα, εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάγω βιαστικὰ στὴν Κρήτη. Ὅσο λείπω θὰ εἶναι ἐδῶ ὁ Πάρις, ὁ φίλος μας, καὶ θὰ ἔχῃς καλὴ συντροφιὰ».

— «Πήγαινε δίχως ἔννοια στὸ ταξίδι σου, Μενέλαε» εἶπε ὁ Πάρις, καὶ ὁ Μενέλαος ἔφυγε.

Ὁ Πάρις φεύγει ἀπὸ τὴ Σπάρτη μὲ τὴν Ἑλένη.

Ὁ Πάρις εἶχε στὸ νοῦ του ἄλλα σχέδια. Ἄρχισε νὰ ἐπαινῇ στὴν Ἑλένη τὴν πατρίδα του.

— «Σὰν τὴν Τροία, ἔλεγε, δὲν εἶναι ἄλλη χώρα στὸν κόσμο. Ἐκεῖ εἶναι τόπος γιὰ νὰ ζήσῃ κανεὶς εὐτυχισμένα».

Ὁ Πάρις δὲν ἐσυλλογίσθηκε πόσο εὐγενικὰ τὸν ἐδέχθηκε καὶ τὸν ἐφιλοξένησε ὁ Μενέλαος στὸ παλάτι του. Δὲν ἐσυλλογίσθηκε τί μεγάλο κακὸ θὰ ἔκαμνε σὲ ἐκεῖνον, πού τοῦ εἶχε δεῖξει τόση ἐμπιστοσύνη καὶ τόση ἀγάπη. Καὶ μιὰν ἡμέρα λέγει τῆς Ἑλένης νὰ φύγουν μαζὶ γιὰ τὴν Τροία. Καὶ ἡ ἀσυλλόγιστη βασίλισσα ἄκουσε τὰ λόγια του. Καὶ φεύγοντας μαζὶ μιὰ νύκτα ἀπὸ τὸ παλάτι, ἐπῆραν ὅλα τὰ στολίδια, πού τῆς εἶχε χαρισμένα ὁ Μενέλαος, καὶ ἄλλα χρυσαφικά.

Τὸ πλοῖο μὲ τὰ πολλὰ κουπιὰ, πού εἶχε φέρει τὸν Πάρι στὴν Ἑλλάδα, τοὺς ἐπερίμενε κάτω μακριὰ στὴν ἀκρογιαλιά. Μπαίνουν μέσα. Οἱ ναῦτες τραβοῦν μὲ δύναμη τὰ κουπιὰ. Τὸ πλοῖο ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ στεριά. Ὁ ἀέρας φουσκώνει τὸ πανὶ καὶ τὸ πλοῖο τρέχει γοργά.

Ἄφηνουν πίσω τὴν Πελοπόννησο. Περνοῦν τὰ νησιὰ, πὺρ τὰ λέγουν Κυκλάδες. Περνοῦν τὴν μοσχοβολημένη Χίο, τὴν καταπράσινη Μυτιλήνη. Προχωροῦν στὴ μικρὴ Τένεδο καὶ φθάνουν σ' ἓνα ἀκρογιάλι.

Ἐκεῖ σ' ἓνα μεγάλο κάμφο, ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα, ἐφάνταζε ἡ Τροία, ἡ πατρίδα τοῦ Πάρι.

Ἡ Τροία ἦτο μεγάλη καὶ ὡραία πολιτεία, καὶ ὁλόγυρα εἶχε ψηλὸ κάστρο.

Βασιλέας τῆς Τροίας ἦτο ὁ πατέρας τοῦ Πάρι, ὁ γέρο-Πριάμος, ὁ εὐτυχισμένος βασιλέας γιὰ τὰ πολλὰ πλοῦτη του καὶ τὰ πολλὰ παιδιά του.

Ὅταν ἦλθε στὴν Τροία ὁ Πάρις μὲ τὴν ξένη γυναίκα καὶ τὰ ξένα πλοῦτη, ὁ Πριάμος ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἠθέλε νὰ τοὺς διώξη. Ἀλλὰ ἡ Ἑλένη τοῦ ἐμίλησε τόσο εὐγενικά, πὺρ γιὰ χάρις τῆς τοὺς ἐκράτησε.

Συχνὰ ὅμως ὁ Πριάμος ἐκουνοῦσε λυπητερὰ τὸ ἀσπρόμαλλο κεφάλι του, σὰν νὰ ἐπρόβλεπε τί κακὸ ἔμελλε νὰ πάθῃ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ γενιά του καὶ ὁ τόπος του.

Ἐφερνε στὸ νοῦ του τὸ ὄνειρο πὺρ εἶχε ἰδεῖ ἡ γυναίκα του, ὅταν ἦτο νὰ γεννήσῃ τὸν Πάρι.

Εἶχε ἰδεῖ πὺρ ἔπιασε φωτιὰ τὸ παλάτι καὶ οἱ φλόγες ἐξαπλώθηκαν καὶ ἔκαμαν στάκτη ὅλη τὴ χώρα. Καὶ τὸ ὄνειρο τὸ ἐξήγησαν πὺρ τὸ παιδί αὐτὸ θὰ κάμῃ μὴν ἡμέρα μεγάλο κακὸ στὴ πατρίδα του.

Οἱ Ἕλληνες ἐκήρυξαν πόλεμο τῆς Τροίας.

Ὅταν ἐγύρισε στὴ Σπάρτη ὁ Μενέλαος, οἱ ὑπηρέτες του τοῦ εἶπαν μὲ μεγάλη λύπη τί ἔγινε.

Ὁ Μενέλαος ἦτο ἀπαρηγόρητος.

Μιὰν ἡμέρα ὅμως εἶπε μὲ τὸ νοῦ του :

«Τί ὠφελοῦν τὰ δάκρυα! Πρέπει νὰ εὔρω τρόπο νὰ πάρω πίσω τὴν Ἑλένη καὶ νὰ τιμωρήσω τὸν Πάρη, ὅπως τοῦ ἀξίζει».

Ἀμέσως τρέχει στὸν ἀδελφό του τὸν Ἀγαμέμνονα, ποῦ ἦτο βασιλέας στὶς Μυκῆνες. Τὸν ἀγκάλιασε καὶ μὲ δακρυσιμένα μάτια τοῦ εἶπε τὸν πόνο του.

Ὁ Ἀγαμέμνονας, σὰν καλὸς ἀδελφός, τὸν ἐσυμπόνεσε, ἀλλὰ πῶς νὰ τὸν βοηθήσῃ :

Οὔτε αὐτός, οὔτε ὁ Μενέλαος εἶχαν πολὺ στρατό. Τὰ βασίλειά των ἦσαν μικρά. Καὶ ἡ Τροία ἦτο πολὺ μακριά, εἶχε πολὺ στρατὸ καὶ κάστρο ψηλὸ καὶ δυνατὸ. Γι' αὐτὸ ὁ Ἀγαμέμνονας ἔστειλε καὶ ἐκάλεσε στὶς Μυκῆνες ἀπὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα τοὺς βασιλεῖς γιὰ νὰ ἀποφασίσουν τί πρέπει νὰ κάμουν.

Στὸ συμβούλιο, ποῦ ἔγινε στὶς Μυκῆνες, ὅλοι ἐσυμφώνησαν πῶς αὐτὸ ποῦ εἶχε κάμει ὁ Πάρης δὲν ἐπρόσβαλλε μόνο τὸν Μενέλαο, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα ὁλόκληρη. Καὶ ἀποφάσισαν νὰ στείλουν νὰ ζητήσουν τὴν Ἑλένη καὶ τοὺς θησαυροὺς ποῦ ἐπῆρε· νὰ ζητήσουν ἀκόμη καὶ τὴν τιμωρία τοῦ Πάρη.

Τοῦ κάκου ὅμως οἱ Τρωαδίτες οὔτε τὴν Ἑλένη ἔδωσαν, οὔτε τοὺς θησαυροὺς, οὔτε τὸν Πάρη ἐτιμώρησαν.

Γι' αὐτὸ οἱ Ἕλληνες ἐκήρυξαν τότε τὸν πόλεμο τῆς Τροίας.

Πῶς ἐμαζεύθη ὁ στρατὸς τῶν Ἑλλήνων.

Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἐξεκίνησαν στρατοὶ καὶ πλοῖα καὶ ἐμαζεύθησαν στὴν Αὐλίδα.

Ἐκατὸ χιλιάδες ἑλληνικὰ παλληκάρια καὶ χίλια διακόσια πλοῖα καὶ ὅλοι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδας ἐμαζεύθησαν ἐκεῖ.

Πρῶτοι πρῶτοι ἔφθασαν ἐκεῖ ὁ Ἄγαμέμνωνας καὶ ὁ Μενέλαος.

Ἐκεῖ ἦλθε καὶ ὁ ξακουσμένος γιὰ τὴ γνώση του γέρο-Νέστορας, ὁ βασιλέας τῆς Πύλου.

Ἐκεῖ ἦλθε καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ βασιλέας τῆς Ἰθάκης, ὁ ἐξυπνότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἕλληνας.

Ἐκεῖ στὴν Αὐλίδα ἦλθε καὶ ὁ βασιλέας τῶν γενναίων Μυρμιδόνων, ὁ Ἀχιλλεύς.

**Ἡ θεὰ Ἀρτέμιδα δὲν ἀφήνει τοὺς Ἕλληνας
νὰ ξεκινήσουν.**

Τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἦσαν ἔτοιμα νὰ κάμουν πανὰ γιὰ τὴν Τροία. Ἐπερίμεναν νὰ φυσήσῃ βοθητικὸς ἄνεμος. Ἀλλὰ ὁ ἄνεμος δὲν ἐφυσοῦσε. Ἐπέρασε μιὰ ἡμέρα, ἐπέρασαν δύο, τρεῖς, δέκα. Καμμιά ζαρωματιὰ δὲν ἐτάραζε τὴν ἥσυχη θάλασσα, πὺ ἔλαμπε σὰν καθρέφτης.

Ὁ στρατὸς ἄρχισε νὰ στενοχωρῆται.

«Κάποιος ἀπὸ τοὺς θεοὺς θὰ εἶναι θυμωμένος μαζί μας, καὶ δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ φύγωμε ἀπὸ ἐδῶ» ἔλεγαν μέσα των ὅλοι.

— «Αὐτὸ πὺ συλλογίζεσθε εἶναι ἀλήθεια» τοὺς λέγει ὁ Κάλχας, ὁ μάντης, πὺ ἤξερε καὶ αὐτὰ πὺ ἔγιναν καὶ αὐτὰ πὺ θὰ γίνουν.

«Ἡ μεγάλη Ἀρτέμιδα, ἡ θεὰ τοῦ κυνηγιοῦ, εἶναι θυμωμένη, γιὰτὶ ὁ Ἄγαμέμνωνας μιὰν ἡμέρα κυνηγῶν-

τας ἐδῶ γύρω ἐσκότωσε τὸ ὄμορφο ἐλαφάκι της μὲ τὰ χρυσὰ κέρατα. Καὶ τότε μόνο θὰ ξεθυμῶσῃ ἡ θεά, ὅταν ὁ Ἄγαμέμνωνας τῆς προσφέρει μιὰ μεγάλη θυσία.

Ἡ μεγάλη θυσία ἔγινε καὶ τὰ πλοῖα ἠμπόρεσαν νὰ ἀναχωρήσουν.

Οἱ θεοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἀρτέμιδα, ἐπίστευαν καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους θεοὺς καὶ θεές.

Ἐπίστευαν δηλαδή, πῶς, κάθε ἓνας ἀπὸ τοὺς θεοὺς καὶ τὶς θεές των, εἶχε τὴν ἐξουσία καὶ τὴ δύναμή του σὲ ὀρισμένο πρᾶγμα. Καὶ ἔτσι εἶχαν θεὸν τοῦ Ἡλίου θεὸν τῆς θάλασσας, θεὸν τῶν ἀνέμων, θεὸν τῆς σοφίας, τοῦ Ἄδῃ, τῆς γεωργίας, τοῦ πολέμου καὶ οὕτω καθεξῆς.

Μεγαλύτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς θεοὺς ἦτο ὁ Ζεὺς ποῦ εἶχε σύζυγο τὴν Ἥρα. Ὁ Ζεὺς ἐπίστευαν πῶς ἦτο ὁ πατέρας τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων. Τὸν ἔλεγαν καὶ Ὀλύμπιο, γιατί ἐπίστευαν πῶς κατοικεῖ στὸν Ὀλυμπο, Ἐκεῖ στὸν Ὀλυμπο ἐγίνοντο τὰ συμβούλια τῶν θεῶν.

Ὁ Ἀπόλλωνας, ὁ Πλούτωνας, ὁ Ποσειδῶνας, ὁ Ἄρης, ὁ Αἴολος, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ Ἀρτέμιδα, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Δήμητρα καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἦσαν οἱ μεγάλοι θεοὶ των. Ἦσαν ὅμως καὶ ἄλλοι μικρότεροι.

Ἡ πολιορκία τῆς Τροίας.

Οἱ Τρωαδίτες εἶχαν μάθει πῶς ἔρχονται οἱ Ἕλληνες μὲ πολλὰ πλοῖα καὶ στρατό. Γι' αὐτὸ ἐμάζευσαν ὅσο

στρατὸ ἠμπόρεσαν καὶ ἦλθαν στὸ ἀκρογιαλί, γιὰ νὰ μὴν ἀφήσουν τοὺς Ἑλληνας νὰ βγοῦν ἔξω. Ἄρχηγός των ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς γιούς τοῦ Πριάμου, ὁ γενναῖος Ἑκτορας. Οἱ Ἑλληνες ἐπήδησαν ἀμέσως ἔξω ἀπὸ τὰ πλοῖα των καὶ ὤρμησαν ἐπάνω στοὺς ἐχθρούς.

Οἱ σαῖτες, τὰ κοντάρια καὶ τὰ σπαθιά τῶν Ἑλλήνων ἐτροποῦσαν ἀδιάκοπα τὰ κορμιὰ τῶν Τρωαδιτῶν. Ὅλη ἡ ἀκρογιαλιά ἐστρώθηκε μὲ κορμιὰ τῶν ἐχθρῶν.

Οἱ Τρωαδίτες δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἀντισταθοῦν ὡς τὸ τέλος· ἔφυγαν τρέχοντας καὶ ἐκλείσθησαν μέσα στὸ κάστρο των.

Οἱ Ἑλληνες ἔβγαλαν ἀπὸ τὰ πλοῖα ὅλα τὰ πράγματά των, ἐτράβηξαν τὰ πλοῖα στὴν ἀκρογιαλιά καὶ ἔστησαν τίς σκηνές των στὸν κάμπο, ὀλόγυρα στὴν Τροία.

Ἔτσι ἄρχισε ἡ πολιορκία τῆς Τροίας.

Τὸ ξύλινο ἄλογο.

Εἶχαν περάσει ἐννέα ὀλόκληρα χρόνια καὶ οἱ Ἑλληνες δὲν ἠμπόρεσαν νὰ πάρουν τὸ κάστρο τῆς Τροίας.

Εἶχαν πιά ἀπελπισθῆ καὶ δὲν ἤξεραν τί νὰ κάμουν.

Μιὰν ἡμέρα ὁ Κάλχας, ὁ μάντης, εἶδε τοὺς ἀρχηγούς πολὺ στενοχωρημένους καὶ τοὺς εἶπε :

— «Μὴν πονοκεφαλᾶτε ἄδικα νὰ κυριεύσετε τὴν Τροία μὲ τὰ ὄπλα. Τὴν Τροία δὲν θὰ τὴν πάρετε, παρὰ μόνο μὲ πονηρία».

Τότε οἱ ἀρχηγοὶ ἔκαμαν συμβούλιο καὶ ἐσυλλογίζοντο μὲ τί τρόπο ἠμποροῦσαν νὰ πάρουν τὴν Τροία.

Τέλος ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τὸ ξύλινο ἄλογο ἐκατόρθωσε
νὰ κυριεύσουν οἱ Ἕλληνες τὴν Τροία.

Ἡ ἐπιστροφή.

Οἱ Ἕλληνες ἐγύρισαν πίσω στὴν πατρίδα των ὑ-
στερα ἀπὸ δέκα χρόνια.

Ἄλλὰ καὶ αὐτοὶ δὲν ὑπόφεραν λίγα βάσανα.‡

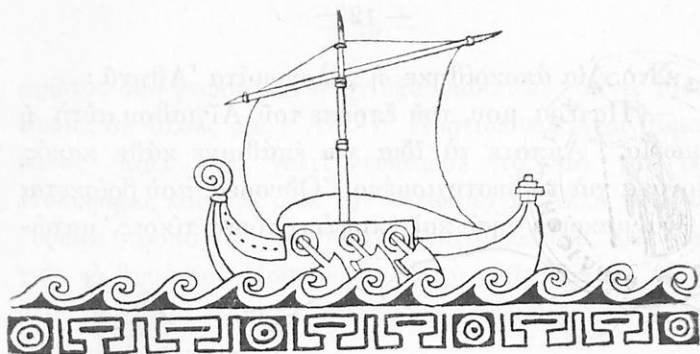
Πολλοὶ ἐτιμωρήθησαν ἀπὸ τοὺς θεοὺς, γιὰτὶ δὲν
ἐσεβάσθησαν τοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ μέρη τῆς
Τροίας. Ἄλλοι ἔχασαν τὸν δρόμο των καὶ εὐρέθησαν
σὲ ξένους καὶ μακρινοὺς τόπους. Ἄλλοι, μόλις ἐγύρισαν
στὴ πατρίδα των εὐρήκαν κακὸ θάνατο, ὅπως ὁ Ἄγα-
μέμνωνας.

Ἄλλὰ τὰ πιὸ πολλὰ βάσανα ἀπὸ ὅλους ὑπόφερε ὁ
Ὀδυσσεύς.

Δέκα ὀλόκληρα χρόνια ἐπλανήθηκε σὲ ξένα μέρη.

Καὶ τί βάσανα ἐπέρασε στὴ στεριά καὶ στὴ θάλασσα,
καὶ πόσα εἶδε καὶ πόσα ἔμαθε!

Τώρα θὰ ἰδοῦμε τὰ παθήματα τοῦ πολυβασανισμέ-
νου Ὀδυσσεύς, ὅπως τὰ ἱστορεῖ ὁ Ὅμηρος, ὁ πιὸ μεγά-
λος ποιητὴς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας καὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

Ο Δ Υ Σ Σ Ε Ι Α

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1. Τί ἀποφασίζουν οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα.

Μιὰν ἡμέρα ὅλοιοὶ θεοὶ ἦσαν μαζεμένοι κοντὰ στὸ Δία. Μονάχα ὁ Ποσειδώνας, ὁ θεὸς τῆς θάλασσας, ἔλειπε, γιατί εἶχε πάει ταξίδι σὲ χώρα μακρινή.

Ὁ Ζεὺς ἐθυμήθηκε τὸν Αἴγισθο, ἀπὸ τὶς Μυκῆνες, καὶ εἶπε στοὺς ἄλλους θεοὺς :

— Τί παράξενοι πού εἶναι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ! Νομίζουν πῶς, ὅ,τι κακὸ παθαίνουν, ἔμεῖς τοὺς τὸ στέλλομε, ἐνῶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀλήθεια. Τί πταίομεν ἔμεῖς τώρα γιὰ τὸν Αἴγισθο, πού ἐσκοτώθηκε ; Δὲν ἐπαραγγείλαμε μὲ τὸν Ἑρμῆ, τὸν ξακουστὸ ταχυδρόμο μας, νὰ μὴ σκοτώσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα ; Ἄλλ' αὐτὸς δὲν μᾶς ἄκουσε καὶ τὸν ἐσκότωσε. Καὶ νά, τώρα τὸ ἀκριβοπλήρωσε.

Στὸ Δία ἀποκρίθηκε ἡ γαλανομάτα Ἀθηνᾶ :

— Πατέρα μου, τοῦ ἔπρεπε τοῦ Αἴγισθου αὐτὴ ἡ τιμωρία. Ἄμποτε τὰ ἴδια νὰ ἐπάθαινε κάθε κακός. Μονάχα γιὰ τὸ δυστυχισμένο Ὀδυσσεά, πὺ βρῖσκεται σ' ἓνα μακρινὸ νησί καὶ ὑποφέρει τόσες πίκρες, ματώ-

— Γιατί, πατέρα μου, δὲν τὸν λυπᾶσαι τὸν Ὀδυσσεά; εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ νει ἡ καρδιά μου. Σ' αὐτὸ τὸ νησί κατοικεῖ ἡ θεὰ Καλυψὼ καὶ θέλει νὰ τὸν κρατήσῃ ἐκεῖ γιὰ πάντα καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ξεχάσῃ τὴν πατρίδα του. Ὁ Ὀδυσσεάς ὅμως δὲν βλέπει τὴν ὥρα νὰ φύγῃ καὶ λαχταρᾷ νὰ ἰδῇ καὶ καπνὸ μονάχα νὰ ἀνεβαίνει ψηλὰ ἀπὸ τὴν γλυκειά του πατρίδα. Γιατί, πατέρα μου, δὲν τὸν λυπᾶσαι;

— Κόρη μου, τί λόγια εἶναι αὐτά; ἀποκρίθηκε ὁ Ζεὺς. Πῶς μπορῶ νὰ ξεχάσω τὸν Ὀδυσσεά, πὺ εἶναι

πρῶτος στὴ γνώση καὶ στὴν ἐξυπνάδα καὶ κáμνει τόσες θυσιές σέ ὄλους μας; Ἄλλ' ὁ Ποσειδώνας εἶναι θυμωμένος μαζί του, γιατί ἐτύφλωσε τὸ γιό του τὸν Πολύφημο, καὶ ἀπὸ τότε τὸν κατατρέχει. Ἄλλὰ τώρα ἄς εὔρωμε τρόπο νὰ γυρίση στὴν πατρίδα του. Καὶ ὅσο γιὰ τὸ θυμὸ τοῦ Ποσειδώνα νὰ μὴ σᾶς μέλη. Ὅταν ὄλοι οἱ ἄλλοι εἴμαστε σύμφωνοι, ἐκεῖνος τίποτε δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμη.

Τότε τοῦ λέγει ἡ Ἄθηνᾶ :

—Ναί, πατέρα μου, ἀφοῦ ὄλοι εἴμαστε σύμφωνοι, στείλε τὸν Ἑριμῆ νὰ προστάξῃ τὴν Καλυψώ, νὰ ἀφήσῃ ἀμέσως τὸν Ὀδυσσεά νὰ γυρίση στὴν πατρίδα του. Ἐγὼ θὰ ὑπάγω στὴν Ἰθάκη νὰ βρῶ τὸ γιό του, τὸν Τηλέμαχο, νὰ τοῦ βάλλω θάρρος μέσα στὴν ψυχὴ του καὶ νὰ τὸν στείλω νὰ πάῃ νὰ μάθῃ γιὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ πατέρα του.

2. Ἡ Ἄθηνᾶ πηγαίνει στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσεά.

Ἡ Ἄθηνᾶ ἐφόρεσε τὰ ὠραῖα χρυσὰ πέδιλά της, πὺν τὴν ἐσήκωναν ἐπάνω ἀπὸ τὴν θάλασσα καὶ τὴν στεριά σάν πουλί· ἐπῆρε στὸ χέρι της τὸ βαρὺ κοντάρι μὲ τὴν ἀκονισμένη λόγχη καὶ ἐξεκίνησε ἴσια γιὰ τὴν Ἰθάκη.

Κατέβηκε κοντὰ στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσεά καὶ ἐστάθηκε στὸ κατώφλι τῆς αὐλόπορτας κρατώντας τὸ κοντάρι.

Δὲν ἐφαίνετο ὅμως πᾶ σάν Ἄθηνᾶ. Ὅποιος τὴν ἔβλεπε, ἐνόμιζε πῶς ἦτο ὁ Μέντις, ὁ βασιλέας ἐνὸς μικροῦ νησιοῦ, πὺν δὲν εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἰθάκη.

Ὁ Μέντης ἦτο παλιὸς καὶ ἀγαπημένος φίλος τοῦ Ὀδυσσεύα.

Ἀπὸ τῆς θύρας, πού ἐστάθηκε ἄκουε τὸ μεγάλο θόρυβο, πού ἔκαιναν στὸ παλάτι ἓνα σωρὸ νέου.

Ἄλλοι ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν, ἄλλοι ἐγελοῦσαν καὶ ἐφώναζαν καὶ ἄλλοι ἐτραγουδοῦσαν καὶ ἐχόρευαν.

Οἱ δοῦλοι ἐκαθάριζαν τὰ τραπέζια μὲ σφουγγάρια. Ἄλλοι ἔκοβαν τὰ κρέατα καὶ τὰ ἐμοίραζαν στοὺς νέους αὐτοῦς, ἄλλοι ἐκερνοῦσαν κρασί.

Ἐκεῖ ἀνάμεσα στοὺς νέους σὲ μιὰ γωνιὰ ἐκάθετο καὶ ὁ Τηλέμαχος μὲ λυπημένη καρδιὰ καὶ ἐσυλλογίζετο τὸν πατέρα του.

3. Πῶς ὁ Τηλέμαχος ἐδέχθηκε στὸ παλάτι τοῦ Μέντη.

Ὁ Τηλέμαχος εἶδε πρῶτος ἀπὸ ὅλους τὸν ξένο· ἔτρεξε στὴ θύρα, ἔπιασε τὸ δεξιὸν χεῖρ, τοῦ ἐπῆρε τὸ κοντάρι καὶ τοῦ εἶπε:

— Καλῶς ὤρισες, ξένε.

Καὶ ἐμπρὸς αὐτὸς καὶ ἀπὸ πίσω ὁ Μέντης ἐμπῆκαν στὸ παλάτι.

Ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος ἔστησε τὸ κοντάρι τοῦ ξένου σ' ἓνα στῦλο, πού ἦσαν στημένα καὶ πολλὰ κοντάρια τοῦ Ὀδυσσεύα.

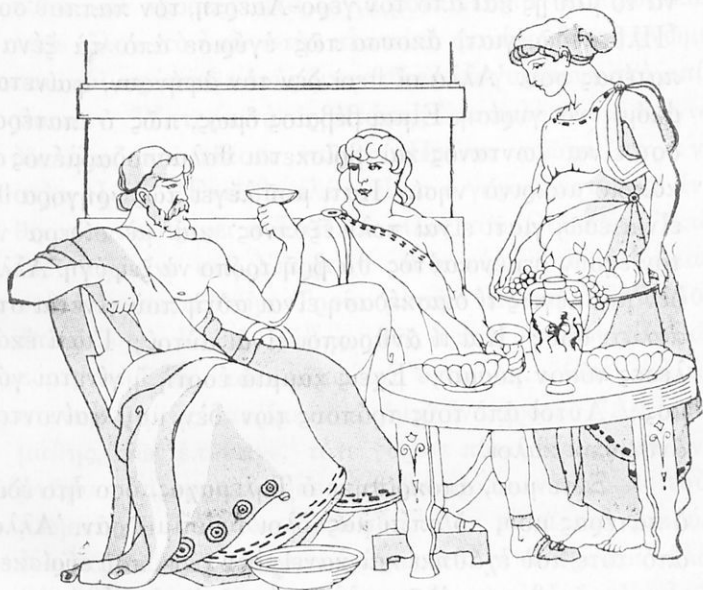
Τὸν ξένο τὸν ἐκάθισε παρὰμερὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, γιὰ νὰ μὴ τὸν πειράξῃ ὁ θόρυβος, πού ἔκαιναν οἱ νέοι, καὶ γιὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ γιὰ τὸν πατέρα του, χωρὶς νὰ τὸν ἀκούσῃ κανένας.

Τὸν ἐκάθισε σ' ἓνα πολὺ ὄμορφο θρονί καὶ τοῦ ἔβαλε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του ἓνα σκαμνάκι, ὅπως ἦτο ἡ

συνήθεια. Ὑστερα ἐπῆρε καὶ αὐτὸς ἓνα κάθισμα καὶ ἐκάθισε κοντά του.

Σὲ λίγο μὰ δούλα ἔφερε χρυσὸ κανάτι καὶ ἀσημένια λεκάνη καὶ ἔχυσε νερὸ στὸν ξένο γὰ νὰ νιφθῆ.

Ὑστερα μὰ γριὰ κελλάρισσα ἔβαλε τραπέζι μὲ

— Τὸν ἐκάθισε σ' ἓνα πολὺ ὀμορφο θρόνι καὶ τοῦ ἔβαλε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του ἓνα σαμνάζι.

πολλὰ φαγητά. Καὶ ἄλλος δούλος ἐκερνούσε κρασί σὲ χρυσὰ ποτήρια.

Ἀφοῦ ἔφαγαν καὶ ἤπιαν, ὁ Τηλέμαχος ἐρώτησε τὸν ξένο :

— Ξένε, πές μου ποιὸς εἶσαι καὶ ποιά εἶναι ἡ πατρίδα σου; Μὲ ποιὸ πλοῖο ἔφθασες ἐδῶ; Γιατὶ βέβαια δὲν ἦλθες πεζὸς στὸ νησί μας. Πρώτη φορὰ ἔρχεσαι ἐδῶ ἢ ξαναἦλθες καὶ ἄλλοτε;

Ὁ ξένος ἀποκρίθηκε :

—Μὲ λέγουν Μέντη καὶ ἔρχομαι ἀπὸ τὴν Τάφο, τὴν πατρίδα μου. Πηγαίνω μὲ τὸ πλοῖο μου σ' ἓνα μακρινὸ νησί, γιὰ νὰ δώσω σίδηρο καὶ νὰ πάρω χάλκωμα. Μὲ τὸν πατέρα σου εἶμαστε παλιοὶ φίλοι. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ μάθῃς καὶ ἀπὸ τὸν γέρο-Λαέρτη, τὸν παπποῦ σου. Ἦλθα ἐδῶ, γιὰτι ἄκουσα πῶς ἐγύρισε ἀπὸ τὰ ξένα ὁ πατέρας σου. Ἀλλὰ οἱ θεοὶ δὲν τὸν ἀφήνουν, φαίνεται, ἀκόμη νὰ γυρίσῃ. Εἶμαι βέβαιος ὅμως, πῶς ὁ πατέρας σου εἶναι ζωντανὸς καὶ βρίσκεται θαλασσοδαρμένος σὲ κάποιον μακρινὸ νησί. Κάτι μοῦ λέγει πῶς γρήγορα θὰ εἶναι ἐδῶ, γιὰτι εἶναι πολὺ ἔξυπνος· καὶ μὲ σίδηρα νὰ τὸν ἔχουν δεμένο, αὐτὸς θὰ βρῇ τρόπο νὰ ξεφύγῃ. Ἀλλὰ δὲν μοῦ λέγεις τί διασκέδαση εἶναι αὐτὴ πού γίνεται στὸ παλάτι σου; Καὶ τί ἄνθρωποι εἶναι αὐτοί; Γιὰτι ἐκάλεσες τόσον κόσμον; Ἐχεις καμμιά ἐορτὴ ἢ γίνεται γάμος; Αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς τρόπους των δὲν μοῦ φαίνονται ἄνθρωποι καλοί.

—Ἐένε μου, ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος, ὅσο ἦτο ἐδῶ ὁ πατέρας μου, τὸ σπῖτι μας ὄλοι τὸ ἐπιμοῦσαν. Ἀλλὰ ἀπὸ τότε πού ἐχάθηκε καὶ κανεὶς δὲν ξέρει ποῦ εὐρίσκεται, ἐμαξεύθησαν ἐδῶ πολλοὶ νέοι ἀπὸ τὴν Ἰθάκη καὶ ἀπὸ τὰ γύρω νησιά καὶ ζητοῦν τὴν μητέρα μου γιὰ γυναῖκα των. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ νέοι, πού βλέπεις, εἶναι οἱ μνηστῆρες τῆς μητέρας μου. Αὐτὴ ὅμως δὲν τοὺς δίνει ἀπόκριση. Καὶ ἔτσι μὲ αὐτὴ τὴν πρόφασιν δὲν φεύγουν ἀπὸ τὸ παλάτι, ἀλλὰ κάθονται καὶ ρημάζουν τὴν περιουσίαν μας.

4. Ἡ συμβουλὴ τοῦ Μέντη.

Ὁ Μέντης εἶπε τότε μὲ θυμό :

— Ἄ, καὶ νὰ ἐφανερώνητο αὐτὴν τὴ στιγμὴ ὁ

Ὀδυσσεύς στὴ θύρα μὲ τὴν περιζεφαλαία, τὴν ἀσπίδα καὶ τὰ δυὸ κοντάρια του !... Τότε θὰ ἔβλεπαν αὐτοὶ ἐδῶ, τί γάμους θὰ ἔκαιναν ! Σὺ ὁμως σκέψου, πῶς νὰ διώξης τοὺς μνηστῆρες ἀπὸ τὸ παλάτι σου. Ἄκουσέ με καλὰ καὶ πρόσεξε στὰ λόγια μου. Αὔριο τὸ πρωὶ κάλεσε ὄλον τὸ λαὸ στὴν πλατεία, φανέρωσε τὴ γνώμη σου καὶ πρόσταξε τοὺς μνηστῆρες νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια των. Ὑστερα νὰ ἀρματώσης ἓνα καλὸ πλοῖο καὶ νὰ διαλέξης καὶ εἴκοσι ναῦτες. Πρῶτα πρῶτα πήγαινε στὴν Πύλο. Ἐκεῖ βασιλέας εἶναι ὁ γερο-Νέστορας, ἀνθρώπος πού ξέρει πολλὰ καὶ φίλος τοῦ Ὀδυσσεύα. Ἀπὸ ἐκεῖ πήγαινε στὴ Σπάρτη, νὰ ρωτήσης τὸν Μενέλαο πού ἐγύρισε ἀπὸ τὴν Τροία μὲ τὴν Ἑλένη τελευταῖος ἀπὸ ὄλους. Καὶ ἂν μάθης, πῶς ὁ πατέρας σου εἶναι ἀκόμη στὴ ζωὴ, τότε κάμε λίγη ὑπομονή. Ὅσο καὶ ἂν στενοχωρηθῆς, περίμενε ἀκόμη ἓνα χρόνο. Ἄν ὁμως μάθης, πῶς ἐπέθανε, τότε γύρισε πίσω, κάμε τοῦ ἓνα μνημα καὶ προσπάθησε μὲ κάθε τρόπο νὰ διώξης τοὺς μνηστῆρες ἀπὸ τὸ παλάτι σου. Δὲν εἶσαι πιά μικρός. Κοίταξε νὰ φερθῆς σὰν ἄνδρας καὶ οἱ ἄνθρωποι ὄλοι θὰ σὲ ἐπαινοῦν. Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ γυρίσω στὸ πλοῖο μου καὶ στοὺς συντρόφους μου, πού μὲ περιμένουν.

Ὁ Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε :

— Ξένε, σὲ εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴ συμβουλή σου. Μοῦ ἐμίλησες γνωστικά, σὰν πατέρας στὸ παιδί του. Ἀπὸ ὅσα μοῦ εἶπες, τίποτε δὲν θὰ ξεχάσω. Μὴ φεύγης ὁμως. Ὅση βία καὶ ἂν ἔχης, μείνε μιὰ στιγμὴ ἀκόμη νὰ σοῦ δώσω ἓνα ὠραῖο δῶρο.

— Τώρα βιάζομαι. Τὸ δῶρο μοῦ τὸ δίνεις, ὅταν ξαναγυρίσω.

Αὐτὰ εἶπεν ὁ Μέντης καὶ ἔφυγε.

Ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἔνοιωσε μέσα του μιὰ νέα δύναμη καὶ μεγάλο θάρρος. Τώρα ἐκατάλαβε, τίνος γιὸς ἦτο καὶ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ.

5. Ὁ Τηλέμαχος προσκαλεῖ τὸ λαὸ σὲ συνέλευση.

Οἱ μνηστῆρες ἔτρωγαν, ἔπιναν καὶ ἐξεφάντωναν ὄλην τὴν ἡμέρα. Ὄταν ἐνύκτωσε καὶ ἐνύσταξαν, ἐπῆγαν στὰ σπίτια των νὰ κοιμηθοῦν.

Καὶ ὁ Τηλέμαχος ἀνέβηκε στὸ δωμάτιό του νὰ κοιμηθῆ. Μιὰ καλὴ καὶ πιστὴ γριὰ, ποὺ τὸν εἶχε ἀναθρέψει ἀπὸ βρέφος, ἡ Εὐρύκλεια, τὸν ἀκολούθησε μὲ ἕνα ἀναμμένο दाδι στὸ χέρι.

Ὁ Τηλέμαχος ἐκάθισε στὸ κρεβάτι του, ἐγδύθηκε καὶ ἔρριξε τὸ χιτῶνα του στὰ χέρια τῆς γερόντισσας.

Αὐτὴ τὸν ἐδίπλωσε καὶ τὸν ἐκρέμασε σ' ἕνα ξυλόκαρφο κοντὰ στὸ κρεβάτι. Ὑστερα ἐβγῆκε σιγὰ ἔξω καὶ ἐτράβηξε τὴ θύρα ἀπὸ τὸν ἀσημένιο χαλκὰ.

Ὁ Τηλέμαχος ἐξαπλώθηκε καὶ ἐσκεπάσθηκε μὲ μαλακὸ σκέπασμα. Ἄλλὰ δὲν τὸν ἔπαιρνε ὕπνος. Ὅλη τὴ νύκτα ἐσυλλογίζετο τὰ λόγια τοῦ Μέντη.

Πρῶι πρῶι ἐσηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, ἐνδύθηκε γρήγορα καὶ ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ παλάτι.

Ἄμέσως ἔδωσε διαταγὴ στοὺς κήρυκας νὰ προσκαλέσουν μὲ τὴ δυνατὴ φωνὴ των τὸ λαὸ στὴν πλατεία.

Ὅλοι ἔτρεξαν ἐκεῖ βιαστικά, γιατί ἦταν ἡ πρώτη φορὰ, ποὺ τοὺς ἐκαλοῦσαν σὲ συνέλευση ἀπὸ τότε, ποὺ ἔφυγε ὁ Ὀδυσσεύς γιὰ τὴν Τροία.

— Γιατί μᾶς προσκαλοῦν; ἐρωτοῦσε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ποιὸς μᾶς φωνάζει; Ἦλθε καμμιὰ εἶδηση γιὰ τὰ παιδιὰ μας, ποὺ λείπουν εἴκοσι χρόνια στὰ ξένα μὲ τὸν Ὀδυσσεύς;

Σὲ λίγο ἐφάνηκε καὶ ὁ Τηλέμαχος. Ἐκρατοῦσε στὸ χέρι του τὸ μεγάλο κοντάρι καὶ εἶχε κρεμασμένο ἀπὸ τὸν ὤμο του τὸ λαμπερὸ σπαθί του. Τὸν ἀκολουθοῦσαν καὶ δυὸ μεγάλοι γοργόποδοι σκύλοι.

6. Τί γίνεται στὴ συνέλευση.

Ὁ Τηλέμαχος ἐστάθηκε στὴ μέση τῆς πλατείας καὶ μὲ δυνατὴ φωνὴ εἶπε στὸ λαό :

— Ἐγὼ, φίλοι μου, σᾶς ἐπροσκάλεσα ἐδῶ. Γιὰ τὰ παιδιά σας ποὺ ἐπῆγαν μὲ τὸν πατέρα μου, δὲν ἔμαθα τίποτε. Γιὰ τὸν ἑαυτό μου θέλω νὰ σᾶς μιλήσω. Ξέρετε τὴ λύπη, ποὺ ἔχω γιὰ τὸν πατέρα μου, τὸν καλὸ βασιλέα σας, ποὺ σᾶς ἀγαποῦσε σὰν παιδιά του καὶ ἐφρόντιζε ὅσο ἠμποροῦσε γιὰ τὸ καλό-σας. Ἐκεῖνος πιά ἐχάθηκε καὶ δὲν ὑπάρχει καμιὰ ἐλπίδα νὰ ξαναγυρίσῃ! Σὰν νὰ μὴν ἔφθανε αὐτὸς ὁ καημὸς, ἐμαξεύθησαν στὸ παλάτι πολλὰ ἀρχοντόπουλα ἀπεδῶ καὶ ἀπὸ τὰ τριγύρω νησιά καὶ ζητοῦν νὰ πάρουν γυναῖκα τὴν μητέρα μου χωρὶς τὴ θέλησή της. Καὶ μὲ αὐτὴ τὴ πρόφαση κάθονται ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ στὸ πατρικὸ μου σπίτι καὶ σφάζουν τὰ βόδια μας, τὰ ἀρνιά μας, τὰ γίδια μας καὶ τοὺς χοίρους μας καὶ πίνουν τὰ κρασιά μας. Ἄχ! ἂν ἦτο ἐδῶ κανένας ἄνδρας σὰν τὸν Ὀδυσσεύα, θὰ μᾶς ἐγλύτωνε ἀπὸ αὐτὸ τὸ κακό. Ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ νὰ κάμω τίποτε. Ἄν εἶχα τὴν δύναμη, θὰ τοὺς ἔδιωχνα· γιὰ τὸ κακὸ ἐπαράγινε καὶ δὲν ὑποφέρεται πιά.

Ἔστερα λέγει στοὺς μνηστήρες :

— Μόνοι σας νὰ νοιώσετε τὸ ἄδικο, ποὺ κάμνετε στὸ σπίτι μου. Ντραπῆτε καὶ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ κατοικοῦν γύρω στὸ νησί μας. Φοβηθῆτε καὶ τὸ θυμὸ τῶν

θεῶν γιατί οἱ θεοὶ τιμωροῦν τοὺς κακοὺς καὶ τοὺς ἄδικους.

Αὐτὰ εἶπε ὁ Τηλέμαχος καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια ἐπῆγε καὶ ἐκάθισε στὴ θέση του.

Ὅλος ὁ λαὸς ἀκούοντας τὰ λόγια αὐτὰ ἐσυμπόνεσε τὸν Τηλέμαχο.

Ὅλοι τὸν ἐκοίταζαν στὰ μάτια καὶ κανεῖς δὲν ἐμίλησε.

Μονάχα ὁ Ἀντίνοος, ὁ πιὸ ἀδιάντροπος καὶ ὁ πιὸ κακομαθημένος ἀπὸ ὅλους τοὺς μνηστῆρες, ἐσηκώθηκε καὶ εἶπε:

—Γιατὶ μᾶς βροῖξεις, ἄμναλε Τηλέμαχε; Ἐμεῖς πταίομε γι' αὐτὰ ποὺ γίνονται στὸ παλάτι σου, ἢ ἢ μητέρα σου; Τρία χρόνια ἐπέ-
ρασαν μὲ τὸ σήμερα καὶ μὲ τὸ αὔριο, χωρὶς νὰ δια-
λέξῃ ἕναν ἀπὸ μᾶς γιὰ ἄνδρα της. Ἄρχισε νὰ ὑ-
φαίνη στὸν ἀργαλεῖο ἕνα πανὶ καὶ μᾶς εἶπε:

« Ἀφῆστε με νὰ
τελειώσω αὐτὸ
τὸ σάβανο
τοῦ γερο-
Λαέρτη τοῦ
πεθεροῦ
μου ».

—Ποιός, παιδί μου, σοῦ ἔβαλε στὸ νοῦ αὐτὸ τὸ ταξίδι;

Ἐμεῖς τὸ ἐδεχθῆκαμε, ἀλλὰ τὸ πανὶ αὐτὸ τελειωμὸ δὲν εἶχε, γιατί ὅ,τι ὕφαινε τὴν ἡμέρα, τὸ ξεῦφανε τὴν νύκτα. Καὶ μόλις τώρα μὰ δούλα μᾶς ἐφανερώσε τὴ πονηρία της. Ἄν θέλῃς λοιπὸν νὰ φύγωμε ἀπὸ τὸ παλάτι σου, στείλε τὴ μητέρα σου στὸ πατρικὸ της σπίτι καὶ παρακίνησέ την νὰ πάρῃ ἄνδρα ἐκεῖνον ἀπὸ μᾶς, ποὺ θὰ διαλέξῃ ὁ πατέρας της. Μόνον ἔτσι θὰ ἴσουχάσης.

— Τί λές, Ἀντίνοε; ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος. Τὴ μητέρα μου νὰ διώξω ἀπὸ τὸ σπίτι μου; Τὴ μητέρα μου, ποὺ μὲ ἐγέννησε καὶ μὲ ἔθρεψε μὲ τὸ γάλα της; Καὶ πάλι γιὰ ὑστερη φορὰ σᾶς παρακαλῶ, φύγετε ἀπὸ τὸ παλάτι μας, γιατί οἱ θεοὶ θὰ σᾶς τιμωρήσουν.

Οἱ μνηστῆρες ἄρχισαν τότε νὰ βρίζουν δυνατὰ καὶ ἔγινε μεγάλος θόρυβος.

Ὁ κόσμος ἐσκορπίσθηκε καὶ οἱ μνηστῆρες ἐπῆγαν ἴσια στὸ παλάτι.

7. Ὁ Τηλέμαχος φανερώνει τὸ σκοπὸ του στὴ γριὰ Εὐρύκλεια.

Ὁ Τηλέμαχος ἔφυγε μονάχος ἀπὸ τὴ συνέλευση καὶ ἐπῆγε μακριὰ κατὰ τὴν ἀκρογιαλιά. Ἐκεῖ ἐπροσευχήθη στὴν Ἀθηνᾶ καὶ εἶπε :

— Θεά, σὺ ποὺ θέλεις τὸ καλὸ μου καὶ μὲ προστατεύεις, ἄκουσέ με καὶ βοήθησέ με· γιατί δὲν ἔχω στὸν κόσμον κανένα νὰ μὲ βοηθήσῃ.

Δὲν εἶχε τελειώσει τὴν προσευχή του καὶ νά, φανερόνεται ἐμπρὸς του ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ὅμοια στὸ πρόσωπο, στὴ φωνὴ καὶ στὴν χορροστασιὰ μὲ τὸ Μέντορα, τὸ φίλο τοῦ πατέρα του. Ἐκτύπησε τὸν Τηλέμαχο στὸν ὤμο καὶ τοῦ εἶπε :

— Καρδιά, Τηλέμαχε. Κοίταξε νὰ μοιάσης τοῦ πατέρα σου, πὸν ποτὲ δὲν ἐδειλίασε. Καὶ τώρα ἐτοιμάσου γιὰ τὸ ταξίδι. Ἐγὼ θὰ φροντίσω γιὰ πλοῖο καὶ γιὰ ναῦτες καὶ θὰ ἔλθω μαζί σου. Σὺ ἐτοίμασε τροφές. Γέμισε κρᾶσι τὶς λαγῆνες καὶ μὲ ἀλεύρι τὰ ἀστιά.

Ἦσαν ἔτοιμοι νὰ μποῦν στὸ πλοῖο.

Ὁ Τηλέμαχος ἐγύρισε ἀμέσως στὸ παλάτι. Εὐρύκλειε τὴν Εὐρύκλεια, τῆς εἶπε κρυφὰ τὸ σκοπὸ του καὶ τῆς ἐπαράγγειλε νὰ τοῦ ἐτοιμάσῃ ὅ,τι ἐχρειάζετο. Τὴν ἐπρόσταξε ὁμως νὰ μὴ φανερώσῃ σὲ κανένα ὅτι ἐπῆγε ταξίδι.

Ἡ Εὐρύκλεια ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ εἶπε στὸν Τηλέμαχο :

— Ποιός, παιδί μου, σοῦ ἔβαλε στὸ νοῦ αὐτὸ τὸ

ταξίδι; Πῶς θὰ πᾶς σὲ ξένους τόπους, ἐσὺ τὸ μονά-
κριβο καὶ πολυαγαπημένο παιδί μας; Σὲ μέρη ἄγνωστα
ἐχάθηζε ὁ πατέρας σου καὶ τώρα θέλεις νὰ φύγης καὶ
σύ; Κάθισε στὸ σπίτι σου· ποιὸς ξέρει, τί μπορεῖς
νὰ πάθης σιὰ ξένα!

—Μὴ φοβᾶσαι, καλὴ κυρούλα, ἀποκρίθηκε ὁ Τη-
λέμαχος. Εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ ταξίδι. Θέλω
ὅμως νὰ μοῦ κάμῃς ὄρκο, πῶς δὲν θὰ μάθῃ τίποτε ἢ μη-
τέρα μου, πρὶν περάσουν δέκα, δώδεκα ἡμέρες.

Ἡ Εὐρύκλεια ὠρκίσθηκε καὶ ὕστερα ἐτοίμασε, ὅσα
τῆς εἶχε παραγγεῖλει ὁ Τηλέμαχος.

Μόλις ἐνύκτωσε, ὁ Μέντορας ἐπῆγε στὸ παλάτι τοῦ
Ὀδυσσεᾶ μὲ δυὸ ναῦτες.

Τὸ παλάτι ἦτο κατάκλειστο. Ὅλοι ἐκοιμῶντο καὶ μο-
νάχα ὁ Τηλέμαχος ἔμενε ἄγρυπνος.

Ὁ Μέντορας τὸν ἐφώνηξε ἔξω καὶ τοῦ εἶπε;

—Τηλέμαχε, τὸ πλοῖο εἶναι ἕτοιμο καὶ οἱ ναῦ-
τες σὲ περιμένουν. Δῶσε γρήγορα στοὺς συντρόφους μας
τὰ πράγματα, ποῦ ἐτοίμασες γιὰ τὸ ταξίδι, καὶ ἄς
πηγαίνομε.

Σὲ λίγο ὅλοι ἦσαν μέσα στὸ πλοῖο. Οἱ ναῦτες
ἔλυσαν τὰ παλαμάρια καὶ τὸ πλοῖο ἐξεκίνησε.

Ἄρχισε νὰ φυσᾷ πρῦμος ἄνεμος, τὰ πανιά ἐφού-
σκωσαν καὶ μέσα στὸ σκοτάδι τὸ πλοῖο ἔσχιζε γοργὰ
τὰ κύματα, ποὺ ἄφριζαν.

8. Γλυκὰ φυσᾷ ὁ μπάτης.

Γλυκὰ φυσᾷ ὁ μπάτης, ἡ θάλασσα δροσιζεται,
στὰ γαλανὰ νερά της, ὁ ἥλιος καθρεφτίζεται.

Καὶ λές, πῶς παίζουν χαροπά, πετώντας δίχως ἔγνοια,
ψαράκια χρυσοφτέρωτα, σὲ κύματα ἀσημένια.

Στῆς βάρκας μας τὸ πλάι ἓνα τρελὸ δελφίνι
γοργόφτερο πετάει καὶ πίσω μᾶς ἀφήνει.

Καὶ σὰν νὰ καμαρώνεται τῆς θάλασσας τὸ ἄτι,
μὲ τοὺς ἀφρούς του ζώνεται καὶ μᾶς γυρνᾷ τὴν πλάτη.

Χιονοπλασμένοι γλάροι, πού ἔχουν φτερά τὰ κύματα
καὶ γιὰ κανένα ψάρι τὰ μάτια τους ἀκοίμητα,

Στὰ ξάρτια τριγυρίζοντας ἀκούραστα πετοῦνε
ἢ μὲ χαρὰ σφυρίζοντας στὸ πέλαγος βουτοῦνε.

Καὶ γύρω караβάκια στὴ θάλασσα ἀρμενίζουν,
σὰν ἄσπρα προβατάκια, πού βόσκοντας γυρίζουν.

Μὲ χαροπά πηδήματα, στοὺς κάμπους ὅλη μέρα
κ' ἔχουν βοσκὸ τὰ κύματα, βοσκὸ τους τὸν ἀέρα.

9. Ὁ Γλάρος

Ἐνα πουλὶ ἐπέταξε μιὰ μέρα
στοὺς μαύρους βράχους, πού τὸ κῦμα σπᾷ,
κ' εἶδε ψηλὰ τὸ γλάρο στὸν ἀέρα
τὰ κάτασπρα πτερά του νὰ κτυπᾷ.

Καὶ κάτω του τὸ πέλαγο βογγοῦσε
στὸ φύσημα τοῦ ἀκούραστου βοριᾷ
κι ἀπ' τὸ θυμὸ του λές, πῶς ἐπετοῦσε
τὸν ἀσημένιο ἀφρό του στὴ στεριά.

Καὶ τὸ φτωχὸ πουλάκι τρομαγμένο
εἶπε στὸ γλᾶρο μὲ γλυκεῖα φωνή :
« Πῶς ζῆς ἐδῶ πουλί δυστυχισμένο ;
Καθένας πού σὲ βλέπει σὲ πονεῖ... »

Γυρίζει τὴν περήφανη ματιά του
ὁ γλᾶρος καὶ κοιτάζει τὸ πουλί,
κοντὰ σιμώνει μ' ἓνα πέταγμά του
σὰν τὴ σαΐτα, κ' ἔτσι τοῦ μιλεῖ :

« Μικρὸ πουλί, στὰ δένδρα τ' ἀνθισμένα
σὰν τὴν ἀχτίδα φεύγεις καὶ πηδᾶς,
ὀλημερις μὲ ταίρια ἀγαπημένα
χαρούμενα τραγούδια τραγουδᾷ .

Μὰ ἐγώ, βραχνὸ παιδί τῆς τρικυμίας,
στὰ κύματα αἰῶνια γυρνῶ,
φωλιάζω στὶς σπηλιὲς τῆς παραλίας
κι ἀνεμοζάλη πάντοτε μὴνῶ .

Εἶμαι τοῦ ναύτη ὁ σύντροφος· γνωρίζω
τῆς θάλασσας τὰ τόσα μυστικά
κ' ἐκεῖ, πού μέσ' στὰ σύννεφα γυρίζω
τὰ μαῦρα τῆς κοιτάζω σωθικά .

Καὶ σὺ μοῦ λὲς τὰ κύματα ν' ἀφήσω,
τὶς ξέρες, τὰ καράβια, τὸ βοριά !
Μακριὰ τους δὲν μπορῶ στιγμὴ νὰ ζήσω
θαλασσινὸ πουλί, θὰ ξεψυχῆσω,
ἅμα κλεισθῶ μιὰ ἡμέρα στὴ στεριά » .

10. Ὁ Τηλέμαχος φθάνει μὲ τὸ Μέντορα στὴν Πύλο.

Τὸ πλοῖο ἔφθασε στὴν Πύλο πολὺ πρωί.

Ἐκεῖνη τὴν ὥρα οἱ κάτοικοι μαζί μὲ τὸ βασιλέα των, τὸ γερο-Νέστορα, ἦσαν μαζευμένοι στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ ἔκαιναν θυσία στὸν Ποσειδῶνα.

Στοὺς βομοὺς ἔκαιαν πολλὰ μεριά ἀπὸ βώδια. Τὰ ἄλλα κρέατα τὰ εἶχαν μοιρασθῆ ἀναμεταξύ των.

Τὸ πλοῖο ἐμπῆκε στὸ λιμάνι. Οἱ ναῦτες ἐμάζευσαν τὰ πανιά καὶ ἔδεσαν τὸ πλοῖο.

Ὁ Μέντορας καὶ ὁ Τηλέμαχος ἐπήδησαν ἔξω στὴ στεριά.

Στὸ δρόμο πού ἐπήγαιναν, ὁ Μέντορας ἐσυμβούλευε τὸν Τηλέμαχο, πῶς νὰ μιλήσῃ καὶ πῶς νὰ φερθῆ.

Οἱ Πύλιοι, μόλις εἶδαν τοὺς ξένους, ἔτρεξαν πρὸς τὸ μέρος των καὶ ὁ πρῶτος πού τοὺς ἐπλησίασε ἦτο ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα. Τοὺς ἔσφιξε τὸ χέρι μὲ τὸ «καλῶς ὠρίσατε» καὶ τοὺς ὠδήγησε στὸ τραπέζι. Τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν κοντὰ στὸν πατέρα του, τὸν βασιλέα, στὴν ἄμμο τῆς ἀκρογιαλιᾶς, ἐπάνω σὲ μαλακὲς προβιές, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐπρόσφεραν κρέας καὶ κρασί μέσα σὲ χρυσὰ ποτήρια.

Ἵστερα ὁ γερο-Νέστορας ἐρώτησε τοὺς ξένους :

— Ξένοι, ποιοὶ εἶσθε ; Ἀπὸ ποῦ ἐξεκινήσατε ; Καὶ γιὰ ποιά δουλειὰ ταξιδεύετε στὴ θάλασσα ;

Ὁ Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε μὲ θάρρος :

— Πολυφημισμένε βασιλέα, ἐρχόμαστε ἀπὸ τὴν Ἰθάκη, μήπως μάθωμε ἀπὸ σένα καμμιά εἰδηση γιὰ τὸν πατέρα μου, τὸν Ὀδυσσεά. Τοῦ κάκου ὡς τώρα ἐπεριμέναμε νὰ ἐπιστρέψῃ. Πές μου, σὲ παρακαλῶ, ξέρεῖς, ἂν ζῆ ἢ ἂν ἐπέθανε ;

Ὁ Νέστορας ἀποκρίθηκε :

— Παιδί μου, πολλὰ βάσανα ἔφερες στὸ νοῦ μου μὲ τὰ λόγια σου. Ἐννέα χρόνια ἐβασανισθήκαμε μαζί μὲ τὸν πατέρα σου, ὥσπου νὰ πάρουμε τὴν Τροία. Κανείς δὲν ἐξεπερνοῦσε τὸν Ὀδυσσεά στὴ γνώση καὶ στὴν ἐξυπνάδα. Εἴχαμε φύγει μαζί ἀπὸ τὴν Τροία, ἅμα ὅμως ἐφθάσαμε στὴν Τένεδο, ἐχωρισθήκαμε. Ἀπὸ τότε οὔτε τὸν ξαναεῖδα, οὔτε ἔμαθα τίποτε γι' αὐτὸν ἴσως ὅμως νὰ ξέρη ὁ Μενέλαος. Αὐτὸς ἐπλανήθηκε σὲ πολλὰ μέρη καὶ λίγον καιρὸ ἔχει πὺρ ἐγύρισε στὴ Σπάρτη. Πήγαινε ὡς ἐκεῖ μὲ τὸ πλοῖο σου καὶ μὲ τὴ συντροφιά σου. Ἄλλ' ἂν προτιμᾷς νὰ πᾶς ἀπὸ τὴ στεριά, πάρε τὸ ἀμάξι μου καὶ τὰ ἄλογά μου. Μαζί σου ἔρχεται καὶ ὁ γιός μου ὁ Πεισίστρατος.

— Βασιλέα, λέγει ὁ Μέντορας, πολὺ γνωστικὰ ἐμίλησες καὶ θὰ κάμουμε ὅσα μᾶς συμβουλεύεις. Ἀλλὰ ἄρχισε νὰ σκοτεινιάζη καὶ εἶναι ὥρα νὰ γυρίσωμε στὸ πλοῖο.

— Μὴν τὸ ξαναπῆς αὐτό, ἀποκρίθηκε ὁ Νέστορας. Ποτὲ δὲν θ' ἀφήσω τὸ παιδί τοῦ καλοῦ μου φίλου νὰ πλαγιάσῃ στὸ κατάστρομα τοῦ πλοίου. Καὶ κρεββάτια καὶ σκεπάσματα καὶ ἀπ' ὅλα ἔχομε πλούσια στὸ παλάτι μου.

Ὁ Μέντορας ἀποκρίθηκε :

— Σωστὰ εἶπες. Ὁ Τηλέμαχος ἄς μείνῃ στὸ παλάτι σου. Ἐγὼ ὅμως πρέπει νὰ ὑπάγω στὸ πλοῖο, γιατί οἱ σύντροφοί μου περιμένουν καὶ θ' ἀνησυχήσουν, ἂν δὲν ξαναγυρίσω.

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Μέντορας ἐγύρισε στὸ πλοῖο καὶ ὁ Νέστορας μὲ τὸν Τηλέμαχο καὶ τὰ παιδιά του ἐπῆγαν ἴσια στὸ παλάτι.

11. Ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος ξεκινοῦν γιὰ τὴ Σπάρτη.

Τὸ πρωί, μόλις ἐξημέρωσε, ἐσηκώθηκαν ὅλοι καὶ ἐκάθισαν στὰ πέτρινα, πελεκητὰ καὶ κάτασπρα πεζούλια, πού ἦσαν μπροστὰ στὴ μεγάλη θύρα τοῦ παλατιοῦ. Ἐκεῖ ὁ γερο-Νέστορας ἐπρόσταξε νὰ φέρουν ἀπὸ τὸ

Ὁ Πεισίστρατος ἐπῆρε τὰ χαλινάρια στὸ χέρι του.

λιβάδι ἓνα χροινιάρικο δαμάλι καὶ νὰ τὸ θυσιάσουν στὴν Ἀθηνᾶ.

Τὰ μεριὰ τὰ ἔβαλαν ἐπάνω στὸ βωμό. Τὰ ἄλλα κομμάτια τὰ ἐλειάνισαν, τὰ ἐπέρασαν στὴ σούβλα καὶ τὰ ἔψησαν.

Τότε ἐκάλεσαν καὶ τὸν Τηλέμαχο στὸ πλούσιο τραπέζι.

Ἔπειτα ὁ Νέστορας εἶπε στοὺς γιούς του :

— Ἐμπρός, φέρτε τὰ πιὸ γρήγορα ἄλογα, γιὰ νὰ φέρουν σύντομα τὸν Τηλέμαχο στὴ Σπάρτη.

Ἡ κελλάρισα ἔβαλε μέσα στὸ ἀμάξι ὅλα ὅσα ἔχρειάζοντο γιὰ τὸ ταξίδι.

Ὁ Τηλέμαχος ἀνέβηκε στὸ ἀμάξι. Στὸ πλάγι του ἐκάθισε καὶ ὁ Πεισίστρατος, ἐπῆρε στὰ χέρια του τὰ χαλινάρια καὶ ἐκτύπησε τὸ μαστίγιω στὸν ἀέρα.

Τὰ ἄλογα ἀμέσως ὄρμησαν ἐμπρός στὸν κάμπο.

Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ ξετυλίγεται μπροστά των ἕνας τάπητας ποικιλόχρωμος καὶ φυσικός. Ἦσαν τὰ ὄμορφα λουλούδια. Ἡ πρασινάδα ἦτο πιὸ πολλὴ ἀπὸ τὰ ἄλλα χρώματα. Οἱ παπαροῦνες, σὲ κάμποσες μεριές, τὸν ἐκοκκίνιζαν καὶ οἱ μαργαρίτες μὲ τὰ χαμομήλια τὸν ἔκαμναν νὰ φαίνεται κίτρινος καὶ ἄσπρος.

Εἶχαν φθάσει στὴν ἐξοχή. Ἐπερνοῦσαν ἀνάμεσα σ' ἀμπέλια καὶ ἐλιές. Καὶ προχωρώντας ἄφηναν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀγρούς σπαρμένους μὲ σιτάρι καὶ κριθάρι. Μοσχοβολιές καὶ κελαδήματα ἐγέμιζαν τὸν ἀέρα. Ἦτο χαρὰ Θεοῦ.

Ἐπέρασαν ποταμάκια, ποὺ ἔμοιαζαν ἀπὸ μακριὰ μὲ ἀσημένια φίδια· εἶδαν λόφους, βουνὰ καὶ τὸν ψηλὸ Ταῦγετο.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα τέλος ἔφθασαν στὴ Σπάρτη. Ἐπῆγαν ἴσια στὸ βασιλικὸ παλάτι καὶ ἐσταμάτησαν κοντὰ στὴ μεγάλη ἐξώπορτα.

12. Ἡ ἐξοχή.

Σκῆνοι καὶ πεῦκα, καὶ χαμόκλαδα
πυκνὰ στολίζουν τοῦ βουνοῦ τὴ ράχη

Κάτω νερά καθάρια καὶ τρεχούμενα,
ἐπάνω ἡλιοκαμένοι κι ἄγριοι βράχοι.

Στὰ πόδια του σαρακωμένες, γέρικες
ἐλιές μεστώνουν τοῦ καρποῦ τὰ πλήθη
καὶ γύρω του ἀμπέλια καταπράσινα
ὑπόσχονται τῶν πόνων μας τὴ λήθη.

Ὁ ἥλιος τοῦ μεσημεριοῦ χρυσόφωτος
κόσμους ἐντόμων, νέους κόσμους, πλάθει
καὶ συντροφεύει ὁ βόμβος ὁ μονότονος
τῆς μέλισσας, ποὺ τριγυρνᾷ στ' ἀγκάθι.

Ἄργα τὸ δεῖλι, στοῦ ἡλίου τὸ βασίλειμα,
σκορπίζουν γύρω τὰ φτερὰ τοῦ ἀγέρα
γανγίσματα σκυλιῶν, ἀρνιῶν βελάσματα
καὶ στεναγμοὺς ἀπὸ βοσκοῦ φλογέρα.

Κι ὅλα μαζί καὶ θάμνοι καὶ χαμόκλαδα
καὶ μέλισσες κι ἀρνιὰ κ' ἐλιές κι ἀμπέλια,
κοιμοῦνται μὲ τοῦ γκιώνη τὸ παράπονο,
ξυπνοῦν μὲ τοῦ κορυδαλοῦ τὰ γέλια.

13. Καλοκαίρι.

Τώρα εἶν' Ἀπρίλης καὶ χαρά, τώρα εἶναι καλοκαίρι·
τὸ λέν τὰ ἡδόνια στὰ κλαριά κ' οἱ πέρδιζες στὰ πλάγια,
τὸ λέν οἱ κοῦκοι στὰ ψηλά, ψηλὰ στὰ καταρράχια
Πάν τὰ κοπάδια στὰ βουνὰ νὰ ξεκαλοκαιριάσουν

πάν καὶ κοντὰ οἱ τσοπάνηδες, βαρώντας τὴ φλογέρα

νά τὰ τυροκομήσουνε καὶ τὴ νομὴ νά βγάλουν
καὶ νά γιορτάσουν τ' Ἄι-Γιωργιοῦ, νά ρίξουν στὸ ση-
μάδι,
νά πιοῦν νερὸ ἀπ' τὸ βουνὸ, νά πάρουν τὸν ἀέρα.

14. Πῶς ἐδέχθηκε ὁ Μενέλαος τοὺς δύο ξένους.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἦτο μεγάλη χαρὰ στὸ παλάτι.
Ἐγένετο διπλὸς γάμος, τῆς κόρης τοῦ Μενέλαου καὶ
τοῦ γιοῦ του. Τὴν κόρη του, τὴν Ἐρμιόνη, τὴν ἔστει-
λε πεντάμορφη νύφη μὲ ἄλογα καὶ ἀμάξια στὴ χώρα
τῶν Μυρμιδόνων, στὸ Νεοπτόλεμο, τὸ γιὸ τοῦ Ἀχιλλέα.

Στὸ γιό του, τὸ Μεγαπένθη, ἔδινε γυναίκα, μὰ
εὐγενικὴ Σπαρτιατοπούλα.

Πολλοὶ ἦσαν οἱ καλεσμένοι συγγενεῖς καὶ φίλοι
καὶ ἐξεφάντωναν στὸ μεγάλο δῶμα. Ἐνας τραγουδι-
στῆς ἔπαιζε τὴ λύρα καὶ ἔτραγουδοῦσε, καὶ δυὸ νέοι
ἐχόρευαν στὴ μέση.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ παλατιοῦ εἶδε τὸ
ἀμάξι καὶ τοὺς ξένους καὶ ἀμέσως ἔτρεξε καὶ ἐρώτησε
τὸν Μενέλαο :

— Δύο ξένοι ἀπὸ μεγάλο γένος, καθὼς φαίνεται,
ἦλθαν μὲ ἀμάξι καὶ στέκονται στὴν ἐξώπορτα τοῦ πα-
λατιοῦ. Νὰ ξεξεύσω τὰ ἄλογά των, ἢ νὰ τοὺς στείλω
σὲ ἄλλον νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ ;

Ὁ Μενέλαος ἀποκρίθηκε δυσαρεστημένος :

— Σὲ ἤξερα ἀνθρωπο γνωστικό, τώρα ὅμως ἐμί-
λησες σὰν ἀμυαλο παιδί. Ἐξέχασες πῶς ἐφιλοξένησαν,
καὶ ἐμᾶς οἱ ἀνθρωποι, ὅταν ἤμαστε μακριὰ ἀπὸ τὴν πα-
τριίδα μας ; Πήγαινε γρήγορα νὰ ξεξεύσης τὰ ἄλογα
καὶ ὀδήγησε τοὺς ξένους ἐδῶ στὸ τραπέζι.

Ὁ ὑπηρετής ἔτρεξεν ἀμέσως μὲ ἄλλους ὑπηρετές, ἔλυσαν τὰ ἰδρωμένα ἄλογα, τὰ ἔδεσαν στοὺς σταβλους καὶ τοὺς ἔδωσαν νὰ φάγουν σίκαλη ἀνακατεμένη μὲ κριθάρι.

15. Πῶς ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη ἐγνώ- ρισαν τὸν Τηλέμαχος.

Ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος ἐμπῆκαν στὸ πλούσιο παλάτι· οἱ ὑπηρετές τοὺς ὠδήγησαν ἴσια στὸ λουτρό.

Ἐκεῖ ἐλούσθησαν καὶ ἐφόρεσαν ὠραῖα καὶ καθαρά φορέματα. Ὑστερα ἐπῆγαν στὸ μεγάλο δῶμα, πού τοὺς ἐπερίμενε ὁ Μενέλαος.

Ὁ καλὸς βασιλέας, μόλις τοὺς εἶδε, ἐσηκώθηκε, τοὺς ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ τοὺς εἶπε :

— Καλῶς ὠρίσατε, ξένοι μου. Καθίστε στὸ τραπέζι.

Καὶ τοὺς ἐπρόσφερε ὁ ἴδιος διαλεκτὰ κομμάτια κρέας ψημένο.

Ἐνῶ ἔτρωγαν, ὁ Τηλέμαχος σκύβει καὶ λέγει κρυφὰ στὸ σύντροφό του :

— Γιὰ ἰδές, Πεισίστρατε, τί πλούτη εἶναι ἐδῶ μέσα ! Τί ἀσήμι καὶ τί μάλαμα !

Ὁ Μενέλαος ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια καὶ ἀποκρίθηκε :

— Αὐτὰ τὰ πλούτη πού θαυμάζετε, παλληκάρια, τὰ ἔχω συναγμένα μὲ μεγάλα βάσανα καὶ φοβεροὺς κινδύνους. Ὅκτῳ χρόνια ἐπλανήθηκα στὰ ξένα μέρη. Ἀλλὰ τὰ πλούτη δὲν δίνουν πάντα τὴ χαρά. Καλύτερα νὰ εἶχα

τρεις φορές λιγώτερα καὶ νὰ ἐζούσαν ἐκεῖνοι, πού ἐπέθαναν στήν Τροία. Πολλές φορές κάθομαι μονάχος μου καὶ συλλογίζομαι ὅλους. Γιὰ ἕναν ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς νοιώθω ξεχωριστὴ λύπη, γιὰ τὸν Ὀδυσσεῦ τὸν καλύτερο φίλο μου. Χρόνια καὶ χρόνια λείπει καὶ κανένας δὲν ξέρει, ἂν εἶναι στὴ ζωὴ ἢ ἂν ἐπέθανε. Πόσα δάκρυα θὰ

— Καλὰ τὸ ἐκατάλαβτε καὶ οἱ δύο, παιδι τοῦ Ὀδυσσεῦ εἶναι.

χύνουν ὁ γερο-Λαέρτης καὶ ἡ φρόνιμη Πηνελόπη καὶ τὸ παιδί του, ὁ Τηλέμαχος, πού τὸν ἄφησε μωρὸ στὴν κούνια!

Ὁ Τηλέμαχος ἀκούοντας τὰ λόγια αὐτὰ δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Μὰ γιὰ νὰ μὴν τὸν ἰδοῦν, ἐσήκωσε ἐμπρὸς στὰ μάτια του τὴν κόκκινη γλαμιῦδα του.

Ὁ Μενέλαος ὅμως τὸν εἶδε καὶ ἐκατάλαβε πῶς ἦτο ὁ Τηλέμαχος. Ἐσυλλογίζετο μάλιστα, ἂν ἔπρεπε νὰ τὸν

ρωτήση πρώτα αὐτὸς γιὰ τὸν πατέρα του ἢ νὰ ἀφήσῃ τὸν Τηλέμαχο νὰ τοῦ πρωτομιλήσῃ.

Ἐκεῖ ποῦ ἔκαμνε τὴ σκέψη αὐτῆ, νὰ καὶ ἔρχεται ἡ Ἑλένη μέσα. Ἦτο πεντάμορφη, ὅπως πάντα, ἴδια ἢ Ἀρτέμιδα.

Ἐχαιρέτησε τοὺς ξένους μὲ πολλὴν εὐγένεια καὶ ἐκάθισε κοντὰ στὸν ἄνδρα της.

Τὰ μάτια της ἐκαρφώθηκαν ἐπάνω στὸν Τηλέμαχο, καὶ τὸν ἐξέτασε μὲ προσοχὴ μεγάλη.

—Τὰ μάτια μου νὰ μὲ γελοῦν, Μενέλαε, ἢ εἶναι ἀλήθεια ὅ,τι θὰ σοῦ εἰπῶ; εἶπε ἡ Ἑλένη Ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς ξένους μας μοιάζει πολὺ τοῦ Ὀδυσσεά. Τοὺς ἐρώτησες ἀπὸ ποῦ ἔρχονται καὶ πῶς τοὺς λέγουν;

—Καὶ ἐγὼ τὸ ἐπαρατήρησα αὐτό, Ἑλένη, ἀποκρίθηκε ὁ Μενέλαος. Ἡ λάμψη τῶν ματιῶν του, τὸ κεφάλι, τὰ μαλλιά, ἡ κορμοστασιά του, εἶναι ἀπαράλλακτα σὰν τοῦ Ὀδυσσεά. Καὶ τώρα, ποῦ ἐμιλοῦσα γιὰ τὸ φίλο μας, ἔκλαυσε χωρὶς νὰ τὸν ἰδοῦν οἱ ἄλλοι. Μὰ ἀκόμη δὲν τὸν ἐρώτησα ποιὸς εἶναι.

—Καλὰ τὸ ἐκαταλάβετε καὶ οἱ δύο, εἶπε ὁ Πεισίστρατος στὸ βασιλέα καὶ στὴν Ἑλένη. Παιδὶ ἀληθινὰ τοῦ Ὀδυσσεά εἶναι. Τὸν ἔστειλε ὁ πατέρας μου, ὁ βασιλέας τῆς Πύλου, νὰ ἔλθῃ ὡς ἐδῶ, γιὰ νὰ τοῦ εἰπῆς γιὰ τὸν πατέρα τους ὅ,τι γνωρίζεις.

—Ὁ θεοὶ! εἶπε ὁ Μενέλαος, εἶναι λοιπὸν ἀλήθειαι, πῶς ἦλθε στὸ παλάτι μου τοῦ Ὀδυσσεά τὸ παιδί; Τοῦ φίλου μου τοῦ ἀγαπημένου! . .

Δὲν ἠμπόρεσε νὰ εἰπῆ ἕλλη λέξη ἀπὸ τὴν πολλὴ συγκίνηση. Τὰ μάτια του ἔτρεχαν βρούση.

Ἐκλαιε καὶ ἡ Ἑλένη καὶ ὁ Τηλέμαχος καὶ ὁ Πεισίστρατος.

Τότε εἶπε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα :

—Βασιλέα Μενέλαε, δὲν εἶναι ὄρα γιὰ δάκρυα.

—Ἐχεις δίκαιο, ἀποκρίθηκε ὁ Μενέλαος. Μιλεῖς γνωστικὰ σὰν παιδί τοῦ Νέστορα. Ἄς φάμε λοιπὸν τώρα, ἄς πιοῦμε καὶ ἄς διασκεδάσωμε.

16. Τί ἔμαθες ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ τὸν Μενέλαο γιὰ τὸν πατέρα του.

Τὸ ἄλλο πρῶτὸ ὁ Μενέλαος ἐπῆρε ξεχωριστὰ τὸν Τηλέμαχο, ἐκάθισε κοντὰ του καὶ τὸν ἐρώτησε, γιατί ἔκαμε αὐτὸ τὸ μεγάλο ταξίδι.

Ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἐδιηγήθηκε, τί βάσανα ἐτραβοῦσε στὴν Ἰθάκη ἀπὸ τοὺς μνηστήρες καὶ πῶς ἦλθε νὰ μάθῃ τίποτε γιὰ τὸν πατέρα του.

Ὁ Μενέλαος ἐθύμωσε πολὺ γιὰ τὸ ἄπρεπο φέρσιμο τῶν μνηστήρων. Ὅστερα τοῦ ἐδιηγήθηκε καὶ αὐτός, τί εἶδε καὶ τί εἶχε ὑποφέρει τόσα χρόνια σὲ μακρινὰ ταξίδια, στοὺς ξένους τόπους.

—Γιὰ τὸν πατέρα σου ἔμαθα πῶς μόνος καὶ ἔρημος, χωρὶς πλοῖο καὶ χωρὶς συντρόφους, βρίσκεται σὲ ἓνα μακρινὸ νησί. Καὶ τώρα παιδί μου, τοῦ λέγει στὸ τέλος, μείνε ἀκόμη λίγες ἡμέρες στὸ παλάτι μου.

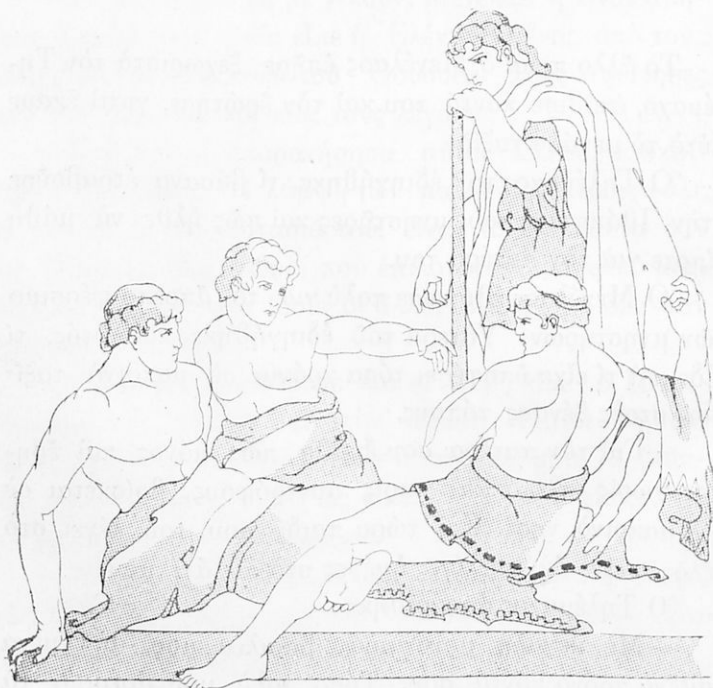
Ὁ Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε :

—Μὲ μεγάλη μου χαρά, βασιλέα μου, θὰ ἔμενα καὶ ἓνα χρόνο κοντὰ σου. Τόσο πολὺ μοῦ ἀρέσουν τὰ φρόνιμα λόγια σου καὶ οἱ ἱστορίες ποὺ μοῦ λέγεις. Ἀλλὰ ἔχω ἀφήσει συντρόφους στὴν Πύλο μὲ τὸ πλοῖο καὶ μὲ περιμένουν.

17. Τί ἀποφασίζουν οἱ μνηστήρες γιὰ τὸν Τηλέμαχο.

Ἐνῶ ὁ Τηλέμαχος ἦτο στὴ Σπάρτῃ, οἱ μνηστήρες στὴν Ἰθάκῃ ἐδιασκέδαζαν στὴν πλακόστρωτῃ αὐλῇ τοῦ παλατιοῦ. Ἄλλοι ἔρριχναν τὸ λιθάρι, ἄλλοι τὸ κοντάρι καὶ ἄλλοι ἐπαράβγαιναν στὸ πήδημα.

Μονάχα δυὸ ἀπὸ αὐτούς, ὁ Ἄντινοος καὶ ὁ Εὐρύμαχος, ἐκάθοντο σὲ ἓνα πεζοῦλι καὶ ἐμιλοῦσαν. Ἐξαφνα

— Δώστε μου γρήγορο πλοῖο καὶ εἴκοσι παλληκάρια νὰ τοῦ στήσω
καρτέρι.

ἔρχεται κοντά τῶν ἐκεῖνος ποὺ εἶχε δώσει τὸ πλοῖο του

στὸν Τηλέμαχο γὰρ νὰ ὑπάγῃ στὴν Πύλο καὶ τοὺς ρωτᾷ :

— Μήπως ξέρετε, πότε θὰ γυρίσῃ ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ τὴν Πύλο; Ἔφυγε μὲ τὸ πλοῖο μου γιὰ λίγες ἡμέρες. Καὶ ὅμως ἀκόμη δὲν ἐφάνηκε· καὶ τώρα τὸ χρειάζομαι.

Οἱ μνηστῆρες δὲν ἤξεραν, πῶς ὁ Τηλέμαχος εἶχε ὑπάγει στὴν Πύλο. Ἐνόμιζαν, πῶς ἦτο στὴν ἐξεχί, στὰ κτήματά του. Ὅταν ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὐρύμαχος ἔμαθαν, πῶς ὁ Τηλέμαχος δὲν ἦτο στὴν Ἰθάκη, ἐφώναξαν καὶ τοὺς ἄλλους. Καὶ ὅλοι μαζί ἐσυλλογίζοντο, τί νὰ κάμουν.

Ὁ Ἀντίνοος ἐστάθηκε στὴ μέση καὶ εἶπε :

— Ὡς τώρα δὲν ἐλογαριάζαμε τὸν Τηλέμαχο. Τὸν ἐπαίρναμε γιὰ παιδί. Μὰ ἰδέτε! Αὐτὸς ἀρμάτωσε πλοῖο καὶ ἐπῆγε ταξίδι μὲ διαλεκτὰ παλληκάρια. Κακὴ ἀρχή. Θὰ ἔχωμε συμφορὰς ἀπὸ αὐτόν, ἂν μείνῃ ζωντανός. Δῶστε μου γρήγορο πλοῖο καὶ εἴκοσι παλληκάρια νὰ τοῦ στήσω καρτέρι στὸ στενὸ τῆς Ἰθάκης καὶ τῆς Κεφαλληνίας.

18. Πῶς μαθαίνει ἡ Πηνελόπη τὸ ταξίδι καὶ τὸν κίνδυνο τοῦ Τηλέμαχου.

Αὐτὰ τὰ εἶπαν μυστικὰ μεταξὺ των. Τὰ ἐπῆρε ὅμως τὸ αὐτὶ τοῦ Μέδοντα, τοῦ πιστοῦ ὑπηρέτη, πὺν εὐρέθηκε ἐκεῖ κοντά· καὶ τρέχει κρυφὰ στὴ βασίλισσα καὶ τῆς λέγει :

— Οἱ μνηστῆρες μελετοῦν νὰ σκοτώσουν τὸν Τηλέμαχο, ὅταν γυρίζῃ ἀπὸ τὸ ταξίδι.

Τῆς Πηνελόπης τῆς ἐκόπηκαν τὰ γόνατα, ὅταν ἄκουσε τὴν ξαφνικὴ εἶδηση, γιὰτὶ δὲν ἤξερε, πῶς ὁ Τηλέμαχος εἶχε ταξιδεύσει μὲ πλοῖο. Δὲν ἠμποροῦσε νὰ μιλήσῃ· ἐκάθισε στὸ κατώφλι τῆς θύρας καὶ ἔκλαιεν

ἀπαρηγόρητα. Ἄργά, ἀφοῦ ἠμπόρεσε νὰ μιλήσῃ, εἶπε :

— Ἄχ, δυστυχία μου, τί ἔπαθα ! Δὲν μοῦ ἔφθαναν τὰ ἄλλα βάσανά μου, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ χάσω καὶ τὸ μονάκριβό μου παιδί ; Γιὰ τί δὲν μοῦ τὸ ἐλέγατε, πῶς θὰ

— Ἡ θεὰ ἀγαπᾷ τὸ σπιτί σας καὶ δὲν θ' ἀφήσῃ τὴ γενιά τοῦ Λαέρτη νὰ ξεκληρίσῃ.

φύγη, γιὰ νὰ τὸ ἐμποδίσω ; Τί νὰ κάμω τώρα ἢ δυστυχισμένη ; Ἄς τρέξῃ ἓνας πιστὸς ἄνθρωπος νὰ τὸ εἰπῇ τοῦ γερο-Λαέρτη. Ἴσως αὐτὸς βρῇ τρόπο νὰ μοῦ γλυτώσῃ τὸ παιδί μου.

— Ἀγαπημένη κυρά, τῆς εἶπε τότε ἡ γριά Εὐρύκλεια, ἄφησέ με νὰ σοῦ εἰπῶ ὅλη τὴν ἀλήθεια καὶ σὺ κάνε με ὅ,τι θέλεις. Ἐγὼ τὸ ἤξερα πῶς θὰ φύγῃ ὁ Τηλέμαχος, καὶ ἐγὼ τοῦ ἐτοίμασα ὅλα, ὅσα ἐχρειάζοντο γιὰ τὸ ταξίδι. Ἐκαμα ὅ,τι ἠμποροῦσα νὰ τὸν ἐμποδίσω, ἀλλὰ δὲν μὲ ἄκουσε. Μὲ ὥρκισε μάλιστα νὰ μὴ σοῦ τὸ φανερώσω, πρὶν περάσουν δώδεκα ἡμέρες. Γι' αὐτὸ

δὲν σοῦ εἶπα τίποτε. Καὶ τώρα ἄκουσέ με : Νὰ πᾶς στὴν κάμαρά σου νὰ φορέσῃς καθαρὰ φορέματα καὶ ὕστερα νὰ παρακαλέσῃς μὲ ὅλη τὴν καρδιά σου τὴ θεὰ Ἀθηνᾶ νὰ προστατεύσῃ τὸν Τηλέμαχό μας. Ἡ θεὰ ἀγαπᾷ τὸ σπίτι σας καὶ δὲν θ' ἀφήσῃ τὴ γενιὰ τοῦ Λαέρτη νὰ ξεκληρίσῃ.

Ἡ Πηνελόπη ἄκουσε τὰ φρόνιμα λόγια τῆς Εὐρύκλειας. Ἐκλείσθηκε στὴν κάμαρά της, ἐφόρεσε ὀλοκάθαρα φορέματα καὶ μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια ἐπροσευχήθη καὶ εἶπε :

— Κόρη τοῦ Δία, πὺ κανεῖς δὲν σὲ νικᾷ, γλύτωσε τὸ παιδί μου.

Ἡ θεὰ ἄκουσε τὴν προσευχὴ της καὶ σὲ λίγο τῆς ἔστειλε ὕπνο γλυκὸ καὶ ἓνα ζωντανὸ καὶ περίεργο ὄνειρο

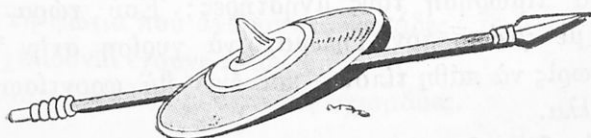
Ἐπαρουσιάσθηκε στὸν ὕπνο της ἡ ἀδελφὴ της καὶ τῆς εἶπε

— Πηνελόπη, μὴ λυπᾶσαι πιά. Ἔχε θάρρος καὶ μὴ φοβᾶσαι γιὰ τὸ παιδί σου. Ἡ Ἀθηνᾶ μὲ ἔστειλε νὰ σοῦ εἰπῶ αὐτὰ τὰ λόγια, γιὰ νὰ μὴ λυπᾶσαι.

Ἡ Πηνελόπη ἐξύπνησε σὲ λίγο χαρούμενη γιὰ τὸ καλὸ ὄνειρο, πὺ εἶχε ἰδεῖ.

Στὸ μεταξὺ ὁ Ἀντίνοος, μὲ εἴκοσι διαλεκτοὺς ναῦτες ἐμπῆκε σὲ ἓνα πλοῖο καὶ ἐξεκίνησαν.

Ἀνάμεσα στὴν Ἰθάκη καὶ στὴν Κεφαλληνία εἶναι ἓνα μικρὸ ξερονήσι μὲ πολλοὺς βράχους καὶ μὲ δυὸ λιμανάκια. Ἐκεῖ ἔστησαν οἱ μνηστῆρες τὸ καρτέρι των.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

19. Πῶς ὁ Ζεὺς φροντίζει γιὰ νὰ γυρίσῃ ὁ Ὀδυσσεύς.

Οἱ θεοὶ ἦσαν πάλι μαζευμένοι κοντὰ στὸ Δία. Στὴ μέση ἐκάθετο ὁ Ζεὺς, πού ἔχει τὴ δύναμη ν' ἀστράφτῃ καὶ νὰ βροντᾷ. Κοντὰ του ἡ Ἄθηνᾶ τοῦ ἐμιλοῦσε πάλι γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα.

—Κανέννας ἀπὸ σᾶς δὲν θυμᾶται τὸν κακόμοιρο τὸν Ὀδυσσεύα, πού ἦτο ἀληθινὸς πατέρας στὸ λαό του. Μόνος καὶ ἔρημος στενάξει σὲ ἓνα μακρινὸ νησί. Οὔτε συντρόφους ἔχει πιά, οὔτε πλοῖο νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του. Καὶ τώρα νά, ἄνθρωποι κακοὶ ζητοῦν νὰ σκοτώσουν τὸ παιδί του, πού ἐπῆγε στὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη, νὰ μάθῃ γιὰ τὸν πατέρα του.

—Τί λόγια εἶναι αὐτὰ πού λέγεις, κόρη μου; εἶπε ὁ Ζεὺς. Δὲν εἶπαμε νὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του ὁ Ὀδυσσεύς καὶ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς μνηστῆρες; Ἐσὺ τώρα ὀδήγησε μὲ γνώση τὸν Τηλέμαχο νὰ γυρίσῃ στὴν Ἰθάκη, χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε, καὶ ἐγὼ θὰ φροντίσω γιὰ τὰ ἄλλα.

Γυρίζῃ τότε καὶ λέγει στὸν Ἑρμῆ:

—Ἑρμῆ, πού σὲ ἔχω μηνυτῆ σὲ ὅλα, πέτα γρήγορα

στό νησί τῆς Καλυψῶς καὶ εἶπέ της, ὅτι εἶναι θέλημα τῶν θεῶν νὰ ἀφήσῃ τὸν Ὀδυσσεά νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν πατρίδα του.

Ὁ Ἑρμῆς ἀμέσως ἐφόρεσε τὰ δλόχρυσα πέδιλα, ἐπῆρε στὰ χέρια του τὸ ραβδί του καὶ ἐπετοῦσε ἐπάνω ἀπὸ τὴ στεριά καὶ τὴ θάλασσα, σὰν θαλασσινὸ πουλί. Σὲ λίγο εἶχε φθάσει στὸ μακρινὸ νησί τῆς Καλυψῶς, στὴν Ὠγυγία.

Ὅταν ἀπὸ τὴ γαλάζια θάλασσα ἐπάτησε στὴν ἀκρογυαλιά, ἡ θεὰ ἦτο μέσα στὴ σπηλιά της. Ἐκάθετο στὸν ἀργαλιό της καὶ ὕφαινε πανὶ μὲ δλόχρυση σαῖτα. Καὶ ἐτραγουδοῦσε μὲ φωνὴ γλυκειά.

20. Γύρω ἀπὸ τὴ σπηλιὰ τῆς Καλυψῶς.

Κοντὰ στὴ σπηλιὰ τῆς Καλυψῶς ἦσαν καὶ ἄλλες σπηλιές, μικρότερες καὶ ἀκατοίκητες.

Μέσα σὲ αὐτὲς εἶχαν τὰ χελιδόνια τὶς φωλιές των. Καὶ τὰ θαλασσοπούλια, ποὺ τοὺς ἀρέσει νὰ πετοῦν ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, ἔμπαιναν καὶ ἔβγαιναν ἐκεῖ μέσα. Εἶχαν καὶ ἐκεῖνα τὶς φωλιές των μέσα στὶς σπηλιές.

21. Ἡ φωλιὰ τῶν χελιδονιῶν.

Στὴ μαύρη τὴ σπηλιὰ τὴ μαυρισμένη ἀπ' τὴ φωτιά ποὺ ἀνάβουν οἱ ψαράδες, τὰ χελιδόνια ἔχουνε κτισμένη φωλιὰ μέσα στοῦ βράχου τὶς σχισμάδες.

Ὅλημερὶς φωνάζουν καὶ γυρίζουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ πέταγμα ἐλαφρό,

πότε τὰ χεῖλη τῆς σπηλιᾶς ἀγγίζουσιν
καὶ πότε τοῦ πελάγου τὸν ἄρθρό.

Ψαράδες, ποὺ ψαρεύουν μὲ τὴν τράτα,
κοιτάζουνε μ' ἀγάπη τὴ φωλιά των,
τὰ γρήγορα φτερά των τὰ σπαθᾶτα
κι ἀκοῦνε τὸ μικρὸ τερέτισμά των.

Παράξενα ἡ φύση ταιριασμένα
χαρίζει στὴ σπηλιὰ τρελὰ πουλιὰ
καὶ στὰ βουβὰ τὰ βράχια τ' ἀγριεμένα
ἀχτίδ' ἀγάπης, πρόσχαρη φωλιά.

22. Ὁ Ἑρμῆς ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιὰ τῆς Καλυψῶς.

Ἡ σπηλιὰ τῆς Καλυψῶς ἦτο τριγυρισμένη ἀπὸ δάσος
πυκνὸ καὶ καταπράσινο.

Εἶχε λογιῆς λογιῆς δένδρα ψηλὰ καὶ μὲ χονδρούς κορ-
μούς, ποὺ τοὺς ἐπερίζωναν οἱ καταπράσινοι κισσοί, καὶ ἄλ-
λες περιπλοκάδες.

Τὰ πιὸ πολλὰ ἦσαν πεῦκα καὶ ἔλατα, λεῦκες καὶ κυ-
παρίσια.

Ἐπάνω στὰ δένδρα εἶχαν τὶς φωλιές των κόσσυφοι,
φλόροι, καρδερίνες, ἀηδόνια καὶ ἄλλα πουλιά, ποὺ ξέρον
νὰ κελαδοῦν γλυκά.

Ὅταν ὁ Ἑρμῆς ἔρθασε ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιὰ, ὅλα
τὰ πουλιὰ ἐκελαδοῦσαν. Ἐνόμιζε κανεὶς πῶς τὸ τραγοῦδι
τῆς θεᾶς εἶχε δώσει τὸ σύνθημα ν' ἀρχίσουν.

Ὅλα ἐκελαδοῦσαν ὡραῖα καὶ γλυκά. Ἀλλὰ ἓνα κελά-
δημα ἐξεχώριζε ἀπ' ὅλα τὰ ἄλλα. Ἦτο καλύτερο καὶ ἦτο
τοῦ ἀηδοιοῦ.

23. Τὸ ἀηδόνι.

Μέσα στὸ δάσος περπατῶ
κι ἀκούω τὰ πουλάκια.
Κάθε κλωνὶ
καὶ μιὰ φωνή,
σὲ κάθε δένδρο μουσική,
χαρὲς καὶ τραγουδάκια.

Μὰ ἐκεῖ, ποὺ ἄλλα τραγουδοῦν
κι ἄλλα κρατοῦν τὸ ἴσο,
ἓνα πουλὶ μικρὸ λαλεῖ,
σὰ νὰ τοὺς λέει : «σωπάτε σεῖς !
Ἐγὼ θὰ τραγουδήσω».

Σωπάσαν ὅλα . . . τὸ μικρὸ
πουλὶ τ' ἀποστομώνει.
Εἶχαν λαλιὰ
τ' ἄλλα πουλιά,
μὰ ἓνα ἦτο μοναχὸ
ἀπ' ὅλα των τ' ἀηδόνι.

24. Τὰ δάση.

Ἐλάτ' ἐδῶ μαζί μου μέσ' στὰ δάση.
Ἐλάτ' ἐδῶ στὴν πράσινη τὴν πλάση.
μακριὰ ἀπὸ τοῦ κόσμου τὴ βοή.
Ἐλάτ' ἐδῶ νὰ νοιώσετε μιὰ μέρα
πὶο καθαρὸ στὰ στήθη τὸν ἀέρα,

πιὸ ζηλευτὴ νὰ βρῆτε τὴ ζωή.

Ἐλάτ' ἐδῶ στὴν πράσινη τὴν πλάση
κ' ἐλάτε ν' ἀναστήσουσε τὰ δάση
ἐκεῖ, πού ἡ ράχη τοῦ γυμνοῦ βουνοῦ
γυμνὴ, θλιμμένη δείχνει τὴν Ἑλλάδα·
ν' ἀπλώσουμε καινούρια πρασινάδα
κάτω ἀπ' τὸ γαλάζιο τ' οὐρανοῦ.

25. Ἑρμῆς καὶ Καλυψώ.

Ὁ Ἑρμῆς ἐπροχώρησε καὶ ἐμπῆκε στὴ σπηλιὰ τῆς Καλυψῶς.

Ἡ Καλυψώ ἀμέσως ἐγνώρισε τὸν Ἑρμῆ. Τὸν ἐδέχθη με πολλὴν εὐγένεια καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ σὲ πολὺ ὄμορφο καὶ λαμπερὸ θρόνο.

— Πῶς ἦτο καὶ ἦλθες στὸ νησί μου; ἐρώτησε ἡ Καλυψώ.

— Ἦλθα, γιατί με ἐπρόσταξε ὁ Ζεὺς, ἀποκρίθηκε ὁ Ἑρμῆς. Ἐδῶ στὸ νησί σου βρίσκεται ἓνας ἄνθρωπος, ὁ πιὸ δυστυχημένος ἀπὸ ἐκείνους πού ἐπολέμησαν στὴν Τροία. Τώρα ὁ Ζεὺς προστάζει νὰ τὸν ἀφήσης νὰ φύῃ καὶ νὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του.

Ἡ Καλυψώ ἐλυπήθηκε κατάκαρδα, δταν ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ Ἑρμῆ, καὶ εἶπε :

— Ἐγὼ τὸν ἐγλύτωσα, ὅταν ἔσφιγγε με τὰ πόδια του τὴν καρίνα, ὀλομόναχος μέσα στὸ πέλαγος· γιατί τὸ πλοῖο του τὸ εἶχε στίσει ἓνα ἀστροπελέκι καὶ ὅλοι οἱ σύντροφοί του ἐχάθησαν. Ἐγὼ τὸν ἐκολοδέχθηκα καὶ εἶχα σκοπὸ νὰ τὸν κάμω ἀθάνατο. Ἀφοῦ ὁμως τὸ προστάζει ὁ

Ζεύς, ἄς υπάγη πάλι ὁ ἄμοιρος μέσα στὰ κύματα. Εγὼ θὰ τοῦ εἰπῶ, πῶς νὰ φθάσῃ γερός στὴν πατρίδα του.

—Ναί, ἄφησέ τον νὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του.

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ἑρμῆς καὶ ἔφυγε.

Ἡ Καλυψὼ ἔτρεξε ἀμέσως στὸ ἀκρογιάλι καὶ ἔχε

— Ναί, ἄφησε τὸν Ὀδυσσεύα νὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του, εἶπε ὁ Ἑρμῆς.

εὐρῆκε τὸν Ὀδυσσεύα καθισμένον ἐπάνω σ' ἓνα βράχο. Ἐκοίταζε μὲ βουρκομένα μάτια τὴ θάλασσα καὶ ἀνασιτέναζε.

— Μὴν κλαῖς πιά, ἄμοιρε. Ἦλθε τέλος πάντων ἡ ὥρα νὰ γυρίσῃς στὴν πατρίδα σου. Σήκω πήγαινε, κόψε μεγάλα δένδρα καὶ συνάρμοσέ τα νὰ γίνουν πλατεῖα σχεδιά γιὰ νὰ σὲ φέρῃ στὴν τρικυμισμένη θάλασσα. Ψωμί, νερὸ καὶ κρασί θὰ βάλω ἐγὼ στὴ σχεδιά, γιὰ νὰ μὴν πεινάσῃς. Θὰ σοῦ δώσω φορέματα καὶ θὰ σοῦ στείλω πρῶμο ἄνεμο.

‘Ο Ὀδυσσεύς δὲν ἐπίστευσε τὰ λόγια τῆς Καλυψῶς καὶ τῆς ἀποκρίθηκε :

—Κάτι ἄλλο ἔχεις στὸ νοῦ σου, θεά, καὶ ὄχι νὰ μὲ στείλῃς στὴν πατρίδα μου, ἀφοῦ μοῦ λέγεις μὲ μιὰ σχεδιά νὰ τολμήσω ἓνα τόσο μακρινὸ ταξίδι. Μόνο ἂν μοῦ ὀρκισθῆς, πῶς δὲν ἔχεις στὸ νοῦ σου νὰ μοῦ κάμῃς κακό, τότε θὰ πιστεύσω ὅτὰ λόγια σου.

Ἡ Καλυψὼ εἶπε :

—Ὀρκίζομαι σιτοὺς θεοὺς, πῶς δὲν ἔχω στὸ νοῦ μου νὰ σοῦ κάμω κακό. Κάμε ὅ,τι σοῦ λέγω.

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ἡ Καλυψὼ καὶ σὲ λίγο ἐγύρισαν μαζὶ στὴ σπηλιά.

26. Ἡ Πατρίδα μας.

—Ξένε, ποὺ μόνος κ' ἔρημος σὲ ξένους τόπους τρέχεις, πές μου, ποιὸς εἶναι ὁ τόπος σου καὶ ποιά πατρίδα
[ἔχεις ;

—Τὴ μακρινὴ πατρίδα μου πάντα ποθῶ στὰ ξένα.

Ἐκεῖ τὰ χρόνια τῆς ζωῆς περνοῦν εὐλογημένα·
ἐκεῖ κι ὁ θάνατος γλυκός, κι ἀφοῦ κανεὶς πεθάνῃ
ἔχει στὸ μνήμα του σταυρό, καντήλι καὶ λιβάκι.

Στ' ἀγαπημένο μου χωριὸ πάντα χαρὲς καὶ γέλια,
στ' ἀλώνια τραγουδιῶν φωνές, ξεφάντωμα στ' ἀμπέλια.

Κι ὅταν χορεύῃ ἡ λεβεντιὰ τῆς Πασχαλιᾶς τὴ μέρα
βροντοχτυπᾷ τὸ τύμπανο καὶ κελαδεῖ ἡ φλογέρα.

Στὴ μακρινὴ πατρίδα μου ἔχει εὐωδιὰ καὶ χάρη
τὸ ταπεινότερο δένδρι, τὸ πιὸ φτωχὸ χορτάρι.

Στούς κλώνους τῆς ἀμυγδαλιᾶς σμίγουν ἀνθοὶ καὶ
καὶ φέρουνε τὴν ἀνοιξη γοργὰ τὰ χελιδόνια . . .
[χιόνια

Ἡ ἀσημένια θάλασσα μ' ἀφρούς τὴν περιζώνει
κι ὁ οὐρανὸς μὲ τ' ἄστρα του τὴ χρυσοστεφανώνει.

Τὴ μακρινὴ πατρίδα μου, πρὶν ἢ σκλαβιὰ πλακώσει,
τὴ δόξαζε ἢ παλληκαριά, τὴ φώτιζεν ἢ γνώση·
καὶ τώρα ἀπὸ τὴ μαύρη γῆ, τὴ γῆ τὴ ματωμένη,
πρόβαλε πάλι ἢ λευτεριά σὰν προῖτα ἀντρειομένη.

— Φτάνει! Τὴ χώρα πού μου λές, τὴ γνώρισα,
τὴ μακρινὴ πατρίδα σου ἔχω κ' ἐγὼ πατρίδα.
[τὴν εἶδα·

27. Ἡ Πατρίδα.

Μὴ πράσινοι παντοῦ δὲν εἶν' οἱ κάμποι
κ' ἢ θάλασσα δὲν εἶναι γαλανή ;
Παντοῦ ὁ ἴδιος ἥλιος μὴ δὲ λάμπει ;
ἴδιοι παντοῦ δὲν εἶν' οἱ οὐρανοί ;
Γιατὶ κανεῖς, ὅταν ξενιτευθῆ,
ἀφοῦ στὴν ἴδια γῆ παντοῦ πλανᾶται
γιατὶ μιὰ μόνη γῆς γωνιά ποθεῖ ;
Γιατί, ὅπου κι' ἂν πάη, τὴ θυμᾶται ;

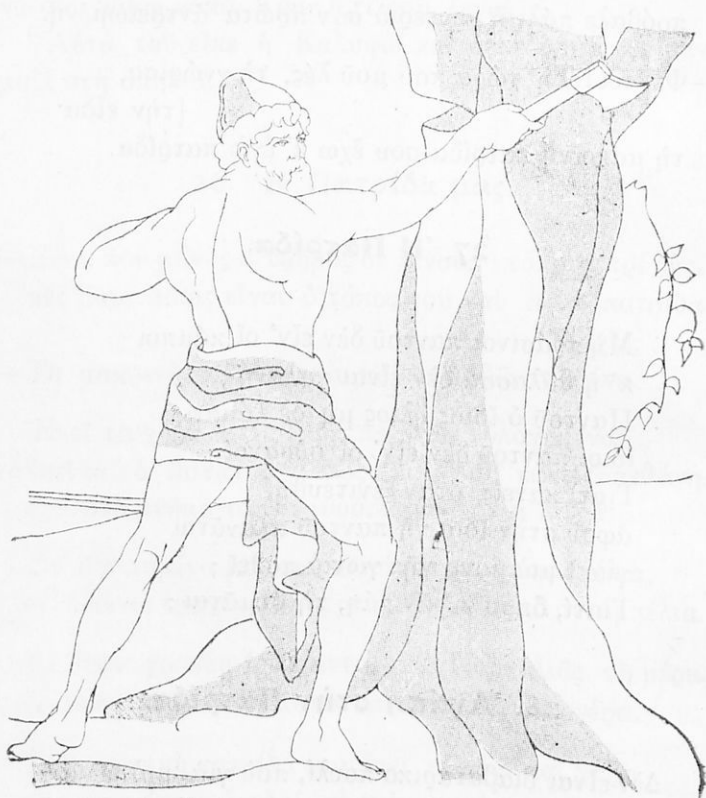
28. Ἀγάπη στὴν Πατρίδα.

Δὲν εἶναι διαβαταρικο πουλί, πού γιὰ μιὰ μέρα
σχιζεῖ τὰ νέφη καὶ περνᾷ γοργὸ σὰν τὸν ἀγέρα·

οὔτε κισσὸς π' ἀναίσθητος τὴν πέτρα περιτλέκει
οὔτ' ἀστραπή, πού σβήνεται χωρὶς ἀστροπελέκι.
δὲν εἶναι νεκροθάλασσα, βροχὴ χωρὶς σεισμό.
νοιώθω γιὰ σὲ πατρίδα μου, σιὰ σπλάχνα χυλάσιμό.

29. Πῶς ὁ Ὀδυσσεύς κατασκευάζει τὴ σχεδιά του.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα, μόλις ἐξημέρωσε, ὁ Ὀδυσσεύς
ἐπῆρε ἓνα μεγάλο τσεκουρι δίκοπο, ἓνα λαμπερὸ σκε-

Ὁ Ὀδυσσεύς ἔκοβε τὰ δένδρα γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴ σχεδιά του.

πάρνι κοπτερό και ένα χονδρό τρουπάνι. Ὑστερα ἐπῆγε σ' ένα μέρος τοῦ νησιοῦ, πολὺ κοντὰ στὴ θάλασσα, ὅπου ἦσαν πολλὰ μεγάλα δένδρα, λεῦκες και ἔλατα.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀμέσως ἔπιασε τὴ δουλειὰ και ἔκοψε τὰ δένδρα γλήγορα.

Εἵκοσι δένδρα ἔκοψε, ὕστερα τὰ ἐπελέκησε, τὰ ἔξυσε μὲ τέχνη, τὰ ἴσιασε μὲ τὴ στάφνη, τὰ ἐτρούπησε μὲ τὸ τρουπάνι και τὰ ἔνωσε μὲ μεγάλα ξυλόκαρφα.

Ὑστερα ἔκαμε τὶς πλευρὲς τῆς σχεδιάς και τὶς ἔδεσε μὲ στραβοξύλα και ἐκάρφωσε μακριὰ δοκάρια.

Ἐπειτα ἔκαμε τὸ κατάρι, τὸ ἔστησε, ἔβαλε τὴν ἀντένα και στὴν πρύμνη τὸ πηδάλιο νὰ κυβερνᾷ τὴ σχεδιά.

Και γιὰ νὰ μὴ μπαίνουν τὰ κύματα μέσα στὴ σχεδιά τὴν ἔφραξε ὀλόγυρα μὲ κλαδιὰ ἀπὸ λυγαριές.

Ἡ Καλυψὸ τοῦ ἔφερε χονδρόπανο και ὁ Ὀδυσσεύς μὲ πολλὴν τέχνη ἔφρειασε πανιά. Ὑστερα ἐπέρασε τὰ σχοινιά και ἔροριξε μέσα στὴ σχεδιά και λίγη σαβούρα γιὰ νὰ μὴν τὴν ἀναποδογυρίζῃ εὐκόλα ὁ ἀέρας.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἔβαλε ἀπὸ κάτω φαλάγγια και μὲ ένα μεγάλο λαστὸ ἔσπρωξε τὴ σχεδιά και τὴν ἔροριξε στὴ θάλασσα.

30. Τραγούδι τῆς Πατρίδας.

Γιὰ σὲ γλυκειὰ πατρίδα, πού τόσο ἀγαπῶ,
τὰ χεῖλή μου θὰ ψάλλουν τραγούδι μὲ καημό.
Κι ἢ γῆ τοῦ παραδείσου μοῦ εἶναι ἐρημιὰ,
τὴ χάρη τὴ δική σου δὲ βρῖσκω πουθενά.

Τ' ἀέρι, τὶς δροσιές σου, τὰ πράσινα βουνά,
τὶς τόσες ὀμορφιές σου δὲν ἠῦρα πουθενά.

Παντοῦ πετᾶς ἔμπρός μου, χαρά μου μυστικιά,
ἔσ' εἶσαι ὁ καημός μου, πατρίδα μου γλυκειά.

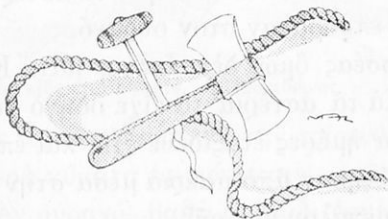
31. Τραγούδι τῆς ξενιτειᾶς.

Θὰ πάρω ἕναν ἀνήφορο νᾶβγῶ σὲ κορφοβούνι,
νὰ βρῶ κλαράκι φουντωτὸ καὶ ριζιμιὸ λιθάρι,
νὰ βρῶ καὶ μιὰ κρυόβρουση, νὰ ξαπλωθῶ στὸν ἥσκιο,
νὰ πιῶ νερὸ νὰ δροσισθῶ, νὰ πάρω λίγη ἀνάσα,
ν' ἀρχίσω νὰ συλλογισθῶ τῆς ξενιτειᾶς τὰ πάθη,
νὰ εἰπῶ τὰ μαῦρα ντέρτια μου καὶ τὰ παράπονά μου.
Τὰ ξένα ἔχουνε καημοὺς καὶ καταρρόνια πλῆθος!
Στὰ ξένα δὲν ἀνθίζουνε τὴν ἀνοιξη τὰ δένδρα
καὶ δὲν λαλοῦνε τὰ πουλιά, ζεστός δὲν λάμπει ὁ ἥλιος
καὶ δὲν δροσίξει τὸ νερὸ καὶ τὸ ψωμὶ πικραίνει!..
Στὰ ξένα ποιὸς θὰ σὲ χαρῆ καὶ ποιὸς θὰ σοῦ γελάση;
Ποῦναι τὰ γέλια τ' ἀδελφοῦ καὶ ἡ συντροφιά τοῦ φίλου,
τῆς ἀδελφούλας ἢ ματιὰ καὶ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια;
"Ἄν ἀρρωστησίης, ποιὸς θαρῆ στὴν ξενιτεῖά σιμά σου,
νὰ σ' ἐρωτᾶ τὸν πόνο σου, τὸ γιαιτρικὸ νὰ δίνη,
στὸ ἔρρο σου προσκέφαλο νὰ ξενυχτᾶ μαζί σου;

32. Ἀνάμνηση τῆς πατρίδας.

Ἐδῶ πίσω στὴν κοιλάδα ἕνα ποταμάκι τρέχει
τῶν ἀγρῶν τὴν πρασινάδα τὸ νερὸ του δροσοβρέχει.
Καὶ κατακυλᾶ ἡσύχως καὶ μὲ γλύκα μουρμουρίζει,
ὁ γλυκός του ὅμως ἤχος τὴν καρδιά μου δὲν γεμίξει.

*Αχ, τὰ δένδρα ἐκεῖνα ποῦναι, πὸ σκιάζουν τὰ
[νερά σου.
Ποῦ τ' ἀηδόνια, πὸ λαλοῦνε βράδου βράδου στή
[δροσιά σου ;
Τέτοια δένδρα κι ἄλλοῦ ἔχει, κελαδοῦν κι ἄλλοῦ
[πουλάκια,
ποταμάκι κι ἄλλοῦ τρέχει καὶ κυλᾶ στὰ πετραδάκια,
Πλὴν τὰ μάτια τὰ δικὰ μου, ἀφοῦ εἶμαι σὲ γῆ ξένη;
τίποτα δὲν τὰ εὐφροαίνει... ἔμαράθηκε ἡ καρδιά μου!

33. Πῶς ὁ Ὀδυσσεύς φεύγει ἀπὸ τὸ νησί.

Ἐπέρασαν τέσσαρες ἡμέρες καὶ τὴν πέμπτην ἦσαν ὅλα ἔτοιμα. Ἡ θεὰ εἶχε βάλει μέσα στὴ σχεδία διάφορα φαγητά, ἓνα ἀσκὶ γεμᾶτο μαῦρο κρασί καὶ ἓνα ἄλλο μεγαλύτερο μὲ νερὸ.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐλούσθηζε, ἐφόρεσε τὰ ὄμορφα φορέματα, πού τοῦ ἔδωσε ἡ Καλυψώ, τὴν ἀποχαιρέτισε καὶ γεμᾶτος χαρὰ ἐπήδησε στὴ σχεδία. Ἀπλώσε τὰ πανιά καὶ ἐκάθισε στὸ πηδάλιο.

Τὰ πανιά ἐφούσκωσαν καὶ ἡ σχεδία ἔτρεχε γρήγορα καὶ ἔσχιζε τὰ κύματα.

Ὁ Ὀδυσσεύς μὲ πολλὴν τέχνη ἐκυβερνοῦσε τὴ σχεδία. Σὲ λίγο ἐβασίλευσε ὁ ἥλιος.

Σιγὰ σιγὰ ἐσκοτείνιασε. Ψηλὰ τὰ ἀστέρια μὲ τὸ γλυκό των φῶς ἐπρόβαλαν στὸν οὐρανό.

Ὁ Ὀδυσσεύς ὅμως δὲν ἔκλειε μάτι. Κάθε στιγμή ἐκοίταζε ψηλὰ τὰ ἀστέρια· τὰ εἶχε ὀδηγὸ στὸ ταξίδι του.

Δεκαεπτὰ ἡμέρες ἐταξίδευε ἔτσι καὶ ἐπάνω στὶς δεκαοκτώ, ἐφάνηκαν ἀπὸ μακριὰ μέσα στὴν καταχνιὰ τὰ βουνὰ ἐνὸς μεγάλου νησιοῦ.

34. Πῶς ὁ Ποσειδῶνας τιμωρεῖ τὸν Ὀδυσσεύα.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐχάρηκε πολὺ, μόλις ἐξεχώρισε ἀπὸ μακριὰ τὴ στεριά· ἀλλὰ ἡ χαρὰ του δὲν ἐβάσταξε πολὺ.

Τὴ στιγμή ἐκείνη τὸν εἶδε ἀπὸ μακριὰ ὁ Ποσειδῶνας, ὁ θεὸς τῆς θάλασσας, γυρίζοντας ἀπὸ τὸ ταξίδι του.

Ἐκίνησε τὸ κεφάλι του καὶ εἶπε μὲ θυμό:

— Τί εἶναι αὐτό; Οἱ θεοὶ ἄλλαξαν, βλέπω, γνώμη γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα, ἐνῶ ἐγὼ ἔλειπα ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο. Καὶ νά, σὲ λίγο φθάνει στὸ νησί τῶν Φαιάκων· αὐτοῦ εἶναι γραφτό του νὰ τελειώσουν τὰ βάσανά του. Ἀλλὰ εἶναι στὸ χέρι μου νὰ τὸν παιδεύσω ἀκόμη.

Τὸν εἶδε ἀπὸ μακριὰ ὁ Ποσειδῶνας . . .

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἐκτύπησε μὲ τὴν τρίαινά του τὴ θάλασσα. Τρομερὰ κύματα ἐσηκώθησαν· μαῦρα σύννεφα ἐσκέπασαν τὸν οὐρανὸ· βαθὺ σκοτάδι ἐσκέπασε στεριά καὶ θάλασσα.

Ὅλοι οἱ ἄνεμοι ὥριμησαν στὴ θάλασσα.

Ἐκόπησαν τὰ γόνατα τοῦ Ὀδυσσεύα καὶ βαριά στενάζοντας εἶπε μέσα του :

— Ἀλίμονο σὲ μένα τὸν κακότυχο ! Πόσα βάσανα ἔχω ἀκόμη γὰ ὑποφέρω ! Τί μαῦρα σύννεφα εἶναι αὐτά, τί ἄγρια κύματα ! Τρισευτυχισμένοι οἱ Ἕλληνες, πού ἐσκοτώθηκαν στὴν Τροία. Μαζάρι νὰ ἐπέθαινα καὶ ἐγὼ τότε πολεμώντας. Οἱ Ἀχαιοὶ θὰ μὲ ἔθαβαν μὲ τιμὲς με-

γάλες καὶ θὰ ἦμουν δοξασμένοι. Ἄλλὰ ἡ μοῖρα ἠθέλησε νὰ βρῶ κακὸ θάνατο!

35. Ἡ τριχυμία.

Ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ μέσα του, ἓνα πολὺ μεγάλο κύμα τὸν ἄρπαξε καὶ τὸν ἐτίναξε μακριὰ μέσα στὴν ἀγριεμένη θάλασσα. Τὸ πηδάλιο εἶχε ξεφύγει πιά ἀπὸ τὰ χέρια του. Ἡ σχεδιά ἔμεινε μονάχη καὶ ἀκυβέρνητη. Τὰ κύματα τὴν δέρνουν ἀλύπητα καὶ τὴν φέρνουν πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ σὰν τσόφλι ἀπὸ καρύδι.

Ὁ ἀέρας ὅσο πάει καὶ ἀγριεύει. Σὲ μιὰ στιγμή θαορεῖς, πῶς ἐνώθηκαν ὅλοι οἱ ἄνεμοι καὶ μανιωμένοι τῆς ἀρπάζουν τὰ πανιά, τῆς σπάζουν τὸ κατάρτι καὶ τὴν ἀντένα καὶ τὴν ἀναποδογυρίζουν.

Ἀρκετὴν ὥρα ἔμεινε ὁ Ὀδυσσεὺς κάτω ἀπὸ τὸ νερό. Δὲν ἠμποροῦσε νὰ βγῆ ἐπάνω νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοή του. Τὸν ἐβάραιναν καὶ τὰ φορέματα, πού τοῦ εἶχε δώσει ἡ Καλυψώ.

Τέλος βάζει τὰ δυνατά του καὶ ἀνεβαίνει. Φτύνει ἀδιάκοπα ἀπὸ τὸ στόμα του τὸ ἀλμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας καὶ ὁ ἀφρὸς τρέχει ποτάμι ἀπὸ τὸ κεφάλι του.

Ἄλλὰ μέσα στὴν παραζάλη του δὲν ἐξέχασε τὴ σχεδιά του. Ὁρμησε στὰ κύματα, πιάνεται, ἀνεβαίνει καὶ κάθεται στὴ μέση.

Τὰ ἀγριεμένα κύματα τὸν ἐπέτοῦσαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπως ὁ δυνατὸς βοριάς τὸ φθινόπωρο σκορπίζει τὰ ξερὰ φύλλα στὸν κάμπο.

Ἐνῶ ἔτσι ἐβασανίζετο ὁ Ὀδυσσεὺς ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του:

— Ἄλιμονο ! Τί νὰ κάμω; Νὰ μείνω στὴ σχεδιά ἢ νὰ πέσω στὴ θάλασσα; Νὰ τί μοῦ φαίνεται καλύτερο νὰ κάμω. Ὅσο εἶναι ἐνωμένα τὰ ξύλα τῆς σχεδίας, θὰ μείνω ἐπάνω καὶ θὰ ὑποφέρω σὰν ἄνδρας, ὅ,τι μοῦ μέλλεται νὰ πάθω. Ὅταν ὅμως τὴ σκορπίσουν τὰ κύματα, τότε θὰ κολυμβήσω θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας.

Ἐνῶ ἔλεγε αὐτά, ἓνα κῆμα μεγάλο καὶ φοβερὸ ἔρχεται μὲ ὄρμῃ κατεπάνω του.

Ἡ σχεδιά γίνεται κομμάτια καὶ τὰ μακριὰ ξύλα τῆς σκορπίζονται στὴ θάλασσα.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἀρπάζει ἓνα ξύλο, τὸ καρβαλλικεύει ὅπως ὁ καρβαλλάρης τὸ ἄλογο, πετᾷ τὰ ροῦχα του στὰ κύματα, πέφτει προύμυτα στὴ θάλασσα καὶ τεντώνει τὰ χέρια του καὶ κολυμβᾷ.

36. Τὸ ναυτόπουλο.

Μαύρη νυκτιὰ κι ἀνάστερη τὰ κύματα μουγκρίζουν
βροντᾷ κι ἀστράφτει οἱ κεραυνοὶ τὰ κύματα ξεσχίζουν
σὰν φεΐδια λαμπερά.

Βόηθα Χριστέ ! Τριζοβολᾷ, θ' ἀνοίξη τὸ καρᾶβι
βοριάς κακός, ἀλύπητος, μνήματα χίλια σκάβει
στὰ μαῦρα τὰ νερά.

Βουλιάζομε! . . . Τὰ ξάρτια μας χωρὶς πανιά, σπασμένα
ἀχόρταγα τὰ κύματα τ' ἀρπάζουν ἓνα - ἓνα
κ' ἐπάνω μας πηδοῦν.

Τοῦ κάκου οἱ ναῦτες κίτρινοι, βουβοὶ χωρὶς ἐλπίδα
ἀκούραστοι παλέβουνε . . . Τὴν ὄμορφη πατρίδα,
ποτέ τους δὲν θὰ ἰδοῦν . . .

Νὰ ! Τὰ νερὰ ἐπλημμύρισαν καὶ δυναμὸν ἦ μπόρα,
ἡ πρύμη μας γονάτισε, βογγᾶ κι ὦρα τὴν ὦρα
ἡ πλώρη μας βουλᾶ.

Βουλιάζομε ἀπ' ὅλους μας οὔτ' ἓνας θὰ γλυτώσει,
ὅλους ἡ μαύρη θάλασσα, γιὰ νὰ μᾶς σαβανώσει,
βουνὰ μ' ἀφροὺς κυλᾶ.

Ἐγὼ μικρὸ ναυτόπουλο γεννήθηκα στὸ κῦμα·
στὴ θάλασσα μεγάλωσα κι' ἂν εὔρω τώρα μνημα
στὸ μαῦρο της βυθό,

σὰν τὸ μωρὸ στὴν κούνια του στὰ πράσινα χορτάρια
στὰ φύκια, στὰ κοράλλια της καὶ στὰ μαργαριτάρια,
γλυκὰ θὰ κοιμηθῶ.

Δὲν μὲ τρομάζει ὁ θάνατος· στὸν ἕπνο τὸ βαθύ μου
θὰ ψέλνουνε τὰ κύματα νανούρισμα στὸ αὐτί μου
μ' ὀλόγλυκο σκοπό.

Καὶ θάρχωνται σὰν ὄνειρο μαζύ μου νὰ μιλήσουν,
νὰ μὲ φιλήσουν τρυφερά, νὰ μὲ παρηγορήσουν
ἐκεῖνοι π' ἀγαπῶ.

“Ὁμως, Χριστέ μου, μιὰ καρδιά μονάχα συλλογοῦμαι,
ἐκείνη, ποὺ μ' ἐγέννησε, τὴ μάνα μου λυποῦμαι
καὶ κλαίω τὴ φτωχή.

“Ὅλους τοὺς πῆρε ἡ θάλασσα!.. Μονάχα ἐγὼ τῆς μένω,
κι' ἂν μάθῃ, πῶς ἐχάθηκα στὸ κῦμα τ' ἀγριεμένο,
τῆς φεύγει ἡ ψυχὴ! . . .

37. Ὁ Ὀδυσσεύς ὥσπου νὰ βγῆ στὴ στεριά.

Σὲ λίγο ὅλοι οἱ ἄνεμοι ἠσύχασαν· καὶ μόνο ὁ βοριάς ἐφυσοῦσε καὶ ἔπρωχνε τὸν Ὀδυσσεά στὸ νησί τῶν Φαιάκων.

Δυὸ ἡμέρες καὶ δυὸ νύκτες ἐθαλασσοδέροντο στὸ πέλαγος ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἐπάλευε μὲ τὸ χάρο. Τὴν τρίτην ἡμέρα ὅμως ἔπεσε ὁ ἀέρας καὶ σὲ λίγο ὁ Ὀδυσσεύς σηκώνοντας τὸ κεφάλι του εἶδε, πῶς ἦτο κοντὰ στὴ στεριά. Τώρα ἐκολυμβοῦσε μὲ ὅλη τὴ δύναμή του, γιὰ νὰ πατήσῃ τὸ πόδι του σὲ γῆ.

Ὅταν ὅμως ἐπλησίασε τόσο, ὅσο φθάνει ἀνθρώπου φωνή, ἄκουσε τὴ θάλασσα νὰ κτυπᾷ στοὺς βράχους καὶ τὰ κύματα νὰ μουγκρίζουν φοβερά. Ἡ ἀκρογιαλιὰ ἦτο ὅλο βράχοι καὶ τὰ κύματα ἔσπαζαν ἐπάνω των μὲ φοιζτὸ κρότο καὶ τοὺς ἐσκέπαζαν μὲ ἀφρούς. Τίποτε ἄλλο δὲν ἐφαίνετο, οὔτε λιμάνι, οὔτε μέρος γιὰ ἄραγμα, παρὰ μόνο πέτρες σχιστὲς καὶ βράχοι μυτεροὶ καὶ κοπτεροί.

— Ἀλίμονο σὲ μένα! εἶπε τότε ὁ Ὀδυσσεύς μὲ παρῶνο. Τοῦ κακοῦ ἐπέρασα τόση θάλασσα γιὰ νὰ γλυτώσω. Τώρα πιά πάει κάθε ἐλπίδα! Εἶμαι χαμένος, ὅ,τι καὶ ἂν κάμω. Ἄν πάω κοντὰ στὴ στεριά, θὰ μὲ ἀρπάξουν τὰ τρομερὰ κύματα καὶ θὰ μὲ τινάξουν ἐπάνω στοὺς κοπτεροὺς βράχους. Ἄν πάλι κολυμβῶ στὰ ἀνοικτὰ, ὥσπου νὰ βρῶ χαμηλὸ ἀκρογιαλί, γιὰ νὰ βγῶ στὴ στεριά, φοβοῦμαι, μήπως μὲ ξαναρπάξῃ ἢ τριζυμισμένη θάλασσα καὶ μὲ σύρῃ στὸ πέλαγος ἢ μὴ μὲ φάγῃ κατένενα ἀγριόψαρο.

Ἐκεῖ ποὺ ἐσυλλογιζέτο αὐτά, νά, ἓνα δυνατὸ κύμα τὸν παίρνει καὶ τὸν ρίχνει ἐπάνω σ' ἓνα βράχο. Θὰ

ἐγδέρνεται ὄλο του τὸ κορμί καὶ θὰ ἔσπαζαν τὰ κόκκαλά του. Ἀλλὰ ἄρπαξε μὲ τὰ δυό του χέρια τὸ βράχο καὶ βογκώντας ἐβασπιέτο κολημένως, ὥσπου τὸ κῦμα ἐπέρασε. Στὴν ἐπιστροφή του ὅμως τὸ κῦμα τὸν ξαναρπάζει καὶ τὸν τινάζει μακριὰ στὴν ἀφρισμένη θάλασσά.

Τὸν ἐσκέπασε τὸ φοβερὸ κῦμα, ἀλλὰ ὁ Ὀδυσσεύς δὲν χάνει τὸ θάρρος του· βγαίνει ἐπάνω καὶ ἀπὸ ἐκεῖ βλέπει ἓνα ἀκρογιαλὶ χωρὶς βράχους.

Σ' αὐτὸ τὸ μέρος προχωρεῖ κολυμβώντας.

Ἐκεῖ εἶναι τὸ στόμα ἑνὸς ποταμοῦ καὶ ἐκεῖ βλέπει τὴ σωτηρία του. Καὶ ὁ νοῦς του ἀμέσως τρέχει στὸ θεὸ τοῦ ποταμοῦ. Καὶ τὸν παρακαλεῖ μὲ ὄλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του νὰ λιγοστεύσῃ τὴν ὄρμὴ τοῦ ποταμοῦ καὶ νὰ τὸν σπλαγμισθῇ.

Καὶ ἡ προσευχὴ του δὲν ἐπῆγε στὰ χαμένα.

Σὲ λίγο φθάνει στὴν ἀκρογιαλιά.

Σέρνεται ἔξω στὴν ἀμμουδιά· οὔτε τὰ χέρια του, οὔτε τὰ πόδια του ἤμπορεῖ πιά νὰ κινήσῃ. Τὸ κορμί του, πού τὸσες ἡμέρες ἐθάλασσοδέρνετο, ἦτο πρησιμένο.

Καὶ ἀπὸ τὴ μεγάλη κούραση ἐξαπλώθηκε βαριὰ χωρὶς μιλιὰ καὶ ἐλιποθύμησε.

38. Ποῦ ἐκοιμήθηκε ὁ Ὀδυσσεύς ἅμα ἐβγῆκε στὴ στεριά.

Ἀλλὰ σὲ λίγο ὁ Ὀδυσσεύς ἀνάσανε, ἦλθε στὸν ἑαυτό του. Ἀνασηκώθηκε. Εἶδε πῶς ἦτο στὴ στεριά, πῶς ἐγλύτωσε. Ἦτο ἀκόμῃ ζαλισμένος καὶ δὲν ἐπίστευε στὰ μάτια του. Τώρα ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ νοῦ του ὅλα τὰ βάσανα, πού ἐπέρασε μέσα στὴ θάλασσα. Ἄν δὲν μὲ ἐβοη-

θοῦσαν οἱ θεοί, ἔλεγε μέσα του, ἦτο ἀδύνατο γιὰ νὰ γλυτώσω. Ἐσήκωσε τὰ χέρια του ψηλά κ' ἐπροσευχήθη·
κε ἔτσι :

— Θεοί, σὲ σᾶς χρεωστῶ τῇ σωτηρίᾳ μου. Σᾶς εὐχαριστῶ.

Ἐξαπλώθηκε στὴ γῆ καὶ ἀγκάλιαζε ὅ,τι ἔπιαναν τὰ χέρια του, χῶματα πέτρες καὶ τὰ ἐφιλοῦσε κλαίοντας ἀπὸ χαρά.

Τὸ κατακουρασμένο σῶμα του ἄρχισε νὰ κρουώνη. Καὶ ὁ Ὀδησσεύς ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του :

— Ποῦ νὰ ὑπάγω τώρα ; Ἄν περάσω ἐδῶ στὸ ποτάμι τὴν ἄγρια νυκτιὰ, χωρὶς ἄλλο θὰ παγώσω ἀπὸ τὸ κρύο, ἔτσι ἀδυνατισμένος πὺν εἶμαι. Ἄν πάλι ἀνεβῶ ψηλότερα καὶ ὑπάγω στὸν πυκνόδενδρο λόγγο, ἠμπορεῖ νὰ μὲ κατασπαράξουν τὰ θηρία, ἐκεῖ πὺν θὰ κοιμῶμαι βαθιὰ· ἠμπορεῖ ὅμως καὶ νὰ μὴν πάθω τίποτε.

Αὐτὸ τὸ δεύτερο τὸ εὗρηκε λιγώτερο ἐπικίνδυνο. Ἐκίνεσε πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ μιὰ ἡμερὴ ἐλιά καὶ μιὰ ἀγριελιά εἶχαν περιπλεγμένα τὰ κλαδιά των· οὔτε τὸ φύσημα τῶν ἀνέμων ἔφθανε ὡς ἐκεῖ, οὔτε οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου.

Ἐκεῖ μέσα ἐσύρθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. Στὸ χῶμα ἦσαν ἀπὸ καιρὸ στρωμένα πολλὰ ξερὰ φύλλα. Στὴ μέση τοῦ σωροῦ ἐπλάγιασε, ἐσκεπάσθηκε μὲ πολλὰ φύλλα, ἐκλείσε τὰ βλέφαρά του καὶ ἀποκοιμήθηκε βαθιὰ.

39. Ἡ Ναυσικᾶ πηγαίνει στὸ ποτάμι.

Στὸ παλάτι τοῦ βασιλέα τῶν Φαιάκων ἡ Ναυσικᾶ, ἡ ὁμορφὴ βασιλοπούλα, ἡ κόρη τοῦ Ἄλκινόου, ἐξύπνησε πρῶι πρῶι καὶ ἐπῆγε νὰ βρῆ τὸν πατέρα της καὶ τὴ μητέρα της.

Ἡ μητέρα της ἔμενε στὸ δωμάτιό της μὲ τὶς ὑπηρετίες καὶ ἔκλωθε μαλλὶ κόκκινο.

Τὸν πατέρα της τὸν ἀπάντησε στὴ θύρα, ἕτοιμο νὰ βγῆ ἔξω. Εἶχε συμβούλιο μὲ τοὺς ἄρχοντας, τῶν Φαιακῶν.

Καὶ κτυπᾶ τὰ μουλάρια μὲ τὸ μαστίγιον

—Πατέρα μου, εἶπε, πρόσταξε τοὺς δούλους νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν ἓνα ἀμάξι. Θέλω νὰ ὑπάγω στὸ ποτάμι νὰ πλύνω τὰ φορέματά μας. Εἶναι ὅλα ἄπλυτα καὶ σὺ πρέπει νὰ φορῆς καθαρά, ὅταν κόθῃσαι σὲ συμβούλια μὲ τοὺς πιὸ ἐπισημοὺς ἄρχοντας. Καὶ γιὰ τῶν ἀδελφῶν μου τὰ ροῦχα ἐγὼ πρέπει νὰ φροντίσω. Ποιὰ ἄλλη ἀπὸ μένα πρέπει νὰ ἔχη αὐτὴν τὴν ἔννοια;

Ὁ Ἀλκίνοος χάρηκε πολὺ σὰν ἄκουσε τὰ φρόνιμα λόγια τοῦ κοριτσιοῦ του. Ἀμέσως προστάζει τοὺς δούλους νὰ ζεύσουν ἓνα ὠραῖο ἀμάξι καὶ ἡ ὁμορφη βασιλοπούλα εἶπε καὶ ἔβαλαν μέσα ὅλα τὰ ἄπλυτα φορέματα.

Ἡ βασίλισσα, ἡ μητέρα τῆς Ναυσικᾶς, ἔβαλε στὸ ἀμάξι ἓνα καλάθι μὲ φαγητὰ καὶ ἓνα μικρὸ ἀσκὶ μὲ γλυκὸ κόκκινο κρασί.

Ἡ Ναυσικᾶ ἀνεβαίνει στὸ ἀμάξι, παίρνει στὰ χέρια τῆς τὰ χαλινάρια καὶ κτυπᾷ τὰ μουλάρια μὲ τὸ μαστίγιον.

Τὰ μουλάρια ἄρχισαν ἀμέσως νὰ τρέχουν καὶ τὸ ἀμάξι σὲ λίγο ἐβγήκε ἔξω ἀπὸ τὴ χώρα. Ἀπὸ πίσω μὲ τὰ πόδια ἀκολουθοῦσαν οἱ ὑπηρέτριες.

40. Ἡ Ναυσικᾶ στὸ ποτάμι. Πῶς ἐξύπνησε ὁ Ὀδυσσεύς.

Ὅταν τὸ ἀμάξι ἔφθασε στὸ ποτάμι, τὰ κορίτσια ἐξέ-
ξευσαν τὰ μουλάρια καὶ τὰ ἄφησαν ἐλεύθερα, γιὰ νὰ βο-
σκήσουν. Ὑστερα ἐκουβάλησαν τὰ φορέματα στὸ μέρος,
ποῦ ἦσαν οἱ γουῆρες γεμᾶτες νερό. Καὶ ἀφοῦ τὰ ἔπλυ-
ναν, τὰ ἄπλωσαν ἐπάνω στὰ καθαρὰ χαλίγια νὰ στε-
γνώσουν.

Στὸ μεταξύ τὰ κορίτσια ἐλούσθησαν στὸ ὀλοκάθαρο
νερό καὶ ἐκάθισαν στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ νὰ φάγουν.

Ὑστερα ἄρχισαν νὰ παίζουν τὸ τόπι.

Πρώτη, ποῦ ἔκαμε τὴν ἀρχὴ τοῦ παιγνιδιοῦ, ἦτο ἡ
Ναυσικᾶ.

Αὐτὴ ἐξεχώριζε ἀνάμεσα στὶς ἄλλες, ὅπως ἡ Ἀρ-
τέμιδα, ἡ κόρη τοῦ Δία, ἀνάμεσα στὶς νύφες, ποῦ τὴν
ἐσυντρόφευαν.

Τὰ κορίτσια ὕστερα ἀπὸ τὸ παιγνίδι ἐμάζευσαν τὰ
φορέματα, τὰ ἐδίπλωσαν καὶ ἔξευσαν τὰ μουλάρια, γιὰτὶ
ἦτο καιρὸς πιά νὰ γυρίσουν στὸ παλάτι.

Ἡ Ναυσικᾶ ὁμῶς εἶχε ὄρεξι νὰ παίξῃ ἀκόμη λίγο.

Ἐπῆρε τὸ τόπι καὶ τὸ ἔρριξε μὲ δύναμη σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ κορίτσια. Ἄλλὰ τὸ τόπι ἀστόγησε καὶ ἔπεσε στὸ ποτάμι.

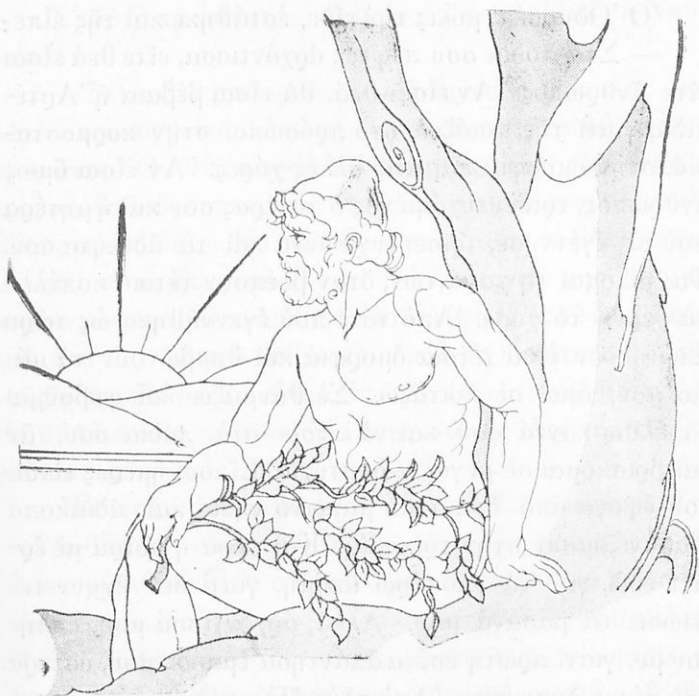
Τὰ κορίτσια τότε ἐφώνησαν δυνατά· καὶ ἀπὸ τὴν φωνὴν αὐτὴν ἐξύπνησε ὁ Ὀδυσσεύς. Ἔτριψε τὰ μάτια του μὲ τὰ χέρια του καὶ εἶπε :

Τὰ κορίτσια ἔπλυναν τὰ ρούχα στὸ ποτάμι.

— Ἄχ ! σὲ ποιὸν τόπο βρίσκομαι πάλι ; Τὶ ἀνθρώποι νὰ κατοικοῦν ἐδῶ ; Ἀγαποῦν τάχα τοὺς ξένους καὶ εἶναι θεοφοβούμενοι ἢ εἶναι ἄγριοι καὶ ἄδικοι ; Μοῦ ἐφάνηκε, σὰν νὰ ἄκουσα φωνὴς κοριτσιῶν. Ἴσως ἐφώνησε καμμιά νεράιδα, ἀπὸ αὐτὴν ποὺ κατοικοῦν στὶς ψηλὰ κορυφὰς τῶν βουνῶν, στὶς πηγὰς τῶν ποταμῶν καὶ στὰ πράσινα λιβάδια. Ἦμπορεῖ ὅμως καὶ νὰ εἶναι καὶ φωνὴ ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ κατοικοῦν ἐδῶ κοντά. Ἄς σηκωθῶ νὰ ἰδῶ.

Καὶ ἀμέσως ἐσηκώθηζε καὶ ἐβγῆζε ἀπὸ τὴν κρυψώνα του. Ἔσπασε μὲ τὰ δυνατὰ του χέρια ἓνα πυκνόφυλλο κλαδί γιὰ νὰ σκεπασθῆ, γιατί ἦτο ὀλόγυμνος,

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐξύπνησε ἀπὸ τὶς φωνές τῶν κοριτσιῶν.

*καὶ ἐπροχώρησε ἴσια στὸ μέρος ποῦ ἄκουσε τὶς φωνές.

41. Ὁ Ὀδυσσεύς παρακαλεῖ τὴ Ναυσικᾶ νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Τὰ κορίτσια, μόλις τὸν ἀντίκρισαν ἔξαφνα ἔτσι γυμνό, σκεπασμένο μὲ τὰ φύλλα, ἐτρόμαξαν καὶ ἐσχόρπι-

σαν ἐδῶ και ἐκεῖ στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλιᾶς. Μο-
νάχα ἢ Ναυσικᾶ δὲν ἐφοβήθηκε και ἔμεινε στὴ θέ-
ση τῆς.

Ὁ Ὀδυσσεὺς μόλις τὴν εἶδε, ἐστάθη και τῆς εἶπε :
— Στὰ πόδια σου πέφτω, ἀρχόντισσα, εἴτε θεὰ εἶσαι
εἴτε ἄνθρωπος. "Αν εἶσαι θεὰ, θὰ εἶσαι βέβαια ἢ Ἀρτέ-
μιδα, γιατί τῆς μοιάζεις στὸ πρόσωπο, στὴν κορμοστα-
σιᾶ, στὴν ὁμορφιᾶ και στὶς ἄλλες χάρες. "Αν εἶσαι ὁμως
ἄνθρωπος, τρισευτυχισμένος ὁ πατέρας σου και ἡ μητέρα
ποὺ σὲ ἐγέννησε, τρισευτυχισμένα και τὰ ἀδελφια σου.
Φαντάζομαι τὴ χαρὰ των, ὅταν βλέπουν τέτοια κοπέλλα
νὰ σέρνῃ τὸ χορὸ. Ἐπὸ τότε ποὺ ἐγεννήθηκα ὡς τώρα
ἀκόμη δὲν εἶδα τέτοια ὁμορφιᾶ και θαμβῶνουν τὰ μά-
τια μου, ἅμα σὲ κοιτάζω. Σὲ θαυμάζω και φοβοῦμαι
νὰ ἔλθω κοντά σου και νὰ πέσω στὰ πόδια σου, ἂν
και βροῖσκομαι σὲ μεγάλη δυστυχία. Εἴκοσι ἡμέρες εἶναι,
ποὺ ἔφυγα ἀπὸ ἓνα πολὺ μακρινὸ νησί, και ἀδιάκοπα
ἐβασανιζόμουν στὴν τρικυμία. Και τώρα ἡ μοῖρα μὲ ἔρ-
ριξε ἐδῶ, γιὰ νὰ ὑποφέρω ἀκόμη, γιατί δὲν ἔχουν τε-
λειώσει τὰ βάσανά μου. Ἀλλά, ἀρχόντισσά μου, λυπή-
σου με, γιατί πρώτη ἐσένα ἀπάντησα ἐμπρός μου, ὕστερα
ἀπὸ τόσες δυστυχίες. Ἐπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ποὺ
κατοικοῦν σ' αὐτὸν τὸν τόπο, κανένα δὲν γνωρίζω. Δῶ-
σε μου, σὲ παρακαλῶ, ἂν ἔχῃς, κανένα φόρεμα νὰ σζε-
πασθῶ και δεῖξε μου τὴν πόλη. "Αμποτε οἱ θεοὶ νὰ σοῦ
χαρίσουν, ὅσα ἐπιθυμεῖ ἢ καρδιά σου.

42. Ἡ Ναυσικᾶ βοηθεῖ τὸν Ὀδυσσεά.

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσεά ἀποκριθῆκε ἡ Ναυσικᾶ.

—Ξένε, δὲν μοῦ φαίνεσαι ἄνθρωπος ἄμναλος καὶ ἀπὸ ταπεινῆ γενιά. Ἄν σήμερα ὑποφέρῃς πολὺ, παρηγορήσου. Ὁ Ζεὺς μοιράζει τὶς εὐτυχίες καὶ τὶς συμφορὰς στοὺς ἀνθρώπους, καὶ στοὺς καλοὺς καὶ στοὺς κακοὺς, ὅπως αὐτὸς θέλει. Καὶ σὲ σένα ἔδωκε αὐτὰ τὰ βάσανα καὶ πρέπει νὰ τὰ ὑποφέρῃς. Τώρα πού ἤλθες στὸ νησί μας, μὴ στενοχωρεῖσαι, τίποτε δὲν θὰ σοῦ λείψῃ. Θὰ σοῦ δώσω φορέματα καὶ θὰ σοῦ δείξω τὴν πόλη. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς χώρας λέγονται Φαίακες καὶ ἐγὼ εἶμαι θυγατέρα τοῦ Ἀλκίνοου, τοῦ βασιλέα τῶν, καὶ τῆς Ἀρήτης, τῆς βασίλισσας.

Ἔπειτα ἡ Ναυσικᾶ ἐφώνηξε στὰ ἄλλα κορίτσια :

—Ἐλάτε ἐδῶ, τοὺς εἶπε, τί ἐφοβηθήκατε ; Ἐνας δυστυχημένος ἤλθε στὸ νησί μας καὶ πρέπει νὰ τὸν περιποιηθοῦμε. Τοὺς ξένους καὶ τοὺς πτωχοὺς τοὺς στέλλει ὁ Ζεὺς. Δείξτε τοῦ ξένου μιὰ γωνιὰ τοῦ ποταμοῦ νὰ ὑπάγῃ νὰ λουσθῇ, δώστε του ροῦχα νὰ ντυθῇ καὶ ἀπὸ τὰ φαγητά μας ὅ,τι ἔμεινε, νὰ φάγῃ καὶ νὰ πιῇ.

Οἱ ὑπρέτριες τοῦ ἔδειξαν ἓνα ἀπάνεμο μέρος καὶ ἐκεῖ κοντὰ ἔβαλαν τὰ φορέματα.

Σὲ λίγο ὁ Ὀδυσσεάς ἐλούσθη καλὰ, ἔβγαλε ἀπὸ ἐπάνω του ὅλη τὴν ἄλμη τῆς θάλασσας καὶ ἐφόρεσε τὰ φορέματα, πού τοῦ ἔστειλε ἡ Ναυσικᾶ. Τότε ἐφάνηκε πιὸ ψηλὸς καὶ πιὸ ὁμορφος ἀπὸ πρῶτα.

Ἔπειτα τὰ κορίτσια τοῦ ἔδωσαν ὅσα φαγητὰ εἶχαν

μείνει ἀπὸ τὸ μεσημέρι. Ἀχόρταγα καὶ ἀροπακτὰ ἔτρωγε ὁ Ὀδυσσεύς. Εἶχε τόσες ἡμέρες νὰ φάγη ὁ καημένος

43. Τί λέγει ἡ Ναυσικᾶ στὸν Ὀδυσσεύς.

Ἡ Ναυσικᾶ εἶπε νὰ βάλουν τὰ ρούχα στὸ ἀμάξι καὶ νὰ ζεύσουν τὰ μουλάρια. Τότε ἀνέβηκε στὸ ἀμάξι καὶ εἶπε στὸν Ὀδυσσεύς :

— Πάρε ἀπὸ πίσω καὶ σὺ τὸ ἀμάξι. Θὰ πάμε στὴν πόλη, στὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Ἐκεῖ θὰ γνωρίσης ὄλους τοὺς πρῶτους τοῦ τόπου. Εἶσαι ἄνθρωπος γνωστικός καὶ πρόσεξε καλὰ σὲ αὐτά, πὺν θὰ σοῦ εἰπῶ. Ὅσο εἴμαστε μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλη καὶ περνοῦμε χωράφια δὲν πειράζει, ἀκολούθα γρήγορα μαζί μὲ τὰ κορίτσια τὸ ἀμάξι. Στὸ δρόμο θὰ ἀπαντήσωμε τὸ δάσος τῆς Ἀθηνᾶς, πὺν εἶναι ὄλο λεῦνες· ἐκεῖ θὰ βροῦμε μιὰ πηγὴ ν' ἀναβλύζει καὶ γύρω ἓνα λιβάδι. Αὐτοῦ πρόσμενε, ὥσπου νὰ φθάσω στὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Ὅταν καταλάβης πῶς ἔφθασα, τότε ἔμπα στὴν πόλη καὶ ζήτησε τὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου. Καὶ μορὸ παιδί μπορεῖ νὰ σοῦ τὸ δείξη, γιατί σὲ ὅλη τὴ χώρα δὲν εἶναι ἄλλο σπῖτι μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ δικό μας. Καὶ ἅμα μῆς μέσα, τρέξε στὴ μητέρα μου καὶ παρακάλεσέ την νὰ σὲ βοηθήσῃ νὰ πᾶς στὴ γλυκειὰ πατρίδα σου.

Αὐτὰ εἶπε ἡ Ναυσικᾶ καὶ ἐκτύπησε μὲ τὸ ὄμορφο μαστίγιον τὰ μουλάρια. Ἀμέσως αὐτὰ ἄρχισαν νὰ τρέχουν ἴσια κατὰ τὴ χώρα.

44. Ποιὸς δείχνει στὸν Ὀδυσσεῆα τὸ παλάτι τοῦ βασιλέα.

Ἐγερνε ὁ ἥλιος, ὅταν τὸ ἀμάξι ἐμπρὸς καὶ οἱ ὑπηρέτριες καὶ ὁ Ὀδυσσεῆας ἀπὸ πίσω, ἔφθασαν στὸ δάσος τῆς Ἀθηνῶν. Ἐκεῖ ἐστάθηκε ὁ Ὀδυσσεῆας, ὅπως τοῦ ἐπαράγγειλε ἡ βασιλοπούλα.

— Καλὸ μου κορίτσι, μοῦ δείχνεις, σὲ παρακαλῶ, τὸ παλάτι τοῦ βασιλέα ;

Ἡ Ναυσικῆ μὲ τὶς ὑπηρετρίες ἐπροχώρησε γιὰ τὸ πλοῦσιον παλάτι τοῦ πατέρα της.

Σὰν ἔμεινε ὁ Ὀδυσσεῆας μόνος, ἐθυμῆθηκε τὴν Ἀθηνῶν καὶ ἐπροσευχῆθηκε ἔτσι :

—Θεά, ἐσύ, πὸν πάντα θέλεις τὸ καλὸ μου, βοήθησέ με καὶ στὴν περίστασι αὐτή. Κάμε τοὺς Φαίακες νὰ μὲ καλοδεχθοῦν καὶ νὰ μὲ βοηθήσουν νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα μου.

“Ὅταν ἐκατάλαβε, πῶς ἡ βασιλοπούλα θὰ εἶχε φθάσει στὸ παλάτι, ἐξεκίνησε καὶ αὐτὸς γιὰ ἐκεῖ.

Ἡ Ἀθηνᾶ τὸν εἶχε σκεπασμένο μὲ καταχνιά, γιὰ νὰ μὴν τὸν ἰδῆ κανεὶς ἀπὸ τοὺς Φαίακες, πρὶν φθάσῃ στὸ παλάτι. Στὸ δρόμο, πὸν ἐπήγαινε, ἐσυνάντησε μπροστά του ἓνα κορίτσι ὄμορφο μὲ ἓνα σταμνὶ στὸ κεφάλι.

—Καλὸ μου κορίτσι, τοῦ λέγει ὁ Ὀδυσσεάς, μοῦ δείχνεις, σὲ παρακαλῶ, τὸ παλάτι τοῦ βασιλέα; Εἶμαι ξένος καὶ πρώτη φορὰ ἔρχομαι ἀπὸ μακρινὰ μέρη σὲ τοῦτον τὸν τόπο.

—Μὲ μεγάλη μου χαρὰ, τοῦ ἀποκρίθηκε αὐτό. “Ἐλα μαζί μου.

Ὁ Ὀδυσσεάς ἀκολουθώντας τὸ κορίτσι ἐκοίταζε ὀλόγυρά του καὶ ἐθαύμαζε. Ἐβλεπε τὸ ὠραῖο λιμάνι, τὰ μεγάλα πλοῖα, τὴν πλατεῖα ἀγορὰ καὶ τὸ ψηλὸ κάστρο τῆς χώρας.

Ὅταν ἐπλησίασαν στὸ παλάτι, τὸ κορίτσι ἐστάθηκε καὶ τοῦ λέγει :

—Νά, ξένε, τὸ παλάτι τοῦ βασιλέα. Ἐμπα μέσα. Εἶναι ὥρα τοῦ δείπνου καὶ θὰ τοὺς βοῆς ὄλους στὸ τραπέζι.

45. Τὸ παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου.

Αὐτὰ εἶπε τὸ κορίτσι στὸν Ὀδυσσεά καὶ ἔφυγε.

Ὁ Ὀδυσσεάς ἐσίμωσε στὸ παλάτι καὶ τὸ ἐκοίταζε μὲ θαυμασμό. Ποτὲ δὲν εἶχαν ἰδεῖ τὰ μάτια του τόσο ὄμορφο παλάτι. Ἐλαμπε, ὅπως λάμπει ὁ ἥλιος.

46. Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου.

Ὁ Ὀδυσσεύς τὰ ἐκοίταζε ὅλα μὲ προσοχὴ καὶ τὰ ἐθαύμαζε. Ὑστερα ἐπέρασε τὸ κατώφλι καὶ ἐμπῆκε στὸ δῶμα τοῦ παλατιοῦ.

Ὁ βασιλέας καὶ ἡ βασίλισσα ἐκάθοντο στὴ μέση τοῦ τραπεζιοῦ καὶ γύρω των οἱ ἄρχοντες, ὁ καθένας μὲ τὴ σειρὰ του.

— Ἀρήτη, καλὴ βασίλισσα, ἦλθα ἐδῶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα . . .

Κανένας ἀπὸ αὐτοὺς δὲν εἶδε τὸν Ὀδυσσεύα, ποῦ ἐμπῆκε καὶ ἐπήγαινε ἴσια στὴ βασίλισσα, γιατί ἡ Ἀθηναῖα τὸν εἶχε κρυμμένο ἀκόμη μέσα στὴν καταχνιά. Ἄμα ὁμοῦς ἔφθασε κοντὰ στὴ βασίλισσα καὶ ἔπιασε τὰ γόνατά της μὲ τὰ χέρια του, ἡ καταχνιά ἐσκορπίσθηκε.

Ἄφωνοι ἔμειναν ὅλοι, σὰν εἶδαν ἕξαφνα ἐμπρὸς των ἕναν ξένο καὶ ἄγνωστο !

Ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε τότε στὴ βασίλισσα :

— Ἀρήτη, καλὴ βασίλισσα, ἦλθα ἐδῶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα, γιὰ νὰ παρακαλέσω καὶ σένα καὶ τὸν ἀγαπημένο σου ἄνδρα καὶ ὅλους τοὺς ἄρχοντες νὰ μὲ βοηθήσετε νὰ γυρίσω στὸν τόπο μου.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἐπῆγε καὶ ἐκάθισε κοντὰ στὴ σιάκη τῆς ἐστίας.

Ὅλοι τὸν ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμὸ ἀμίλητοι. Μονάχα ἓνας σοφὸς γέρος ἐγύρισε καὶ εἶπε στὸν Ἀλκίνοο :

— Βασιλέα μου, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ ἀφήσης τὸν ξένο νὰ κάθεται στὴν ἐστία. Πρόσταξε νὰ τοῦ δώσουν κάθισμα. Καὶ ἡ κελλάρισα ἄς δώσῃ στὸν ξένο κάτι νὰ φάγῃ, ἀπὸ ὅ,τι βρίσκεται.

Ὁ Ἀλκίνοος ἀμέσως ἔπιασε τὸν Ὀδυσσεά ἀπὸ τὸ χερί καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ σὲ ἓναν ὠραῖο θρόνο.

Μιὰ ὑπηρέτρια ἔφερε μαλαματένιο κουμάρι καὶ ἀσημένια λεκάνη καὶ ἔχυσε νερὸ στὸν ξένο, γιὰ νὰ νιφθῇ.

Ὑστερα ἡ κελλάρισα ἔστησε ἐμπρὸς τοῦ ἓνα τραπέζι μὲ πολλὰ φαγητά.

47. Ὁ Ὀδυσσεάς λέγει, πῶς εὐρέθηκε στὸ νησί τῶν Φαιάκων.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεάς ἔτρωγε καὶ ἔπινε, ἄλλη δούλα ἐγέμισε τὰ ποτήρια κρασί. Καὶ ὁ Ἀλκίνοος εἶπε στοὺς ἄρχοντες.

— Ἀκοῦστε, φίλοι μου, τί θὰ σᾶς εἰπῶ. Ἀφοῦ δειπνήσετε, νὰ πάτε νὰ κοιμηθῆτε· καὶ αὔριο ἀπὸ τὴν αὐγή, θὰ καλέσω ὅλους τοὺς πρώτους νὰ φιλεύσωμε ἐδῶ τὸν ξένο μας. Ὑστερα θὰ φροντίσωμε, πῶς καλύτερα νὰ τὸν στείλωμε στὴν πατρίδα του.

“Όλοι ἔμειναν σύμφωνοι. Καὶ ἀφοῦ ἐδείπνησαν, ἔπληγαν στὰ σπίτια των νὰ πλαγιάσουν.

“Ο Ὀδυσσεάς ἔμεινε στὸ παλάτι. Κοντὰ του ἐκάθοντο ὁ Ἀλκίνοος καὶ ἡ βασίλισσα.

Αὐτὴ ἐρωτομίλησε στὸν Ὀδυσσεά, γιατί ἐγνώρισε τὰ φορέματα, πὺν ἐφοροῦσε ὁ ξένος καὶ τὸν ἐρώτησε :

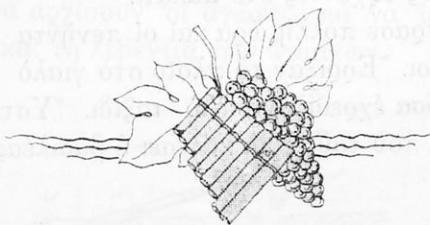
— Ποιὸς εἶσαι, ξένε, καὶ ἀπὸ πού ἔρχεσαι ; Ποιὸς σοῦ ἔδωσε αὐτὰ τὰ φορέματα ; Δὲν μᾶς εἶπες πῶς ἐβγήκες στὸ νησί μας, ἀφοῦ πολὺν καιρὸ ἐπεριπλανήθηκες στὴ θάλασσα :

“Ο Ὀδυσσεάς ἐδιηγήθηκε τότε πῶς εἶχε μείνει ἐπτὰ χρόνια στὸ νησί τῆς Καλυψῶς, πῶς ἔφυγε ἀπὸ κεῖ καὶ εἰβάσανα εἶχε ὑποφέρει στὴ θάλασσα. Ἔπειτα εἶπε, πῶς ἐγλύτωσε στὸ στόμα τοῦ ποταμοῦ καὶ πῶς ἀπάντησε τῇ Ναυσικᾶ, πὺν τὸν ἐπεριποιήθηκε καὶ τοῦ ἔδωσε τὰ φορέματα, πὺν ἐφοροῦσε.

“Όταν ὁ Ὀδυσσεάς ἐτελείωσε τὴ διήγησι, ὁ Ἀλκίνοος τοῦ ὑποσχέθηκε, πῶς θὰ δώσῃ διαταγὴ νὰ ἐτοιμάσουν πλοῖο, γιὰ νὰ τὸν πάρῃ στὴν πατρίδα του.

“Ο Ὀδυσσεάς ἐχάρηκε πολὺ.

Ἔπειτα ἡ βασίλισσα ἐπρόσταξε τὶς ὑπηρέτριες νὰ στρώσουν κρεβάτι γιὰ τὸν ξένο. Καὶ ὁ πολυβασανισμένος Ὀδυσσεάς ἐξαπλώθηκε στὸ ἀναπαυτικὸ κρεβάτι καὶ ἐκοιμήθηκε γλυκά.

48. Τὶ εἶπε ὁ Ἀλκίνοος τοὺς Φαίακες γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα.

Τὸ πρωὶ ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὁ Ὀδυσσεύας ἐπῆγαν στὴν πλατεία, ὅπου ἔκαμναν συμβούλιο ὁ βασιλέας, οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ λαός.

Ἡ πλατεία ἦτο κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά. Ἐκεῖ ἦλθαν ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι καὶ ἐκοίταζαν τὸν Ὀδυσσεύα μὲ περιέργεια.

Ὅταν ἐμαξεύθησαν ὅλοι, τοὺς λέγει ὁ Ἀλκίνοος :

— Φαίακες, ὁ ξένος αὐτός, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα, πὺν ἔπαθε, ἦλθε καὶ μ' ἐπαρακάλεσε νὰ τὸν στείλω στὴν πατρίδα του. Ἄς ρίξωμε λοιπὸν στὴ θάλασσα γρήγορο πλοῖο καὶ ἄς διαλέξωμε πενήντα δύο καλοὺς ναῦτες. Αὐτοί, ἀφοῦ φροντίσουν γιὰ ὅλα, ὅσα χρειάζονται στὸ ταξίδι, ἄς ἔλθουν στὸ παλάτι νὰ φάγουν καὶ νὰ πιοῦν. Καὶ σεῖς, ἄρχοντες, ἐλάτε μαζί μου στὸ παλάτι μου νὰ φιλεύσωμε τὸν ξένο μας· καλέσετε καὶ τὸ Δημόδοχο, τὸν ξακουστὸ τραγουδιστὴ μας, γιὰ νὰ διασκεδάσῃ τὸν ξένο μας μὲ τὴ λύρα καὶ τὰ γλυκὰ τραγούδια του.

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ἀλκίνοος καὶ ἐγύρισε μὲ τὸν Ὀδυσσεύα καὶ τοὺς ἄρχοντες στὸ παλάτι.

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ οἱ πενήντα δύο ναῦτες ἦσαν ἔτοιμοι. Ἐρριξαν τὸ πλοῖο στὸ γιὰλὸ καὶ ἐφρόντισαν γιὰ ὅσα ἐχρειάζοντο στὸ ταξίδι. Ὑστερα ἐπῆγαν στὸ παλάτι, πὺν τοὺς εἶχε καλέσει ὁ βασιλέας.

49. Τὸ τραγούδι τοῦ Δημόδοκου.

Πλούσιο τραπέζι ἦτο ἔτοιμο γιὰ τιμὴ τοῦ ξένου. Καὶ σὲ λίγο ἐγένεσε τὸ παλάτι ἀπὸ καλεσμένων, γέ-
ρους καὶ νέους.

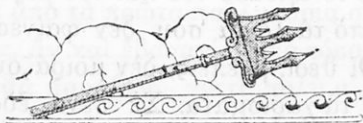
Τότε ἦλθε καὶ ὁ Δημόδοκος. Ἦτο τυφλός, ἀλλὰ εἶχε τὸ χάρισμα νὰ τραγουδῇ ὥραϊα.

Κάποιος τὸν ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χεῖρ καὶ τὸν ἐκάθισε σὲ ἓνα θρόνο καὶ ἐκρέμασε τὴ λύρα του στὸν τοῖχο ἀπὸ ἓνα καρφί, ποῦ ἦτο λίγο πῶ ψηλὰ ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ τυφλοῦ τραγουδιστῆ.

Ἄφου ὅλοι ἔφαγαν καλὰ καὶ ἤπιαν, ὁ Δημόδοκος ἐξεκρέμασε τὴ λύρα του καὶ ἄρχισε ἓνα τραγούδι ὡ-
ραῖο ἀπὸ τὸν Ἰφωϊκὸ πόλεμο. Τὸ τραγούδι αὐτὸ ἔλεγε, πῶς ἐμάλωσαν οἱ δυὸ ξακουσμένοι ἥρωες, ποῦ ἡ φήμη των ἔφθασε σὲ ὅλον τὸν κόσμον, ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Ἀχιλλεύς. Ὁ Ἀχιλλεύς ἔλεγε ὅτι ἡ Τροία θὰ κυριευθῇ μὲ τὴν παλληκαριὰ καὶ ὁ Ὀδυσσεύς μὲ τὴν πονηρία.

Ὅλοι ἄκουαν μὲ εὐχαρίστηση τὸ γλυκὸ αὐτὸ τρα-
γούδι. Μονάχα ὁ Ὀδυσσεύς ἐφαίνετο λυπημένος καὶ ἔκρυβε τὰ μάτια του, γιὰ νὰ μὴ φανοῦν δακρυσμένα.

Ὁ Ἀλκίνοος, ποῦ ἐκάθετο κοντὰ του, τὸν ἄκουσε νὰ ἀναστενάξῃ καὶ ἐπρόσταξε νὰ σταματήσῃ τὸ τρα-
γούδι καὶ νὰ ἀρχίσουν οἱ ἀγῶνες, γιὰ νὰ ἰδῇ ὁ ξένος τὴν τέχνη καὶ τὴ λεβεντιὰ τῶν Φαιάκων.

50. Ἀγῶνες τῶν Φαιάκων.

Ὅλοι ἐσηκώθησαν τότε καὶ ἐκίνησαν νὰ υπάγουν στὴ μεγάλη πλατεία.

Ἐμπρὸς ἐπήγαιναν ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, ἀκολουθοῦσαν οἱ ἄρχοντες καὶ πίσω ἤρχετο πολὺς λαός.

Σὲ λίγο ἔφθασαν στὴ μεγάλη πλατεία καὶ ἐκάθισαν στὰ καθίσματα ποὺ ἦσαν ἐκεῖ.

Τότε πολλοὶ νέοι ἄρχισαν νὰ παραβγαίνουν, ἄλλοι στὸ τρέξιμο, ἄλλοι στὸ πήδημα, ἄλλοι στὸ πάλαιμα καὶ ἄλλοι στὸ δίσκο καὶ στὸ λιθάρι.

Στὸ μεταξὺ ὁ Λαοδάμας, ὁ γιὸς τοῦ Ἀλκίνοου, λέγει στοὺς φίλους του :

— Ἄς παρακαλέσωμε καὶ τὸν ξένο νὰ ἀγωνισθῇ καὶ αὐτός. Τὰ πόδια του, τὰ χέρια του, ὁ χονδρὸς σβέρκος του καὶ τὸ ἀνάστημά του δείχνουν ἄνδρα πολὺ γερό.

Σὲ τοῦτον ἀποκριθῆκε ὁ Ὀδυσσεύς :

— Λαοδάμα, πῶς νὰ ἔχω ὄρεξη γιὰ ἀγῶνες ὕστερα ἀπὸ τόσα βάσανα, ποὺ ἔδοξίμασα ;

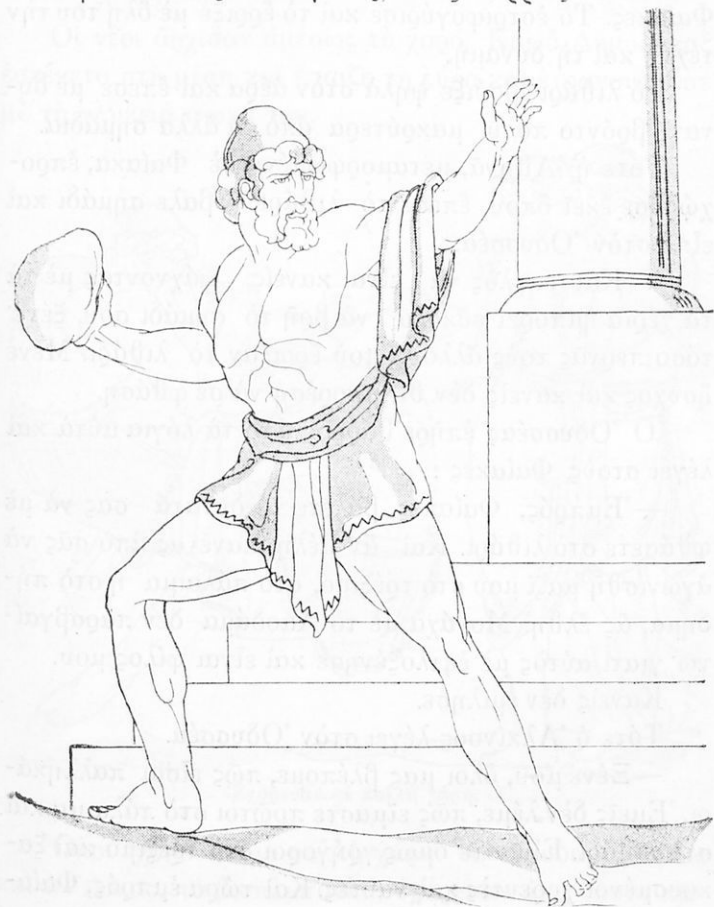
Τότε ὁ Εὐρύαλος τοῦ λέγει γελώντας καὶ κοροϊδευτικά :

— Δίκαιο ἔχεις, ξένε. Ἀπὸ τὸ πρόσωπο φαίνεσαι, πῶς δὲν εἶσαι γιὰ ἀγῶνες. Ἐσὺ μοιάζεις μὲ κανέναν ἔμπορο, ποὺ ὁ νοῦς του εἶναι πάντα στὸ φορτίο καὶ ἄγρουπνο ἔχει τὸ μάτι στὶςπραμάτειες καὶ συλλογίζεται, πῶς νὰ κερδίξῃ ὅσο μπορεῖ περισσότερα χρήματα.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐπειράχθηκε μὲ αὐτὰ τὰ πικρὰ λόγια. Ἀγριοκοίταξε τὸ ἄμυαλο νέο καὶ τοῦ λέγει μὲ θυμό :

— Φίλε, ἀπὸ τὰ λόγια σου δὲν φαίνεσαι ἄνθρωπος γνωστικός. Οἱ θεοί, βλέπεις, δὲν μοιράζουν στὸν κάθε ἄνθρωπο ὅλα τὰ χαρίσματα. Σὲ σένα ἔδωσαν μεγάλη

ὀμορφιά, ἀλλὰ δὲν σοῦ ἐχάρισαν καὶ πολὺ μυαλό. Γι' αὐτὸ τὰ λόγια σου δὲν ἔχουν καμμιά χάρη. Μάθε, πῶς δὲν εἶμαι ἀνίδεος ἀπὸ ἀγῶνες, ὅπως θαρροεῖς. Στὰ γιάτα

Τὸ ἔρριξε μὲ ὅλην τὴν τέχνη καὶ τὴ δύναμη. μου ἦμουν ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶτα παλληκάρια στοὺς ἀγῶνες. Καὶ τώρα ὅμως, ἂν καὶ ἐβασανίσθηκα τόσο πολὺ στὴ θάλασσα, πάλι θὰ παραβγῶ. γιατί πολὺ μ' ἐπέιραξαν τὰ πικρά σου λόγια.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ὅπως ἦτο ἐπῆρε ἓνα λιθάρι πολὺ βαρύτερο καὶ μεγαλύτερο ἀπὸ ἐκεῖνο, ποὺ ἔρριχναν οἱ Φαίαικες. Τὸ ἐστριφογύρισε καὶ τὸ ἔρριξε μὲ ὅλη του τὴν τέχνη καὶ τὴ δύναμη.

Τὸ λιθάρι ἐβούξε ψηλὰ στὸν ἀέρα καὶ ἔπεσε μὲ δυνατὸ βρόντο πολὺ μακρύτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα σημάδια.

Τότε ἡ Ἀθηνᾶ, μεταμορφωμένη σὲ Φαίαικα, ἐπροχώρησε ἐκεῖ ὅπου ἔπεσε τὸ λιθάρι, ἔβαλε σημάδι καὶ εἶπε στὸν Ὀδυσσεά.

— Καὶ τυφλὸς νὰ εἶναι κανεὶς, ψάχνοντας μὲ τὰ τὰ χέρια ἠμπορεῖ εὐκόλα νὰ βρῆ τὸ σημάδι σου, ξένε· τόσο περνᾷς τοὺς ἄλλους, ποὺ ἔρριξαν τὸ λιθάρι. Μένε ἡσυχος καὶ κανεὶς δὲν θὰ μπορέση νὰ σὲ φθάση.

Ὁ Ὀδυσσεάς ἐπῆρε θάρρος ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ καὶ λέγει στοὺς Φαίαικες :

— Ἐμπρός, Φαίαικες, βάλετε τὰ δυνατὰ σας νὰ μὲ φθάσετε στὸ λιθάρι. Καὶ ἂν θέλῃ κανένας ἀπὸ σᾶς νὰ ἀγωνισθῆ μαζί μου στὸ τρέξιμο, στὸ πάλαιμα ἢ στὸ πῆδημα, ἄς ἔλθῃ. Μονάχα μὲ τὸ Λαοδάμα δὲν παραβγαίνω· γιατί αὐτὸς μὲ ἐφιλοξένησε καὶ εἶναι φίλος μου.

Κανεὶς δὲν ἐμίλησε.

Τότε ὁ Ἀλκίνοος λέγει στὸν Ὀδυσσεά.

— Ξένε μου, ὅλοι μας βλέπομε, πῶς εἶσαι παλληκάρι. Ἐμεῖς δὲν λέμε, πῶς εἴμαστε πρῶτοι στὸ πάλαιμα καὶ στὸ λιθάρι. Εἴμαστε ὅμως γρήγοροι στὸ τρέξιμο καὶ ξακουσμένοι χορευτὲς καὶ ναῦτες. Καὶ τώρα ἐμπρός, Φαίαικες, χορεύσετε, γιὰ νὰ ἰδῆ ὁ ξένος καὶ νὰ λέγῃ στὴν πατρίδα του, πόσο ξεπερνᾷτε τοὺς ἄλλους στὸ χορὸ καὶ στὸ τραγούδι. Ἄς τρέξῃ ἓνας ἀπὸ σᾶς στὸ παλάτι, νὰ φέρῃ τὴ λύρα τοῦ Δημόδοκου.

51. Χορός τῶν Φαιάκων.

Οἱ νέοι ἄρχισαν ἀμέσως τὸ χορό. Καὶ ὁ Δημόδοκος ἐστέκετο στὴ μέση καὶ ἔπαιζε τὴ λύρα καὶ ἐτραγουδοῦσε μὲ τὴ γλυκεῖα φωνή του.

Ἐχόρευαν μὲ πολλή γάρη.

Ὅλοι ἐχόρευαν μὲ πολλή γάρη. Ὁ Λαοδάμας ὅμως καὶ ὁ Ἄλιος, τὰ βασιλόπουλα, ἐχόρευαν ἀπὸ ὄλους καλύτερα.

Ὁ πρῶτος ἐκρατοῦσε στὸ δεξιὸ χέρι του ἓνα ὠραῖο κόκκινο τόπι καὶ χορεύοντας τὸ ἔρριχνε ψηλὰ στὸν ἀέρα, γέροντας πίσω τὸ κορμί του.

Ὁ ἄλλος ἐπηδοῦσε, χωρὶς νὰ χάνη τὰ βήματα τοῦ χοροῦ, καὶ τὸ ἄρπαζε στὸν ἀέρα μὲ μεγάλη εὐκολία.

Οἱ ἄλλοι νέοι ἐστέκοντο γύρω καὶ τοὺς ἐκαμάρωναν. Ὅταν ἐτελείωσε ὁ χορός, ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὸν Ἄλκίνοο :

— Πολὺ δίκαιο εἶχες, πού ἐκαυχήθηκες γιὰ τοὺς Φαίακες. Ἀληθινὰ στὸ χορὸ κανεῖς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοὺς παραβγῆ.

Ὁ Ἄλκίνοος ἐξήγηκε πολὺ καὶ εἶπε στοὺς Φαίακες :

— Ἀκουῦστε, ἄρχοντες καὶ προεστοὶ τῶν Φαίακων. Ὁ ξένος μου φαίνεται ἄνθρωπος πολὺ γνωστικός. Ἄς τοῦ δώσωμε λοιπὸν δῶρα, ὅπως πρέπει. Σεῖς εἴσθε δώδεκα καὶ ἐγὼ δεκατρεῖς. Ὁ καθένας μας ἄς τοῦ χαρίσῃ ἀπὸ ἓνα ὄμορφο ἐπανωφόρι καὶ ἓνα χιτῶνα, ἄς τοῦ δώσωμε καὶ ἀρκετὸ χρυσάφι. Καὶ ὁ Εὐρύαλος ἄς προσπαθήσῃ μὲ δῶρα καὶ μὲ λόγια γλυκὰ νὰ ξεθυμώσῃ τὸν ξένο μας γιὰτὶ ἄδικα τὸν ἐπρόσβαλε.

Ὅλοι μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση ἐδέχθησαν τὰ λόγια τοῦ βασιλέα καὶ ὁ καθένας ἔστειλε στὸ σπίτι του ὑπὲρ ῥέτη, νὰ πάρῃ δῶρα, νὰ τὰ πάῃ στὸ παλάτι καὶ νὰ τὰ παραδώσῃ στὴν ἴδια τὴ βασίλισσα.

52. Ὀδυσσεύς καὶ Εὐρύαλος.

Ὁ Εὐρύαλος ἐκατάλαβε τὸ λάθος του καὶ εἶπε στὸν Ἄλκίνοο :

— Βασιλέα μου, θὰ καλοπιάσω τὸν ξένο, ὅπως εἶναι δίκαιο καὶ ὅπως προστάζεις. Θὰ τοῦ χαρίσω τὸ ὄμορφο αὐτὸ σπαθί μου, πού ἔχει λαβὴ ἀσημένια καὶ θηκάρι ἀπὸ ἔλεφαντοκόκκαλο.

Ἐπῆγε κοντὰ στὸν Ὀδυσσεά, τοῦ ἔδωσε μὲ πολλή
εὐγένεια τὸ λαμπερὸ σπαθί καὶ τοῦ εἶπε :

— Ξένε, ἂν μοῦ ἐξέφυγε ἀπὸ τὸ στόμα κανεὶς ἄπρε-
πος λόγος, ἄς τὸν πάσῃ ὁ ἄνεμος. Καὶ τώρα σοῦ εὔχο-

Τοῦ ἔδωσε μὲ πολλή εὐγένεια τὸ λαμπερὸ σπαθί του.

μαὶ νὰ σέ βοηθήσουν οἱ θεοὶ, νὰ γυρίσῃς στὸ σπίτι σου
καὶ νὰ βρῆς καλὰ τὴ γυναῖκα σου καὶ τὰ παιδιὰ σου για-
τὶ πολὺν καιρὸ ὑποφέρεις πίκρες καὶ βάσανα.

Σὲ αὐτὸν ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεάς :

— Σὲ εὐχαριστῶ, Εὐρύαλε, γιὰ τὶς εὐχές σου καὶ τὸ
δῶρο. Εὐχόμαι νὰ σοῦ δώσουν οἱ θεοὶ ὅλα τὰ καλὰ καὶ
ποτὲ νὰ μὴ χρειασθῆς αὐτὸ τὸ σπαθί.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἐκρέμασε τὸ σπαθὶ στὸν ὄμο του.
Ὁ ἥλιος εἶχε βασιλεύσει καὶ οἱ δοῦλοι εἶχαν φέρει
τὰ δῶρα στὸ παλάτι.

Σὲ λίγο ἐγύρισαν στὸ παλάτι ὁ Ἀλκίνοος, ὁ Ὀ
δυσσεύς καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ ἐκάθισαν στοὺς ὁμορφους
θρόνους. Ὁ Ἀλκίνοος εἶπε τότε στὴ βασίλισσα νὰ βάλῃ
τὰ δῶρα μέσα σὲ ἓνα ὠραῖο κιβώτιο· νὰ βάλῃ μαζὶ μὲ
αὐτὰ καὶ ἓνα ἐπανωφόρι καὶ ἓνα χιτῶνα ἀπὸ μέρος του.

Ἡ βασίλισσα ἔκαμε ὅπως ἐπρόσταξε ὁ ἄνδρας της.

53. Ὁ Ἀλκίνοος παρακαλεῖ τὸν Ὀδυσσεύα νὰ διηγηθῇ τὴν ἱστορία του.

Ἄμα ἐτοιμάσθηκε τὸ τραπέζι, ὅλοι ἐκάθισαν τριγύ-
ρω. Ὁ Ὀδυσσεύς ἐκάθισε κοντὰ στὸ βασιλεῖα.

Ἄρχισαν νὰ μοιράζονται τὸ φαγί. Ἐνας ὑπηρέτης
ὠδήγησε ἀπὸ τὸ χέρι τὸ Δημόδοκο, τὸν τραγουδιστή, καὶ
τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ στὴ μέση τῶν καλεσμένων.

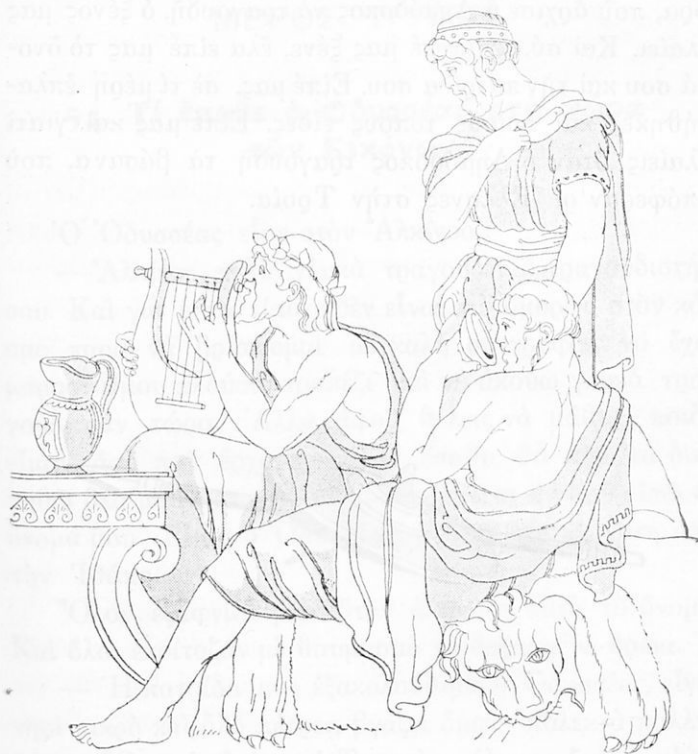
Ὁ Ὀδυσσεύς ἔκοψε ἓνα διαλεκτὸ κομμάτι ἀπὸ τὴ
ράχη ἑνὸς καλοψημένου χοίρου, τὸ ἔδωσε στὸν ὑπηρε-
τή καὶ εἶπε :

— Τὸ κρέας αὐτὸ δῶσε το στὸ Δημόδοκο νὰ τὸ φά-
γῃ. Θέλω νὰ τὸν περιποιηθῶ, καὶ ἄς εἶμαι τώρα δυστυ-
χησμένος καὶ λυπημένος. Τοὺς τραγουδιστὲς πρέπει νὰ
τοὺς τιμοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, γιατί ἔχουν τὸ θεϊκὸ
χάρισμα νὰ συγκινοῦν τίς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων μὲ τὰ
ὠραῖα τῶν τραγούδια.

Ὁ ὑπηρέτης ἔβαλε τὸ κρέας στὰ χέρια τοῦ τραγου-
διστῆ καὶ ἐκεῖνος ἐχάρηκε πολὺ.

Ὅταν ἔφαγαν, ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὸν τραγουδιστή :

—Δημόδοκε, πόσο ώραία ἐτραγούδησες σήμερα τὸν Τρωικὸ πόλεμο! Τὰ εἶπες ὅλα, σὰν νὰ ἦσουν ἐκεῖ. Ἔλα τώρα τραγούδησέ μας γιὰ τὸ ξύλινο ἄλογο, πὺ μὲ αὐτὸ ἐγέλασε τοὺς Τρωαδίτες ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἐπῆρε τὴν Τροία.

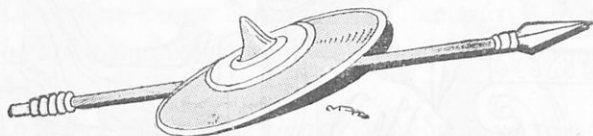

Ὁ Δημόδοκος ἄρχισε νὰ τραγουδῇ μὲ τὴ γλυκεῖα φωνή του.

Ὁ Δημόδοκος ἄρχισε νὰ τραγουδῇ μὲ τὴ γλυκεῖα φωνή του, πῶς ἐγίνε τὸ ξύλινο ἄλογο, ποιοὶ ἐμπῆκαν μέσα, πῶς οἱ Ἕλληνες ἔλυσαν τὶς σκηνές καὶ ἔφυγαν τὰ πλοῖα· καὶ τὰ εἶπε ὅλα ὡς στὴ στιγμὴ, πὺ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ σύντροφοί του ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ ἄλογο, ἀνοιξαν
Κονιδάρη—Καλαῖα, Ὀδύσσεια, ἔκδ. β', 1934

τις θύρες και ἄρχισε ἡ καταστροφή. Ὁ Ὀδυσσεύς ἀκούοντας τὸ τραγοῦδι, δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Ὁ Ἀλκίνοος, πὺ ἐκάθετο κοντὰ του, εἶδε τὰ δάκρυα τοῦ ξένου και λέγει :

— Ἄρχοντες, ἄς παύσῃ τὸ τραγοῦδι, γιατί ἀπὸ τὴν ὥρα, πὺ ἄρχισε ὁ Δημόδοκος νὰ τραγουδῇ, ὁ ξένος μας κλαίει. Καὶ σύ, ἀγαπητέ μας ξένε, ἔλα εἰπέ μας τὸ ὄνομά σου και τὴν πατρίδα σου. Εἰπέ μας, σὲ τί μέρη ἐπλανήθηκες και ποιους τόπους εἶδες. Εἰπέ μας και γιατί κλαίεις, ὅταν ὁ Δημόδοκος τραγουδῇ τὰ βάσανα, πὺ ὑπόφεραν οἱ Ἕλληνες στὴν Τροία.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

54. Τί ἔπαθε ὁ Ὀδυσσεύς στή χώρα τῶν Κικόνων.

Ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὸν Ἀλκίνοο :

— Ἀλκίνοε, πολὺ γλυκὰ τραγουδεῖ ὁ τραγουδιστής σου. Καὶ γιὰ μένα τίποτε δὲν εἶναι πιδ ὄμορφο στὸν κόσμο παρὰ νὰ βρῖσκωμαι μὲ καλὴ συντροφιά, νὰ ἔχω μπροστά μου πλούσιο τραπέζι καὶ νὰ ἀκούω γλυκὸ τραγούδι σὰν τώρα. Ἀλλὰ ἀφοῦ θέλεις νὰ μάθης, ποιὸς εἶμαι, ἀπὸ ποῦ ἔρχομαι καὶ τί ἔπαθα, θὰ σοῦ τὰ διηγηθῶ ὅλα μὲ τὴ σειρά. Καὶ πρῶτα πρῶτα θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ ὄνομά μου. Εἶμαι ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη ἀπὸ τὴν Ἰθάκη.

Ὅλοι ἐξαφνίσθησαν, ὅταν ἀκουσαν αὐτὸ τὸ ὄνομα. Καὶ ὅλοι ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμὸ τὸ δοξασμένο ἥρωα.

— Ἡ πατρίδα μου, ἐξακολούθησε ὁ Ὀδυσσεύς, εἶναι νησὶ μικρὸ καὶ ὄλο πέτρες, βγάζει ὅμως διαλεκτὰ παλληκάκια. Ὅταν ἐτελείωσε ὁ Τρωικὸς πόλεμος, ἔφυγα μὲ τὰ δώδεκα πλοῖα μου καὶ μὲ τοὺς συντρόφους μου γιὰ τὴν πατρίδα μου. Ἀλλὰ ἀπὸ τίς πρῶτες ἡμέρες ὁ καιρὸς ἦτο ἀνάποδος καὶ ἔσπρωξε τὰ πλοῖα μου στὴ χώρα τῶν Κικόνων.

Οἱ Κίκονες ἐκατοιχοῦσαν κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά.

Ἦσαν ὅμως καὶ ἄλλοι, πῖο πολλοὶ καὶ πῖο ἀνδρειωμένοι, πὸ ἐκατοικοῦσαν παραμέσα, στὰ μεσόγεια.

Ὅταν ἐφθάσαμε στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ ἐδέσαμε τὰ πλοῖα μας, οἱ σύντροφοί μου ἐβγῆκαν ἔξω· ἐπῆγαν στὴν πόλη καὶ ἄρπαξαν, χωρὶς τὴν ἀδειὰ μου, ὅ,τι καλὸ εὔρηκαν ἐμπρὸς των, βώδια, πρόβατα, γίδια καὶ πολλὰ ἄλλα πολύτιμα πράγματα.

Οἱ Κίκονες τῆς ἀκρογιαλιᾶς ἐθέλησαν στὴν ἀρχὴ νὰ ἀντισταθοῦν, ἀλλὰ οἱ σύντροφοί μου εὐκόλα τοὺς ἐνίκησαν.

Ἐγὼ εἶχα τὴ γνώμη νὰ φύγωμε ἀμέσως, ἀλλὰ οἱ σύντροφοί μου δὲν ἄκουσαν τὰ λόγια μου. Ἐκάθισαν στὴν ἀκρογιαλιὰ, ἔσφαξαν πολλὰ βώδια καὶ πρόβατα καὶ ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν.

Τῆ νύκτα, ὅσοι Κίκονες ἐγλύτωσαν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, ἔτρεξαν καὶ ἐζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους Κίκονες.

Τὸ πρωί, μόλις ἐξημέρωσε, ὥρμησαν ἐπάνω μας οἱ Κίκονες, πὸ ἐκατοικοῦσαν στὰ μεσόγεια. Ἦσαν τόσοι πολλοί, ὅσα εἶναι τὰ φύλλα τῶν δένδρων τὴν ἀνοιξή. Ἐπολεμοῦσαν ἄγρια. Ἀλλὰ καὶ ἐμεῖς ἐπολεμούσαμε γενναῖα, καὶ ἅς ἦσαν αὐτοὶ πολλοὶ καὶ ἐμεῖς λίγοι.

Ὅσο ἦτο ἡμέρα, δὲν τοὺς ἀφήναμε νὰ ἔλθουν κοντὰ στὰ πλοῖα. Ὅταν ὅμως ὁ ἥλιος ἐγειρε, οἱ Κίκονες μᾶς ἐνίκησαν, ἐσκότωσαν ἀρκετοὺς καὶ μᾶς ἔσπρωξαν ὡς τὰ πλοῖα μας.

Ἐφύγαμε καταλυπημένοι. Καὶ πρὶν ξεκινήσωμε ἐφωνάξαμε τρεῖς φορὲς τὰ ὀνόματα τῶν σκοτωμένων συντρόφων μας.

Ὅταν ἀνοιχθῆκαμε στὸ πέλαγος, μᾶς εὐρύηκε φοβερὴ τρικυμία. Τὰ πανιὰ ἐξεσχίσθησαν καὶ οἱ ἀντένες ἔσπασαν.

Οἱ ναῦτες ἄρπαξαν τὰ κουπιὰ μὲ δύναμη καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα ἐκατορθώσαμε νὰ φθάσωμε σὲ μιὰν ἄγνωστη καὶ ἀκατοίκητη παραλία. Ἐκεῖ ἐτραβήξαμε τὰ πλοῖα στὴ στεριά καὶ ἐξαπλωθήκαμε κατακουρασμένοι.

Δυὸ ἡμέρες ἐπεριμέναμε ἐκεῖ νὰ περάσῃ ἡ τρικυμία. Τὴν τρίτη ἔλαμψε ὁ ἥλιος καὶ ἐγαλήνευσε ἡ θάλασσα· ἐσπρώξαμε τότε τὰ πλοῖα στὴ θάλασσα καὶ ἐξεκινήσαμε.

Ἐταξιδεύαμε πρῶμα καὶ λίγο λίγο ἐπλησιάζαμε τὶς ἐλληνικὰς ἀκροθαλασσιές.

55. Στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων.

Ἐνόμισα τότε, ὅτι θὰ ἔφθανα χωρὶς ἄλλο στὴ γλυκεῖα πατρίδα. Ὅταν ὅμως ἐπέρασα ἓνα φουρτουνιασμένον κάβρο, βοριάς φοβερός μὲ κύματα ἄγρια μὲ ἔσπρωξε μακριὰ στὸ πέλαγος. Ἐννιά ἡμερόνυχτα μὲ ἐβασάνιζαν κακοὶ ἄνεμοι μέσα στὴ θάλασσα.

Στὶς δέκα ἡμέρες ἔφθασα στὴ γῆ τῶν Λωτοφάγων. Αὐτοῦ τοῦ τόπου οἱ ἄνθρωποι τρώγουν τὸν καρπὸ ἐνὸς λουλουδιοῦ, ποῦ τὸ λέγουν λωτό, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπῆραν τὸ ὄνομά των.

Ἐβγήκαμε στὴ στεριά, ἐπήραμε νερὸ ἀπὸ κάποια βρύση καὶ ἐφάγαμε στὴν ἀκρογιαλιὰ κοντὰ στὰ πλοῖα μας. Ὑστερα ἔστειλα τρεῖς διαλεκτοὺς συντρόφους νὰ μάθουν τί ἄνθρωποι ἦσαν οἱ κάτοικοι αὐτῆς τῆς χώρας.

Οἱ Λωτοφάγοι τοὺς ἐδέχθησαν καὶ τοὺς ἔδωσαν νὰ φάγουν λωτό, χωρὶς κακὸ σκοπὸ.

Ἄλλὰ ὅποιος ἔτρωγε τὸ λωτό, ποῦ ἦτο γλυκὸς σὰ μέλι, ἐξεχνοῦσε καὶ πατρίδα καὶ γονεῖς καὶ συντρόφους καὶ ἤθελε νὰ μένη πάντα μὲ τοὺς Λωτοφάγους γιὰ νὰ τρώγῃ λωτό.

Αὐτὸ ἔπαθαν καὶ οἱ δικοὶ μας σύντροφοι καὶ δὲν ἐγύρισαν στὰ πλοῖα!

Τοῦ κάκου τοὺς ἐπερίμενα.

Τότε ἐπῆγα μόνος μου νὰ τοὺς φέρω πίσω. Αὐτοὶ δὲν μὲ ἐγνώρισαν, δὲν ἤθελαν νὰ ἔλθουν καὶ ἔκλαιαν. Ἄλλὰ ἐγὼ τοὺς ἐπῆρα μὲ τὴ βία καὶ τοὺς ἔφερα δεμένους στὰ πλοῖα καὶ ἐπρόσταξα τοὺς ναῦτες νὰ καθίσουν στὰ κουπιὰ καὶ νὰ φύγωμε ἀμέσως.

56. Ἡ χώρα τῶν Κυκλώπων.

Ἀπὸ τὸν τόπο τοῦτο ἡμέρα καὶ νύκτα ταξιδεύοντας ἐφθάσαμε σὲ ἓνα ἐρημόνησο κοντὰ στὴ χώρα τῶν Κυκλώπων.

Κύκλωπας θὰ εἶπῃ στρογγυλομάτης. Καὶ ἀλήθεια οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶχαν μόνον ἓνα μάτι στὸ μέτωπο.

Εἶναι ἄνθρωποι ἄγριοι καὶ χωρὶς νόμους.

Ὁ καθένας τῶν κάμνει, ὅ,τι θέλει.

Βόσκουν πρόβατα καὶ δὲν καλλιεργοῦν τὴ γῆ. Οὔτε σπέρνουν, οὔτε φυτεύουν. Ὅλος ὁ τόπος μένει χέρσος. Καὶ ὅμως φυτρώνουν μονάχα τῶν καὶ τὸ σιτάρι καὶ τὸ κριθάρι καὶ τὰ ἀμπέλια.

Οἱ Κύκλωπες κατοικοῦν στὶς ψηλὲς κορυφὲς τῶν βουνῶν μέσα σὲ σπηλιές.

Ὁ καθένας κατοικεῖ χωριστὰ καὶ φροντίζει μόνον γιὰ τὸν ἑαυτό του, χωρὶς νὰ τὸν νοιάξῃ γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἐξω ἀπὸ τὸ λιμάνι τοῦ μεγάλου νησιοῦ εἶναι ἓνα μικρὸ ἐρημόνησο κατάφυτο.

Ἀνθρώπου πόδι ποτὲ δὲν ἐπάτησε σὲ αὐτὸ τὸ νησάκι.

Στὰ βουνά του καὶ στὰ δάση του ποτὲ δὲν ἐκυνήγησε κυνηγός.

Ποτὲ δὲν ἐβόσκησαν ἐκεῖ τὰ πρόβατά τῶν βοσκό-

Τὰ λιβάδια του καὶ τοὺς κόμπους του ποτὲ δὲν τοὺς ἐκαλλιέργησε γεωργός.

Μόνο ἀγριόγριδα ἔτρεχαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ χωρὶς κανένα φόβο.

57. Τὸ ἔρημο νησάκι.

Τὸ ἐρημόνησο, πού εἶχαμε φθάσει, εἶχε λιμάνι πολὺ καλόν. Ἐκεῖ μέσα μένουν τὰ πλοῖα, χωρὶς νὰ ρίχνουν ἄγκυρα καὶ νὰ δένουν σχοινιά στὴ στεριά.

Ἐκεῖ κοντὰ στὸ λιμάνι, μέσα σὲ μιὰ μεγάλη σπηλιά, εἶναι μιὰ βρύση μὲ νερὸ κρύο καὶ κρυσταλλένιο. Ὀλίγηρα στὴ σπηλιά εἶναι λεῦκες πολὺ ψηλές.

Σὲ αὐτὸ τὸ νησι ἀράξαμε.

Ἦτο νύκτα σκοτεινὴ, ἅμα ἐφθάσαμε ἐκεῖ.

Ἐμαζεύσαμε τὰ πανιά, ἐτραβήξαμε τὰ πλοῖα ἔξω στὴ στεριά καὶ ἐκοιμηθήκαμε στὴν ἀμμουδιά ὡς τὸ πρῶν.

Πρὶν καλοξημερώση ἐξυπνήσαμε.

Σὲ λίγο ἐσηκωθήκαμε, ἐπήραμε τὴ τόξα καὶ τὰ κοντάρια μας καὶ ἐπήγαμε νὰ κυνηγήσωμε.

Δὲν ἐπέρασαν πολλὲς ὥρες καὶ εἶχαμε πλούσιο κυνήγι. Τὸ κάθε πλοῖο μας ἐπῆρε μερικὸ ἀπὸ ἐννιά ἀγριόγριδα καὶ μόνο τὸ δικό μας ἐπῆρε δέκα.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ἀπὸ τὸ πρῶν ὅσπου νὰ βασιλεύσῃ ὁ ἥλιος, ἐκαθόμασθε στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ ἐτρώγαμε καὶ ἐπίναμε.

Ἀντίχου πολὺ κοντά, ἐφαίνετο ἡ χώρα τῶν Κυκλάδων. Ἀκούοντο οἱ φωνές των καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰ γόδια, πού ἐβέλαζαν.

Ὅταν ἐβασίλευσε ὁ ἥλιος καὶ ἀπλώθηκε παντοῦ σκοτάδι, ἐπέσαμε καὶ ἐμεῖς στὴν ἀκρογιαλιὰ καὶ ἐκοιμηθήκαμε.

58. Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ νησί τῶν Κυκλώπων.

Τὸ πρῶτὸ φωνάζω ὅλους τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς λέγω :

— Πιστοὶ μου σύντροφοι, ἐγὼ θὰ πάω μὲ τὸ πλοῖο μου στὴν ἀντικρινὴ στεριά, γιὰ νὰ μάθω τί ἄνθρωποι κατοικοῦν ἐκεῖ· εἶναι ἄγριοι καὶ ἄδικοι ἢ φιλόξενοι καὶ θεοφοβούμενοι; Ἐσεῖς νὰ μείνετε ἐδῶ, ὥσπου νὰ γυρίσω. Δὲν θὰ ἀργήσω.

Αὐτὰ τοὺς εἶπα καὶ ἐμπήκα στὸ πλοῖο καὶ τοὺς ἐπρόσταξα νὰ λύσουν τὰ παλαμάρια καὶ νὰ φύγωμε. Σὲ λίγο ἐφθάσαμε στὴν ἀντικρινὴ στεριά.

Μόλις ἐβγήκαμε στὸ ἀκρογιάλι, βλέπομε λίγο παραπέρα μιὰ πολὺ μεγάλη σπηλιά, ἀνάμεσα σὲ δάφνες ψηλές καὶ φουντωτές.

Μέσα ἐκεῖ ἐπερνοῦσαν τὴν νύκτα πολλὰ πρόβατα καὶ γίδια. Γύρω στὴ σπηλιά ἦτο μιὰ ἀπλόχωρη αὐλή.

Μεγάλες πέτρες καὶ ψηλὰ δένδρα μὲ πυκνὴ φυλλωσιὰ ἔκαμναν γύρω γύρω ἓνα φράκτη.

Σὲ αὐτὴ τὴ σπηλιά ἐκατοικοῦσε ἓνας φοβερὸς γίγαντας, ὁ Πολύφημος. Αὐτὸς ἦτο ὁ ψηλότερος καὶ ἀγριώτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς Κύκλωπες.

Δὲν ἔμοιαζε μὲ ἄνθρωπο, παρὰ ἦτο σωστὸς βράχος καὶ βράχος δασωμένος.

Ἐξοῦσε μόνος. Καὶ μόνος ἔβοσκε τὰ πρόβατά του. Μὲ κανένα δὲν εἶχε συντροφιά.

59. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴν σπηλιά τοῦ Πολύφημου.

Ἀπὸ ὅλους τοὺς συντρόφους τοῦ πλοίου μου ἐδιάλεξα δώδεκα παλληγάρια, τὰ καλύτερα, ἐπῆρα μαζί μου

ένα άσκι όλόγλυκο κρασί μοσχάτο και έξεκίνησα για τή σπηλιά.

Στή σπηλιά δέν εύρήκαμε κανένα. Ό Κύκλωπας έλειπε στο βουνό μαζί με τά πρόβατά του και τες γίδες του.

Έμπήκαμε μέσα και άρχισαμε νά κοιτάζωμε με περιέργεια τό καθετί.

Πολλά καλάθια ήσαν γεμάτα τυρι και πολλές καρδάρες με τυρόγαλα και γάλα. Στή δεξιά και στήν άριστερή μεριά τής σπηλιās ήσαν πολλά γαλάρια καμωμένα από ξερά ξύλα. Μέσα σέ αυτά, και χωριστά, ήσαν κλεισμένα τά πρώια άρνιά και κατσίκια, χωριστά τά λίγο μικρότερα και χωριστά τά πολυ μικρά.

Οί σύντροφοί μου τότε με έπαρακινούσαν νά πάρωμε τά καλάθια με τό τυρι και τά άρνάκια, νά τά πήμε στο πλοιο μας και νά φύγωμε.

Άλλά έγώ ήθελα νά ιδω, τί άνθρωπος ήτο αυτός ό Κύκλωπας, και δέν έλογάριασα τόν κίνδυνο.

Άνάψαμε λοιπόν φωτιά και έκίμαμε θυσία στους θεους για νά μās βοηθήσουν. Ύστερα περιμένοντας τόν Κύκλωπα άρχισαμε νά τραώμε από τό τυρι, που εύρήκαμε.

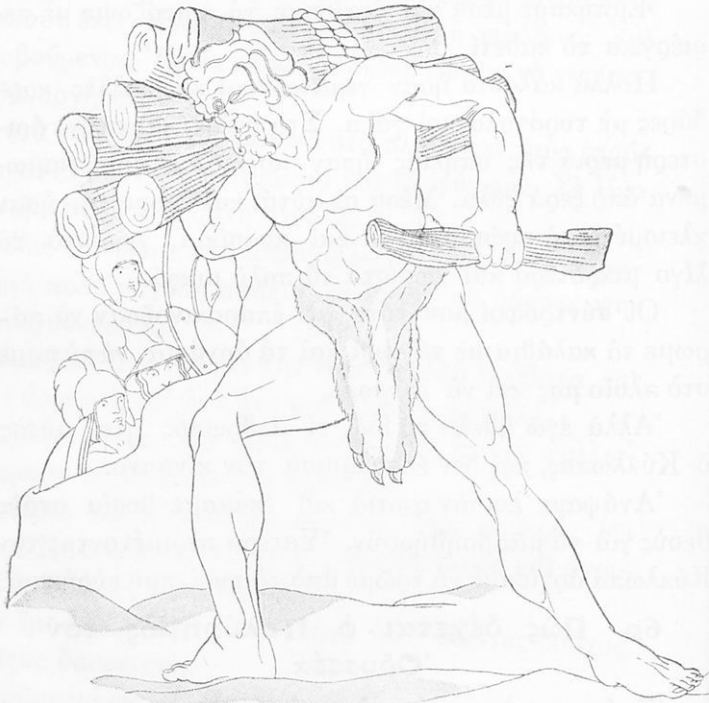
60. Πώς δέχεται ό Πολύφημος τόν Ύδυσσέα.

Έκόντευε νά νυκτώση όταν ό Κύκλωπας έγύρισε με ένα πολυ μεγάλο και βαρυ φόρτωμα ξερά ξύλα στον ώμο του για τή φωτιά.

Στήν είσοδο τής σπηλιās έρριξε τά ξύλα με φοβερό κρότο. Όλη ή σπηλιά έσεισθηκε και έμεις από τό φόβο μας έκρυφθήκαμε σέ μι άγωνιά. Ύστερα έβαλε μέσα στή σπηλιά τες προβατίνες και τες γίδες. Τά κριάρια και τά τραγιά τά άφησε έξω στήν αυλή.

Ἐπειτα ἐσφάλισε τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς μὲ ἓνα θεόρατο βράχο, πὺν δὲν ἠμποροῦσαν εἰκοσιδύο δυνατοὶ ἄνδρες νὰ τὸν κινήσουν ἀπὸ τῆ θέσης του.

Ὁ Κύκλωπας, μόλις ἐμπῆκε, ἐκάθισε καὶ ἄρχισε νὰ ἄρμεγγῃ μὲ τὴ σειρὰ πρῶτα τὶς προβατίνες καὶ ὕστερα

Ὁ Κύκλωπας ἐγύρισε μὲ ἓνα πολὺ μεγάλον φόρτωμα ξερὰ ξύλα.

τὶς γίδες. Στὴν καθεμιᾶ, πὺν ἄρμεγε, ἄφηγε καὶ τὸ μικρὸ τῆς.

Ἄπὸ τὸ γάλα, πὺν ἄρμεξε τὸ μισὸ τὸ ἔπηξε τυρὸ καὶ σὲ λίγη ὕρα τὸ ἔβρισε στὰ μικρὰ καλάθια. Τὸ ἄλλο μισὸ τὸ ἐγάλαξε στὶς κορδάρες, γιὰ νὰ πίνη σὺν δὲ πνοῦ του.

“Υστερα άναψε μιὰ μεγάλη φωτιά, πού έλαμψε όλη ή σπηλιά. Τότε μᾶς έπῆρε τὸ μάτι του.

— Ποιοὶ εἶσθε σεῖς καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσθε; μᾶς εἶπε μὲ τρομερὴ φωνή. Τί θέλετε ἐδῶ; Ἔχετε καμμιά δουλειὰ ἢ εἶσθε κλέπτες καὶ γυρίζετε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, γιὰ νὰ κάμνετε κακό;

“Όλοι ἐτρομάξαμε, γιατί ή φωνή του ἦτο σάν μουγκρισμα θηρίου, ἐγὼ ὅμως ἐπῆρα θάρρος καὶ ἀποκρίθηκα:

— Εἶμαστε Ἑλληνες καὶ ἐρχόμαστε ἀπὸ τὴν Τροία. Ἐπηγαίναμε στὴν πατρίδα μας, ἀλλὰ μεγάλη τρικυμία μᾶς ἔρριξε ἐδῶ πέρα. Σὲ παρακαλοῦμε νὰ μᾶς φιλοξενήσης καὶ νὰ μᾶς προστατεύσης. Οἱ θεοὶ τιμωροῦν ἐκείνους, πού δὲν βοηθοῦν καὶ δὲν φιλοξενοῦν τοὺς ξένους.

Καὶ ἐκείνος ἀποκρίθηκε ἄσπλαχνα:

— Ἡ ἄμυαλος εἶσαι, ξένε, ἢ ἀπὸ πολὺ μακρινὸν τόπο ἔρχεσαι γιὰ νὰ λέγῃς στὸν Πολύφημο νὰ φοβᾶται τοὺς θεοὺς. Οἱ Κύκλωπες οὔτε τὸ Δία, οὔτε τοὺς ἄλλους θεοὺς λογαριάζουν, γιατί εἶμαστε πιὸ δυνατοὶ ἀπὸ ἐκείνους. Βγάλε ἀπὸ τὸ νοῦ σου, πῶς θὰ προστατεύσω ἐσένα καὶ τοὺς συντρόφους σου, γιατί θὰ φοβηθῶ τάχα τοὺς θεοὺς. Ἄλλὰ ἔλα εἰπέ μου τώρα, πού ἔχεις ἀφήσει τὸ πλοῖο σου, μακριὰ ἢ ἐδῶ κοντά;

Αὐτὰ μοῦ εἶπε, γιὰ νὰ μὲ ξεγελάσῃ. Ἐγὼ ὅμως ἔνοιωσα τὸ σκοπὸ του καὶ ἀποκρίθηκα:

— Τὸ πλοῖο μου τὸ ἔρριξε ή τρικυμία ἐπάνω στὰ βράχια τοῦ νησιοῦ σου καὶ τὸ ἔκαμε κομμάτια. Καὶ ἐμεῖς θὰ εἶμαστε τώρα πνιγμένοι, ἂν δὲν ἤξέραμε κολύμβι.

Ὁ ἄγριος Κύκλωπας δὲν ἔδωσε ἀπόκριση, ἀλλὰ ἐτινάχθηκε ἐπάνω, ἄπλωσε τὰ δύο του χέρια στοὺς συντρόφους μου, ἄρπαξε δύο, τοὺς ἐκτύπησε καταγῆς καὶ τοὺς ἔφαγε λαίμαργα.

Πρώτη φορά τὰ μάτια μου ἔβλεπαν τέτοιο φρικτὸ θέαμα ! Ὅλους μᾶς ἐπῆρε ὁ φόβος. Ἐσηκώσαμε τὰ χέρια μας ψηλά, παρακαλώντας τοὺς θεοὺς νὰ μᾶς γλυτώσουν ἀπὸ τὸ φοβερὸ αὐτὸ θηρίο.

61. Ὁ Ὀδυσσεὺς συλλογίζεται, πῶς νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν Κύκλωπα.

Ὁ Κύκλωπας ὕστερα ἀπὸ τὸ δεῖπνο του, ἀφοῦ ἤπιε κάμποσες καρδάρες γάλα, ἐξαπλώθηκε στὴ μέση τῆς σπηλιᾶς, ἐκοιμήθηκε καὶ ἄρχισε νὰ ροχαλίζει.

Μοῦ ἤλθε τότε στὸ νοῦ νὰ τὸν σκοτώσω μὲ τὸ σπαθί μου. Ὅταν ὅμως τὸ ἐκαλοσκέφθην, δὲν τὸ εὗρηκα φρόνιμο. Γιατὶ ποῖος θὰ ἤμποροῦσε νὰ σπρώξῃ τὸ μεγάλο βράχο ἀπὸ τὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς ;

Ἔτσι λοιπὸν μὲ μεγάλη ἀνησυχία ἐπερίμενα νὰ ξημερώσῃ.

Τὸ φοβερὸ θηρίο ἐξύπνησε πολὺ πρῶι καὶ ἀμέσως ἀναψε φωτιά· ἄρμεξε τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες του καὶ ὕστερα ἄρπαξε πάλι δύο ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς ἔφαγε καὶ αὐτούς.

Ὑστερα ἔσπρωξε τὸ βράχο ἀπὸ τὸ στόμα τῆς σπηλιᾶς, ἔβγαλε ἔξω στὴν αὐλὴ τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες του καὶ τὴν ἔκλεισε πάλι μὲ μεγάλη εὐκολία.

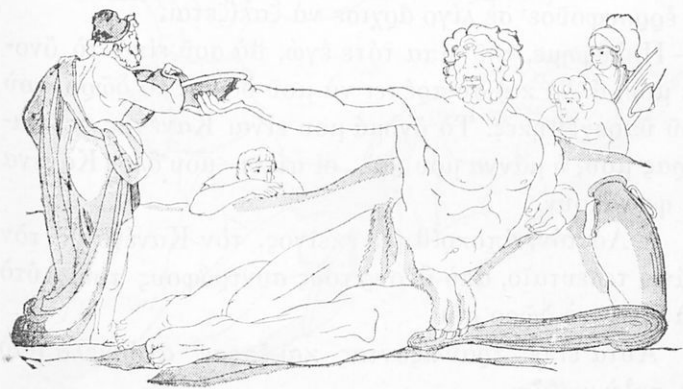
Στὸ μεταξὺ, ἐνῶ ὁ Κύκλωπας ὠδηγοῦσε μὲ φωνὲς καὶ σφυρίγματα τὰ πρόβατα στὸ βουνό, ἐγὼ ἐσυλλογίζομαι, πῶς νὰ γλυτώσω ἀπὸ τὸ φοβερὸ θάνατο τοὺς συντρόφους μου.

Πολλὲς ὥρες ἐβασάνισα τὸ μυαλό μου. Ἐπὶ τέλους εὗρηκα ἓνα μέσο καὶ ἐμεῖς νὰ σωθοῦμε καὶ αὐτὸν νὰ τιμωρήσωμε.

Μέσα στη σπηλιά ἦτο ἓνα γλωρὸ ξύλο ἀπὸ ἀγριελιά, μακρὸ καὶ χονδρὸ ἴσαμε κατάρτι πλοίου. Ἔκοψα ἓνα κομμάτι ὡς μιὰ ὄργυια καὶ τὸ ἔδωσα στοὺς συντρόφους μου νὰ τὸ ξύσουν. Ὑστερα ἐγὼ μόνος ἐπελέκησα μιὰν ἄκρη καὶ τὴν ἔκαμα μυτερή· τὴν ἔβαλα στὴ φωτιά, γιὰ νὰ γίνῃ σκληρή, καὶ ἔκρουσα τὸ ξύλο μέσα στὴν κοπριά, πού ἦτο σωριασμένη μέσα στὴ σπηλιά.

62. Ὁ Ὅδυ σέας μεθὰ τὸν Κύκλωπα

Ὁ Πολύφημος ἐγύρισε ἀπὸ τὴ βοσκή, ὅταν ἄρχισε νὰ νυκτώνῃ. Ἔβαλε πάλι ὅλα τὰ πρόβατά του στὴ σπηλιά. Αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ἄφησε οὔτε τὰ κριάρια οὔτε τὰ τραγιά στὴν αὐλή. Ποιὸς ξέρει γιατί!

Ἄωσε μου καὶ ἄλλο καὶ πές μου πῶς σὲ λέγουν.

Φαίνεται, πῶς κάτι θὰ ὑποπτεύθηκε.

Ἄρμεξε σὲ λίγο τὶς προβατίνες καὶ τὶς γίδες, ἐσήκωσε καὶ ἔβαλε πάλι τὸ βράχο στὸ ἄνοιγμα τῆς σπηλιάς καὶ ὕστερα πάλι ἄρπαξε δυὸ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς ἔφαγε. Τότε ἐγὼ ἐγέμισα ἓνα ξύλινο ποτήρι ἀπὸ

ἐκεῖνο τὸ γλυκὸ κρασί, πὺν εἶχα φέρει ἀπὸ τὸ πλοῖο ἐπῆγα κοντά του προφυλακτικὰ καὶ τοῦ εἶπα :

— Πολύφημε, δοκίμασε αὐτὸ τὸ κρασί. Σοῦ τὸ ἔφερα δῶρο, ἴσως καὶ μὲ σπλαχνισθῆς καὶ μὲ βοηθήσης νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα μου. Πιστεύω πολὺ νὰ εὐχαριστηθῆς ἀπὸ τὸ γλυκὸ ποτό μου.

Ὁ Κύκλωπας ἐπῆρε τὸ ποτήρι καὶ ἤπιε τὸ κρασί.

Τὸ ἄσχημο πρόσωπό του ἔδειξε μεγάλη εὐχαρίστηση. Ὑστερα τοῦ εἶπε :

— Δῶσε μου καὶ ἄλλο καὶ πὲς μου πῶς σὲ λέγουν, γιὰ νὰ σοῦ δώω καὶ ἐγὼ ἓνα δῶρο, πὺν πολὺ θὰ σοῦ ἀρέσει. Καὶ ἐδῶ ἔχομε κρασί, ἀλλὰ τὸ δικό σου εἶναι νέκταρ.

Ἐγὼ τοῦ ἔδινα ὀλοένα καὶ αὐτὸς ὁ ἀνόητος ἀμέσως τὸ ἐρροφυοῦσε· σὲ λίγο ἄρχισε νὰ ζαλίζεται.

— Πολύφημε, τοῦ εἶπα τότε ἐγὼ, θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ ὄνομά μου, ἀλλὰ καὶ σὺ πρέπει νὰ μοῦ δώσης τὸ δῶρο, πὺν μοῦ ὑποσχέθηκες. Τὸ ὄνομά μου εἶναι Κανένας. Ὁ πατέρας μου, ἡ μάνα μου καὶ οἱ φίλοι μου ὅλοι Κανένας μὲ φωνάζουν.

— Λοιπὸν, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος, τὸν Κανένα θὰ τὸν φάγω τελευταῖο, ἀπὸ ὅλους τοὺς συντροφους του. Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ δῶρο σου.

Αὐτὰ εἶπε τραυλίζοντας καὶ ἔπεσε ἀνάσκελα ἀπὸ τὸ πολὺ μεθύσι.

Ἀμέσως τὸν ἐπῆρε ὁ ὕπνος καὶ ἄρχισε νὰ ροχαλίζει

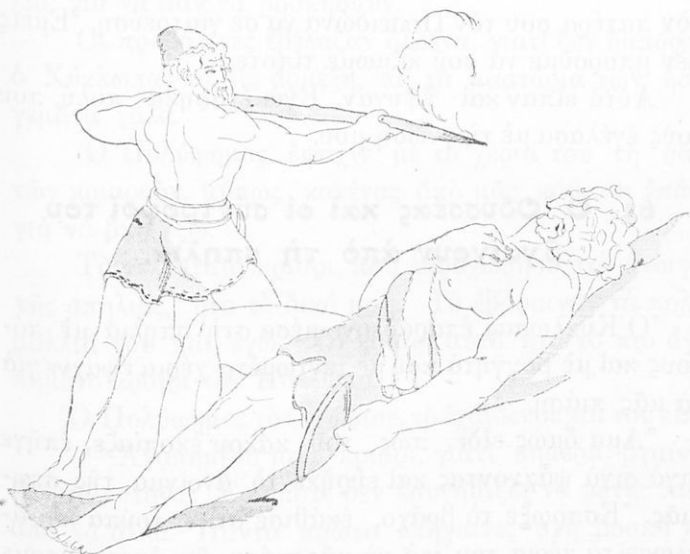

63. Ὁ Ὀδυσσεύς τυφλώνει τὸν Κύκλωπα.

Τότε ἐγὼ ἐπῆρα τὸ μυτερὸ ξύλο, ποῦ εἶχα ἐτοιμάσει, τὸ ἐπύρωσα στὴ φωτιά καὶ τὸ ἔμπηξα στὸ μεγάλο μονόκριβο μάτι τοῦ Κύκλωπα.

Μὲ φωνὲς ἄγριες ἐτινάχθηκε ἐπάνω τότε ὁ φοβερός γίγαντας. Ἔβγαλε φρικτὸ μουγκρητό, ποῦ ἐβούξαν γύρω οἱ βράχοι.

Σὰν τρελὸς ἐτράβηξε ἀπὸ τὸ μάτι του τὸ ξύλο καὶ

Ἐπῆρα τὸ μυτερὸ ξύλο, ποῦ εἶχα ἐτοιμάσει.

τὸ ἐπέταξε μὲ δύναμη μαζοιά. Καὶ ὕστερα ἄρχισε νὰ φωνίξει καὶ νὰ ζητᾷ βοήθεια.

Ἐμᾶς μᾶς ἐπῆρε ὁ φόβος καὶ ἐκρουφθήκαμε σὲ μιὰ παρᾶμερη γωνιὰ τῆς σπηλιᾶς.

Οἱ ἄλλοι Κύκλωπες, ποῦ ἑκατοικοῦσαν ὀλόγυρα

στὶς κορυφὰς τῶν βουνῶν, ἄκουσαν τὶς φωνές του ἔτρεξαν νὰ ἰδοῦν τί τρέχει. Ἦλθαν ἀπέξω ἀπὸ τὴ σπηλιὰ καὶ τὸν ἐρώτησαν :

— Τί ἔπαθες, Πολύφημε, καὶ ἐσήκωσες τὸν κόσμον ἐπὶ τοὺς ποδᾶρι μὲ τὶς φωνές σου ; Μήπως κλέπτες σου ἀρπάζουν τὰ πρόβατα ; Ἡ μήπως σὲ ἐπείραξε κανένας ;

— Ἀχ ! ἐφώναξε ὁ Πολύφημος, ὁ Κανένας, ὁ Κανένας μὲ σκοτώνει.

— Τότε λοιπόν, εἶπαν ἐκεῖνοι, τί φωνάζεις, ἀφοῦ κανένας δὲν σὲ πειράζει ; Ἄν ἐτρελάθηκες, παρακάλεσε τὸν πατέρα σου τὸν Ποσειδῶνα νὰ σὲ γιαιτρεύσῃ. Ἐμεῖς δὲν μποροῦμε νὰ σοῦ κέμωμε τίποτε.

Αὐτὰ εἶπαν καὶ ἔφυγαν. Ἐγὼ ἐχάρηκα πολὺ, ποὺ τοὺς ἐγέλασα μὲ τὴ γνώση μου.

64. Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ σύντροφοί του βγαίνουν ἀπὸ τὴ σπηλιὰ.

Ὁ Κύκλωπας ἐπαράδεχνε μέσα στὴ σπηλιὰ μὲ πόνους καὶ μὲ βογγητὰ καὶ μὲ τεντωμένα χέρια ἔψαχνε γιὰ νὰ μᾶς πιάσῃ.

Ἄμα ὅμως εἶδε, πῶς τοῦ κάκου ἐκοπίαζε, ἐπῆγε σιγὰ σιγὰ φάχνοντας καὶ εὐρῆκε τὸ ἄνοιγμα τῆς σπηλιᾶς. Ἐσπρωξε τὸ βράχο, ἐκάθισε στὴν τρύπα καὶ ἀπλώσε τὰ χέρια του, γιὰ νὰ μᾶς πιάσῃ, ἂν ἐπερνούσαμε μαζὶ μὲ τὰ πρόβατα καὶ τὰ κριάρια.

Στὸ μεταξὺ ἐγὼ ἐβασάνιζα τὸ μυαλό μου νὰ βροῶ τρόπο νὰ βγοῦμε ἔξω. Ἐπιτέλους νὰ τί ἔκαμα :

Στὴ σπηλιὰ μαζὶ μὲ τὰ πρόβατα ἦσαν καὶ πολλὰ μεγάλα κριάρια. Ἀπὸ αὐτὰ ἔβαζα πλάι πλάι τρία στὴ σειρά καὶ τὰ ἔδενα μαζὶ μὲ βοῦρλα, ποὺ τὰ εἶχε γιὰ στρωμα

καὶ γὰρ σχοινιά ὁ Κύκλωπας. Ὑστερα ἀποκάτω ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τοῦ μεσαίου κριαριοῦ ἔδενα καὶ ἀπὸ ἓνα σύντροφό μου.

Ἄμα ἔδενσα ὄλους τοὺς συντρόφους μου, ἀγκάλιασα καὶ ἐγὼ τὸ μεγαλύτερο καὶ δυνατώτερο κριάρι καὶ ἐχώθηκα ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν κοιλιὰ του.

Ἐκεῖ ἐκρατιώμουν σφικτὰ πιασμένος μὲ τὰ χέρια μου ἀπὸ τὰ μακριὰ μαλλιά του.

Ἐμείναμε ἔτσι ἐκεῖ, χωρὶς νὰ βγάζωμε λέξη ἀπὸ τὸ στόμα μας.

Τότε τὰ κριάρια ἄρχισαν νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὴ σπηλιά, γὰρ νὰ πὰν νὰ βοσκήσουν.

Οἱ προβατίνες ἐβέλαζαν ὀλοένα, γιὰτὶ δὲν ἠμπόρεσε ὁ Κύκλωπας νὰ τὶς ἀρμέξῃ, καὶ τὰ μαστάρια τῶν ἦσαν γεμᾶτα γάλα.

Ὁ Πολύφημος ἔφαχνε μὲ τὰ χέρια του τὴ ράχη τῶν κριαριῶν, μήπως κανένας ἀπὸ μᾶς κάθεται ἐπάνω γὰρ νὰ βγῆ ἔξω.

Τὸ τελευταῖο κριάρι, πὸν ἐπροχώρησε στὸ ἄνοιγμα τῆς σπηλιᾶς, ἦτο τὸ δικό μου. Τὸ ἐβάραιναν τὰ πολλὰ μαλλιά του καὶ ἐγὼ. Τὸ κριάρι αὐτὸ ἦτο τὸ πιὸ ἀγαπημένο κριάρι τοῦ Κύκλωπα.

Ὁ Πολύφημος τὸ ἐγνώρισε, τὸ ἐχάιδευσε καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἀγαπημένο μου κριάρι, γιὰτὶ σήμερα βγαίνεις ἔξω τελευταῖο; Ἐσὺ ποτὲ δὲν ἐσυνήθιζες νὰ μένης πίσω ἀπὸ τὰ ἄλλα. Πάντα πρῶτο ἐπήγαινες στὴ βοσκὴ καὶ στὸ νερό· καὶ πρῶτο τὸ βράδυ ἐμπαινες στὸ μανδρό. Σήμερα ὁμως ἔρχεσαι τελευταῖο! Θὰ εἶσαι καὶ σὺ λυπημένο γὰρ τὸ κακό, πὸν ἔπαθε ὁ ἀφεντικός σου ἀπὸ τὸν κακοῦργο τὸν Κανένα. Ἀλλὰ μὴ στενοχωρεῖσαι καὶ δὲν θὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια μου. Ἄχ! ἂν ἠμποροῦσες νὰ μιλήσης, ἀγαπημένο μου κριάρι, ἀμέσως θὰ μοῦ ἔλεγες

πού κρύβεται αὐτὸς ὁ τιποτένιος. Καὶ τότε θὰ ἔβλεπες πῶς θὰ ἐσκορπίζοντο τὰ μυαλά του!

Αὐτὰ εἶπε ὁ Κύκλωπας καὶ ἄφησε τὸ κριάρι νὰ βγῆ ἔξω.

65. Ὁ Ὀδυσσεύς πειράζει τὸν Κύκλωπα.

Μόλις ἐπροχώρησαν τὰ κριάρια λίγο παραπέρα ἀπὸ τὴ σπηλιά, ἄφησα πρῶτος ἐγὼ τὰ μαλλιά τοῦ κριαριοῦ μου καὶ ἐσηκώθηκα ἐπάνω. Ὑστερα ἔλυσα καὶ τοὺς συντρόφους μου. Καὶ χωρὶς νὰ χάνουμε καιρό, ἐπήραμε γιὰ ἐνθύμηση τὰ παχιά κριάρια, πὺ μᾶς ἔβγαλαν ἀπὸ τὴ σπηλιά, καὶ ἐτραβήξαμε γιὰ τὸ πλοῖο μας.

Οἱ ἀγαπημένοι σύντροφοί μας, πὺ μᾶς ἐπερίμεναν, ὅταν μᾶς εἶδαν, ἐχάρηκαν πολὺ. Ἀμα ὅμως ἔμαθαν τὸ φοβερὸ θάνατο τῶν ἔξι συντρόφων μας, ἄρχισαν νὰ κλαίουں.

Ἐγὼ τότε, ἀφοῦ τοὺς ἐπαρηγόρησα, τοὺς ἐπρόσταξα νὰ βάλουν τὰ κριάρια μέσα στὸ πλοῖο καὶ νὰ φύγωμε.

Οἱ σύντροφοί μου μὲ μεγάλη προθυμία ἔκαμαν, ὅ,τι τοὺς εἶπα.

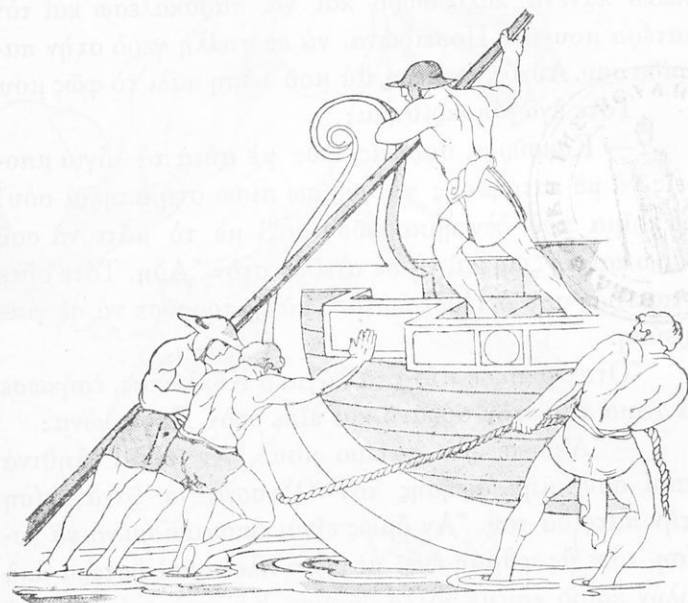
Σὲ λίγο ἐξεκινήσαμε ἀπὸ τὸ ἀκρογιάλι.

Εἶχαμε προχωρήσει κάμποσο στὴ θάλασσα, ὅταν ἔξαφνα μοῦ ἦλθε στὸ νοῦ νὰ πειράξω τὸν Κύκλωπα.

— Πολύφημε!... ἔ Πολύφημε!... τοῦ φωνάζω. Βλέπεις, κακοῦργε, τί ἔπαθες; Τέτοια τιμωρία σοῦ ἔπρεπε, γιὰ τὰ κακουργήματα πὺ κάμνεις.

Ὁ Κύκλωπας ἐξαφνίσθηκε, ἅμα ἄκουσε τὶς φωνές. Ἐτριξε τὰ δόντια του ἀπὸ τὸ θυμὸ του, ἐπετάχθηκε ἐπάνω ἀγριεμένος, ἄρπαξε ἓνα μεγάλο βράχο καὶ τὸν ἔριξε μὲ ὅλη του τὴ δύναμη κατὰ ἐκεῖ, πὺ τοῦ ἤρχετο ἡ φωνή μου.

Ὁ βράχος ἔπεσε στὴ θάλασσα, λίγο πιὸ μέσα ἀπὸ τὴν πλώρη τοῦ πλοίου μας· καὶ τὰ κύματα, πού ἐσήκωσε τὸ ἔσπρωξαν πίσω στὴ στεριά. Ἐγὼ ἀμέσως τότε ἀρπάζω ἕνα μακρὸ κοντάρι, σπρώχνω μὲ ὅλη μου τὴ δύναμη τὸ πλοῖο στὴ θάλασσα καὶ προστάζω τοὺς συντρόφους μου νὰ

Μὲ ἕνα μακρὸ κοντάρι σπρώχνω μὲ ὅλη μου τὴ δύναμη.

τραβοῦν κουπί, ὅσο μποροῦν πιὸ δυνατά, γιὰ νὰ γλυτώσωμε ἀπὸ τὸν κίνδυνο.

* Σὲ λίγο τὸ πλοῖο μας ἀπομακρύνεται καί, ὅταν ἔφθασε σὲ διάστημα διπλὸ ἀπὸ τὸ πρῶτο, ἐφώνησα πάλι :

— Κύκλωπα, ἂν σὲ ρωτήσουν καμμιά φορὰ, ποῖος σὲ ἐτύφλωσε νὰ τοὺς εἰπῆς ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, πού ἐκυρίευσε τὴν Τροία.

Ὁ Κύκλωπας ἀναστέναξε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του καὶ εἶπε :

— "Αχ! καλὰ μοῦ τὸ εἶχε εἰπεῖ ἕνας μάντης ἀπὸ πολὺν καιρὸ, πῶς θὰ τυφλωθῶ ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά. Ἀλλὰ ἐγὼ ἐπερίμενα νὰ ἰδῶ κανένα φοβερὸ γίγαντα καὶ ὄχι ἕναν ἀνθρωπάκο, πού μὲ ἐνίκησε μὲ τὸ κρασί καὶ ὕστερα μὲ ἐτύφλωσε. Ἀλλὰ ἔλα, γύρισε πίσω Ὀδυσσεά, νὰ σοῦ δώσω κανένα καλὸ δῶρο καὶ νὰ παρακαλέσω καὶ τὸν πατέρα μου τὸν Ποσειδῶνα, νὰ σὲ στείλῃ γερὸ στὴν πατρίδα σου. Αὐτός, ἂν θέλῃ, θὰ μοῦ δώσῃ πάλι τὸ φῶς μου.

Τότε ἐγὼ ἀποκρίθηκα :

— Κακοῦργε, θαορεῖς, πῶς μὲ αὐτὰ τὰ λόγια μπορεῖς νὰ μὲ καταφέρῃς νὰ γυρίσω πίσω στὴ σπηλιά σου! Τί κοῖμα πού δὲν ἠμποροῦσα μαζί μὲ τὸ μάτι νὰ σοῦ πάρω καὶ τὴ ζωὴ καὶ νὰ σὲ στείλω στὸν Ἄδη. Τότε οὔτε ὁ πατέρας σου ὁ Ποσειδῶνας θὰ ἠμποροῦσε νὰ σὲ γιατρεύσῃ.

Ὅταν ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Κύκλωπας, ἐσήκωσε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε στὸν Ποσειδῶνα :

— "Ἀκουσέ με, πατέρα μου. "Ἄν εἶμαι ἀληθινὰ παιδί σου, μὴν ἀφήσῃς τὸν Ὀδυσσεά νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν πατρίδα του. "Ἄν ὅμως εἶναι ἀποφασισμένο νὰ γυρίσῃ, τότε ἄς φθάσῃ ἐκεῖ μὲ ξένο πλοῖο καὶ ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρὸ καὶ μὲ πολλὰ βάσανα. Καὶ στὸ σπῆτι του νὰ βρῇ μεγάλες δυστυχίες καὶ συμφορές.

Ὅστερα ἄρπαξε ἕνα βράχο πιὸ μεγάλο ἀπὸ τὸν πρῶτο καὶ τὸν ἔριξε μὲ μεγάλη δύναμη ἐπάνω μας.

Αὐτὴ τὴ φορὰ ὅμως ὁ βράχος ἔπεσε λίγο πιὸ πίσω ἀπὸ τὸ πλοῖο μας καὶ λίγο ἔλειψε νὰ κτυπήσῃ τὸ τιμόνι του. Τὰ κύματα, πού ἐσήκωσε, μᾶς ἔσπρωξαν τώρα πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ μᾶς ἔφεραν γρηγορότερα στὸ μικρὸ νησάκι, ὅπου μᾶς ἐπερίμεναν καταλυπημένοι οἱ σύντροφοί μας.

Καθὼς μᾶς εἶδαν, ἔτρεξαν καὶ μᾶς ἀγκάλιασαν, μᾶς

Ὁ Κύκλωπας ἄρπαξε ἓνα μεγάλο βράχο καὶ τὸν ἔρριξε μὲ ὅλη του τὴ δύναμη.

ἐφιλοῦσαν καὶ ἔκλαιαν ἀπὸ τῆ χαρά των. Πολὺ ὅμως ἐλυπήθησαν, ὅταν ἔμαθαν τὸ φρικτὸ θάνατο τὸν ἕξῃ συντρόφων μας.

Ἐγὼ γιὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸ Δία ποὺ μᾶς ἔσωσε, τοῦ ἐθυσίασα τὸ μεγαλύτερο κριάρι, ποὺ μὲ εἶχε βγάλει ἀπὸ τὴ σπηλιά.

Ὅλη ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἐκαθίσαμε στὴν ἀκρογιαλιὰ νὰ ξεκουρασθοῦμε. Στὸ μεταξὺ ἐδιηγήθηκα στοὺς συντρόφους μου, ὅσα ἐπάθαμε ἀπὸ τὸν Κύκλωπα.

66. Τὸ ἀσκὶ τοῦ Αἴολου.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα ἐμπήκαμε σιὰ πλοῖα μας πολὺ πρῶτὶ καὶ ἐξεκινήσαμε.

Σὲ λίγο ἐφθάσαμε στὸ νησί, ποὺ ἐκατοικοῦσε ὁ Αἴολος, ὁ θεὸς τῶν ἀνέμων. Ἐπήγαμε στὸ παλάτι του καὶ μᾶς ἐκαλοδέχθηκε.

Ἐνα μῆνα ἐπεράσαμε ἐκεῖ. Ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα νὰ φύγωμε, ὁ Αἴολος μᾶς ἔδωσε ἕνα μεγάλο ἀσκί. Μέσα σὲ αὐτὸ ἔκλεισε ὅλους τοὺς ἀνέμους. Μονάχα τὸ Ζέφυρο ἄφησε ἔξω ἐλεύθερο νὰ σπρώχνῃ μὲ τὸ φύσημά του ἡσυχὰ τὰ πλοῖα μας γιὰ τὴν πατρίδα.

Ἐννιὰ ἡμέρες καὶ ἐννιὰ νύκτες ἐταξιδεύαμε πρῶμα. Ἐπάνω στὶς δέκα ἄρχιζαν νὰ ξεχωρίζουν τὰ βουνὰ τῆς Ἰθάκης. Ἐβλέπαμε πὰ τὶς φωτιές, ποὺ ἀναβαν τὴ νύκτα οἱ βοσκοί.

Τότε μὲ ἐπῆρε ὕπνος γλυκός, γιὰτὶ ἤμουν κουρασμένος ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τῆς ἀγρύπνιας.

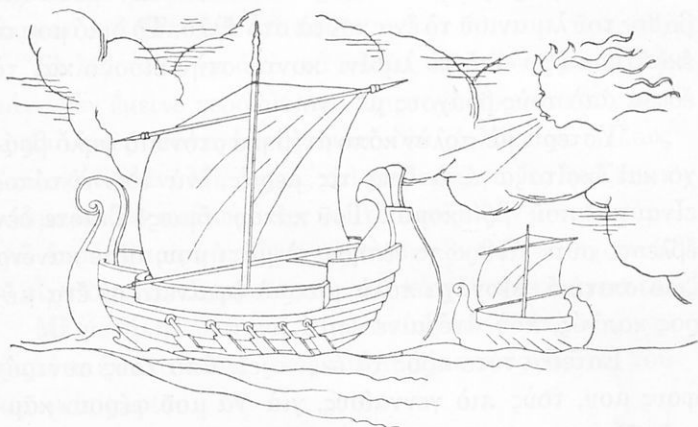
Τὴν ὥρα, ποὺ ἐκοιμώμουν, οἱ σύντροφοί μου, μὲ τὴν ἰδέα πῶς τὸ ἀσκί εἶναι γεμάτο ἀσήμι καὶ χρυσάφι, τὸ ἀνοιξαν. Μονομιᾶς τότε ἐπετάχθησαν ἔξω μὲ ὀρμηὶ οἱ κλεισμένοι ἀνεμοὶ, ἄρχισαν νὰ φυσοῦν μὲ δύναμη καὶ

ἔσπρωξαν τὰ πλοῖα μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα μας.

Οἱ σύντροφοί μου ἔκλαιαν πικρὰ.

Τότε ἐγὼ εἰνάχθηκα ἀπὸ τὸν ὕπνο καὶ τόσο ἐστενοχωρήθηκα, πὺν λίγο ἔλειψε νὰ πέσω στὴ θάλασσα καὶ νὰ πνιγῶ. Ἄλλὰ πάλι τὸ ἐκαλοσκέφθηκα καὶ δὲν τὸ εὗρηκα φρόνιμο. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισα νὰ ὑποφέρω καὶ αὐτὴ τὴ μεγάλη συμφορὰ.

Ἡ τρικυμία μᾶς ἔφερε πίσω στὸ νησὶ τοῦ Αἰόλου.

Μονάχα τὸ Ζέφυρο ἄφησε ἔξω ἐλεύθερο νὰ σπρώχῃ
μὲ τὸ φύσημά του ἤσυχα τὰ πλοῖα μας.

Αὐτὸς ἐξαφνίσθηκε ἅμα μὲ εἶδε· μὲ ἐρώτησε, γιατί ἐγύ-
ρισα πίσω, καὶ ἐγὼ τοῦ ἐδιηγῆθηκα ὅ,τι μὲ εὗρηκε.

Τότε ἐθύμωσε λολὺ καὶ μοῦ εἶπε :

— Φύγε ἀπὸ ἐδῶ. Δὲν θέλω νὰ σὲ ἰδῶ πιά, ἀφοῦ
σὲ μισοῦν καὶ σὲ κατατρέχουν οἱ θεοί.

Καὶ μὲ ἔδιωξε σκληρὰ. Ἐγὼ ἔφυγα, βαριὰ βογγών-
τας ἀπὸ τὴ λύπη μου.

Καταλυπημένοι ἐξεκινήσαμε καὶ ἐταξιδεύαμε ἔξῃ
ἡμέρες. Στὶς ἐπτὰ ἐφθάσαμε στὴ χώρα τῶν Λαιστρυ-
γόνων.

67. Οἱ Λαιστρυγόνες.

Οἱ Λαιστρυγόνες ἦσαν ἄγριοι, γίγαντες καὶ ἀνθρωποφάγοι.

Ἐμπήκαμε σὲ ἓνα μικρὸ καὶ ἥσυχο λιμανάκι, ποῦ εἶχε στενὸ τὸ στόμα καὶ γύρω γύρω βράχους πολὺ ψηλοῦς.

Οἱ σύντροφοί μου ἔδεσαν τὰ πλοῖα τῶν μέσα στὸ βάθος τοῦ λιμανιοῦ τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Τὸ δικό μου τὸ ἐκράτησα ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι κοντὰ στὴν εἴσοδο καὶ τὸ ἔδεσα ἀπὸ τοὺς βράχους μὲ σχοινιά.

Ὅστερα μὲ πολὺν κόπο ἀνέβηκα στὸν πιὸ ψηλὸ βράχο καὶ ἐκοίταξα ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές, νὰ ἰδῶ τί τόπος εἶναι καὶ ποῦ βρίσκομαι. Τοῦ κάκου ὁμως! Τίποτε δὲν ἔβλεπα, οὔτε ἄνθρωπο ἐπῆρε τὸ μάτι μου, οὔτε κανένα ζῶο σπιτικό. Μονάχα πολὺ μακριὰ ἐφαίνετο σὲ ἓνα μέρος καπνός, ποῦ ἀνέβαινε ψηλά.

Ἔστειλα τότε πρὸς τὰ ἐκεῖ τρεῖς ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου, τοὺς πιὸ γενναίους, γιὰ νὰ μοῦ φέρουν καμμιὰ εἶδηση.

Στὸ δρόμο ποῦ ἐπήγαιναν, ἀπάντησαν μιὰ κόρη, ποῦ εἶχε πάει γιὰ νερὸ καὶ ἐγύριζε στὴν πόλη.

Ἦτο ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀντιφάτη, τοῦ βασιλέα τῶν Λαιστρυγόνων.

Ἡ βασιλοπούλα μὲ μεγάλη προθυμία τοὺς ὠδήγησε στὴ χώρα καὶ τοὺς ἔδειξε τὸ παλάτι τοῦ πατέρα της.

Οἱ σύντροφοί μου ἐμπῆκαν μέσα καὶ τοὺς ἐκαλοδέχθηκε ἡ βασίλισσα. Ἄλλὰ ἦτο τόσο πολὺ ψηλή, ποῦ οἱ σύντροφοί μου ἐφοβήθηκαν, σὰν τὴν εἶδαν. Ἐσηκώθηκαν νὰ φύγουν, ἀλλὰ δὲν ἐπρόλαβαν. Νά, καὶ μπαίνει ὁ Ἀντιφάτης, ὁ ἄνδρας της. Καὶ στὴ στιγμὴ, χωρὶς κανένα λόγο, ἀρπάζει τὸν ἓνα ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ

ἀρχίζει νὰ τὸν τρώγῃ. Τότε οἱ δύο ἄλλοι τρομαγμένοι ἐπετάχθησαν ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ τρέχοντας ἔφθασαν στὰ πλοῖα μας. Δὲν ἐπρόλαβαν νὰ μᾶς εἰποῦν τί τρέχει, καὶ νά, ἀπὸ πίσω των ἔρχονται τρέχοντας οἱ Λαιστρυγόνες ὀπλισμένοι.

“Ολοὶ των ἦσαν γίγαντες. Ἐμπρὸς σὲ αὐτοὺς ἡμεῖς ἐφαινόμαστε μερμηγκία. “Ὁρμησαν ἀπὸ ἐπάνω ἀπὸ τοὺς βράχους καὶ μὲ μεγάλες πέτρες ἐσκότωναν τοὺς συντρόφους μου καὶ ἔσπαζαν τὰ πλοῖα.

Σὲ λίγο κανένα ἀπὸ τὰ πλοῖα, πὺ ἦσαν μέσα στὸ λιμάνι, δὲν ἔμεινε γερό. “Ολα εἶχαν γίνει κομμάτια, κανεὶς ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου δὲν ἐγλύτωσε. “Ολους τοὺς ἐσκότωσαν. Μὲ ἄγριες καὶ φοβερὲς φωνὲς ἐμάζευαν τὰ σώματα τῶν σκοτωμένων καὶ τὰ ἐμοίραζαν μεταξύ των. Ἐγὼ ἐπρόφθασα νὰ κόψω μὲ τὸ σπαθί μου τὰ σχοινιά, πὺ εἶχα δεμένο τὸ πλοῖο μου, καὶ νὰ φύγω στὰ ἀνοικτά.

Μὲ μεγάλη λύπη καὶ ἀπελπισία ἔφυγα ἀπὸ τὸν καταραμένο ἐκεῖνο τόπο. Τώρα εἶχα μόνο τοὺς ναῦτες τοῦ δικοῦ μου πλοίου.

68. Τὸ παλάτι τῆς Κίρκης.

“Υστερα ἀπὸ ἀρκετὲς ἡμέρες ἐφθάσαμε σὲ ἓνα ὄμορφο δασωμένο νησί. Ἐβγήκαμε σὲ ἓνα λιμανάκι καὶ ἐξαπλωθήκαμε στὰ μαλακὰ χορτάρια νὰ ξεκουρασθοῦμε.

Ἐγὼ ἐπροχώρησα στὸ δάσος καὶ ἐσκότωσα ἓνα μεγάλο ἐλάφι· τὸ ἐπῆγα στοὺς συντρόφους μου καὶ τοὺς εἶπα :

— Νά, φίλοι μου, τροφή νὰ φάμε καὶ νὰ χορτάσωμε.

Ἐβγάλαμε καὶ κρασί ἀπὸ τὸ πλοῖο, ἐφάγαμε καὶ ἤπιαμε καὶ ἐκοιμηθήκαμε σιτὴν ἀκρογιαλιά.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα ἔστειλα λίγους συντρόφους νὰ ἐξετάσουν τὸ νησί καὶ νὰ ἰδοῦν ποιοὶ τὸ ἐκατοικοῦσαν.

Αὐτοί, ἐκεῖ πού ἐπήγαιναν προσεκτικά, εἶδαν στὸ βάθος ἐνὸς κάμπου ἓνα παλάτι ὄμορφο. Ἦτο καλοκτισμένο καὶ ἀπέξω τὸ ἐτριγύριζαν ἡμεροὶ λύκοι καὶ λεοντάρια.

Ὅταν εἶδαν τοὺς συντρόφους μου, δὲν ὤρμησαν νὰ τοὺς φάγουν. Τοὺς ἐσίμωσαν κινώντας τὴν οὐρά των καὶ ἔγλειφαν τὰ χέρια των καθὼς κάμνουν οἱ σκύλοι στὸν ἀφέντη των. Τοὺς ἐκοίταζαν μὲ μάτια λυπημένα, σὰν νὰ τοὺς ἔλεγαν :

— Μὴ μπῆτε σ' αὐτὸ τὸ σπίτι.

Ἐφοβήθησαν οἱ σύντροφοί μου, γιατί ἀπὸ τὸ νοῦ των ἐπέρασε κάποια ὑποψία.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἀκούσθηκε μέσα ἀπὸ τὸ παλάτι μιὰ γλυκειά, πολὺ γλυκειὰ φωνὴ καὶ ὄμορφο τραγούδι.

— Χωρὶς ἄλλο θεὰ θὰ εἶναι, εἶπε ἓνας των. Τόσο μελωδικὰ μόνο θεὰ μπορεῖ νὰ τραγουδήσῃ.

69. Οἱ χοῖροι τῆς Κίρκης.

Σὲ λίγην ὥρα τὸ τραγούδι ἔπαυσε καὶ οἱ σύντροφοί μου ἐκτύπησαν τοῦ παλατιοῦ τὴ θύρα.

Ἡ θεὰ—ἦτο ἡ θεὰ Κίρκη—ἄκουσε τὸ κτύπο καὶ ἄνοιξε ἀμέσως. Τοὺς ἐδέχθηκε μὲ χαμόγελο καὶ μὲ φιλικὰ λόγια τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν σὲ ὄμορφα καὶ ἀναπαυτικὰ καθίσματα,

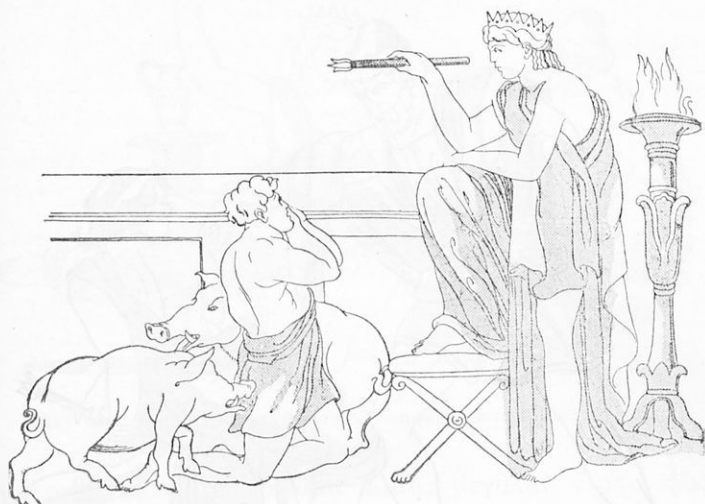
Μονάχα ἓνας ἀπ' αὐτούς, ὁ Εὐρύλοχος, ἔμεινε ἀπέξω. Κάτι τοῦ ἔλεγε μέσα του, πῶς ὅλα ἐκεῖνα τὰ γλυκόλογα δὲν ἦσαν γιὰ καλό.

Ἡ Κίρκη ἐπρόσταξε τὶς δοῦλες της καὶ ἔφεραν πολλὰ φαγητὰ καὶ κρασὶ μοσχᾶτο μέσα σὲ μιὰ στάμνα.

Μέσα στο κρασί είχε ρίξει κρυφά κάποιο μαγικό βοτάνι.

Οί σύντροφοί μου, ἅμα ἄδειασαν τὰ ποτήρια, τὰ ἐξέχασαν ὅλα. Ἐξέχασαν καὶ τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς συντρόφους των.

Τότε ἡ θεὰ, ἡ μάγισσα, ἐσήκωσε τὸ μαγευμένο ραβδί της καὶ τοὺς ἐκτύπησε. Καὶ ἀμέσως οἱ κακόμοιροι ἔγιναν χοῖροι καὶ ἔτρεχαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ γουλιζοντας.

Ἡ Κίρκη ἐσήκωσε τὸ μαγευμένο ραβδί της καὶ τοὺς ἐκτύπησε.

Ὑστερα τοὺς ἐπῆγε στὸ στάβλο καὶ τοὺς ἔρριξε νὰ φάγουν βελανίδια, τὸ συνηθισμένο φαγὶ τῶν χοίρων.

Ὁ Εὐρύλοχος ἐκάθετο ἀπέξω καὶ ἐπερίμενε ἀνήσυχος. Ὅταν εἶδε τοὺς χοίρους νὰ βγαίνουν, ἐκατάλαβε τὸ δυστύχημα. Ἀπελπισμένος ἔτρεξε καὶ ἤλθε στὸ πλοῖο. Πολλὴ ὥρα ἐπέρασε, πὺ δὲν ἤμποροῦσε νὰ μιλήσῃ ἀπὸ τὰ δάκρυα. Ὅταν τέλος τοῦ ἐδιηγήθηκε τί ἔγινε, ἄρπαξα τὸ σπαθί μου καὶ ἔτρεξα στὸ παλάτι τῆς Κίρκης νὰ γλυτώσω τοὺς συντρόφους μου.

70. Ὁ Ὀδυσσεύς νικά τὴν Κίρκη.

Ἐφθασα ἄφοβα στὸ παλάτι καὶ ἐφώναξα τὴ μάγισσα μὲ δυνατὴ φωνή. Ἐκείνη μὲ ἐδέχθηκε εὐγενικά καὶ μὲ ἔβαλε νὰ καθίσω σὲ ἀναπαυτικὸ θρόνον. Ὅστερα μοῦ ἔδωσε νὰ πιῶ ἀπὸ τὸ μαγευμένο ποτό. Ἀλλὰ ἐγὼ

Ἐτράβηξα τὸ σπαθί μου καὶ ἐχύθηκα ἐπάνω της.

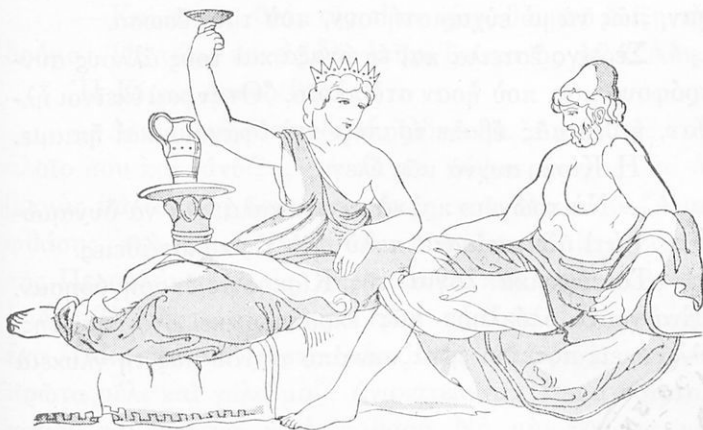
Ἄντὶ νὰ πάρω τὸ ποτό, ἐτράβηξα τὸ σπαθί μου, ἐχύθηκα ἐπάνω της καὶ ἔκαμα πῶς θὰ τὴ σκοτώσω. Ἡ Κίρκη κατατρομαγμένη ἔβαλε τὶς φωνές καὶ ἄρχισε νὰ μὲ παρακαλῇ καὶ νὰ μοῦ λέγῃ :

— Ποιὸς εἶσαι καὶ ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Εἶσαι ὁ πρῶτος πού δὲν ἠμπόρεσα νὰ τοῦ κάμω κακό. Μὴν εἶσαι ὁ

Ξακουσμένος Ὀδυσσεάς; Μοῦ τὸ εἶπε μιὰ φορὰ ὁ Ἑρμῆς, πῶς θὰ ἔλθῃς ἐδῶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα. Καὶ τώρα βάλε τὸ σπαθί σου στὴ θήκη του, γιατί δὲν ἔχω πιά στὸ νοῦ μου κακὸ γιὰ σένα.

Ἐγὼ τότε τῆς λέγω :

— Πῶς θέλεις νὰ πιστεύσω στὰ λόγια σου; Τότε

Δὲν εἶχα ὄρεξη καὶ ἐκαθόμουν λυπημένο· καὶ συλλογισμένος.

μόνο θὰ σὲ πιστεύσω, ἅμα κάμῃς μεγάλον ὄχο, πῶς δὲν συλλογίζεσαι κακὸ γιὰ μένα.

Ἡ Κίρκη ὠρκίσθηκε. Ὑστερα ἐπρόσταξε τὶς δοῦλες τῆς καὶ ἐτοίμασαν δροσιστικὸ λουτρὸ καὶ λαμπρὸ τραπέζι. Ἐγὼ ὅμως δὲν εἶχα ὄρεξη καὶ ἐκαθόμουν λυπημένος καὶ συλλογισμένος.

Ἡ Κίρκη τότε ἦλθε κοντά μου καὶ μὲ ἐρωτοῦσε, τί ἔχω καὶ γιατί δὲν τρώγω.

— Ποιὸς γνωστικὸς ἄνθρωπος, θεά, τῆς εἶπα, μπορεῖ νὰ φάγῃ καὶ νὰ πιῇ, ὅταν οἱ φίλοι του εἶναι τόσο δυστυχισμένοι;

Ἡ Κίρκη ἀμέσως τρέχει στὸ μανδρὶ καὶ ἀλείφει

τοὺς χοίρους μὲ ἓνα ἄλλο μαγευμένο γιαιτρικό. Καὶ στὴ στιγμὴ πέφτουν οἱ τρίχες καὶ αὐτοὶ γίνονται πάλι ἄνθρωποι πὺδ νέοι καὶ πὺδ ὄμορφοι ἀπὸ πρὶν.

Δὲν ἐκρατήθηκα· ἔτρεξα νὰ τοὺς ἰδῶ καὶ αὐτοὶ μὲ ἐγνώρισαν καὶ ἔκλαιαν ἀπὸ τὴ χαρὰ των. Μὲ ἔσφιγγαν στὴν ἀγκαλιά των, μοῦ ἐφιλοῦσαν τὰ χέρια καὶ δὲν ἤξεραν, πῶς νὰ μὲ εὐχαριστήσουν, πὺδ τοὺς ἔσωσα.

Σὲ λίγο ἔστειλα καὶ ἐφώνασα καὶ τοὺς ἄλλους συντρόφους μου, πὺδ ἦσαν στὸ πλοῖο. Ὅταν καὶ ἐκεῖνοι ἦλθαν, ἡ θεὰ μᾶς ἔβαλε τραπέζι καὶ ἐφάγαμε καὶ ἤπιαμε.

Ἡ Κίρκη συχνὰ μᾶς ἔλεγε :

— Νὰ τρώγετε καὶ νὰ πίνετε καλά, γιὰ νὰ δυναμώσετε· γιὰτὶ ἀδυνατίσατε πολὺ ἀπὸ τὶς κακοπάθειες.

Τὰ εὐγενικὰ λόγια τῆς Κίρκης μὲ ἐπαρηγόρησαν. Ἐνα χρόνο ὀλόκληρο μᾶς ἐκράτησε ἐκεῖ στὸ νησί της· ἀλλὰ ἐμεῖς ποτὲ δὲν ἐβγάζαμε ἀπὸ τὸ νοῦ μας τὴ γλυκεῖα πατρίδα μας.

71. Ἡ Κίρκη συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεά νὰ κατεβῆ στὸν Ἄδη.

Ἡ Κίρκη ἤθελε νὰ μᾶς κρατήσῃ γιὰ πάντα στὸ νησί της. Μὲ λύπη της μᾶς ἔβλεπε, πὺδ ἐσυλλογιζόμαστε ὀλοένα τὴν πατρίδα μας. Καὶ ὅταν ἀπελπίσθηκε, πῶς δὲν ἤμποροῦσε νὰ μᾶς κρατήσῃ μὲ εὐχαρίστησή μας, μοῦ εἶπε μιὰν ἡμέρα :

— Γιὰ τοῦ Λαέρτη, ξακουσμένε Ὀδυσσεά, δὲν θέλω πιά νὰ σᾶς κρατῶ ἐδῶ μὲ τὴ βία. Πηγαίνετε στὸ καλό. Ἀλλὰ πρὶν ξεκινήσῃς γιὰ τὴν πατρίδα σου, πρέπει νὰ κάμῃς ἓνα ἄλλο ταξίδι. Εἶναι ἀνάγκη νὰ κατεβῆς στὸν Ἄδη, στὸ σκοτεινὸ βασίλειο τοῦ Πλούτωνα καὶ τῆς Περσεφόνης· Ἐκεῖ εἶναι ὁ μάντης Τειρεσίας. Εἶναι τυ-

φλός, ἀλλὰ βλέπει μὲ τὸ νοῦ του καὶ ξέρει τί θὰ γίνη. Αὐτὸν πρέπει νὰ ρωτήσης γιὰ τὸ ταξίδι σου καὶ νὰ ζητήσης τὴ συμβουλή του γιὰ τοὺς κινδύνους, πὺ θὰ ἀπαντήσης.

Τὰ λόγια τῆς θεᾶς πολὺ μὲ ἐτάραξαν καὶ δὲν ἤξερα τί νὰ εἰπῶ καὶ τί νὰ ἀποφασίσω.

— Καὶ ποιός, θεά, τῆς εἶπα τότε, θὰ μοῦ δείξη τὸ δρόμο; Ὡς τώρα κανεὶς δὲν ἐπῆγε ζωντανὸς στὸν Ἄδη.

Ἡ Κίρκη ἀποκρίθηκε :

— Δὲν χρειάζεσαι ὁδηγό, Ὀδυσσεά. Ἄμα μπῆς στὸ πλοῖο σου καὶ ἀνοίξης τὰ πανιά, κάθισε ἤσυχος· καὶ ὁ βοριάς θὰ τὸ πάη ἴσια στὴ ἄκρη τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἄμα φθάσης στὸ στενὸ ἀκρογιάλι, πὺ εἶναι τὸ ἱερὸ δάσος τῆς Περσεφόνης μὲ τὶς ψηλὲς λεῦκες καὶ τὶς φουντωτὲς ἰτιές, θὰ ἰδῆς ἓνα βράχο. Ἐκεῖ νὰ βγῆς. Νὰ σκάψης ἓνα λάκκο καὶ νὰ χύσης μέσα γιὰ τὶς ψυχὲς πρῶτα πρῶτα μέλι καὶ γάλα μαζὶ ἀνακατεμένα. Ἔπειτα γλυκὸ κρασί καὶ ὕστερα νερὸ καθαρὸ. Νὰ μὴν ξεχάσης νὰ σκορπίσης ἐπάνω σ' αὐτὰ καὶ κάμποσο κάτασπρο ἀλεύρι. Τάξε ἔπειτα σὲ ὅλες τὶς ψυχὲς τῶν πεθαμένων, πὺς ἅμα φθάσης στὴν πατρίδα σου, θὰ τοὺς θυσιάσης τὴν καλύτερή σου στέρφα ἀγελάδα. Καὶ στὸν Τειρεσία χωριστὰ νὰ τάξης ἓνα μαῦρο κριάρι. Ὑστερα πρόσταξε τοὺς συντρόφους σου νὰ σφάξουν ἓνα μαῦρο κριάρι καὶ μιὰ μαύρη προβατίνα. Νὰ τὰ γδάρουν καὶ νὰ τὰ βάλουν στὴ φωτιά νὰ καοῦν. Ἀμέσως τότε θὰ τρέξουν οἱ ψυχὲς τῶν πεθαμένων νὰ πιοῦν αἷμα. Ἐσὺ ὅμως νὰ τὶς ἐμποδίζης μὲ τὸ σπαθί σου, ὥσπου νὰ ἔλθῃ ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία, γιὰ νὰ τὴ ρωτήσης.

Ἐγὼ τότε ἐπῆρα τοὺς συντρόφους μου καὶ ἐτραβήξαμε γιὰ τὸ πλοῖο μας. Στὸ δρόμο τοὺς ἐδιηγῆθηκα, ὅσα μοῦ εἶπε ἡ Κίρκη.

Οἱ σύντροφοί μου πολὺ ἐστενοχωρήθηκαν καὶ τὰ μάτια των ἐγέμισαν δάκρυα. Ἐγὼ ὅμως τοὺς ἐπαρηγόρησα καὶ τοὺς ἔδωσα θάρρος.

72. Ὁ Ὀδυσσεύς ταξιδεύει στὸν Ἄδη.

Σὲ λίγο ἐφθάσαμε στὸ ἀκρογιάλι καὶ ἐτοίμασθήκαμε νὰ φύγωμε. Ἐκεῖ εὐρήκαμε δεμένα ἓνα μαῦρο κριάρι καὶ μιὰ μαύρη προβατίνα καὶ ὅσα θὰ μᾶς ἐχρειάζοντο γιὰ τοὺς νεκρούς. Τὰ εἶχε φέρει ἡ Κίρκη, χωρὶς νὰ τὴν ἰδοῦμε.

Μὲ καρδιά λυπημένη ἐκάμαμε πανιὰ γιὰ τὸ θλιβερὸ ταξίδι. Ὅταν ἐφθάσαμε στὸ μέρος, πὺρ μου εἶχε εἰπεῖ ἡ θεά, ἐτραβήξαμε τὸ πλοῖο ἔξω στὴ στεριά καὶ ἐκάμαμε ὅ,τι μᾶς εἶπε.

Μόλις ἐχύθηκε στὸ λάκκο τὸ μαῦρο αἷμα, ἀμέσως χιλιάδες ψυχὲς ἐπετάχθηκαν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν Ἄδη τὸν κατάμαυρο, γιὰ νὰ πιοῦν. Ἐγὼ ὅμως ἐστεκόμουν κοντὰ στὸ λάκκο καὶ μὲ τὸ σπαθί μου τὶς ἐμπόδιζα, ὥσπου νὰ ἔλθῃ ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία.

73. Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Τειρεσίας.

Πρώτη πρώτη ἦλθε ἡ ψυχὴ τῆς ἀγαπημένης μου μητέρας, τῆς Ἀντίκλειας, πὺρ ἐζοῦσε ἀκόμη, ὅταν εἶχα φύγει γιὰ τὴν Τροία. Ἐδάκρυσα μόλις τὴν εἶδα καὶ ἡ καρδιά μου ἐσπάρραξε. Ἐκρατήθηκα ὅμως καὶ δὲν τὴν ἄφησα νὰ πιῇ αἷμα, πρὶν ρωτήσω τὸν Τειρεσία.

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ νά, ἔρχεται ὁ μάντης. Τὰ κάτασπρα γένηια του ἔφθαναν ὡς κάτω ἀπὸ τὸ στήθος του. Ἐπλησίασε σιγὰ σιγὰ κρατώντας στὸ χέρι του τὸ χρυσὸ σκῆπτρο του. Μὲ προστάζει νὰ τραβήξω τὸ σπαθί μου καὶ νὰ τὸν ἀφήσω νὰ πιῇ αἷμα.

Μόλις ἤπιε, μὲ ἐρώτησε :

— Γιατί, δυστυχισμένε, ἄφησες τὸ χαρούμενο φῶς τοῦ ἡλίου καὶ ἦλθες κάτω σὶ τὸ σκοιάδι; Ξέρω πῶς λαχταρᾷς νὰ γυρίσης στὸν τόπο σου. Ξέρω καὶ γιατί ἦλθες. Ἄκουσε λοιπὸν μὲ προσοχή, τί θὰ σοῦ εἰπῶ: Πολλά, πάρα πολλά βάσανα, κακόμοιρε, ἔχεις νὰ ὑποφέρης ἀκόμη. Ὁ

— Γιατί, δυστυχισμένε, ἄφησες τὸ χαρούμενο φῶς τοῦ ἡλίου;..

Ποσειδῶνας εἶναι πολὺ θυμωμένος μαζί σου, γιατί ἐτύφλωσες τὸ παιδί του, τὸν Πολύφημο. Ἐπὶ τέλους ὁμως θὰ νικήσης κάθε ἐμπόδιο καὶ θὰ φθάσης στὴν Ἰθάκη, ἂν δὲν πειράξης τίς ἀγελάδες καὶ τὰ παχιά πρόβατα τοῦ Ἥλιου, ποὺ βόσκουν σὲ ἓνα νησί, ποὺ τὸ λέγουν Τρινακρία. Ἄν τύχη ὁμως καὶ κάμης κακὸ σὲ αὐτὰ τὰ ζῶα, τότε ἔχεις νὰ πάθης ἀκόμη πολλά. Τὸ πλοῖο σου θὰ χαθῆ καὶ οἱ σύν-

Κοινὸν ἀρχαῖον-Καλαρᾶ, Ὀδύσεια, ἔκδ. β' 1934.

8

τροφοί σου θὰ πνιγοῦν. Καὶ σύ, ἂν γλυτώσης, θὰ γυρίσης στὴν πατρίδα σου ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρὸ καὶ μὲ ξένο πλοῖο. Καὶ στὸ σπῖτι σου θὰ βρῆς ἄλλες μεγάλες συμφορές. Ἄνθρωποι κακοὶ καὶ ἄδικοι θὰ τρώγουν τὴν παρουσία σου καὶ θὰ ζητοῦν νὰ πάρουν γυναίκα τῶν τὴν ἀγαπημένη σου Πηνελόπη. Αὐτοὺς ὅμως θὰ τοὺς τιμωρήσης στὸ τέλος ὅπως τοὺς πρέπει, καὶ θὰ βασιλεύσης πάλι ἡσυχὰ καὶ εὐτυχισμένα πολλὰ χρόνια ἀκόμη. Αὐτὰ ποὺ σοῦ λέγω θὰ γίνουν ὅλα.

Τότε ἐγὼ τὸν ἐρώτησα :

— Τειρεσία, ὅλα αὐτά, ποὺ μοῦ εἶπες, χωρὶς ἄλλο θὰ γίνουν, γιατί εἶναι θέλημα τῶν θεῶν. Ἄλλὰ δὲν μοῦ λέγεις τοῦτο; Βλέπω τὴν ψυχὴ τῆς μητέρας μου νὰ στέκεται τόση ὥρα κοντὰ στὸ λάκκο, χωρὶς καθόλου νὰ μοῦ μιλήσῃ, οὔτε νὰ γυρίσῃ νὰ μὲ ἰδῆ. Δὲν μὲ συμβουλεύεις, τί νὰ κάμω γιὰ νὰ μὲ γνωρίσῃ;

— Αὐτὸ εἶναι πολὺ εὐκόλο, ἀποκρίθηκε ὁ μάντης. Ἄφησέ τὴν νὰ πιῇ αἷμα καὶ ἀμέσως θὰ σὲ γνωρίσῃ καὶ θὰ σοῦ μιλήσῃ. Τὸ ἴδιο νὰ κάμῃς καὶ γιὰ κάθε ἄλλη ψυχὴ, ποὺ θέλεις νὰ μιλήσῃς μαζί της.

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία καὶ ἐγύρισε πάλι στὸν Ἄδη.

74. Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μὲ τὴ μητέρα του.

Ὅταν ἐφυγε ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία, ἦλθε πιὸ κοντὰ στὸ λάκκο ἡ ψυχὴ τῆς μητέρας μου καὶ ἦπιε αἷμα.

Μὲ ἐγνώρισε ἀμέσως τότε καὶ μὲ ἐρώτησε κλαίοντας :

— Παιδί μου, πῶς ἦλθες ζωντανὸς σὲ τοῦτον τὸ σκοτεινὸν τόπο; Μήπως γυρίζοντας ἀπὸ τὴν Τροία ἔχασες τὸ δρόμο σου καὶ ἦλθες ὡς ἐδῶ;

— Ἀγαπημένη μου μητέρα, τῆς ἀποκρίθηκα, κατέ-

βηκα στὸν Ἄδη, γιατί ἦτο ἀνάγκη νὰ ρωτήσω τὸν Τειρεσία γιὰ τὸ γυρισμὸ μου στὴν Ἰθάκη. Ἀκόμη δὲν ἐπάτησε τὸ πόδι μου χῶμα ἑλληνικό· ὀλοένα παραδέρνω στὴ μαύρη ξενιτεῖα καὶ βασανίζομαι. Ἐσὺ ὅμως, μητέρα μου, πῶς ἐπέθανες; Ὑπόφερες ἀπὸ ἀρρώστια ἢ ἐπέθανες ξαφνικά; Τί γίνεται ὁ πατέρας μου καὶ ὁ γιός μου; Ἡ Πηνελόπη μὲ θυμᾶται ἀκόμη ἢ ἐνόμισες πῶς ἐχάθηκα στὰ ξένα, καὶ ἐξαναπαντρεύθηκε;

Ἡ μητέρα μου ἀποκρίθηκε:

— Παιδί μου, ἡ γυναίκα σου μένει κλεισμένη στὸ σπίτι της καταλυτημένη καὶ κλαίει μέρα καὶ νύκτα γιὰ σένα. Τὸ βασιλείο σου εἶναι, ὅπως τὸ ἄφησες. Ὁ Τηλέμαχος, πού ἦτο μικρὸ παιδάκι ὅταν ἔφυγες, ἔγινε παλληκᾶρι. Ὁ πατέρας σου ὅμως μένει στὴν ἐξοχή καὶ ποτὲ δὲν κατεβαίνει στὴ χώρα. Ἡ λύπη, πού δὲν σὲ βλέπει νὰ γυρίσης γρήγορα, θὰ τὸν στείλῃ στὸν τάφο, καθὼς ἔστειλε καὶ μένα τὴ δυστυχημένη.

75. Ὁ Ὀδυσσεὺς μιλεῖ μὲ τὸν Ἀγαμέμνονα.

Ἡ καημένη ἡ μητέρα μου ἔφυγε σιγὰ σιγὰ μὲ δακρυσιμένα μάτια καὶ ἐγύρισε στὸ σκοτάδι

Τότε ἦλθε κοντὰ στὸ λάκκο ἢ ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονα, μὲ ἐγνώρισε καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Ἄπλωσε τὰ χέρια της γιὰ νὰ μὲ ἀγκαλιάσῃ, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσε.

— Δοξασμένε βασιλέα, τοῦ λέγω, εἰπέ μου, πῶς ἐπέθανες; Μήπως ὁ Ποσειδῶνας ἐσήκωσε φοβερὴ τρικυμία καὶ σὲ ἔπνιξε ἢ μήπως ἐπέθανες πολεμώντας στὴ στεριά;

Ὁ Ἀγαμέμνωνας μοῦ ἀποκρίθηκε:

— Ἀγαπημένε μου Ὀδυσσεῦ, μὴ μὲ ρωτᾷς γιὰ τὸ θάνατό μου. Καλύτερα νὰ ἐπνιγόμεν στὴ θάλασσα. Δὲν ἐπρόφθασα ὁ ἄμοιρος νὰ καλοπατήσω τὸ χῶμα τῆς πα-

τρίδας μου και νά! ἄγριος δολοφόνος, ὁ Αἴγισθος, ὤρμησε ἔξαφνα ἐπάνω μου και με ἔσφαξε ὅπως σφάζουν τὸ βῶδι μέσα στὸ στάβλο. Και τὸν ἐβοηθοῦσε και ἡ κακιά Κλυταιμνήστρα.

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ὁ Ἀγαμέμνονας κλαίοντας. Και ἐγὼ δὲν ἠμπόρεσα νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου.

Τότε ἐκεῖνος μοῦ λέγει :

— Ἐσύ, Ὀδυσσεά, εἶσαι πολὺ εὐτυχισμένος ἄνθρωπος. Ἐχεις γυναῖκα νοικοκυρά, γνωστικὴ, - πιστή. Θυμοῦμαι, ὅταν ἐτοιμαζόμαστε νὰ φύγωμε γιὰ τὴν Τροία, ἢ Πηνελόπη ἦτο ἀκόμη νιόνυφη και ἐβύζαινε τὸ μονάκριβό σου παιδί, τὸν Τηλέμαχο. Αὐτὸς τώρα πιά θὰ εἶναι σωστὸ παλληγάρι.

76. Ὁ Ὀδυσσεάς μιλεῖ με τὸν Ἀχιλλέα.

Ἐξαφνα, ἐκεῖ πού ἐμιλούσαμε με τὸν Ἀγαμέμνονα, ἔρχεται κοντὰ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέα και μοῦ λέγει :

— Εὐγενικὴ και γνωστικὴ Ὀδυσσεά, ποιὸ ἄλλο μεγαλύτερο κατόρθωμα θὰ συλλογισθῆς ἀκόμη νὰ κάμης; Πῶς ἐτόλμησες και κατέβηκες στὸ σκοτεινὸ και φοβερὸ βασίλειο τοῦ Πλούτωνα και τῆς Περσεφόνης, πού κατοικοῦν μονάχα οἱ σκιᾶς τῶν πεθαμένων;

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ὁ Ἀχιλλέας.

Και ἐγὼ τοῦ ἀποκριθῆκα :

— Ἀτρόμητε Ἀχιλλέα, καύχημα τῆς Ἑλλάδας, ἡ μεγάλη ἀνάγκη με ἔφερε ἐδῶ κάτω. Ἐκατέβηκα νὰ ρωτήσω τὸ μάντη Τειρεσία γιὰ τὸ γυρισμό μου, γιατί ἀκόμη παραδέρονω και βασανίζομαι στὰ ξένα. Ἐσὺ ὅμως, Ἀχιλλέα, εἶσαι ὁ πῶς εὐτυχισμένος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἥρωες, γιατί, και ζωντανὸς ὅταν ἦσουν, σὲ ἐτιμοῦσαν ὅλοι σὰν θεὸ και τώρα πάλι στὸν Ἄδη εἶσαι βασιλέας τῶν πεθα-

μένων. Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ λυπᾶσαι, ποὺ ἐπέθανες.

Ὁ Ἀχιλλέας ἀποκρίθηκε :

— Μὴ μὲ παρηγορῆς γιὰ τὸ θάνατό μου, Ὀδυσσεά. Ἐπροτιμοῦσα νὰ δουλεύω σὲ πτωχὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ βλέπω τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, παρὰ νὰ εἶμαι ἐδῶ στὸν Ἄδη βασιλέας τῶν πεθαμένων. Ἄς ἀφήσωμε ὅμως αὐτὰ καὶ ἔλα εἰπέ μου, ζῆ ὁ πατέρας μου ἢ ἐπέθανε; Καὶ γιὰ τὸ παιδί μου τί ξέρεις; Ἦλθε στὸν πόλεμο; Ἐπολέμησε σὰν ἀληθινὸ παιδί μου;

Ἐγὼ τότε τοῦ ἀποκρίθηκα :

— Γιὰ τὸν γερο-πατέρα σου, τὸν Πηλέα, δοξασιμένε Ἀχιλλέα, τίποτε δὲν ξέρω. Γιὰ τὸ γιό σου ὅμως τὸ Νεοπτόλεμο ἔχω πολλὰ νὰ σοῦ εἰπῶ. Ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν ἐπῆρα ἀπὸ τῆ Σκῦρο μὲ πλοῖο καὶ τὸν ἐπῆγα στὴν Τροία. Ἐκεῖ, ὅταν εἶχαμε συμβούλια, ἔδινε γνῶμες πολὺ γνωστικές. Ὅταν πάλι ἐπολεμούσαμε, ἦτο πάντα ἐμπρὸς ἀπὸ ὅλους. Πάντα γενναῖος, πάντα παλληκάρι, πάντα φόβος στοὺς ἐχθρούς. Ἀλλὰ ξεχωριστὰ ἡ παλληκαριά τοῦ γιοῦ σου ἐφάνηκε, ὅταν ἐμπήκαμε στὸ ξύλινο ἄλογο. Ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἔτρεμαν ἀπὸ φόβο· μονάχα ὁ γιός σου οὔτε ἐκιτρίνισε, οὔτε ἐφοβήθηκε, μόνο ἤθελε καὶ καλὰ νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὸ ἄλογο καὶ νὰ ὀρμήσῃ στοὺς ἐχθρούς. Ὅταν τέλος ἐπήραμε τὴν Τροία, ὁ γιός σου ἐπῆρε πλούσιο μερίδιο ἀπὸ τὰ λάφυρα καὶ ἐγύρισε μὲ τὸ καλὸ στὴν πατρίδα του.

Ὅταν ὁ Ἀχιλλέας ἄκουσε τὰ καλὰ λόγια γιὰ τὸ παιδί του, ἐπήγαινε καὶ ἦρχετο μὲ χαρὰ καὶ ὑπερηφάνεια στὸ γεμᾶτο ἀσφοδέλους καταπράσινο λιβάδι.

Ὑστερα εἶδα τὸν Ἡρακλῆ καὶ τὸ Θησεά, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασα νὰ τοὺς μιλήσω, γιὰτὶ ἐκείνη τῆ στιγμῇ χιλιάδες ψυχὲς ἦρχοντο μὲ μεγάλο θόρυβο καὶ ταραχὴ νὰ πιοῦν αἷμα.

Τότε ἐγὼ ἐφοβήθηκα καὶ ἐγύρισα στὸ πλοῖο μου. Ἐμπῆκα μέσα καὶ ἐπρόσταξα τοὺς συντρόφους μου νὰ φύγωμε ἀμέσως. Ἀπλώσαμε τὰ πανιά, ἐλύσαμε τὰ πρυνόσχοινα καὶ ἐτραβήξαμε πίσω γιὰ τὸ νησί τῆς Κίρκης.

77. Πίσω στὸ νησί τῆς Κίρκης.

Ἄμα ἐφθάσαμε στὸ νησί τῆς Κίρκης, ἐσύραμε ἔξω στὴν ἄμμο τὸ πλοῖο καὶ ἐκοιμηθήκαμε κοντὰ στὸ ἀκρογιάλι.

Τὴν αὐγὴ ἔμαθε ἡ θεά, πῶς εἶχαμε φθάσει καὶ ἦλθε νὰ μᾶς ἴδῃ. Ἐστάθηκε στὴ μέση καὶ μᾶς εἶπε :

— Οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι πεθαίνουν μιὰ φορά, σὲ σᾶς ὅμως ἦτο γραφτὸ νὰ κατεβῆτε δυὸ φορές στὸν Ἄδη. Ἐμπρὸς, καρδιά τώρα! Εἶπα νὰ σᾶς φέρουν φαγητὸ καὶ κρασί. Φάτε καὶ πιέτε ὡς τὴ νύκτα. Καὶ αὔριο πρωὶ θὰ ξεκινήσετε γιὰ τὴν πατρίδα σας.

Ὅταν ἐνύκτωσε, οἱ σύντροφοί μου ἐκοιμήθηκαν κοντὰ στὸ πλοῖο. Ἐμένα μὲ ἐφώνασε ἡ θεὰ στὸ παλάτι της, γιὰ νὰ μάθῃ τί εἶδα στὸν Ἄδη. Καὶ ἐγὼ τῆς τὰ ἐδιηγήθηκα ὅλα, ὅπως ἔγιναν.

78. Ἡ Κίρκη συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεά.

Ἡ θεὰ ἄκουσε προσεκτικὰ τὰ λόγια μου καὶ μοῦ εἶπε :

— Ὀδυσσεά, ὡς τώρα καλὰ τὰ ἐκατάφερες. Πρέπει ὅμως πολὺ νὰ προσέξῃς σ' αὐτά, πού τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ, γιατί, ἂν ξεχάσῃς τίποτε, ἐχάθηκες. Τὰ παλιὰ βάσανα ἐπέρασαν. Σὲ περιμένουν ὅμως ἄλλα ἀκόμη χειρότερα. Καὶ πρῶτα πρῶτα στὸ δρόμο σου θὰ ἀπαντήσῃς τὶς Σειρήνες. Αὐτὲς εἶναι γυναῖκες, πού μαγεύουν τοὺς ταξιδιωτὲς μὲ

τὸ γλυκὸ των τραγούδι. Ἄλιμονο σὲ ἐκείνον, πὺ θὰ γε-
λασθῆ νὰ πάη ἐκεῖ μὲ τὸ πλοῖο του. Αὐτὸς δὲν ξανα-
γυρίζει πιά στὴν πατρίδα του, οὔτε ξαναβλέπει τὴ γυ-
ναίκα του καὶ τὰ παιδιά του. Οἱ Σειρῆνες ὄρμοῦν ἐπάνω
του καὶ τὸν σκοτώνουν· γι' αὐτὸ καὶ τὸ νησί εἶναι γε-
μᾶτο ἀπὸ ἀνθρωπινὰ κόκκαλα. Ἐσὺ ὅμως, ἂν θέλῃς νὰ

Ἄλιμονο σὲ ἐκείνον πὺ θὰ γελασθῆ νὰ πάη ἐκεῖ μὲ τὸ πλοῖο του.

ἀκούσης τὸ μαγικὸ τραγούδι καὶ νὰ μὴν πάθῃς τίποτε,
κάμε αὐτό, πὺ θὰ σοῦ εἰπῶ : Βούλωσε μὲ κερὶ τὰ αὐτιά
τῶν συντρόφων σου καὶ πρόσταξέ τους νὰ σὲ δέσουν
ὄρθιο σφικτὰ στὸ κατάρτι τοῦ πλοίου. Καὶ νὰ προσέ-
ξουν καλὰ νὰ μὴ σὲ λύσουν, ὅταν τοὺς παρακαλῆς, ἀλλὰ
νὰ σὲ δένουν πιὸ σφικτὰ, ὥσπου νὰ περάσῃ τὸ πλοῖο
ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ὑστερα θὰ φθάσῃς στὸ στενὸ πὺ
κατοικοῦν ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδη. Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος
καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τοῦ στενοῦ εἶναι δύο βράχοι. Ὁ ἓνας
φθάνει ὡς τὸν οὐρανὸ μὲ τὴ μυτερὴ κορυφή του καὶ εἶ-
ναι σκεπασμένος μὲ καταχνιά. Στὴ μέση τοῦ βράχου εἶ-

ναι μιὰ μεγάλη καὶ σκοτεινὴ σπηλιά. Ἐκεῖ μέσα εἶναι κρυμμένη ἡ Σκύλλα, ἓνα τρομερὸ θηρίο. Ἔχει ἕξι μακριοὺς λαιμούς, ἕξι κεφάλια καὶ δώδεκα πόδια, μὲ μυτερὰ νύχια σὰ γάντζους. Σὲ κάθε κεφάλι ἔχει τρεῖς σειρὲς σουβλερὰ καὶ δυνατὰ δόντια. Μὲ αὐτὰ τρώγει δελφίνια καὶ φῶκες. Ποτὲ δὲν ἐπέερασε ἀπεκεῖ πλοῖο, χωρὶς νὰ πάθη κακό. Ἡ μισὴ εἶναι κρυμμένη στὴ σπηλιά. Ἄμα περάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ κανένα πλοῖο, τὸ τρομερὸ θηρίο προβάλλει τὸ κεφάλι του σὰ λυσσασμένο καὶ μὲ κάθε κεφάλι ἀρπάζει ἀπὸ ἓνα ναύτη. Ὁ ἄλλος βράχος εἶναι πιὸ χαμηλός, ἀλλὰ καὶ πιὸ φοβερός. Ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ μιὰ πολύφυλλη ἀγριοσυκιά, παραμονεύει ἡ Χάρυβδη. Τρεῖς φορὲς τὴν ἡμέρα ρουφᾷ τὸ μαῦρο καὶ ἀλμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας καὶ ἄλλες τρεῖς τὸ βγάζει πάλι μὲ μεγάλη θαλασσοταραχὴ. Πρόσεξε καλά, κακόμοιρε, μὴ ζυγώσης ἐκεῖ τὴ στιγμή, πὺρ ρουφᾷ τὸ νερό, γιὰτὶ τίποτε στὸν κόσμον δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ σὲ γλυτώσῃ. Καλύτερα νὰ περάσῃς κοντὰ ἀπὸ τὸ βράχο τῆς Σκύλλας καὶ νὰ κλαύσης ἕξι συντρόφους παρὰ νὰ χαθῆτε ὅλοι μαζί.

Αὐτὰ μοῦ εἶπε ἡ Κίρκη καὶ ἐγὼ τῆς ἀποκρίθηκα :

— Θεά, δὲν μὲ συμβουλεύεις, πῶς θὰ μπορέσω νὰ ξεφύγω τὸν κίνδυνον ἀπὸ τὴ Χάρυβδη καὶ νὰ κτυπήσω καὶ τὴ Σκύλλα, τὴ στιγμή, πὺρ θὰ θελήσῃ νὰ ἀρπάξῃ τοὺς συντρόφους μου;

— Ἀτρέμητε Ὀδυσσεά, ἀκόμη συλλογίζεσαι πολέμους καὶ παλληκαριές; εἶπε ἡ θεά. Καὶ μὲ τοὺς θεοὺς ἀκόμη θέλεις νὰ τὰ βάλῃς; Ἡ Σκύλλα δὲν εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλὰ θεά, καὶ θεὰ ἄγρια καὶ τρομερή. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τῆς κάμῃ κακό. Τὸ καλύτερο, πὺρ ἔχεις νὰ κάμῃς, εἶναι νὰ περάσῃς ἀπὸ τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο μέρος, ὅσο μπορεῖς πιὸ γρήγορα, γιὰ νὰ μὴν πάθῃς μεγαλύτερο κακό.

Ἐνῶ ἡ Κίρκη μοῦ ἐμιλοῦσε, ἄρχιζε νὰ γλυκοχαρά-
ζη. Τότε τὴν ἀποχαίρετιστα καὶ ἐγύρισα στὸ πλοῖο μου.

79. Οἱ Σειρῆνες, ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδη.

Ἄμα ἐξημέρωσε, ἀπλώσαμε τὰ πανιά καὶ ἐφύγαμε.
Ὅταν ἐσιμώσαμε στὶς Σειρῆνες, ἐδιηγήθηκα στοὺς συν-
τρόφους μου, ὅσα μοῦ εἶπε ἡ Κίρκη, καὶ ἔφραξα τὰ
αὐτιά των. Ἐκεῖνοι μὲ ἔδεσαν ὄρθιο στὸ κατάρτι.

Ὅταν ἐπλησιάσαμε στὶς Σειρῆνες, αὐτὲς ἄρχισαν

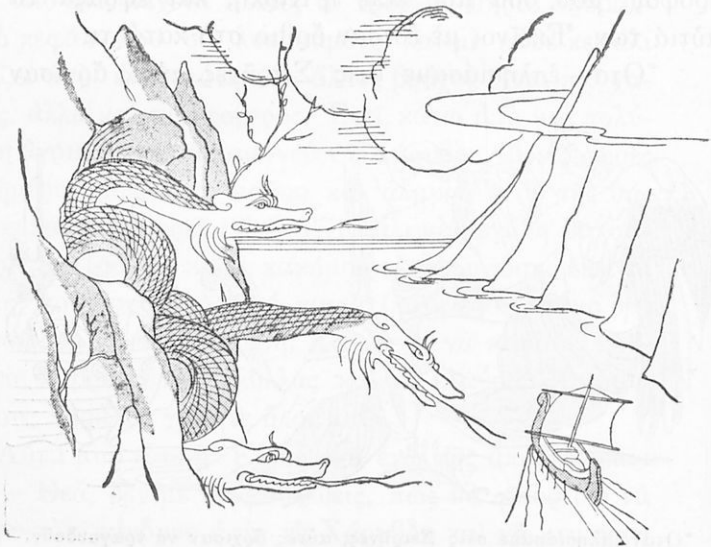
Ὅταν ἐπλησιάσαμε στὶς Σειρῆνες, αὐτὲς ἄρχισαν νὰ τραγουδοῦν.

νὰ τραγουδοῦν. Τί γλυκεῖα φωνὴ ἦτο ἐκεῖνη! Τί μαγευ-
τικὴ μελωδία! Τὸ τραγούδι των ἐμάγευε.

—Ἐλα κοντά, δοξασμένε Ὀδυσσεά! ἐτραγουδοῦσαν.
Σταμάτησε τὸ πλοῖο σου, γιὰ νὰ ἀκούσης τὸ γλυκό
μας τραγούδι. Κανεῖς ὡς τώρα δὲν ἐπέρασε ἀπεδῶ μὲ
τὸ πλοῖο του, χωρὶς νὰ σταθῇ καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴ γλυ-
κειά μας φωνή. Ἐλα νὰ σοῦ τραγουδήσωμε γιὰ τὴν
Τροία καὶ γιὰ ὄλους τοὺς φίλους σου, γιατί ἐμεῖς ξέρο-
με ὅλα, ὅσα γίνονται στὸν κόσμο.

Τὸ γλυκὸ αὐτὸ τραγούδι μοῦ ἐμάγευσε τὴν καρδιά καὶ ἤθελα νὰ βγῶ ἔξω. Μὲ κάθε τρόπο ἔκαμνα νοήματα στοὺς συντρόφους μου, γιὰ νὰ μὲ λύσουν· αὐτοὶ ὅμως, ὅπως τοὺς εἶχα προστάξει, μὲ ἔδεναν σφικτότερα.

Ἄμα ἐπροσπεράσαμε τὸ νησὶ τῶν Σειρήνων, οἱ σύντροφοί μου ἔλυσαν τὰ δεσμά μου καὶ ἐγὼ ἔβγαλα ἀπὸ τὰ αὐτιά των τὸ κερί. Τότε ἐδιακρίναμε μέσα στὴν κατα-

Ἐλερούσαμε ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς δύο βράχους...

χνιά τοὺς τρομεροὺς βράχους, πὺ μοῦ εἶχε εἰπεῖ ἡ Κίρκη.

Σὲ λίγο εἶδαμε πυκνὸν καπνὸ καὶ μεγάλα κύματα καὶ ἀκούσαμε φοβεροὺς κτύπους. Οἱ σύντροφοί μου ἐτρόμαξαν. Τὰ κουπιὰ ἔπεσαν ἀπὸ τὰ χέρια των καὶ τὸ πλοῖο ἐστάθηκε. Τότε ἐγὼ τοὺς ἔδινα θάρρος.

— Ἀγαπημένοι μου σύντροφοι, τοὺς ἔλεγα, γιατί φοβᾶσθε; Ἐμεῖς, πὺ μὲ τὴν παλληκαριά μας καὶ μὲ τὴν ἐξυπνάδα μας ἐγλυτώσαμε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Κύκλωπα,

δὲν θὰ χαθοῦμε τώρα. Ἀκοῦστε μόνο, τί θὰ σᾶς εἰπῶ. Σεῖς καθισμένοι στὴ θέση σας τραβᾶτε κουπί, ὅσο μπορεῖτε δυνατὰ καὶ γρήγορα. Καὶ σύ, πηδαλιούχε, κράτα τὸ πλοῖο μακριὰ ἀπὸ τὸν καπνό. Ἔτσι δὲν θὰ πάθουμε τίποτε.

Αὐτὰ τοὺς εἶπα καὶ ἐκεῖνοι μὲ ἄκουσαν. Γιὰ τὴ Σκύλλα ὅμως λέξι δὲν τοὺς ἀνάφερα, γιατί ἀπὸ τὸν τρόμο των θὰ ἐκρῦβοντο κάτω στὸ ἀμπάρι τοῦ πλοίου καὶ τότε θὰ ἐχανόμαστε ὅλοι.

Ἐγὼ ὅμως δὲν ἄκουσα τὴ συμβουλή τῆς Κίρκης, νὰ μὴν τολμήσω νὰ ἀντισταθῶ στὴ Σκύλλα. Ἐφόρῃσα τὰ δοξασμένα ὄπλα μου, ἐπῆρα στὰ χέρια μου δυὸ μακριὰ κοντάρια καὶ ἐστάθηνκα στὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου κοντὰ στὴν πλώρη· γιατί ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐνόμιζα πῶς θὰ πρωτοφανῆ στὸ βράχο ἢ Σκύλλα. Ἐκοίταζα καλὰ καλὰ, ἀλλὰ τὰ μάτια μου ἐκουράσθησαν νὰ κοιτάζουν παντοῦ τὸ φοβερὸ βράχο, τὸ σκεπασμένο μὲ καταχνιά. Τίποτε δὲν ἤμποροῦσα νὰ ξεχωρίσω.

Ἔτσι λοιπὸν ἐπερνούσαμε ἀνάμεσα στοὺς δύο βράχους· ὁ ἓνας ἦτο τῆς Σκύλλας καὶ ὁ ἄλλος τῆς Χάρυβδης, πού ἐκατάπινε μὲ φοβερὸ κρότο τὸ ἀλμυρὸ νερό.

Σὲ μιὰ στιγμή, πού ἐγύρισα τὰ μάτια μου κατὰ τὴ Χάρυβδη, εὗρηκε καιρὸ ἢ Σκύλλα καὶ ἄρπαξε ἕξαφνα ἀπὸ τὸ πλοῖο ἕξι συντρόφους μου.

80. Στὸ νησὶ τοῦ Ἥλιου.

Ἄμα ἐξεφύγαμε ἀπὸ τὸ τρομερὸ αὐτὸ στενό, ἐβάλαμε πλώρη γιὰ τὸ νησὶ τοῦ Ἥλιου. Ἐκεῖ ἔβροσκαν οἱ ὄμορφες ἀγελάδες καὶ τὰ παχιά πρόβατά του. Ἀπὸ μακριὰ ἀκούοντο τὰ μουγκρητὰ καὶ τὰ βελάσματα. Ἐθυμήθηκα τὰ λόγια τοῦ Τειρεσία καὶ εἶπα στοὺς συντρόφους

μου νὰ στρέψουν τὸ πλοῖο μακριὰ ἀπὸ τὸ νησί.

Τότε μοῦ λέγει ὁ Εὐρύλοχος :

— Εἶσαι σκληρός, Ὀδυσσεά. Τόσα μερόνυκτα μᾶς δέρνει ἡ θάλασσα. Γιατὶ δὲν μᾶς ἀφήνεις νὰ βγοῦμεσ τὴ στεριά; Ἄς βγοῦμε νὰ ἐτοιμάσωμε τὸ φαγητό μας καί, ἅμα ξημερώσῃ, φεύγομε πάλι.

— Μόνο ἂν μοῦ ὀρκισθῆτε, πῶς δὲν θὰ πειράξετε οὔτε ἀγελάδα, οὔτε πρόβατο, θὰ βγοῦμε στὴ στεριά, τοὺς εἶπα. Καί αὐτοὶ μοῦ ὀρκίσθησαν.

Ἐβγήκαμε ὅλοι ἔξω στὸ νησί. Ἄνεμοι δυνατοὶ ὅμως μᾶς ἐκράτησαν ἐκεῖ ἓνα μῆνα. Οἱ τροφές μας ἐσώθηκαν. Γιὰ νὰ μὴν πεθάνωμε ἀπὸ τὴν πείνα, ἐπηγαίναμε κυνήγι, πότε ἐγὼ καὶ πότε οἱ σύντροφοί μου.

Μιὰν ἡμέρα ἐπροχώρησα μόνος μου μακριὰ ἀπὸ τὸ πλοῖο, γιὰ νὰ προσευχηθῶ στοὺς θεοὺς καὶ νὰ τοὺς παρακαλέσω νὰ μὲ βοηθήσουν νὰ γυρίσω γρήγορα στὴν πατρίδα.

Ἐστάθηκα στὸ δροσερὸ ἥσκιο ἑνὸς δένδρου καὶ ἐπροσευχίθηκα. Ὑστερα ἐξαπλώθηκα κάτω γιὰ νὰ ξεκουρασθῶ καὶ σὲ λίγο μὲ ἐπῆρε ὁ ὕπνος.

81. Οἱ ἀγελάδες τοῦ Ἥλιου.

Ἐνῶ ἐγὼ ἐκοιμώμουν, ὁ Εὐρύλοχος λέγει στοὺς ἄλλους συντρόφους μου :

— Φίλοι μου, κάθε θάνατος εἶναι κακός, ἀλλὰ ὁ θάνατος ἀπὸ τὴν πείνα εἶναι ὁ χειρότερος. Μὴν ἀκοῦτε τὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσεά. Ἐλάτε νὰ σφάξωμε τὶς παχύτερες ἀγελάδες τοῦ Ἥλιου. Καὶ ὅταν γυρίσωμε στὴν πατρίδα μας, τοῦ κτίζομε ἓναν πλούσιο ναὸ καὶ τοῦ χαρίζομε ἐκεῖ, ὅσα ἀφιερῶματα θέλει. Ἄν ὅμως θυμώσῃ καὶ

θελήση νὰ μᾶς καταστρέψῃ, καλύτερα τὸ ἔχω νὰ πινηγῶ
στὰ κύματα παρὰ νὰ βασανίζωμαι ἀπὸ τὴν πείνα σὲ
αὐτὸ τὸ ἐρημόνησο.

ἽΟλοι μὲ μεγάλη προθυμία ἐπαραδέχθησαν τὰ λό-
για πού εἶπε ὁ Εὐρύλοχος. Καὶ στὴ στιγμὴ ἔτρεξαν
στὸν κάμπο, ἔπιασαν τὶς παχειὲς ἀγελάδες, τὶς ἔσφαξαν
καὶ τὶς ἔγδαραν. Τὰ ὀλόπαχα μεριὰ τὰ ἔβαλαν στὴ φω-
τιὰ γιὰ θυσία. Ἐπάνω σὲ αὐτὰ ἔβαλαν καὶ τὰ ἐντόσθια.
Τὸ ἄλλο κρέας τὸ ἔκοψαν κομμάτια καὶ τὸ ἐπέρασαν σὲ
σοῦβλες καὶ τὸ ἔψησαν.

Στὸ μεταξὺ ἐξῆπνησα καὶ ἐκίνησα νὰ γυρίσω στὸ
πλοῖο.

Ἡ γλυκεῖα μυρωδιὰ τοῦ ψητοῦ μου ἐκτύπησε στὴ
μύτη ἀπὸ μακριά. Ἄμέσως ἐκατάλαβα, τί ἔγινε, καὶ μὲ
ἔπιασε μεγάλη ἀπελπισία. Ἔτρεξα γρήγορα στὴν ἀκρο-
γιαλιὰ καὶ ἐμάλωσα τοὺς συντρόφους μου μὲ λόγια
πικρά, ἀλλὰ τί ὠφελοῦσε!

Ἡ κόρη τοῦ Ἡλίου, ἡ Λαμπετία, ἔτρεξε στὸν πα-
τέρα της καὶ εἶπε τὸ τί ἔγινε. Ὁ Ἡλιος μὲ πολὺ θυμὸ
εἶπε στοὺς ἄλλους θεοὺς:

— Ἀθάνατοι θεοί, οἱ σύντροφοι τοῦ Ὀδυσσεᾶ
ἔσφαξαν τὶς ἀγελάδες μου, πὺν τὶς ἐκαμάρωνα καὶ ὅταν
ἀνέβαινα στὸν οὐρανὸ καὶ ὅταν κατέβαινα στὴ γῆ. Ἄν
δὲν τοὺς τιμωρήσετε, ἐγὼ δὲν ἀνεβαίνω πιά στὸν οὐρανὸ
νὰ φωτίζω ὅλο τὸν κόσμον· θὰ κατεβῶ στὸν Ἄδη νὰ
φέγγω μόνο στοὺς νεκρούς.

Ὁ Ζεὺς τότε ἀποκρίθηκε:

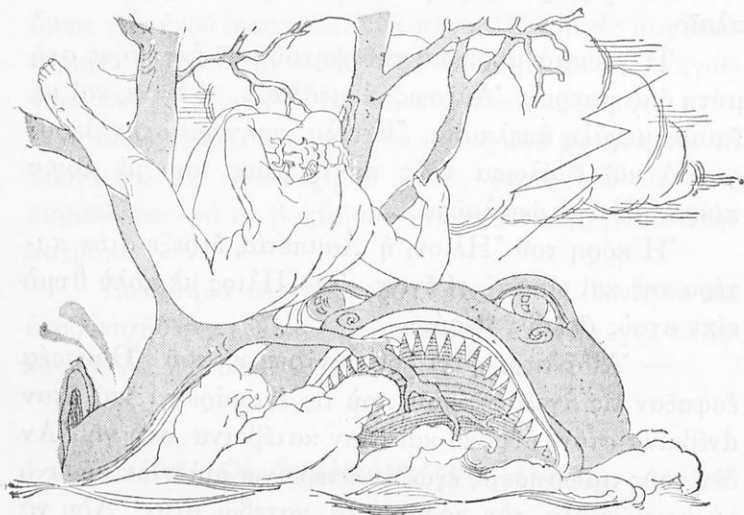
— Ἡλιε, φώτιζε σὺ καθὼς πρῶτα τοὺς ἀνθρώπους·
καὶ ἐγὼ δὲν θὰ ἀργήσω νὰ κτυπήσω μὲ ἀστροπελέκι τὸ
πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεᾶ καὶ νὰ τὸ κάμω κομμάτια.

Αὐτὰ ὅλα μου τὰ εἶπε ἀργότερα ἡ Καλυψώ, πὺν
τὰ εἶχε μάθει ἀπὸ τὸν Ἐρμῆ.

82. Πῶς ὁ Ζεὺς ἐτιμώρησε τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεῆα.

Ἐπέρασαν ἕξ ἡμέρες ἀκόμη. Ὑστερα οἱ ναῦτες ἔσυραν τὸ πλοῖο στὴ θάλασσα, ἐπηδήσαμε μέσα καὶ ἐφύγαμε.

Εἶχαμε χάσει τὸ νησί ἀπὸ τὰ μάτια μας καὶ τίποτε ἄλλο δὲν ἐφαίνετο, παρὰ οὐρανὸς καὶ θάλασσα. Σὲ μιὰ στιγμή τὸ καθαρὸ γαλάζιο χρωμα ἐχάθηκε. Ὁ οὐρανὸς ἐσκοτείνιασε, ἡ θάλασσα ἔγινε μαύρη.

— Ἀρπάξα με τὰ χέρια μου τὰ κλαδιὰ τῆς συκιάς καὶ ἐκρομάσθηκα
σὰ νυκτερίδα.

Φοβερὴ τρικυμία ἐξέσπασε. Ἄγρια κύματα ἐκτυποῦσαν τὸ πλοῖο. Ὁ ἀέρας στὸ τέλος ἔσπασε τὸ κατάρτι.

Τὸ κατάρτι πέφτοντας ἐκτύπησε τὸν πηδαλιούχο στὸ κεφάλι καὶ τὸν ἐτίναξε στὴ θάλασσα νεκρό.

Ἄστραπὲς ἔσχιζαν τὸν ἀέρα καὶ βροντὲς ἀκούοντο

στὸν οὐρανό. Ἐνα ἀστροπελέκι ἔπεσε στὴ μέση τοῦ πλοίου, πὸν ἐπαράδεργε.

Τοὺς συντρόφους μου τοὺς ἄρπαξαν τὰ κύματα καὶ τοὺς ἔπνιξαν.

Μονάχα ἐγὼ ἔμεινα στὸ πλοῖο, ὅσπου ἡ τρικυμία ἐχώρισε τὶς πλευρὲς ἀπὸ τὴν καρίνα καὶ τὶς ἐσκόρπισε. Μὲ ἓνα δερμάτινο λουρί, πὸν ἔμεινε ἐπάνω στὸ σπασμένο κατάρτι, ἔδεσα τὴν καρίνα μὲ τὸ κατάρτι, ἔκαμα κάτι σὰ σχεδιά καὶ ἐκάθισα ἐπάνω τὰ ἄγρια κύματα μὲ ἔσπρωχναν στὸ ἀφρισμένο πέλαγος.

Σὲ λίγο ἄλλαξε ὁ καιρὸς. Ἐφύσησε νοτιάς. Αὐτὸς ὅμως μὲ ἔσπρωχνε τώρα πρὸς τὴ Σκύλλα καὶ τὴ Χάρυβδη.

Τὴ στιγμή πὸν τὰ κύματα μὲ ἔφεραν κοντὰ στὴ Χάρυβδη, ἐγὼ ἄρπαξα μὲ τὰ χέρια μου τὰ κλαδιὰ τῆς συκιᾶς καὶ ἐκρεμάσθηκα ἐκεῖ σὰ νυκτερίδα.

Ἡ Χάρυβδη ἐρροῦφηξε τὸ κατάρτι μὲ τὴν καρίνα καὶ ἀμέσως τὰ ἐξανάβγαλε. Ὅταν ἐπέρασαν κοντά μου, ἐπήδησα, ἐκαβαλλίκευσα πάλι τὴν καρίνα καὶ ἄρχισα νὰ κινῶ τὰ χέρια μου, σὰ νὰ ἦσαν κουπιὰ.

Ἐννιὰ ἡμέρες καὶ ἐννιὰ νύκτες ἐπάλευα μὲ τὰ κύματα. Καὶ ἐπάνω στὶς δέκα ἔφθασα στὸ νησι τῆς Καλυψῶς. Ἐκεῖ ἡ θεὰ μὲ ἐφιλοξένησε ἐπτὰ χρόνια, καθὼς ἐδιηγήθηκα στὴ βασίλισσα καὶ σὲ σένα, βασιλέα Ἄλκίνοε, χθὲς τὸ βράδυ ἐδῶ στὸ ἀνάκτορό σου.

83. Ὁ κὺρ Βοριάς.

Ὁ κὺρ-Βοριάς παράγγειλε ὅλων τῶν καραβιῶνε :

Καράβια π' ἀρμενίζετε, κάτεργα πὸν κινᾶτε,

ἐμπᾶτε σὰ λιμάνια σας, γιατί θενὰ φουσήξω,

ν' ἀσπρίσω κάμπους καὶ βουνά, νὰ κρῶσω κρυὲς βρυ-
[σοῦλες

κι ὅσά βρω μισοπέλαγα στεριᾶς θὲ νὰ τὰ ρίξω.

Κι' ὅσα καράβια τ' ἄκουσαν, ὅλα λιμάνι πιάνουν,
τοῦ κυρ-Ἀντριᾶ τὸ κάτεργο μέσα βαθιὰ ἀρμενίζει.

Δὲν σὲ φοβοῦμαι, κύρ-Βοριά, φουσίσης δὲ φουσίσης,
τί ἔχω καράβι² ἀπὸ καρυὰ καὶ τὰ κουπιὰ πυξάρι,
ἔχω κατάρτια μπρούντζινα, ἀντένες σιδερέγιες,
ἔχω πανιὰ μεταξωτά, τῆς Προύσας τὸ μετάξι,
ἔχω καὶ ναῦτες διαλεχτούς, ὅλο ἄντρες τοῦ πολέμου·
κ' ἐκεῖ, πὺ στήσω μιὰ φορὰ τὴν πλώρη, δὲν γυρίζω....

Ἀνέβα βρὲ ναυτόπουλο, στὸ μεσιανὸ κατάρτι.
γιὰ νὰ διαλέξης τὸν καιρὸ νὰ δῆς γιὰ τὸν ἀέρα

Πεξογελώντα ἀνέβαινε, κλαίοντας κατεβαίνει.

—Τὸ τί εἶδες, βρὲ ναυτόπουλο, αὐτοῦ ψηλὰ πὺ πῆγες ;

—Εἶδα τὸν οὐρανὸ θολὸ καὶ τᾶστρα ματωμένα,
εἶδα τὴν μπόρα πὺ ἄστραψε καὶ τὸ φεγγάρι ἐχάθη.

Ὡσπου νὰ εἰπῆ, νὰ καλοειπῆ, νὰ καλοκουβεντιάση
βαρεῖα φουρτούνα πλάκωσε καὶ τὸ τιμόνι τρίξει,
ἀσπρογυαλίζει ἡ θάλασσα, σφυρίζουν τὰ κατάρτια,
σκώνονται κύματα βουνά, χορεύει τὸ καράβι,
σπηλιάδα τοῦ ἦλθε ἀπὸ τὴ μιὰ, σπηλιάδα ἀπὸ τὴν ἄλλη,
σπηλιάδα ἀπὸ τὰ πλάγια του καὶ ξεσανίδωσε το.

Γιόμισε ἡ θάλασσα πανιὰ, τὸ κύμα παλληκάρια
καὶ τὸ μικρὸ ναυτόπουλο σαράντα μίλια πάει.

Ὡλες οἱ μάννες κλαίουνε καὶ ὅλες παρηγοριοῦνται,
μὰ μιὰ μαννούλα ἐνὸς παιδιοῦ παρηγοριὰ δὲν ἔχει.

Βάνει τὶς πέτρες στὴν ποδιά, τὰ τρόχαλα στὸν κόρφο,
πετροβολάει τὴ θάλασσα καὶ τροχαλάει τὸ κῦμα.
Θάλασσα, πικροθάλασσα καὶ πικροκυματοῦσα,
πόπνιξες τὸ παιδάκι μου, π' ἄλλο παιδί δὲν ἔχω.

84. Τὰ Ναυτόπουλα.

Οἱ ἄνεμοι βογγοῦνε, τὰ κύματα φουσκώνουνε,
καὶ τὰ πανιὰ κοντεύουνε νὰ σπάσουνε τὰ ξάρτια μας.

Μικροὶ μεγάλοι ναῦτες μὲ θάρρος σκαρφαλώνουνε
κι ἀνεβοκατεβαίνουν ἐπάνω στὰ κατάρτια μας.

Ἄχόρταγη φουρτούνα, καράβι μου, ἔχαθήκαμε!
Θὰ φθάσουν στὸ λιμάνι μονάχα τὰ κομμάτια σου.

Ναυτόπουλα, τὸ νοῦ σας, στὴν ὥρα ποὺ βρεθήκαμε,
Θανάση, στὸ τιμόνι τέσσερα τὰ μάτια σου!

Ὅσα πανιὰ σχισμένα ἀμέσως νὰ τὰ ράψουμε
καὶ μὴ φοβᾶστε διόλου, ἂν εἴσατε Ἑλληνόπουλα!

Αἰ-Νικόλα, βόηθα λαμπάδα νὰ σ' ἀνάψουμε
κι ὁ γέρο-καπετάνιος καὶ ὅλα τὰ ναυτόπουλα.

Σωπάσαν οἱ ἀνέμοι καὶ πέσανε τὰ κύματα
ναυτόπουλα, κουράγιο, κουράγιο καὶ σωθήκαμε
μὲ τὰ πανιὰ σχισμένα, μὲ τὰ κατάρτια τρίμματα
σὲ ἡσυχὸ λιμάνι γιὰ μιὰ στιγμὴ βρεθήκαμε.

Ἔγια-μόλα, ἔγια-λέσα
Στὸ λιμάνι εἴμαστε μέσα.

Κονιδάρη-Καλαρᾶ, Ὀδύσσεια, ἔκδ. β', 1934.

85. Δῶρα τῶν Φαιάκων στὸν Ὀδυσσεά.

Ὅλοι μὲ μεγάλη προσοχὴ ἄκουσαν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ὀδυσσεά. Κανεὶς δὲν ἔβγαζε λέξιν ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ ὄλοι τὸν ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμό.

Πρῶτος ὁ Ἀλκίνοος ἐμίλησε καὶ εἶπε :

— Δοξασμένε Ὀδυσσεά, τώρα ποὺ ἤλθες στὴ χώρα μας, ἐλπίζω νὰ τελειώσουν τὰ βάσανά σου. Γρήγορα θὰ ἰδῆς τὰ βουνὰ τῆς πατρίδας σου. Καὶ σεῖς, ἄρχοντες, ἐλάτε νὰ δώσωμε στὸν ξένο μας ἀπὸ ἓνα δῶρο ὁ καθένας.

Αὐτὰ εἶπε ὁ Ἀλκίνοος καὶ ὄλοι ἔμειναν σύμφωνοι.

Ὑστερα ἐπῆγε ὁ καθένας στὸ σπιτί του, γιὰ νὰ κοιμηθῆ.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν οἱ ἄρχοντες ἔστειλαν στὸ πλοῖο τὰ δῶρα. Ἦσαν ὄμορφα φορέματα καὶ ἀγγεῖα χρυσὰ καὶ ἀσημένια, δουλευμένα μὲ μεγάλη τέχνη.

Ὑστερα οἱ ἄρχοντες ἐπῆγαν στὸ παλάτι, ὅπου ἐτοίμαζαν πλούσιον τραπέζιν.

86. Ὁ Ἀλκίνοος κάμνει τραπέζιν στὸν Ὀδυσσεά.

Ἄμα ἐτοιμάσθησαν τὰ φαγητὰ καὶ ἐμαζεύθησαν ὄλοι, τὸ βασιλικὸ ἀνδρόγυνο καὶ ὁ Ὀδυσσεάς ἐκάθισαν στὸ ἐπάνω μέρος τοῦ τραπεζιοῦ καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ των οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου, ὁ καθένας μὲ τὴ σειρά του.

Ὅλοι ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν μὲ μεγάλη ὄρεξιν. Καὶ ὁ Δημόδοκος ἔπαιξε τὴ λύραν καὶ ἐτραγουδοῦσε. Μόνον ὁ Ὀδυσσεάς δὲν ἐπρόσεχε πολὺ στὴ διασκέδαση. Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν νὰ μπῆ στὸ πλοῖο καὶ νὰ φύγῃ. Συχνὰ

ἐγύριξε τὸ κεφάλι του καὶ ἔβλεπε πότε θὰ δύση ὁ ἥλιος. Καὶ τότε εἶπε στὸν Ἄλκίνοο :

— Βασιλέα, ὁ ἥλιος ἔδυσε καὶ ἔφθασεν ἡ ὥρα, πὸν πρέπει νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω καὶ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω γιὰ τὴν περιποίηση, πὸν μοῦ ἐκάματε, καὶ γιὰ τὰ δῶρα πὸν μοῦ ἐδώσατε. Ποτέ, δὲν θὰ ξεχάσω τὴν τόση καλωσύνη σας, οὔτε θὰ μπορέσω νὰ ξεπληρώσω, ὅσα ἐκάματε γιὰ μένα. Εὐχομαι στοὺς θεοὺς νὰ σᾶς δώσουν ὅλα τὰ καλὰ καὶ ποτὲ νὰ μὴ σᾶς βρῆ συμφορὰ.

Πολὺ εὐχαριστήθηκαν ὅλοι γι' αὐτὰ τὰ καλὰ λόγια τοῦ Ὀδυσσεά. Ἐπῆραν στὰ χέρια των τὰ ποτήρια ἔκα-

* Ἡ μιὰ ἐκρατοῦσε τὸ ὄραϊο πανωφόρι, ἡ ἄλλη τὸ καλοδουλεμένο κιβώτιο καὶ ἡ τρίτη τὶς τροφές καὶ τὸ κρασί.

μαν εὐχῆς στὸ Δία καὶ εὐχίθησαν στὸν ξένο καλὸ ταξίδι. Τότε ἐσηκώθηκε ὁ Ὀδυσσεάς¹ μὲ τὸ ποτήρι του γεμᾶτο κρασί, τὸ ἔβαλε μὲ πολλὴ εὐγένεια στὸ χέρι τῆς βασίλισσας καὶ εἶπε :

— Σοῦ εὐχομαι, καλή βασίλισσα, εὐτυχισμένα νὰ ζήσης σὲ ὅλη σου τὴ ζωὴ. Ἡ χαρὰ ποτὲ νὰ μὴ λείψῃ ἀπὸ τὸ παλάτι σου ὡς τὴν τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς σου· καὶ νὰ χαίρῃσαι τὸν καλὸ σου ἄνδρα καὶ τὰ χαριτωμένα παιδιά καὶ τὸ λαὸ σου.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔσφιξε τὸ χέρι ὄλων καὶ ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ παλάτι. Στὴ θύρα τὸν ἐπερίμενε ἓνας πιστὸς ἄνθρωπος τοῦ Ἀλκίνοου καὶ τὸν ἐσυνόδευσε ὡς τὸ πλοῖο. Ἀκολούθησαν καὶ τρεῖς ὑπηρέτριες, πού τις ἔστειλε ἡ Ἀρήτη. Ἡ μιὰ ἐκρατοῦσε τὸ ὠραῖο ἐπανωφόρι καὶ τὸ χιτῶνα, ἡ ἄλλη τὸ καλοδουλεμένο κιβώτιο μὲ τὰ ὠραῖα δῶρα καὶ ἡ τρίτη τις τροφὲς καὶ τὸ κόκκινο κρασί.

87. Ὁ Ὀδυσσεὺς φεύγει ἀπὸ τὸ νησι τῶν Φαιάκων.

Ἄμα ἔφθασε ὁ Ὀδυσσεὺς στὸ πλοῖο, οἱ ναῦτες ἔστρωσαν στὸ κατάστρωμα ἓνα ὄμορφο χαλί, γιὰ νὰ ξαπλωθῇ ὁ Ὀδυσσεὺς. Τοῦ ἔβαλαν καὶ μάλλινα σκεπάσματα, γιὰ νὰ μὴν κρυώσῃ, ἅμα κοιμηθῇ.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπήδησε στὸ πλοῖο καὶ ἐπλάγιασε ἥσυχα. Οἱ ναῦτες ἔλυσαν τὰ παλαμάρια. Ὑστερα ἐκάθισαν στὰ καθίσματά των καὶ ἄρχισαν νὰ τραβοῦν κουπί.

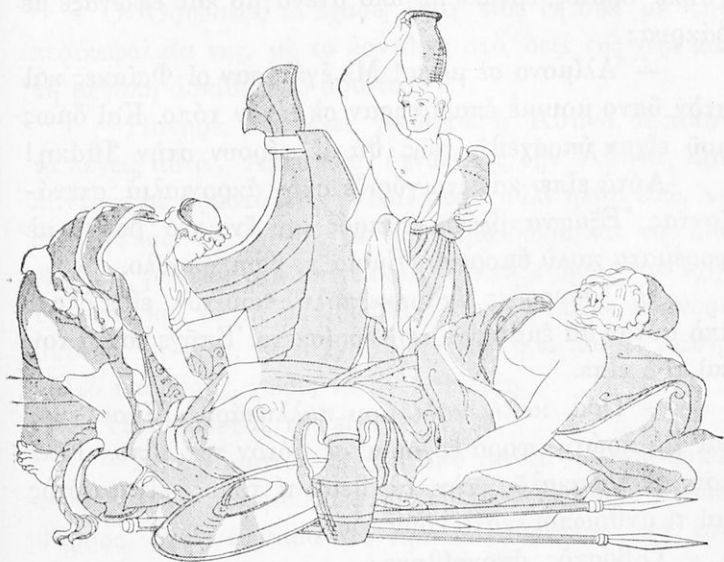
Ὑπνος γλυκύς, ὕπνος βαθύς ἐκλείσει σιγὰ σιγὰ τὰ μάτια τοῦ Ὀδυσσεῦ. Τὸ πλοῖο, ταξιδεύοντας πρῶμα ἔσχιζε γρήγορα γρήγορα τὴ θάλασσα. Καὶ πούλι πετάμενο δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὸ προσπεράσῃ.

88. Ὁ Ὀδυσσεὺς στὴν Ἰθάκη.

Εἶχε φανῆ στὴν ἀνατολὴ ὁ Αὐγερινός, τὸ λαμπρὸ ἄστρο τῆς αὐγῆς, ὅταν τὸ πλοῖο ἔφθασε στὴν Ἰθάκη. Ἄραξε σὲ ἓνα μικρὸ λιμανάκι, πού ἦτο πρὸ πέρα ἀπὸ

τὴ χώρα. Ἐκεῖ κοντὰ στὸ ἀκρογιάλι ἦτο μιὰ ψηλὴ ἐλιά
καὶ δίπλα τῆς μιὰ μεγάλη σπηλιά.

Οἱ ναῦτες ἐτράβηξαν τὸ πλοῖο τῶν στὴν ἄμμουδιά.
Ἔστερα ἐσήκωσαν τὸν Ὀδυσσεῦ ἀπαλὰ μαζί μὲ τὸ χαλὶ
καὶ τὰ σκεπάσματά του καὶ τὸν ἔβαλαν κάτω στὴν
ἄμμο, κοντὰ στὸ στόμα τῆς σπηλιάς, χωρὶς νὰ ξυπνήσῃ.

Καὶ τὸν ἔβαλαν κάτω στὴν ἄμμο χωρὶς νὰ ξυπνήσῃ.

Ἔπειτα ἔβγαλαν καὶ τὰ δῶρα καὶ τὰ ἔβαλαν κοντὰ στὴ
ρίζα τῆς ἐλιάς, μακριὰ ἀπὸ τὸ δρόμο, γιὰ νὰ μὴν τὰ
ιδῆ κανεὶς διαβάτης.

Ἔστερα ἐξαναμπῆκαν στὸ πλοῖο τῶν καὶ ἔφυγαν
γιὰ τὴν πατρίδα τῶν.

Ὁ ἥλιος ἦτο πολὺ ψηλὰ στὸν οὐρανό, ὅταν ἐξύ-
πνησε ὁ Ὀδυσσεύς. Ἐξαφνίσθηκε, ὅταν εἶδε, ὅτι εὐρί-
σκετο στὴ στεριά. Ἐτριψε τὰ μάτια του μὲ τὰ χέρια

του και ἐκοίταζε δεξιά και ἀριστερά, γιά νά καταλάβη, ποῦ βρίσκεται. Τοῦ κάκου ὅμως! Δέν ἐγνώρισε τήν πατρίδα του, γιατί και πολλά χρόνια ἔλειπε στά ξένα και ἡ Ἀθηναῖα εἶχε σκεπάσει μέ καταχνιά ὅλο ἐκεῖνο τὸ μέρος.

Ἀμέσως τοῦ ἐπέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ, πῶς τὸν ἐγέλασαν οἱ Φαίακες και τὸν ἔφεραν σὲ ἄλλον τόπο. Ἐπετάχθηκε ὄρθιος, ἔβγαλε μεγάλο στεναγμὸ και ἐφώνησε μέ δάκρυα:

— Ἀλίμονο σὲ μένα! Μὲ ἐγέλασαν οἱ Φαίακες και στὸν ὕπνο μου μέ ἐπαράτησαν σὲ ξένον τόπο. Καὶ ὅμως μοῦ εἶχαν ὑποσχεθῆ, πῶς θὰ μέ φέρουν στὴν Ἰθάκη!

Αὐτὰ εἶπε και ἐτριγύριζε στὴν ἀκρογιαλιά στενάζοντας. Ἐξαφνα βλέπει ἐμπρός του ἓνα νέο βοσκό, μέ φορέματα πολὺ ὁμορφα. Ἐμοιαζε βασιλόπουλο.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐχάρηκε πολὺ, πού τὸν εἶδε, γιατί ἀπὸ αὐτὸν θὰ ἐμάθαινε, πού εὑρίσκετο. Ἐπῆγε κοντά του και τοῦ εἶπε.

— Ὡρα καλή, καλό μου παλληγάρι. Εἶμαι ξένος και γιά πρώτη φορὰ ἔρχομαι σὲ αὐτὸν τὸν τόπο. Εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, τὴν ἀλήθεια, τί τόπος εἶναι αὐτὸς και τί ἄνθρωποι κατοικοῦν ἐδῶ;

Ὁ βοσκὸς ἀποκρίθηκε:

— Ξένε, βέβαια ἀπὸ πολὺ μακρινὸ μέρος ἔρχεσαι, ἀφοῦ δέν ξέρεις τὴν Ἰθάκη, πού ἔγινε ξακουστή σὲ ὅλον τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ μεγάλο και τρανὸ βασίλειά της, τὸν Ὀδυσσεά.

89. Ἡ Ἀθηναῖα συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεά.

Ἐχάρηκε ὁ Ὀδυσσεὺς, ἅμα ἄκουσε, πῶς βρίσκεται στὴν πατρίδα του. Ἐκρατήθηκε ὅμως και δέν ἐφανερώθηκε στὸ νέο. Ἦθελε νά μάθῃ πρωτύτερα, τί γίνεται

στό σπίτι του, και ὕστερα νὰ φανερωθῆ. Εἶπε λοιπόν, πῶς ἦτο Κρητικός και ἔφυγε ἀπὸ τὴν πατρίδα του, γιατί ἐμάλωσε μὲ τοὺς πατριῶτες του και ἄλλα πολλά.

Ὁ βοσκὸς ἐχαμογέλασε, τὸν ἐχάδευσε μὲ τὸ χέρι του και στὴ στιγμή ἐπῆρε τὴν ἀληθινὴ μορφή του, ἐγένε-
νεν Ἀθηνᾶ.

Ὁ Ὀδυσσεύς τὰ ἔχασε, ἅμα εἶδε τὴ θεὰ μὲ τὴν περικεφαλαία της, μὲ τὸ κοντάρι στό δεξιὴ της χέρι και τὴ μεγάλη ἀσπίδα στό ἀριστερό :

— Πονηρέ, τοῦ λέγει, γελώντας ἡ Ἀθηνᾶ, σὲ ποιὸν τὰ λέγεις αὐτά ; Ἀκόμη δὲν ἐγνώρισες τὴν Ἀθηνᾶ, ποὺ πάντοτε σὲ προστατεύει ; Και τώρα πάλι ἦλθα ἐδῶ, νὰ σὲ βοηθήσω νὰ κρύψης τὰ πολύτιμα δῶρα και νὰ σοῦ εἰπῶ, τί γίνεται στό σπίτι σου. Κοίταξε ὁμως νὰ ἔχης ὑπομονὴ και νὰ μὴ φανερωθῆς σὲ κανένα, οὔτε σὲ ἄνδρα οὔτε σὲ γυναῖκα, γιατί ἐχάθηκες. Και ὅ,τι και ἂν πάθης νὰ τὸ ὑποφέρης, χωρὶς νὰ βγάλῃς λέξη.

Ὁ Ὀδυσσεύς τῆς εἶπε :

— Σὲ εὐχαριστῶ, θεά. Ἐσὺ πάντα μὲ ἐπροστά-
τευες, ὅταν ἐπολεμοῦσα στὴν Τροία. Ἐσὺ μοῦ ἔδωσες θάρρος, ὅταν ἐφθάσα στό νησί τῶν Φαιάκων, και ἐσὺ μὲ ὠδήγησες στὴ χώρα των. Ἀλήθεια λοιπόν, θεά, ἦλθα στὴν πατρίδα μου ;

— Ναί, εἶσαι στὴν Ἰθάκη, ἀποκρίθηκε ἡ Ἀθηνᾶ. Αὐτὸ εἶναι τὸ λιμανάκι μὲ τὴ μεγάλη ἐλιά. Νὰ και ἡ σπηλιά, ποὺ ἐσυνήθιζες νὰ κάμνης τόσες θυσίες. Νὰ και τὸ δασωμένο βουνό.

Ἡ θεὰ ἐσκόρπισε μονομιᾶς τὴν καταχνιὰ και ἐφάνηκαν ὅλα τὰ μέρη· και ὁ Ὀδυσσεύς τὰ ἐγνώρισε.

Βουβὸς και μὲ τὰ μάτια βουρχωμένα ἀπὸ τὴ μεγάλη χαρά, ἐγονάτισε και ἐφίλησε τὸ ἀγαπημένο χῶμα τῆς πατρίδας του.

Ἔστερα ἡ θεὰ τοῦ ἔδειξε, σὲ ποιὸ μέρος τῆς σπη-
λιᾶς νὰ κρύψη τὰ δῶρα, καὶ τοῦ ἰστόρησε τὴν κατά-
σταση τοῦ σπιτιοῦ του.

— Εἶναι τρία ὀλόκληρα χρόνια τώρα, τοῦ λέγει ἡ

Ἄσπερα τὰ ἔχασε, ἄμα εἶδε τὴ θεὰ μὲ τὴν περικεφαλαία,
τὸ κοντάρι καὶ τὴν ἀσπίδα της.

θεά, ποὺ ἔχουν μαζευθῆ στὸ παλάτι σου οἱ πιὸ πλού-
σιοι νέοι τῆς Ἰθάκης καὶ τῶν ἄλλων νησιῶν. Προσπα-
θοῦν μὲ πλούσια δῶρα νὰ κάμουν τὴ γυναίκα σου νὰ

σὲ λησμονήσῃ καὶ νὰ πάρῃ ἕναν ἀπὸ αὐτοὺς ἄνδρα. Ἄλλὰ ἢ φρόνιμη καὶ γνωστικὴ Πηνελόπη κλαίει ἡμέρα καὶ νύκτα γιὰ σένα καὶ δὲν βλέπει τὴν ὥρα, πότε νὰ γυρίσῃς.

Ὁ Ὀδυσσεύς πολὺ ἐταράχθηκε, ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια αὐτά, καὶ εἶπε :

— Μεγάλῃ θεά! Μὲ τί τρόπο νὰ σὲ εὐχαριστήσω, ὅπως σοῦ ἀξίζει; Ἄν δὲν μοῦ τὰ ἔλεγες ὅλα, ἕνα πρὸς ἕνα, ποῖος ξέρει τί ἠμποροῦσα νὰ πάθω μέσα στὸ σπιτί μου! Καὶ τώρα ὀδήγησέ με, τί νὰ κάμω. Ἄν μὲ βοηθήσῃς ἐσύ, θεά, ἠμπορῶ μόνος μου καὶ μὲ τριακόσιους νὰ τὰ βάλω.

Ἡ Ἀθηνᾶ ἀποκρίθηκε :

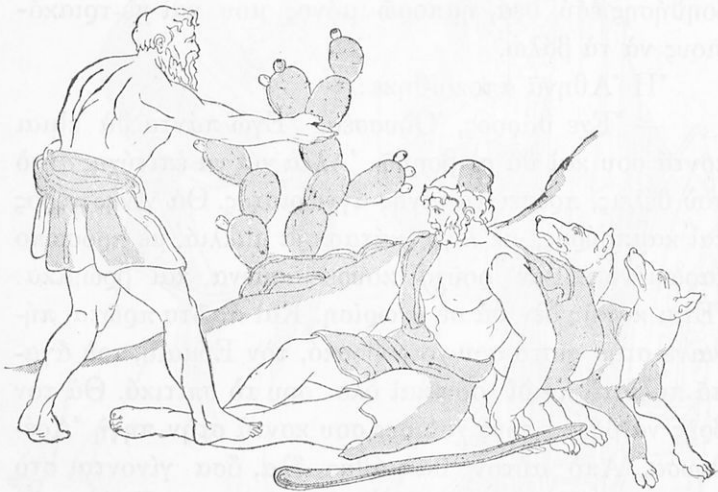
— Ἐχε θάρρος, Ὀδυσσεά. Ἐγὼ πάντα θὰ εἶμαι κοντὰ σου καὶ θὰ σὲ βοηθῶ. Ἄλλὰ γιὰ νὰ ἐπιτύχῃς αὐτὸ ποὺ θέλεις, πρέπει νὰ γίνῃς ἀγνώριστος. Θὰ γίνῃς γέρος καὶ καμπούρης, μὲ λίγα κάτασπρα μαλλιά, μὲ πρόσωπο ζαρωμένο καὶ μὲ ροῦχα κουρελιασμένα καὶ βρώμικα. Ἔτσι κανεῖς δὲν θὰ σὲ γνωρίσῃ. Καὶ πρῶτα πρῶτα, πήγαινε στὸν πιστό σου χοιροβοσκό, τὸν Εὐμαιο, ποὺ ἀγαπᾷ πολὺ τὸ παιδί σου καὶ ὅλο σου τὸ σπιτικό. Θὰ τὸν βρῆς νὰ βόσκη τοὺς χοίρους σου κοντὰ στὴν πηγὴ Ἀρέθουσα. Ἀπὸ αὐτὸν θὰ μάθῃς ὅλα, ὅσα γίνονται στὸ σπιτί σου. Ἐγὼ στὸ μεταξὺ θὰ πάω στὴ Σπάρτη νὰ ἀνταμώσω, τὸ παιδί σου, νὰ τὸ φέρω πίσω ἐδῶ. Ἐταξίδευσε ὡς ἐκεῖ, γιὰ νὰ ρωτήσῃ τὸ Μενέλαο γιὰ σένα, ἂν βρίσκεσαι ἀκόμη στὴ ζωὴ.

Αὐτὰ εἶπεν ἡ θεὰ καὶ ἄγγιξε τὸν Ὀδυσσεά μὲ τὸ χρυσὸ ραβδί της. Ἀμέσως ἐζάρωσε τὸ ὠραῖο του κορμί, ἔπεσαν τὰ μαλλιά του καὶ ἔγινε ἕνας γέρος καμπούρης, ντυμένος μὲ παλιόρουχα. Στὰ χέρια του ἐκρατοῦσε ἕνα χονδρὸ ραβδί ζητιάνου καὶ στὸν ὄμο του εὐρέθηκε κρεμασμένο ἕνα παλιὸ ταγάρι μὲ πολλὰ μπαλώματα.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔκαμε ἢ Ἀθηνᾶ καὶ ἔφυγε γιὰ τὴ Σπάρτη νὰ φέρῃ τὸν Τηλέμαχο.

90. Πῶς ἐδέχθηκε ὁ χοιροβοσκὸς τὸν Ὀδυσσεύα.

Σιγὰ σιγὰ ὁ Ὀδυσσεύας ἀπὸ ἓνα στενὸ μονοπάτι, ποὺ ἦτο ὄλο πέτρες, ἀνέβηκε στὸ δασωμένον βουνὸ καὶ ἔφθασε στὴν καλύβα τοῦ πιστοῦ χοιροβοσκοῦ.

Ἐκάθισε καταγῆς καὶ ἄφησε τὸ ραβδί του νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ χεῖρ του.

Τὸν εἶδε ἀπὸ μακριὰ νὰ κάθεται ἔξω στὴν αὐλή, ποὺ ἦτο πολὺ μεγάλη.

Ὁ Εὐμαιοὺς εἶχε κτίσει μὲ μεγάλες πέτρες μιὰ μάνδρα γιὰ τοὺς χοίρους καὶ τὴν εἶχε φράξει μὲ ἀγκαθωτὰ κλαδιὰ ἀγριαπιδιᾶς. Γύρω ἀπὸ τὴν μάνδρα εἶχε μπῆξει στὴ σειρὰ πολλὰ χονδρὰ καὶ μεγάλα παλούκια ἀπὸ ξύλο βαλανιδιᾶς.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμῇ ὁ Εὐμαιοὺς ἔκοβε ἀπὸ ἓνα κομ-

μάτι δέρμα βωδιοῦ, γιὰ νὰ κάμη πέδιλα.

Τέσσερα μανδρόσκυλα μεγάλα καὶ ἄγρια, μόλις εἶδαν τὸν Ὀδυσσεά, ἐγαύγισαν δυνατὰ καὶ ἐχύθησαν ἐπάνω του. Ὁ Ὀδυσσεάς, γιὰ νὰ μὴν τὰ ἀγριεύσῃ περισσότερο, ἐκάθισε κατὰ γῆς καὶ ἄφησε τὸ ραβδί του νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ χέρι του.

Χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν καταξέσχιζαν οἱ σκύλοι, ἂν δὲν ἔτρεχε ὁ Εὐμαιὸς ἀμέσως νὰ τοὺς διώξῃ μὲ φωνὲς καὶ πέτρες. Ὑστερα εἶπε στὸν Ὀδυσσεά :

— Κακόμοιρε γέρο, λίγο ἔλειψε νὰ σὲ κομματιάσουν τὰ σκυλιά μου. Ἄλλὰ ἔλα, δῶσε μου τὸ χέρι σου καὶ πάμε στὴν καλύβα μου, νὰ σοῦ δώσω κάτι νὰ φᾶς καὶ νὰ πιῆς.

Ἐμπρὸς ὁ χοιροβοσκός, πίσω ὁ γέρος ἐκίνησαν γιὰ τὴν καλύβα.

91. Τί μαθαίνει ὁ Ὀδυσσεάς γιὰ τὸ σπίτι του.

Στὸ δρόμο, ποὺ ἐπήγαιναν, λέγει ὁ χοιροβοσκός στὸν Ὀδυσσεά :

— Ξένε, μοῦ φαίνεσαι πολὺ βασανισμένος. Ἄλλὰ καὶ ποιὸς εἶναι χωρὶς βάσανα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο! Μήπως θαρρεῖς, πῶς καὶ ἐγὼ ἔχω λιγότερες πίκρες καὶ βάσανα; Ἄχ! νὰ ἤξερες, τί ὑποφέρω κάθε ἡμέρα γιὰ τὸν καλό μου τὸν ἀφέντη! Ποιὸς ξέρει, ἂν βρῖσκεται στὴ ζωὴ! Καὶ ἂν εἶναι ἀκόμη ζωντανός, ποιὸς ξέρει, ποῦ νὰ βρῖσκεται καὶ τί βάσανα τραβᾷ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἐδῶ τοῦ καταστρέφουν τὴν παρουσία του!

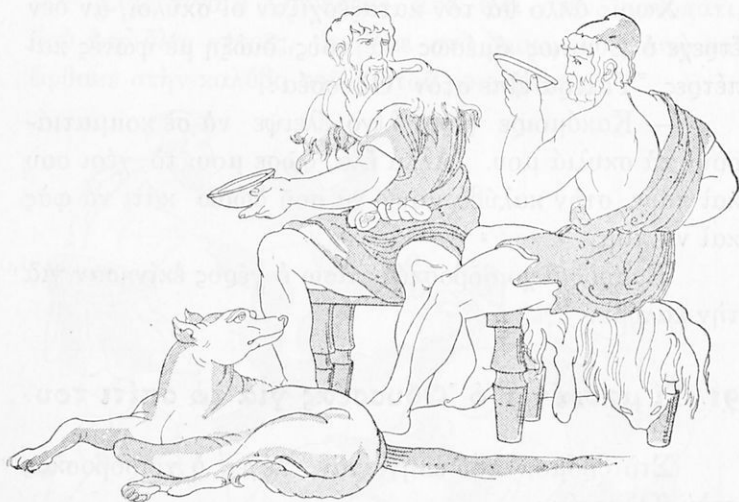
Μὲ τὴν ὁμιλία ἔφθασαν καὶ οἱ δυὸ στὴν καλύβα καὶ ἐμπῆκαν μέσα. Ἀμέσως ὁ Εὐμαιὸς ἔστρωσε κατὰ γῆς πυκνὰ κλαδιὰ καὶ ἀποπάνω ἔρριξε μιὰ μαλλιαρὴ καὶ μαλακιὰ προβιά. Ἐκεῖ ἔβαλε τὸν ξένο νὰ καθίσῃ.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐχάρηκε, γιὰ τὴ μεγάλη περιποίησι,
ποῦ τοῦ ἔκαμε ὁ Εὐμαιοὺς καὶ τοῦ εἶπε :

— Εὐχομαι στοὺς θεοὺς νὰ σοῦ δώσουν, καλέ μου
ἄνθρωπε, ὅ,τι θέλει ἡ καρδιά σου.

Ὁ Εὐμαιοὺς ἀποκρίθηκε :

— Ξένε μου, τὸ ἔχω μεγάλη ἄμαρτία νὰ ἔλθῃ ξέ-

— Εὐχομαι στοὺς θεοὺς νὰ σοῦ δώσουν, καλέ μου ἄνθρωπε,
ὅ,τι θέλει ἡ καρδιά σου.

νος στὴν καλύβῃ μου καὶ νὰ μὴν τὸν καλοδεχθῶ. Οἱ ξέ-
νοι καὶ οἱ ζητιάνοι εἶναι ἄνθρωποι τῶν θεῶν. Λυποῦ-
μαι μονάχα, ποῦ δὲν μπορῶ νὰ σὲ εὐχαριστήσω, ὅπως
θέλει ἡ ψυχὴ μου. Οἱ δοῦλοι, καθὼς ξέρεις, δὲν ἔχουν
πολλὰ πράγματα νὰ δίνουν, καὶ μάλιστα ὅταν ἔχουν και-
νούργια ἀφεντικά. Ἄχ, ὁ κακόμοιρος, δὲν εἶχα τὴν τύχη
νὰ ζήσῃ ὁ ἀφέντης μου! Αὐτὸς μὲ ἀγαποῦσε καὶ θὰ μοῦ
ἔδινε ὅ,τι δίνουν οἱ καλοὶ ἀφεντικοὶ στοὺς πιστοὺς δού-
λους των. Ἄλλὰ τί κάθομαι καὶ λέγω; Ἐκεῖνος ἐχάθηκε

πιά, πού νά χαθῆ ὅλη ἡ γενιά τῆς Ἑλένης, πού ἔστειλε
στὸν Ἄδη τόσα παλληκάρια.

Αὐτὰ εἶπε ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς καὶ ἐπῆγε στὸ μαν-
δρὶ καὶ ἔφερε δυὸ γουρουνάκια. Τὰ ἔσφαξε, τὰ ἐτσου-
ρούφλισε στὴ φωτιά, τὰ ἔκοψε κομμάτια, τὰ ἐπέρασε
στὴ σούβλα καὶ τὰ ἔψησε.

— "Ἐλα, ξένε μου, λέγει τότε στὸν Ὀδυσσεά. Τρῶ-
γε ἀπ' αὐτά, πού ἔχομε. Οἱ μεγάλοι χοῖροι δὲν εἶναι γιὰ
μᾶς. Τοὺς τρώγουν οἱ κακοὶ μνηστῆρες, πού ἐμαζεύθη-
καν στὸ σπίτι τῆς κυρᾶς μου καὶ τὸ ρημάζουν, χωρὶς νὰ
φοβοῦνται οὔτε θεούς, οὔτε ἀνθρώπους. Αὐτοί, ξένε μου,
εἶναι χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς κλέπτες. Οἱ κλέπτες, ἅμα
ἀρπάξουν ὅ,τι βροῦν, φεύγουν βιαστικά, γιὰτὶ ἔχουν κά-
ποιο φόβο μέσα των. Οἱ μνηστῆρες ὅμως ἀπὸ τὸ πρῶ-
ὡς τὸ βράδυ καταστρέφουν τὴν περιουσία τοῦ ἀφέντη
μου, χωρὶς κανένα φόβο. Δὲν τρώγουν οἱ ἀθεόφοβοι
ἓνα ἢ δύο σφακτὰ τὴν ἡμέρα, ἀλλὰ πολὺ περισσότερα.
Ἄν ρωτᾶς καὶ γιὰ ψωμὶ καὶ γιὰ κρασί, δὲν βρίσκεις
λογαριασμό. Οἱ δοῦλοι καὶ οἱ δοῦλες δὲν προφθάνουν
νὰ κουβαλοῦν. Καὶ πάλι μ' ὄλο αὐτὸ τὸ σκόρπισμα, πού
γίνεται, ὁ ἀφέντης μου ἔχει ἀκόμη ἀρκετά, γιὰτὶ ἦτο
πολὺ πλούσιος. Ἐχει ἀκόμη πολλὰ κοπάδια χοίρους,
πρόβατα καὶ γίδια. Τὰ φυλάγουν καλοὶ βοσκοὶ καὶ κάθε
ἡμέρα ἔχουν διαταγὴ νὰ φέρνῃ ὁ καθένας στοὺς μνη-
στῆρες τὸ καλύτερο σφακτό. Καὶ ἐγὼ ὁ κακόμοιρος κάθε
πρῶτὸ διαλέγω τὸν παχύτερο χοῖρο καὶ τὸν στέλλω στὴ
χώρα. Δὲν τὸν πηγαίνω μόνος μου, γιὰτὶ ἡ καρδιά μου
δὲν βαστᾶ νὰ βλέπω μὲ τὰ μάτια μου αὐτά, πού γί-
νονται.

Ἐνῶ ὁ Εὐμαιοὺς ἐμιλοῦσε, ὁ Ὀδυσσεὺς ἔτρωγε καὶ
ἔκαμνε μὲ τὸ νοῦ του σχέδια, πῶς νὰ σκοτώσῃ τοὺς μνη-
στῆρες.

92. Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μετὸν Εὐμαιο.

Ἀφοῦ ἐχόρτασε ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ Εὐμαιοὶ τοῦ ἔδωσε ἓνα ξύλινο ποτήρι γεμᾶτο κρασί. Ὁ Ὀδυσσεύς τὸ ἤπια μὲ εὐχαρίστηση καὶ ὕστερα τὸν ἐρώτησε :

— Καλέ μου ἄνθρωπε, δὲν μοῦ λέγεις τὸ ὄνομα τοῦ ἀφέντη σου; Μπορεῖ νὰ τὸν ἐγνώρισα πουθενὰ ἢ νὰ ἔμαθα τίποτε γι' αὐτὸν καὶ νὰ σοῦ δώσω καμμιά πληροφορία.

— Σώπα, γέρο μου, καὶ ἀπὸ τέτοια εἶμαστε χορτᾶτοι. Οὔτε ἡ κυρά μου, οὔτε τὸ παιδί της πιστεύουν πιά σὲ τέτοιες πληροφορίες. Ὅποιος ζητιᾶνος ἔλθη στὸ νησί μας, πηγαίνει στὴν κυρά μου, καὶ τῆς λέγει, πῶς εἶδε τάχα τὸν ἀφέντη μου, τὸν Ὀδυσσεύα, καὶ ἐμίλησε μαζί του καὶ πῶς σὲ λίγες ἡμέρες θὰ γυρίσῃ. Καὶ αὐτὴ ἢ καημένη τὸν φιλοξενεῖ καὶ τοῦ δίνει πολλὰ δῶρα. Καὶ ἢ ἀφεντιά σου τώρα, γέρο μου, δὲν εἶναι παράξενο νὰ φτειάσῃς καμμιά τέτοια ἱστορία, γιὰ νὰ πάρῃς κανένα πουκάμισο καὶ κανένα πανωφόρι. Ἄλλὰ μὴ χάνῃς τὸν κόπο σου ἄδικα. Ἐμεῖς δὲν ἔχομε πιά καμμιά ἐλπίδα. Ὁ ἀφέντης μου ἐχάθηκε. Δὲν θὰ τὸν ξαναἰδοῦμε πιά. Ποιὸς ξέρει, σὲ ποιά ἀμμουδιὰ σαπίζουν τὰ κόκκαλά του ἢ ποιοὶ σκύλοι ἢ ὄρνια τὸν ἔφαγαν! Ἐγώ, ὅσα χρόνια καὶ ἂν περάσουν, ποτὲ δὲν θὰ τὸν ξεχάσω, γιὰτὶ μὲ ἀγαποῦσε σὰν παιδί του. Τέτοιον καλὸν ἀφέντη δὲν θὰ ξαναβρῶ.

— Καὶ πῶς σὲ λέγουν, ἐρώτησε ὁ Ὀδυσσεύς τὸ χοιροβοσκό.

— Εὐμαιο, ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος.

— Ἄκουσε λοιπόν, Εὐμαιο. Ἀφοῦ δὲν πιστεύεις στὰ λόγια μου, ἔλα νὰ σοῦ κάμω ὄρκο, πῶς γνωρίζω τὸν

Ὀδυσσέα καὶ πῶς γρήγορα θὰ γυρίσῃ. Μὲ δὴν τὴν πτώχεια, ποὺ μὲ δέρνει, δὲν ζητῶ πληρωμὴ γιὰ τὴν καλὴ εἶδηση, προτοῦ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ ὁ Ὀδυσσεύς. Μισῶ σὰν τὸ χάρο τὸν ψεύτη, ποὺ λέγει ψεύματα, γιὰ νὰ πάρῃ χρήματα. Σοῦ ὀρκίζομαι λοιπὸν στὸ Δία καὶ στὸ ψωμί, ποὺ τρώγομε τὴ στιγμὴ αὐτή, πῶς ὁ ἀφέντης σου αὐτὸν τὸ μῆνα ἢ στὴν ἀρχὴ τοῦ ἄλλου θὰ εἶναι ἐδῶ.

Ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς ἐχαμογέλασε καὶ εἶπε :

— Ἐλα, γέρο, πῖνε ἤσυχα τὸ κρασί σου καὶ ἄφησε τὰ παραμύθια σου. Ἄς ἀλλάξωμε ὀμιλία, γιὰτὶ ραγίζεται ἡ καρδιά μου, ὅταν κανεῖς μοῦ θυμίζῃ τὸν ἀφέντη μου. Μακάρι νὰ γυρίσῃ, ὅπως λαχταροῦν ὁ γέρο-Λαέρτης, ὁ πατέρας του, ἡ Πηνελόπη καὶ ὁ Τηλέμαχος. Καὶ τώρα, σὰ νὰ μὴν ἔφθαναν, ὅσα τραβοῦμε, μᾶς ἦλθε καὶ ἄλλη συμφορὰ. Δὲν ξέρω, ποῖος κακὸς δαίμονας ἔβαλε στὸ νοῦ τοῦ Τηλέμαχου νὰ πάγῃ στὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη, μήπως μάθῃ τίποτε γιὰ τὸν πατέρα του. Οἱ μνηστῆρες τὸ ἔμαθαν πῶς ἔφυγε, καὶ παραφυλάγουν μὲ πλοῖο νὰ τὸν σκοτώσουν στὸ γυρισμό. Οἱ θεοὶ ἄς βάλουν τὸ χέρι των. Τώρα, γέρο μου, εἶναι ἡ δική σου σειρὰ νὰ μοῦ εἰπῆς, ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι, ποῖα εἶναι ἡ πατρίδα σου καὶ τί βέβαια εἶχες.

93. Πῶς ὁ Εὐμαιὸς ἐπεριποιήθηκε τὸν Ὀδυσσεύα.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐθυμίσθηκε τὴ συμβουλὴ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ δὲν ἐφάνερωσε στὸν Εὐμαιο, ποῖος εἶναι. Ἐφτείασε μὲ τὸ νοῦ του μιὰ πλαστὴ ἱστορία καὶ εἶπε, πῶς, ὅταν ἦτο νέος, ἐπολέμησε στὴν Τροία, καὶ ἐκεῖ εἶχε γνωρίσει τὸν Ὀδυσσεύα. Ἐπλανήθηκε σὲ πολλοὺς τόπους. Σὲ ἓνα ταξίδι κακοὶ ἄνθρωποι τοῦ ἄρπαξαν ὅ,τι εἶχε, τοῦ ἐφόρυσαν αὐτὰ

τὰ κουρέλια καὶ τὸν ἐπέταξαν σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ νησιοῦ.

Στὸ μεταξὺ ἔδυσεν ὁ ἥλιος καὶ σὲ λίγο ἐγύρισαν οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ κοπάδια τῶν χοίρων καὶ τοὺς ἔκλεισαν στὰ μανδριά των. Τότε ὁ χοιροβοσκός, γιὰ νὰ τιμήσῃ τὸν ξένο, ἔσφαξε ἕναν παχὺ χοῖρο πέντε χρονῶν, τὸν ἔκοψε κομμάτια, τὰ ἐπέρασε στὶς σοῦβλες καὶ τὰ ἔψησε.

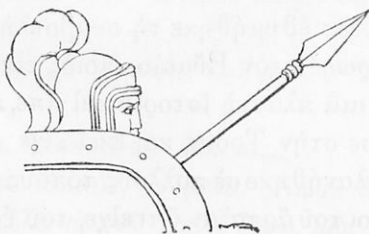
Τὸ πρῶτο κομμάτι τὸ ἀφιέρωσε στοὺς θεοὺς. Τὰ ἄλλα τὰ ἐμοίρασε στοὺς συντρόφους του. Στὸν Ὀδυσσεά ἔδωσε τὸ καλύτερο κομμάτι, τὴ ράχη ὀλόκληρη.

Ὁ Ὀδυσσεάς ἐχάρηκε γιὰ τὴ μεγάλη τιμὴ, πὸν τοῦ ἔκαμε ὁ Εὐμαιος, καὶ τοῦ εἶπε :

— Εὐχομαι οἱ θεοὶ νὰ σὲ ἀγαπήσουν, ὅπως ἐγὼ σὲ ἀγάπησα, γιατί, ἂν καὶ μὲ βλέπεις σὲ τέτοια κατάστασι, μὲ δέχεσαι τόσο φιλόξενα.

Ὑστερα ὁ Εὐμαιος τοῦ ἔστρωσε προβιές νὰ κοιμηθῇ κοντὰ στὴ φωτιά. Ἐκεῖ ἐξαπλώθηκε ὁ Ὀδυσσεάς καὶ ἐσκεπάσθηκε μὲ μιὰ χονδρὴ καὶ μεγάλη κάπα, πὸν τοῦ ἔδωσε γιὰ σκέπασμα ὁ χοιροβοσκός.

Ὁ Εὐμαιος ἐκρέμασε ἀπὸ τὸν ὄμο τὸ σπαθὶ του καὶ ἐτυλίχθηκε καλὰ μὲ τὸ μεγάλο πανωφόρι του. Ἐπειτα ἐκαληνύκτισε τὸν ξένο του καὶ ἐπῆγε, ὅπως ἐσυνείθιζε, νὰ κοιμηθῇ κοντὰ στοὺς χοίρους, μέσα σὲ μιὰ βαθειὰ σπηλιά, πὸν δὲν τὴν ἔπιανε ὁ βοριάς.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

94. Ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο νὰ γυρίσῃ πίσω στὴν Ἰθάκη.

Ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ ἐπῆγε στὴ Σπάρτη.

Ἦτο νύκτα καὶ ὄλοι ἐκοιμῶντο στὸ παλάτι τοῦ Μενέλαου.

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐμπῆκε μέσα καὶ εὗρε τὸν Τηλέμαχο ἄγρουπνο, γιατί ἡ ἔννοια τοῦ πατέρα του δὲν τὸν ἄφηνε νὰ κλείσῃ μάτι.

— Τηλέμαχε, τοῦ λέγει ἡ θεά, δὲν εἶναι πιά καλὸ νὰ μένης μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι σου. Ἡ μητέρα σου ἔμαθε, πῶς ἔφυγες μὲ πλοῖο, καὶ ἔχει μεγάλη λύπη. Ἄκουσε καὶ ἓνα ἄλλο. Στὸ στενό, πὺ εἶναι ἀνάμεσα στὴν Κεφαλληνία καὶ στὴν Ἰθάκη, σοῦ ἔχουν στήσει καρτέρι οἱ μνηστῆρες, γιὰ νὰ σὲ σκοτώσουν. Γι' αὐτό, ἅμα φθάσης κοντὰ σὲ αὐτὰ τὰ νησιά, νὰ προσέξῃς νὰ περάσῃς ἀπεκεῖ νύκτα καὶ πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴ στεριά. Καὶ ὅταν φθάσης στὸ πιδὸ κοντινὸ ἀκρογιάλι τῆς Ἰθάκης, στείλε τὸ πλοῖο καὶ τοὺς συντρόφους σου στὴ χώρα καὶ σὺ πήγαινε στὴν καλύβα τοῦ πιστοῦ σου χοιροβοσκοῦ, στὸν Εὐμαῖο, νὰ περάσῃς ἐκεῖ τὴν νύκτα. Μὴ λησμονήσῃς νὰ εἰδοποιήσῃς τὴ μητέρα σου, πῶς ἐγύρισες ἀπὸ τὸ ταξίδι σου γερός!

95. Ὁ Τηλέμαχος γυρίζει στήν Ἰθάκη.

Ὅταν ἄρχισε νὰ γλυκοχαράζει, ὁ Τηλέμαχος ἐξύπνησε τὸν Πεισίστρατο, καὶ τοῦ εἶπε :

— Σήκω, Πεισίστρατε, πρέπει νὰ φύγωμε ἀμέσως.

— Ἄς περιμένουμε λίγο, τοῦ λέγει ὁ Πεισίστρατος, ὥσπου νὰ σηκωθοῦν ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη.

Ὅταν ἐφώτισε καλὰ ἡ ἡμέρα, ἐσηκώθηκε καὶ ὁ Μενέλαος καὶ εἶδε τοὺς νέους, πού ἦσαν ἔτοιμοι γιὰ ταξίδι.

— Μενέλαε, τοῦ λέγει τότε ὁ Τηλέμαχος, ἀρκετὲς ἡμέρες ἐμείναμε στὸ ἀνάκτορό σου. Εἶναι καιρὸς πιά νὰ γυρίσω στήν πατρίδα μου.

Ὁ Μενέλαος ἀποκρίθηκε :

— Δὲν ἠθελα νὰ φύγης τόσο γρήγορα, παιδί μου, ἀλλὰ ἀφοῦ ἐσὺ τὸ θέλεις, πῆγαινε στὸ καλό. Μεῖνε μονάχα μιὰ στιγμή ἀκόμη, γιὰ νὰ ἐτοιμάσω τὰ δῶρα, πού θὰ σοῦ δώσω.

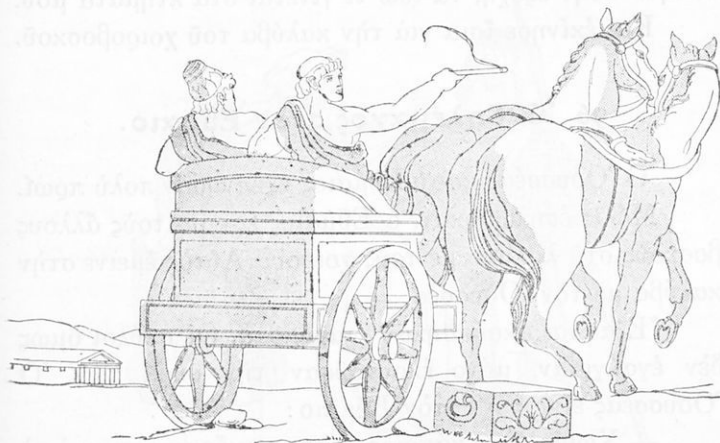
Καὶ ἀμέσως πηγαίνει μὲ τὴν Ἑλένη στὸ μοσχομυρισμένο δωμάτιο, πού ἐφύλαγαν τὰ πλούτη των. Ὁ Μενέλαος ἐπῆρε ἓνα χρυσὸ ποτήρι καὶ ἓνα μικρὸ ἀσημένιο πιθαράκι, πού εἶχε τὰ χεῖλη του χρυσά. Ἡ Ἑλένη ἐδιάλεξε ἓναν πέπλο ὀλοκέντητο, πολὺ ὠραῖο, πού τὸν εἶχε κεντήσει μὲ τὰ χεῖρια της.

Ὁ Τηλέμαχος εὐχαρίστησε τὸ βασιλικὸ ζευγάρι γιὰ τὰ πολύτιμα δῶρα καὶ γιὰ τὴν εὐγενικὴ φιλοξενία.

Πλούσιο τραπέζι τοὺς ἐπερίμενε. Ἐφαγαν καλὰ καὶ ἤπιαν ὕστερα ἀποχαιρέτισαν τὸν Μενέλαο καὶ τὴν Ἑλένη, ἀνέβηκαν στὸ ἀμάξι καὶ ἐξεκίνησαν.

Τὰ ἄλογα ἐπετοῦσαν σὰν πουλιά· καὶ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἄλλης ἡμέρας ἔφθασαν στήν Πύλο. Ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος λέγει στὸν Πεισίστρατο :

— Γλυκέ μου φίλε, θὰ μοῦ κάμης αὐτό, ποῦ θὰ σοῦ ζητήσω; Ἐμεῖς εἴμαστε φίλοι ἀπὸ τὰ γονικά μας, ἔχομε τὴν ἴδια ἡλικία καὶ αὐτὸ τὸ ταξίδι μᾶς ἔκαμε νὰ ἀγαπήσωμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον σὰν ἀδελφό. Σὲ παρακαλῶ λοιπόν, μὴ μὲ πᾶς στὸ σπίτι σας. Ὁ πατέρας σου θὰ

Ἀνέβηκαν στὸ ἀμάξι καὶ ἐξεκίνησαν.

θελήσῃ νὰ μὲ κρατήσῃ, γιὰ νὰ μὲ φιλοξενήσῃ, καὶ ἐγὼ βιάζομαι πολὺ νὰ φθάσω στὴν πατρίδα μου.

— Γιὰ ἀγάπη σου θὰ κάμω αὐτὸ ποῦ μοῦ ζητᾶς, εἶπε ὁ Πεισίστρατος, καὶ ἀμέσως ἔστρεψε τὰ ἄλογα γιὰ τὸ ἀκρογιάλι, ὅπου ἐπερίμενε τὸ πλοῖο. Ἐπῆρε τὰ δῶρα ἀπὸ τὸ ἀμάξι καὶ τὰ ἔβαλε στὴν πρύμνη. Ἀποχαιρέτισε τὸν Τηλέμαχο, τοῦ εὐχήθηγε καλὸ ταξίδι καὶ ἐγύρισε τὰ ἄλογα γιὰ τὴν Πύλο.

Οἱ ναῦτες ἔλυσαν τὰ παλαμάρια, ἄπλωσαν τὰ πανιά καὶ ἔβαλαν πλώρη γιὰ τὴν Ἰθάκη. Ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς ἔστειλε πρύμο ἀεράκι καὶ τὸ πλοῖο ἐπετοῦσε σὰ σαῖτα ἐπάνω στὰ κύματα.

Μὲ τὴ βοήθεια τῆς θεᾶς ἐγλύτωσε ὁ Τηλέμαχος ἀπὸ

τὸ καρτέρι, πὺ τοῦ εἶχε στήσει ὁ Ἄντινοος στὸ στενό.
Ἔφθασε σὲ μιὰν ἔρημη ἀκρογιαλιὰ τῆς Ἰθάκης καί, μό-
λις ἐπήδησε ἔξω, εἶπε στοὺς συντρόφους του :

— Ἔσεῖς πηγαίνετε μὲ τὸ πλοῖο στὴ χώρα. Ἐγὼ θὰ
ὑπάγω στὴν ἐξοχή, νὰ ἰδῶ τί γίνεται στὰ κτήματά μου.

Καὶ ἐκίνησε ἴσια γιὰ τὴν καλύβα τοῦ χοιροβοσκοῦ.

96. Ὁ Τηλέμαχος στὸν Εὐμαιο.

Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Εὐμαιοὺς ἐξύπνησαν πολὺ πρωί.

Μόλις ἐσηκώθηκαν, ὁ Εὐμαιοὺς ἔστειλε τοὺς ἄλλους
βοσκούς στὰ λιβάδια μὲ τοὺς χοίρους. Αὐτὸς ἔμεινε στὴν
καλύβα μὲ τὸν Ὀδυσσεύα.

Ἐξαφνα ἀκούσθηκαν πατήματα. Οἱ σκύλοι ὅμως
δὲν ἐγαύγισαν, μόνον ἐκουνοῦσαν τὴν οὐρά των. Ὁ
Ὀδυσσεύς εἶπε τότε στὸν Εὐμαιο :

— Χωρὶς ἄλλο κάποιος φίλος σου ἔρχεται, γιὰ τὰ
σκυλιὰ δὲν γαυγίζουν.

Πρὶν τελειώσῃ τὴν ὁμιλία του, ὁ Τηλέμαχος ἐμπῆ-
κε στὴν αὐλή. Ὁ Εὐμαιοὺς ἐξαφνίσθηκε, ἐτινάχθηκε ἐπά-
νω καὶ ἔτρεξε νὰ καλοδεχθῆ τὸν κύριό του. Τὸν ἀγκά-
λιασε, ὅπως ἀγκαλιάζει ὁ πατέρας τὸ μονάκριβό του
παιδί, πὺ γυρίζει ἀπὸ τὰ ξένα, τοῦ ἐφίλησε τὰ χέρια
καὶ τοῦ εἶπε μὲ μάτια δακρυσμένα :

— Ἦλθες, Τηλέμαχέ μου, καλέ μου ἀφέντη! Με-
γάλη ἀνησυχία εἶχα, μήπως δὲν σὲ ξαναἰδῶ. Ἔλα, παιδί
μου, ἔλα μέσα νὰ χαρῆ ἢ καρδιά μου, πὺ ἦλθες στὴν
καλύβα μου, μόλις ἐγύρισες ἀπὸ τὸ ταξίδι σου. Τώρα
δὲν ἔρχεσαι συχνὰ ἐδῶ ἔξω. Σοῦ ἀρέσει νὰ μένης στὴ
χώρα καὶ νὰ βλέπης τοὺς καταραμένους μνηστῆρες.

Ὁ Τηλέμαχος ἀποκρίθηκε :

— Καλέ μου Εὐμαιο, ἐγὼ πάντα σὲ θυμοῦμαι. Καὶ

τώρα ἐπίτηδες ἦλθα ἐδῶ, γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ καὶ γιὰ νὰ μάθω τί κάμνει ἡ μητέρα μου.

— Ἡ μητέρα σου, παιδί μου, εἶπε ὁ Εὖμαιος, κλαίει καὶ ἀνεστενάζει νύκτα καὶ ἡμέρα.

— Ἦλθε:, Τηλέμαχέ μου, καλέ μου ἀφέντη...

Ὁ Τηλέμαχος ἔδωσε τὸ κοντάρι στὸν Εὖμαιο καὶ ὕστερα ἐμπῆκε στὴν καλύβα.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἀμέσως ἐσηκώθηκε καὶ ἐπρόσφερε τὴ θέση του στὸ νέο.

Ὁ Τηλέμαχος ὅμως δὲν ἐδέχθηκε καὶ τοῦ εἶπε :

— Κάθισε, ξένη, στὴ θέση σου· θὰ βρεθῆ καὶ γιὰ μένα τόπος. Ὁ Εὖμαιος θὰ φροντίσῃ γι' αὐτό.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐξανακάθισε στὴ θέση του.

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ὁ Εὐμαιῖος ἔκοψε τρυφερὰ κλαδιά, τὰ ἔστρωσε καταγῆς καὶ ἄπλωσε ἐπάνω μαλακὰς προβιές. Ἐκεῖ ἐκάθισε τὸ μονάκριβο παιδί τοῦ Ὀδυσσεά.

Κοιτάζοντας τὸν ξένο ὁ Τηλέμαχος ἐρώτησε τὸ χοιροβοσκό :

— Ἀπὸ ποῦ σοῦ ἦλθε αὐτὸς ὁ ξένος καὶ τί θέλει ;

— Μοῦ εἶπε, ἀποκριθῆκε ὁ Εὐμαιῖος, πῶς εἶναι ἀπὸ τὴν Κρήτη, πῶς ἐπλανήθηκε χρόνια πολλὰ στὰ ξένα καὶ πῶς ἐβασανίσθηκε πολύ. Μοῦ ἦλθε στὴν καλύβα μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα καὶ τὸν ἐλυπήθηκα πολύ. Εἶχα σκοπὸ ὕστερα ἀπὸ δύο ἡμέρες νὰ τὸν στείλω στὸ ἀνάκτορο, γιατί ἐδῶ, ὅσο καὶ ἂν θέλω, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸν περιποιηθῶ.

— Εὐμαιε, εἶπε ὁ Τηλέμαχος, πῶς νὰ δεχθῶ τὸν ξένο στὸ ἀνάκτορό μου, ποὺ οἱ κακοὶ μνηστῆρες οὔτε στιγμή θὰ τὸν ἀφήσουν ἡσυχο ; Καὶ ἐγὼ τότε θὰ λυποῦμαι, ποὺ δὲν θὰ ἠμπορῶ νὰ τὸν βοηθήσω. Μιὰ φορά, ποὺ ἦλθε στὴν καλύβα σου, κράτησέ τον ἐδῶ. Ἐγὼ θὰ σοῦ στείλω καὶ φαγητὰ καὶ ροῦχα. Καὶ ἀργότερα θὰ φροντίσω νὰ τὸν στείλω, ὅπου θέλει ἡ καρδιά του.

Δειλὰ δειλὰ ἐμίλησε καὶ ὁ Ὀδυσσεάς τότε καὶ εἶπε :

— Καλὸ μου βασιλόπουλο, σὲ εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὰ καλά σου λόγια. Ἀλλὰ ὁ νοῦς μου δὲν τὸ χωρεῖ, πῶς ἔνα παλληκάρι σὰν καὶ σένα ἀφήνει στὸ παλάτι του νὰ κάμνουν ὅ,τι θέλουν οἱ μνηστῆρες. Ἄν ἤμουν νέος, ὅπως σύ, καὶ παιδί τέτοιου ξακουσμένου πατέρα, ἄς μοῦ ἔκοβαν ἀμέσως τὸ κεφάλι μου, ἂν δὲν τοὺς ἐσκότωνα ὅλους. Καὶ ἂν δὲν τὸ ἐκατόρθωνα, γιατί θὰ ἦσαν πολλοί, θὰ ἐπροτιμοῦσα νὰ πέσω νεκρὸς μέσα εἰς τὸ παλάτι μου, παρὰ νὰ βλέπω κάθε ἡμέρα τὰ ἄπρεπα καμώματά των.

— Ξένε, ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος, μὲ τὸ δίκιο σου τὰ λέγεις αὐτά, γιατί δὲν ξέρεις καλά, τί τρέχει. Οἱ μνηστῆρες δὲν εἶναι πέντε ἢ δέκα. Εἶναι ὅλα τὰ καλύτερα παλληκάρια ἀπὸ τὰ νησιὰ γύρω καὶ οἱ καλύτεροὶ νέοι τῆς Ἰθάκης. Χωρὶς ἄλλο θὰ μὲ ἐθανάτωναν, ἂν ἔκαμνα αὐτό, ποῦ εἶπες τώρα. Ἀλλὰ ὅλα αὐτὰ εἶναι στὸ χέρι τῶν θεῶν. Καὶ τώρα, Εὐμαιε, πηγαινε στὴ χώρα καὶ εἶπε κρυφὰ στὴ μητέρα μου, πῶς ἐγύρισα καλά ἀπὸ τὴν Πύλο καὶ εἶμαι ἐδῶ.

Ὁ Εὐμαιοὺς ἀμέσως ἐφόρεσε τὰ πέδιλά του, ἐπῆρε τὸ ραβδί του καὶ ἐξεκίνησε βιαστικά.

97. Ὁ Τηλέμαχος γνωρίζει τὸν Ὀδυσσεά.

Μόλις ἔφυγε ὁ Εὐμαιοὺς καὶ νά, προβάλλει μὲ τὴ θεϊκὴ τῆς ὄψῃ ἡ Ἀθηνᾶ ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα καὶ κάμνει νόημα στὸν Ὀδυσσεά νὰ βγῆ ἔξω.

Ὁ Τηλέμαχος δὲν τὴν εἶδε, οὔτε ἐκατάλαβε τίποτε. Μόνον ὁ Ὀδυσσεάς τὴν εἶχε ἰδεῖ καὶ ἐβγῆκε.

Τότε ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ εἶπε :

— Ὀδυσσεά, καιρὸς εἶναι πιά νὰ φανερωθῆς στὸ παιδί σου. Συλλογισθῆτε τώρα μαζί, μὲ τί τρόπο θὰ τιμωρήσετε τοὺς μνηστῆρες. Νὰ ἔχετε θάρρος. Ἐγὼ πάντα θὰ εἶμαι κοντά σας καὶ θὰ σᾶς βοηθῶ.

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τὸν ἄγγιξε μὲ τὸ χρυσό της ραβδί. Καὶ ἀμέσως ὁ ἄσχημος καὶ καταξαρωμένος γέρος ἐμεταμορφώθηκε σὲ ἄνδρα ὁμορφο, δυνατὸ καὶ καλοφορεμένο.

Ἡ θεὰ τότε ἔγινε ἄφαντη καὶ ὁ Ὀδυσσεάς ἐμπῆκε στὴν καλύβα.

Ὁ Τηλέμαχος, μόλις τὸν εἶδε τόσο ἀλλιώτικο ἐτινάχθηκε ἐπάνω τρομαγμένος καὶ δὲν ἐτολμοῦσε νὰ τὸν

κοιτάξη στὸ πρόσωπο. Ἐπέρασε ἀρκετὴ ὥρα, ὥσπου νὰ συνέλθῃ. Καὶ τότε λέγει μὲ φωνὴ τρεμουλιαστὴ ἀπὸ τὴ συγκίνηση :

— Ἐένε, τώρα μοῦ φαίνεσαι πολὺ διαφορετικὸς ἀπὸ ὅ,τι ἦσουν πρωτότερα. Μὴν εἶσαι θεός; γιατί μόνον οἱ θεοὶ ἀλλάζουν μορφή.

Τὸν ἔσφιξε σὴν ἀγκαλιά του, τὸν ἐφιλοῦσε καὶ ἄφησε νὰ τρέχουν τὰ δάκρυά του.

— Δὲν εἶμαι θεός, παιδί μου, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. Εἶμαι ὁ πατέρας σου.

Καὶ ἔτρεξε στὸν Τηλέμαχο, τὸν ἔσφιξε σὴν ἀγκαλιά του, τὸν ἐφιλοῦσε καὶ ἄφησε νὰ τρέχουν τὰ δάκρυά του, πὺ τὰ ἐκρατοῦσε ὡς ἐκείνη τὴ στιγμή.

Ὁ Τηλέμαχος ὅμως δὲν ἐπίστευε ἀκόμη. Ἦθελε νὰ τὸν καλοξετάσῃ πρῶτα. Τὸν ἐρώτησε λοιπὸν γιὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ των, πὺ δὲν τὰ ἤξερε ἄλλος κανεὶς. Καὶ ὅταν πιά ἐβεβαιώθηκε, πῶς εἶχε ἐμπρός του τὸν πατέρα του, ἔχυσε δάκρυα χαρᾶς καὶ τὸν ἐφιλοῦσε.

— Πατέρα μου, γλυκέ μου πατέρα! ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος.

— Παιδί μου ἀγαπημένο! ἀπαντοῦσε ἐκεῖνος.

Καὶ οἱ δυὸ ἀπὸ τῆ χαρά των ἔκλαιαν πολλὴν ὥρα.

Ἐφθασε στὸ νησί ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια καὶ ποιοὶ τὸν ἔφεραν.

Ἐκεῖνος ὁ Ὀδυσσεύς τοῦ ἐδιηγήθη μετὰ λίγα λόγια, πῶς ἦλθε ἀπὸ τὸ νησί τῶν Φαιάκων.

— Καὶ τώρα, παιδί μου, εἶπε, πρέπει νὰ συλλογισθοῦμε, πῶς νὰ τιμωρήσωμε τοὺς μνηστήρες. Εἶπέ μου, λοιπόν, πόσοι καὶ ποιοὶ εἶναι, γιὰ νὰ ἰδοῦμε, ἂν εἴμαστε ἀρκετοὶ οἱ δυὸ μας, ἢ ἂν θὰ χρειασθοῦμε καὶ ἄλλους νὰ μᾶς βοηθήσουν.

— Πατέρα μου, συχνὰ ἄκουσα νὰ ἐπαινοῦν τὴν ἐξυπνάδα σου καὶ τὴν παλληκαριά σου. Αὐτὸ ὅμως, πού μου λέγεις τώρα, μου φαίνεται σὰν ἀπίστευτο. Πῶς θὰ μπορέσωμε, δυὸ ἄνθρωποι ἐμεῖς, νὰ πολεμήσωμε μετὰ τόσο πλῆθος; Οἱ μνηστήρες οὔτε δέκα εἶναι, οὔτε εἴκοσι, εἶναι περισσότεροι ἀπὸ ἑκατό. Γι' αὐτὸ σκέψου καλύτερα, ποιους ἄλλους νὰ καλέσωμε, γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσουν.

98. Ὁ Ὀδυσσεύς συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο.

Ἐκεῖνος ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε τότε στὸν Τηλέμαχο:

— Ἐχε θάρρος, παιδί μου. Ἐχομε τοὺς θεοὺς βοηθοὺς. Καὶ τώρα ἄκουσε, τί νὰ κάμης. Ἄμα χαράξῃ, νὰ πᾶς στὴ χώρα καὶ νὰ φερθῆς στοὺς μνηστήρες ὅπως καὶ πρῶτα. Ἀργότερα θὰ μὲ φέρῃ καὶ μένα ὁ χοιροβοσκὸς μεταμορφωμένο σὲ ζητιᾶνο. Ἄν οἱ μνηστήρες μὲ περιγελάσουν ἢ μὲ βρῖσουν ἢ μὲ κτυπήσουν μετὰ τὰ ὄπλα των, κάμνε τὸν ἀδιάφορο καὶ μὴ θυμῶνης. Μόνο συμβούλευέ

τους μὲ τρόπο μαλακό, νὰ μὴ μὲ μεταχειρίζονται ἄπρεπα. Αὐτοὶ βέβαια δὲν θὰ σὲ ἀκούσουν. Ἄκουσε καὶ τοῦτο ἀκόμη. Κανεὶς νὰ μὴ μάθη, πῶς ἐγύρισα καὶ εἶμαι ἐδῶ· μήτε ἡ μητέρα σου, μήτε ὁ γέρο Λαέρτης, μήτε ὁ χοιροβοσκός, μήτε κανεὶς ἀπὸ τοὺς σπιτικούς.

99. Ὁ Τηλέμαχος γυρίζει στὴ χώρα.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐμιλοῦσε ἀκόμη μὲ τὸ παιδί του, ὁ Εὐμαιοὺς ἐγύρισε ἀπὸ τῆς χώρας. Ἀλλὰ προτοῦ φθάσῃ στὴν καλύβα, ἡ Ἀθηναῖα ἐξανάκαμε τὸν Ὀδυσσεῖα, καθὼς ἦτο πρὶν. Καὶ οἱ δύο ὑποδέχθησαν μὲ χαρὰ τὸν πιστὸ ὑπηρέτη. Ὑστερα ἐκάθισαν καὶ οἱ τρεῖς στὸ τραπέζι καὶ ἔφαγαν καὶ ἔπειτα ἐπῆγαν νὰ κοιμηθοῦν.

Τὸ πρωὶ, μόλις ἐξύπνησαν, ὁ Τηλέμαχος λέγει τοῦ χοιροβοσκῶ :

— Καλέ μου Εὐμαιο, ἐγὼ τώρα θὰ ὑπάγω στὴ χώρα. Σὺ ἀργότερα ὀδήγησε τὸν ξένο ὡς ἐκεῖ. Στὴ χώρα ἄς ζητιανεύῃ. Ἐκεῖ θὰ βρῆ πολλούς, γιὰ νὰ τοῦ δώσουν ἓνα ξεροκόμματο καὶ μιὰ σταλιά κρασί.

Ὁ Τηλέμαχος ἐφόρεσε τὰ πέδιλά του, ἐπῆρε τὸ κοντάρι του καὶ ἔφυγε βιαστικὸς γιὰ τὴ χώρα.

Πρώτη, ποὺ εἶδε τὸν Τηλέμαχο, ὅταν ἐμπῆκε στὸ παλάτι, ἦτο ἡ Εὐρύκλεια. Ἡ γριὰ ἔτρεξε καὶ τὸν ἐκαλοδέχθηκε κλαίοντας ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς. Μιὰ ἄλλη δούλα, ἀπὸ τίς πιὸ πιστές, ἔτρεξε ἀμέσως στὸ δωμάτιο τῆς βασιλισσας νὰ τῆς φέρῃ τὴν καλὴν εἶδηση.

Ἡ Πηνελόπη κατέβηκε τρεχάτη τίς σκάλες, ἀγκάλιασε τὸ παιδί τῆς, τὸ ἐγλυκοφίλησε στὰ μάτια καὶ τοῦ εἶπε μὲ παράπονο :

— Ἦλθες, Τηλέμαχέ μου, γλυκό μου φῶς! Ἦλθες χαρὰ τῆς ζωῆς μου! Ἄχ! τί φόβο εἶχα, μήπως δὲν σὲ

ἔξανάβλεπα! Εἰπέ μου τώρα, παιδί μου, τί ἔμαθες καὶ τί ἄκουσες γιὰ τὸν πατέρα σου;

Μὲ τί χαρὰ θὰ τῆς ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος, πῶς ἦλθε ὁ πατέρας του! Ἀλλὰ δὲν ἦτο ὥρα ἀκόμη νὰ τῆς τὸ φανερώσῃ, γι' αὐτὸ τῆς εἶπε :

— Μητέρα, μὴ μοῦ κάμνης πιὸ μεγάλη τὴ λύπη μου. Φθάνει, πὺ μόλις ἐγλύτωσα ἀπὸ τὸ μεγάλο κίνδυνον. Ἀνέβα στὸ θάλαμό σου, λούσου, φόρεσε ὀλοκάθαρα ροῦχα καὶ τάξε σὲ ὄλους τοὺς θεοὺς πλούσια δῶρα, νὰ μᾶς δώσουν αὐτό, πὺ θέλομε.

100 Ὁ Μελάνθιος βρίζει τὸν Ὀδυσσεά καὶ τὸν Εὖμαιο.

Στὸ μεταξὺ οἱ μνηστῆρες εἶχαν μαζευθῆ στὴν αὐλὴ τοῦ παλατιοῦ καὶ ἐδιασκέδαζαν μὲ φωνές, ρίχνοντας τὸ λιθάρι ἢ τὸ κοντάρι. Μαζί των ἦτο καὶ ὁ Ἀντίνοος, πὺ μόλις εἶχε γυρίσει ἀπὸ τὸ καρτέρι μὲ ὄλους τοὺς συντρόφους του. Ἔτσι ἐπερνοῦσαν πάντα κάθε πρωί, ὥσπου νὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ καθίσουν στὸ τραπέζι.

Ὁ Εὖμαιος μὲ τὸ ζητιᾶνο εἶχαν ξεκινήσει καὶ ἐφθασαν κοντὰ στὴ χώρα. Ἐκεῖ ἦτο μιὰ ὠραία βρύση. Τὸ κρῦο καὶ κρουσταλλένιο τῆς νερὸ ἐκατέβαινε ἀπὸ ψηλά, ἀπὸ τὸ βουνό.

Ἐκεῖ τοὺς εὐρῆκε ὁ Μελάνθιος, ὁ γιδοβοσκὸς τοῦ Ὀδυσσεά. Εἶχε μαζί του καὶ δυὸ ἄλλους βοσκούς, πὺ ἐφερναν, ὅπως πάντα, στοὺς μνηστῆρες δύο γίδια ἀπὸ τὰ καλύτερα.

Ὁ Μελάνθιος, μόλις τοὺς εἶδε, ἄρχισε νὰ γελά καὶ νὰ λέγῃ :

— Τί ταιριασμένο ζευγάρι! Ὁ ἓνας κουρελιάρης ὁδηγεῖ τὸν ἄλλο. Ὅμοιος τὸν ὁμοιο! Καὶ δὲν μᾶς λέ-

γεις, καταραμένε χοιροβοσκέ, ποῦ τὸν πηγαίνεις αὐτὸν τὸν βρωμερὸ ψωμοζήτη, τὸ γεροκαμπούρη, ποῦ γυρίζεις ἀπὸ θύρα σὲ θύρα καὶ ξύνει τίς πλάτες του καὶ ψωμοζητᾶ ὀλοένα; Δὲν μοῦ τὸν δίνεις νὰ μοῦ φυλάγῃ τῇ στάνῃ, νὰ μοῦ σαρώνη τὸ μανδρὶ καὶ νὰ κόβῃ τὰ τρυφερὰ κλαδιὰ γιὰ τίς γίδες μου; Καὶ ἐγὼ πάλι θὰ τοῦ δίνω νὰ πίνῃ τυρόγαλα, γιὰ νὰ παχύνῃ. Ἄλλὰ τί κάθομαι καὶ λέγω! Εἶναι αὐτὸς γιὰ δουλειά! Ἔχει πιά συνειθίσει νὰ γεμίξῃ τὴν ἀχόρταγῃ κοιλιά του μὲ τῇ ζητιανειά. Κακομοίρη, τί ἔχεις νὰ τραβήξῃς, ἂν πατήσης στὸ παλάτι. Μὲ τὰ σκαμνιά θὰ σοῦ σπάσουν τὰ πλευρὰ οἱ μνηστῆρες!

Αὐτὰ εἶπε ὁ Μελάνθιος καὶ περνώντας ἔδωσε μιὰ κλωτσιὰ στὸν Ὀδυσσεά.

Ἐκεῖνος τὸν ἀγριοκοίταξε καὶ ἐσήκωσε τὸ χονδρὸ ραβδί του νὰ κτυπήσῃ τὸ Μελάνθιο κατακέφαλα, ἀλλὰ ἐκρατήθηκε. Ὁ Εὐμαιὸς ὁμως ἐθύμωσε πάρα πολὺ καὶ ἄρχισε νὰ τὸν φοβερίζει καὶ νὰ τοῦ λέγῃ:

— Ἄ! ἔλεεινέ! Ἄμα ἔλθῃ ὁ Ὀδυσσεάς, τότε θὰ ἰδῆς τί ἔχεις νὰ πάθῃς! Γυρίζεις καμαρώνοντας ἀπὸ τὸ πρῶι ὡς τὸ βράδυ στοὺς δρόμους καὶ ἀφήνεις νὰ ρημάζουν τὰ κοπάδια τοῦ ἀφεντικοῦ μας.

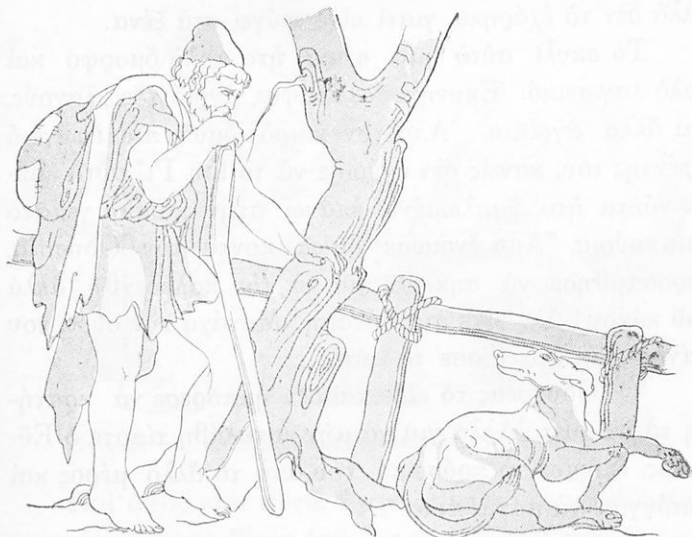
— Τί εἶπες ἄθλιε; ἀποκρίθηκε ὁ γιδοβοσκός. Ἐμένα φοβερίζεις! Ἐγὼ δὲν ἔχω κανέναν ἀνάγκη· ἄς εἶναι καλὰ οἱ μνηστῆρες. Μόνο νὰ δώσουν οἱ θεοὶ νὰ χαθῇ γρήγορα καὶ ὁ Τηλέμαχος, ὅπως ἐχάθη καὶ ὁ πατέρας του, καὶ ἔτσι θὰ ξεκληρίσῃ ἡ γενιὰ τοῦ Λαέρτη.

Αὐτὰ εἶπε ὁ Μελάνθιος καὶ ἐτράβηξε τὸ δρόμο του γιὰ τὸ παλάτι. Σὲ λίγο ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ ὁ Ὀδυσσεάς μὲ τὸ χοιροβοσκό.

101. Ὁ σκύλος Ἄργος γνωρίζει
τὸν ἀφέντη του.

Ὅταν ἔφθασαν κοντὰ στὸ ἀνάκτορο, ὁ Ὀδυσσεύς
εἶπε στὸν Εὐμαιο :

— Χωρὶς ἄλλο αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ ἀνάκτορό τοῦ

Ὁ Ἄργος ἐπροσπάθησε νὰ σηκωθῆ, ἀλλὰ τοῦ κάκου!

ἀφεντικοῦ σου. Εὐκόλα ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ καταλάβῃ,
γιατὶ ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ἄλλα σίτια. Τί μεγάλο καὶ τί
ώραῖο πού εἶναι! Καὶ τί μεγάλη αὐλὴ πού ἔχει! Φαίνε-
ται πῶς μέσα γλεντοκοποῦν, γιατί ἔρχεται μυρωδιὰ ἀπὸ
κρέατα, πού ψήνουν, καὶ ἀκούω τραγούδια καὶ μουσική.

— Καλὰ τὰ ἐκατάλαβες, ξένε, ἀποκρίθηκε ὁ Εὐ-
μαιος. Αὐτὸ εἶναι τὸ παλάτι. Ἄλλὰ δὲν μοῦ λέγεις τί πρό-
πει νὰ κάμω τώρα; Θέλεις νὰ μπῆς πρῶτος ἐσὺ μέσα καὶ

ὕστερα νὰ ἔλθω ἐγὼ ἢ νὰ ὑπάγω ἐγὼ ἐμπρὸς καὶ νὰ ἔλθῃς ἐσὺ ὕστερα; Δὲν πρέπει νὰ μποῦμε καὶ οἱ δυὸ μαζί.

— Ἐμπα σὺ πρῶτος, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ σὲ λίγο ἔρχομαι καὶ ἐγώ.

Ἐνῶ ἐμιλοῦσαν, ἓνα γέρικο σκυλί, πού ἦτο ξαπλωμένο ἐπάνω σὲ ἓνα σωρὸ κοπριά, ἐσήκωσε τὸ κεφάλι του καὶ τὰ αὐτιά του. Ἦτο ὁ κακόμοιρος ὁ Ἄργος, τὸ ἀγαπημένο σκυλί τοῦ Ὀδυσσεύα. Τὸ εἶχε μεγαλώσει ὁ ἴδιος, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐχάρηκε, γιὰτὶ εἶχε φύγει στὰ ξένα.

Τὸ σκυλί αὐτὸ μιὰ φορὰ ἦτο πολὺ ὁμορφο καὶ καλὸ λαγωνικό. Ἐκυνηγοῦσε ἐλάφια, ἀγριόγιδες, λαγούς, καὶ ἄλλα ἀγρίμια. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ὅμως, πού ἔφυγε ὁ ἀφέντης του, κανεὶς δὲν ἐγύρισε νὰ τὸ ἰδῇ. Γι' αὐτὸ ἡμέρα νύκτα ἦτο ξαπλωμένο ἐπάνω στὴν κοπριά γεμᾶτο τσιμπούρια. Ἄμα ἔνοιωσε ὅμως κοντὰ τὸν Ὀδυσσεύα, ἐπροσπάθησε νὰ σηκωθῇ γιὰ νὰ τὸν καλοδεχθῇ, ἀλλὰ τοῦ κάκου! Δὲν εἶχε πιά δύναμη. Μονάχα τὴν οὐρά του ἐκίνησε καὶ ἐκατέβασε τὰ αὐτιά.

Ὁ Ὀδυσσεύς τὸ εἶδε καὶ δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴν καταλάβῃ τίποτε ὁ Εὐμαιοσ, ἐγύρισε τὸ πρόσωπό του ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ ἐσπόγγισε τὰ μάτια του.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεύς εἶχε τὸ νοῦ του στὸ πιστὸ σκυλί του, ὁ Εὐμαιοσ ἐμπῆκε στὸ ἀνάκτορο.

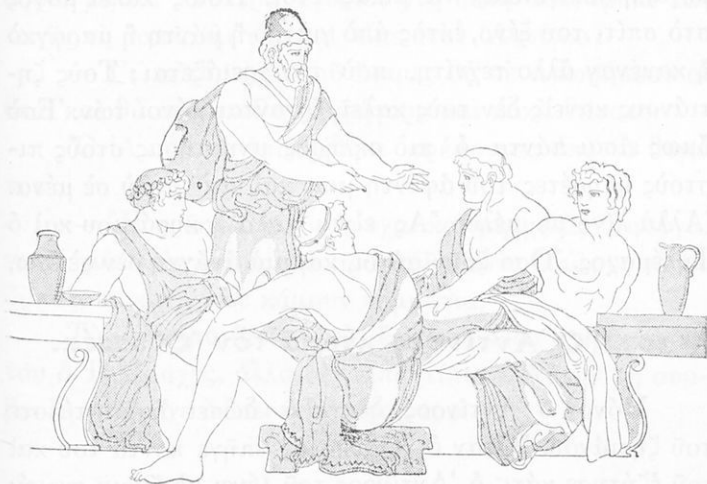
102. Ὁ Ὀδυσσεύς στοὺς μνηστῆρες.

Πρῶτος ὁ Τηλέμαχος εἶδε τὸ χοιροβοσκὸ καὶ τοῦ ἔκαμε νόημα νὰ ὑπάγῃ νὰ καθῆσῃ κοντά του.

Σὲ λίγο ἐμπῆκε καὶ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἐκάθισε στὸ κατώφλι ἀκουμβώντας τὴ ράχη του σὲ ἓνα στῦλο ἀπὸ κυπαρίσσι.

Ὁ Τηλέμαχος ἔδωσε τότε στὸν Εὐμαιο ἕνα ὀλόκληρο καρβέλι καὶ ἕνα κομμάτι κρέας καὶ τοῦ εἶπε νὰ τὰ δώσει στὸ ζητιάνο. Ὁ Ὀδυσσεύς τὰ ἐπῆρε, ἐσήκωσε τὸ βλέμμα του ψηλὰ καὶ εἶπε :

— Θεοί, σᾶς παρακαλῶ, κάμετε εὐτυχημένον τὸν Τηλέμαχο καὶ δώστε του ὅλα, ὅσα θέλει ἡ ψυχὴ του.

Ἐγύριζε τὰ τραπέζια ἀπλώνοντας τὰ δύο του χέρια.

Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτά, ἔστρωσε κάτω τὸ μπαλωμένο σακκούλι του, τὰ ἔβαλε ἐπάνω καὶ ἔτρωγε. Ὑστερα ἐσηκώθηκε καὶ ἐγύριζε τὰ τραπέζια, ἀπλώνοντας τὸ δύο του χέρια, γιὰ νὰ τοῦ δώσουν καὶ οἱ μνηστῆρες τίποτε. Αὐτοὶ ἀπὸ λύπη τοῦ ἔδιναν ψωμί καὶ κρέας καὶ τὸν ἔρωτοῦσαν, ποῖος εἶναι καὶ ἀπὸ ποῦ ἦλθε.

— Ὁ χοιροβοσκὸς μᾶς τὸν ἐκουβάλησε ἐδῶ, εἶπε ὁ Μελάνθιος· ἀλλὰ οὔτε αὐτὸς ξέρει τὴ γενιά του.

Τότε ὁ Ἀντίνοος εἶπε μὲ θυμὸ στὸν Εὐμαιο :

— Γιατί, ἄμυαλε χοιροβοσκέ, μᾶς ἔφερες ἐδῶ αὐτὸν τὸν ψωμοζήτη; Δὲν μᾶς φθάνουν ὅσοι ζητιᾶνοι εἶναι

στὸν τόπο μας; Ἐσὺ θυμώνεις, πὺν τρώγουν τὰ πλούτη τοῦ ἀφεντικοῦ σου ξένοι· καὶ ὅμως σὰ νὰ μὴν ἐφθάναμε ἐμεῖς, μόνος σου φέρνεις καὶ ἄλλους.

Ὁ χοιροβοσκὸς ἀποκριθῆκε :

— Ἀντίνοε, δὲν ταιριάζει σὲ σένα, πὺν εἶσαι ἀπὸ μεγάλη οἰκογένεια, νὰ μιλᾷς ἔτσι. Ποιὸς καλεῖ μόνος στὸ σπίτι του ξένο, ἐκτὸς ἀπὸ γιαιτρὸ ἢ μάντη ἢ μαραγκὸ ἢ κανέναν ἄλλο τεχνίτη, πὺν τὸν χρειάζεται; Τοὺς ζητιάνους κανεῖς δὲν τοὺς καλεῖ, ἔρχονται μόνοι των. Ἐσὺ ὅμως εἶσαι πάντα ὁ πιὸ σκληρὸς μνηστήρας στοὺς πιστοὺς ὑπηρέτες τοῦ ἀφέντη μου καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα. Ἄλλὰ λίγο μὲ μέλει. Ἄς εἶναι καλὰ ἢ κυρὰ μου καὶ ὁ Τηλέμαχος. Ὅσο ζοῦν αὐτοί, καμμιά ἀνάγκη δὲν σὲ ἔχω.

103. Ὁ Ἀντίνοος κτυπᾷ τὸν Ὀδυσσεά.

Μόνον ὁ Ἀντίνοος δὲν εἶχε δώσει ἀκόμη τίποτε τοῦ ζητιάνου. Ὅταν ὁ Ὀδυσσεάς ἐλῆγε κοντά του καὶ τοῦ ἐζήτησε κάτι, ὁ Ἀντίνοος τοῦ λέγει μὲ ἄγρια φωνή :

— Φύγε ἀπὸ ἐμπρὸς μου, βρωμιάρη! Μακριὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι. Πρώτη φορὰ βλέπω τόσον ἀδιάντροπο καὶ ἀχόρταγο ζητιᾶνο!

Ὁ Ὀδυσσεάς τὸν ἐκοίταξε καλὰ καὶ ὕστερα τοῦ εἶπε :

— Κροῖμα σὰ νιάτα σου καὶ στὴν ὁμορφιά σου, νὰ ἔχης τόσο κακιὰ ψυχῇ! Τέτοιο φιλόργυρο ἄνθρωπο δὲν εἶδαν τὰ μάτια μου ὡς τώρα. Ἐσὺ στὸ σπίτι σου οὔτε ἀλάτι δὲν θὰ δίνης σὲ πτωχό. Ἐκαλοκάθισες καὶ τρώγεις τὴν ξένη περιουσία καὶ λυπᾷσαι νὰ δώσης ἀπὸ αὐτὴ ἕνα κομμάτι σὲ ἕνα δυστυχισμένο.

Ὁ Ἀντίνοος ἄφρισε ἀπὸ τὸ θυμὸ του.

— Ἐλεεινέ, τοῦ λέγει μὲ φωνὴ δυνατὴ, τολμᾷς καὶ νὰ μὲ βρίζης; Τώρα πιά δὲν θὰ βγῆς γερὸς ἀπεδῶ μέσα.

Καὶ ἀμέσως ἀρπάξει ἓνα σκαμνί, τὸ τινάζει μὲ ὄλη του τὴ δύναμη καὶ τὸν κτυπᾷ στὸν δεξιό του ὤμο.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἔμεινε ἀκίνητος σὰν βράχος. Τὸ δυνατὸ κτύπημα τοῦ Ἀντίνοου δὲν τὸν ἐσάλεψε ἀπὸ τὴ θέση του. Ἐκίνησε τὸ κεφάλι του μόνο καὶ ἔρριξε μιὰν ἄγρια ματιά. Ὑστερα ἐγύρισε στὴ θέση του, ἔβαλε καταγῆς τὸ σακκούλι του καὶ εἶπε στὸν Ἀντίνοο :

— Γι' αὐτό, ποῦ μοῦ ἔκαμες θὰ σὲ τιμωρήσουν οἱ θεοὶ καὶ θὰ σοῦ στείλουν γρήγορο καὶ κακὸ θάνατο.

Ὁ Ἀντίνοος ἀποκρίθηκε τρέμοντας ἀπὸ τὸ θυμὸ του :

— Ἡ τρῶγε αὐτοῦ ἦσυχά καὶ μὴ μιλᾷς ἢ φεύγα, γιατί, μὰ τοὺς θεοὺς, θὰ προστάξω τοὺς δούλους νὰ σὲ ἀρπάξουν καὶ νὰ σὲ κάμουν κομμάτια.

Τὸ κτύπημα ἐκεῖνο τὸ ἔνοιωσε μέσα στὴν καρδιά του ὁ Τηλέμαχος, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. Αὐτὴν τὴ συμβουλή τοῦ εἶχε δώσει ὁ πατέρας του.

104. Τί λέγει ὁ Εὐμαιὸς στὴν Πηνελόπη γιὰ τὸ ζητιᾶνο.

Καὶ ἡ Πηνελόπη εἶχε ἀκούσει ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρο τοῦ δωματίου της τὸ θόρυβο καὶ τὰ λόγια τοῦ Ἀντίνοου καὶ ἐθύμωσε πολὺ, γιατί ἐλυπήθηκε τὸ ζητιᾶνο. Ἐφώναξε τὸν Εὐμαιο καὶ τὸν ἐρώτησε. Ὁ χοιροβοσκὸς τῆς εἶπε, πόσο σκληρὰ τοῦ ἐφέρθηκε ὁ Ἀντίνοος.

— Ὁ ξένος θὰ ἐγύρισε πολλὰ μέρη· ἤμπορεῖ νὰ ξέρη τίποτε γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα. Εἶπέ του νὰ ἔλθῃ ἀμέσως ἐδῶ, εἶπε ἡ Πηνελόπη.

— Ἄχ, βασίλισσα, ἀποκρίθηκε ὁ Εὐμαιὸς, νὰ ἤξερες, τί ὄμορφα τὰ λέγει! Θὰ ἤθελα νὰ ἔχω καὶ ἄλλα δυὸ

αὐτιά νὰ ἀκούω· δυὸ ἡμέρες καὶ δυὸ νύκτες τὸν εἶχα
στήν καλύβα μου, γιατί σὲ μένα πρωτοῆλθε, ὅταν τὸν
ἔβγαλαν στήν ἀκρογιαλιά, καὶ μοῦ εἶπε τὴν ἱστορία του.
Γνωρίζει καὶ τὸν Ὀδυσσεά. Ἄκουσε, λέγει, πῶς ζῆ καὶ
πῶς θὰ ἔλθῃ στήν πατρίδα του φορτωμένος μὲ πολλὰ
καὶ πλούσια δῶρα.

— Τρέξε λοιπὸν γρήγορα καὶ κράξε τον νὰ μοῦ τὰ
εἰπῆ τῆς ἴδιας ὄλα, ἐφώνασε ἡ Πηνελόπη.

Ὁ Εὐμαιοσ ἐπῆγε στὸ ζητιᾶνο καὶ τοῦ ἐπιθύρισε
κρυφὰ στὸ αὐτὶ τὴν προσταγὴ τῆσ βασιλίσσασ.

— Ὅχι ἀκόμη, ἀποκρίθηκε σιγὰ ὁ Ὀδυσσεάσ.
Ἄμα σκοτεινιάσῃ καὶ φύγουν οἱ μνηστῆρες ἀπὸ τὸ ἀνά-
κτορο, θὰ ὑπάγω νὰ τῆσ εἰπῶ ὅ,τι ξέρω.

105. Ὁ Ὀδυσσεάσ μαλώνει τῆσ ὑπηρετρίεσ.

Ὁ Ὀδυσσεάσ, ὅταν ἔφυγαν οἱ μνηστῆρες, εἶπε στὸ
παιδί του :

— Τηλέμαχε, μάζευσσε γρήγορα ὄλα τὰ ὄπλα, πού
εἶναι κρεμασμένα στοὺσ τοίχουσ, καὶ κρύψε τα στήν ἀπο-
θήκη. Καὶ ὅταν τύχῃ καὶ σὲ ρωτήσουν οἱ μνηστῆρες,
γιατὶ τὰ ἔβγαλεσ ἀπεδῶ, νὰ τοὺσ εἰπῆσ ὅτι εἶχαν γίνει
ἀπὸ τὸν καπνὸ κατάρμαυρα.

Ὁ Τηλέμαχοσ ἔκαμε ὅ,τι τοῦ εἶπε ὁ πατέρασ του,
ὅστερα ἐπῆγε νὰ κοιμηθῆ, γιατί ἦτο πολὺ κουρασμέ-
νοσ. Ὁ Ὀδυσσεάσ ἔμεινε ἀκόμη ἐκεῖ. Ἐπερίμενε νὰ
φανῆ ἡ Πηνελόπη.

Τότε ἦλθαν πολλῆσ δουλέσ καὶ ἐσήκωναν τὰ φα-
γητὰ ἀπὸ τὰ τραπέζια, ἔπαιρναν τὰ ποτήρια καὶ ἔφερ-
ναν ξύλα νὰ ἀνάψουν φωτιά. Ὁ Ὀδυσσεάσ ἐπῆγε κοντὰ
τῶν καὶ εἶπε μὲ γλυκὸν τρόπο :

— Κοπέλλεσ, δὲν εἶναι σωστὸ ν' ἀνακατεύεσθε σεῖσ

ἔδῳ μὲ τοὺς ἄνδρες. Πάρετε τὴ ρόκα σας καὶ πηγαίνετε κοντὰ στὴν κυρά σας. Γιὰ τὴ φωτιά θὰ φροντίσω ἐγώ.

Οἱ δοῦλες ἄρχισαν νὰ γελοῦν. Μιὰ μάλιστα ἀπὸ αὐτές, ἡ Μελανθώ, εἶπε μὲ τρόπο πρόστιχο :

— Ὅριστε κατάσταση ! Νὰ τολμᾷ ἓνας κουρελιάρης καὶ βρωμερὸς ζητιᾶνος νὰ κάμνη παρατήρηση καὶ νὰ δίνη συμβουλές. Κοίταξε καλά, κακομοίρη μου, λέγει στὸν Ὀδυσσεά, νὰ μὴ φωνάξω καὶ σοῦ σπάσουν τὰ κόκκαλα.

— Ἀδιάντροπη ! τῆς εἶπε ὁ Ὀδυσσεάς μὲ θυμό. Ὅλα ὅσα μοῦ εἶπες, θὰ τὰ εἰπῶ στὸν Τηλέμαχο, νὰ σὲ κάμνη κομμάτια.

Οἱ δοῦλες ἐφοβήθηκαν, ἅμα ἄκουσαν αὐτὰ τὰ λόγια.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμή ἐπρόβαλε στὸ κατώφλι τῆς θύρας ἡ Πηνελόπη, ἡ ὁμορφη βασίλισσα. Ἐπῆρε τὸ αὐτὴ τῆς τὸ τί ἔγινε καὶ ἐμάλωσε πολὺ πικρὰ τὴ Μελανθώ. Ὅστερα ἐπρόσταξε νὰ φέρουν ἓνα κάθισμα στρωμένο μὲ προβιά, γιὰ νὰ καθίση ὁ ξένος, καὶ νὰ τὸ βάλουν κοντὰ στὸ δικό της.

106. Ἡ Πηνελόπη μιλεῖ μὲ τὸ ζητιᾶνο.

Ἡ Πηνελόπη, ἅμα ἐκάθισε, ἐρώτησε τὸν Ὀδυσσεά, ποιὸς εἶναι καὶ ἀπὸ ποῦ ἦλθε. Ἐκεῖνος ἄρχισε νὰ τῆς λέγῃ τὴν ἴδια ἱστορία, πού εἶπε καὶ στὸν Εὐμαιο.

Τότε ἡ βασίλισσα, γιὰ νὰ βεβαιωθῇ, ἄν, ὅσα τῆς εἶπε ὁ ξένος, εἶναι ἀληθινά, τὸν ἐρώτησε :

— Ἀφοῦ λέγεις, πῶς ἐγνώρισες τὸν Ὀδυσσεά, πῶς ἐπολέμησες μαζί του καὶ τὸν ἐφιλοξένησες στὸ σπίτι σου, βέβαια θὰ θυμᾶσαι καὶ τί φορέματα ἐφοροῦσε τότε καὶ ποιὸν εἶχε μαζί του.

— Ἐφοροῦσε, βασίλισσα, μάλ्लινο πανοφόρι κόκ-

κινο, πού ἐκούμβωνε ἐμπρὸς μὲ μιὰ μεγάλη καὶ χρυσή καρφίτσα. Ἐπάνω σὲ αὐτὴν ἦτο σκαλισμένο ἓνα σκυλί, πού ἐκρατοῦσε μὲ τὰ μπροστινά του πόδια ἓνα μικρὸ ἐλαφάκι καὶ ἐπροσπαθοῦσε νὰ τὸ πνίξη. Θυμοῦμαι ἀκόμη, πῶς ἐφοροῦσε χιτῶνα, πού εἶχε χρῶμα κρεμμυδιοῦ. Μαζί του ἦτο πάντα καὶ ἓνας κήρυκας κυρτός, μαῦριδερός καὶ μὲ κατάμαυρα σγουρὰ μαλλιά. Τὸν ἔλεγαν Εὐρυβάτη. Ὁ Ὀδυσσεὺς πολὺ τὸν ἀγαποῦσε, γιατί ἦτο ὁ πιὸ ἔξυπνος καὶ ὁ πιὸ γνωστικὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους συντρόφους του.

Ἡ Πηνελόπη, μόλις ἄκουσε αὐτὰ τὰ λόγια, ἄρχισε νὰ κλαίη. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐσυγκινήθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ δάκρυα τῆς Πηνελόπης καὶ ἀπὸ τὰ μάτια του ἔτρεξαν δύο μεγάλα δάκρυα. Ἀμέσως ὅμως ἐκρατήθηκε καὶ τῆς λέγει :

— Βασίλισσα, μὴ στενοχωριέσαι. Ὁ ἄνδρας σου ζῆ καὶ σὲ λίγες ἡμέρες θὰ εἶναι ἐδῶ. Σοῦ ὀρκίζομαι στὸ Δία, πῶς, ὅ,τι σοῦ λέγω, θὰ γίνῃ.

— Ἐένε, ἀποκρίθηκε ἡ Πηνελόπη, μακάρι νὰ ἐγίνοντο, ὅσα εἶπες, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες, τί δῶρα θὰ σοῦ ἐχάριζα. Καὶ τώρα σεῖς, κορίτσια, λέγει στίς δοῦλες, πλύνετε τὰ πόδια τοῦ ξένου καὶ ὕστερα στρώσετε ἓνα κρεβάτι μὲ μαλακὰ στρώματα καὶ μάλλινα σκεπάσματα, γιὰ νὰ ζεσταθῆ καὶ κοιμηθῆ ὡς τὸ πρῶν.

— Καλὴ βασίλισσα, εἶπε ὁ Ὀδυσσεὺς, ἄφησέ με νὰ κοιμηθῶ ἐδῶ κοντὰ στὴ φωτιά, ὅπως εἶμαι συνηθισμένος. Ἀλλὰ ἀφοῦ τὸ θέλεις, ἄς γίνῃ. Μόνο σὲ παρακαλῶ, νὰ προστάξης καμμιά γριὰ δοῦλα νὰ μοῦ τὰ πλύνῃ.

Ἡ Πηνελόπη ἀποκρίθηκε.

— Πολὺ γνωστικὰ μιλάς, ξένε. Ὡς τώρα δὲν ἦλθε στὸ παλάτι ἄλλος ξένος τόσο γνωστικὸς. Ἐχω μιὰ γερόντισσα πολὺ καλή. Ἐκείνη, πού ἐβύζαξε καὶ ἐγλυκα-

νάστησε στὴν ἀγκαλιά της τὸν ἄμοιρο τὸν Ὀδυσσεά.
Αὐτὴ θὰ πλύνῃ τὰ πόδια σου, ἄς εἶναι καὶ ἀδύνατη.

107. Ἡ Εὐρύκλεια ἀναγνωρίζει τὸν Ὀδυσσεά.

Ἡ Πηνελόπη ἐφώνηξε τότε τὴν Εὐρύκλεια καὶ
τῆς εἶπε :

— Καλή μου Εὐρύκλεια, πήγαινε νὰ πλύνῃς τὰ
πόδια τοῦ ξένου, ποὺ εἶναι συνομήλικος μὲ τὸν ἀφέντη
σου. Καὶ τοῦ ἀνδρός μου τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια δὲν θὰ
εἶναι καλύτερα, γιατί τὰ βάσανα γερνοῦν γρήγορα τοὺς
ἀνθρώπους.

Ἡ Εὐρύκλεια μόλις ἄκουσε τὸ ὄνομα τοῦ Ὀδυ-
σεά, ἐσκέπασε τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χέρια της καὶ ἄρχισε
νὰ κλαίῃ· καὶ ἔλεγε μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή :

— Ἄχ, σὲ μένα τὴν κακομοίρα, ποὺ σὲ ἐβύζαξα
καὶ σὲ ἀγάπησα σὰν παιδί μου! Ποῦ νὰ παραδέρνης
καὶ ποῦ νὰ βασανίζεσαι στὰ ξένα, παιδί μου!

Ἐσπόγγισε ὕστερα καλὰ τὰ μάτια της καὶ εἶπε
τοῦ ζητιάνου :

— Μὲ ὄλη μου τὴν καρδιὰ θὰ σοῦ τὰ πλύνω, δυσ-
τυχισμένε ξένε. Δὲν ξέρω γιατί ἡ καρδιά μου τόσο σὲ
ἐσυμπόνεσε. Ἴσως γιατί μοιάζεις τοῦ ἀφέντη μου. Πολ-
λοὶ ξένοι ἦλθαν στὸ ἀνάκτορο ὡς τώρα, ἀλλὰ κανένα
δὲν εἶδα νὰ μοιάζῃ τόσο μὲ τὸν Ὀδυσσεά μου στὴν
κορμοστασιά, στὴ φωνὴ καὶ στὴν περπατησιά.

— Ἀλήθεια, κυρούλα, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεάς,
ἔχεις δίκαιο. Ὅσοι μᾶς ἔχουν ἰδεῖ καὶ τοὺς δύο, λέγουν
πῶς μοιάζομε πολὺ.

Ἡ Εὐρύκλεια ἔβαλε σὲ μιὰ μεγάλη λεκάνη κρύο νερὸ καὶ ὕστερα ζεστό.

Ὁ Ὀδυσσεύς, πού ἐκάθετο στὴ γωνιὰ κοντὰ στὴ φλόγα, ἐτράβηξε πιὸ πίσω τὸ σκαμνί του καὶ ἐγύρισε τὸ πρόσωπό του στὸ σκοτεινὸ μέρος· γιατί ἐφοβήθηκε μήπως τὸν γνωρίσῃ ἡ Εὐρύκλεια, τὴν ὥρα πού θὰ τοῦ ἔπλυνε τὰ πόδια. Ἐθυμήθηκε πῶς στὸ δεξιὸ του πόδι

— Ἄν μ' ἀγαπᾷς, μὴ βγάλῃς λέξι ἀπὸ τὸ στόμα σου.

εἶχε ἓνα βαθὺ σημάδι, πού τοῦ εἶχε κάμει ἓνα ἀγριογούρουνο.

Ὅταν ἦτο πολὺ νέος, εἶχε ὑπάγει στὸν Παρνασσὸ νὰ ἰδῇ τοὺς συγγενεῖς του, τὸν παπποῦ του τὸν Αὐτόλυκο, τὸν πατέρα τῆς μητέρας του, καὶ τοὺς θείους του. Μιὰν ἡμέρα εἶχαν βγῆ κυνήγι. Ἐξαφνα μέσα ἀπὸ τὸ πυκνὸ δάσος ἐπετάχθηκε ἓνα μεγάλο ἀγριογούρουνο. Ὁ Ὀδυσσεύς ὤρμησε πρῶτος νὰ τὸ κτυπήσῃ μὲ τὸ κοντάρι του. Ἐκεῖνο ἐπρόλαβε καὶ ἐχύθηκε ἐπάνω του καὶ μὲ τὰ δόντια του τὸν ἐπλήγωσε ἐπάνω ἀπὸ τὸ γόνατο,

χωρίς νὰ πάθῃ τίποτε τὸ κόκκαλο.

Καὶ μὲ ὄλα αὐτὰ ὁ Ὀδυσσεὺς τὸ ἐσκότωσε. Τὸ ἐπέρασε μὲ τὸ κοντάρι του πέρα πέρα καὶ τὸ ἔρριξε χάμω νεκρό. Ὁ παλποῦς του τότε τὸν ἐπεριποιήθηκε καὶ σὲ λίγες ἡμέρες ἔκλεισε ἡ πληγὴ του. Ἄλλὰ τὸ βαθὺ σημάδι ἔμεινε, καὶ αὐτὸ τὸ ἤξερε ἡ Εὐρύκλεια.

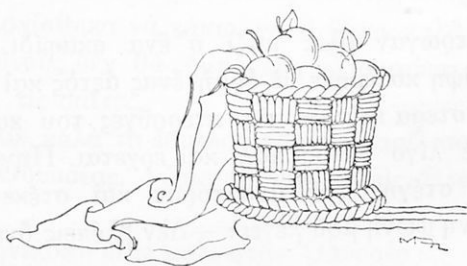
Ἡ γοιὰ ἄρχισε νὰ τοῦ πλύνῃ τὰ πόδια· ἀλλὰ μόλις ἔφθασαν τὰ χέρια της ἐπάνω ἀπὸ τὸ γόνατο καὶ ἀπάντησαν τὸ σημάδι, ἀμέσως τὸν ἐγνώρισε. Ἀπὸ τὴν πολλὴ συγκίνηση τῆς ἔφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τὸ πόδι, ποὺ ἔκρατουσε. Ἐπεσε στὴ λεκάνη, τὴν ἀναποδογύρισε καὶ ὄλο τὸ νερὸ ἐχύθηκε.

Ἡ Εὐρύκλεια ἦτο ἔτοιμη νὰ φωνάξῃ τὴν Πηνελόπη, πῶς ἦλθε ὁ ἀγαπημένος της ἄνδρας. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἐπρόλαβε, τῆς ἔκλεισε τὸ στόμα μὲ τὸ δεξιὸν χέρι καὶ τῆς ἐπιθύρισε στὸ αὐτί:

— Ἄν μὲ ἀγαπᾷς, μὴ βγάλῃς λέξι ἀπὸ τὸ στόμα σου, γιατί ἐχάθηκα. Κανεῖς νὰ μὴ μάθῃ ἀκόμη στὸ παλάτι, πῶς εἶμαι ἐδῶ.

Ἡ Εὐρύκλεια τοῦ ἔδωσε μὲ νόημα νὰ καταλάβῃ, πῶς δὲν θὰ βγάλῃ τιμουδιά. Ἐπῆγε καὶ ἔφερε ἄλλο νερὸ στὴ λεκάνη καὶ τοῦ ἔπλυνε τὰ πόδια.

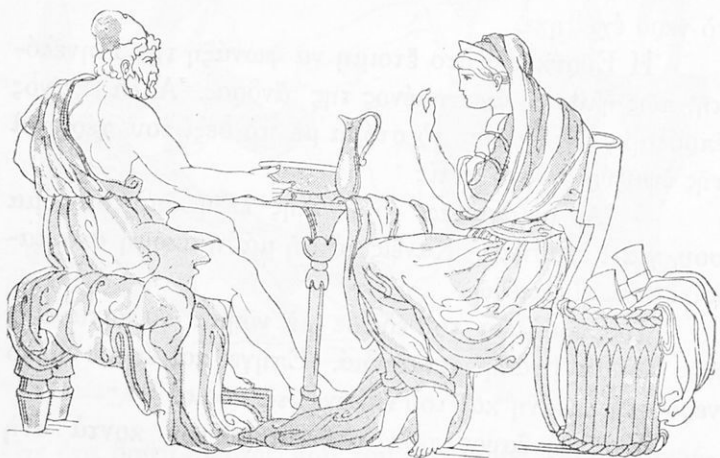
Ἐκεῖνος ἔσουρε πάλι τὸ κάθισμά του κοντὰ στὴ φωτιά γιὰ νὰ ζεσταθῇ.

108. Τὸ ὄνειρο τῆς Πηνελόπης.

Ἡ Πηνελόπη τίποτε δὲν ἐκατάλαβε. Ἐκάθητο κοντὰ στὴ φωτιά πολὺ συλλογισμένη. Ὁ νοῦς της ἦτο πάντα στὸν Ὅδυσσέα. Ἄμα ἐτελείωσε τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν ἐγύρισε στὸν ξένο καὶ τοῦ λέγει :

— Ξένε, ἐσὺ ποὺ εἶσαι κοσμογυρισμένος θὰ ξέρης καὶ ἀπὸ ὄνειρα. Ἄκουσε λοιπὸν ἓνα ὄνειρο, ποὺ εἶδα χθὲς τὸ βράδυ. Εἶδα πῶς εἶχα στὴν αὐλή μου εἴκοσι χῆ-

— Ἄκουσε λοιπὸν ἓνα ὄνειρο ποὺ εἶδα χθὲς τὸ βράδυ.

νες καὶ ἔτρωγαν ὅλες μαζί σ' ἓνα σκαφίδι. Ἐξαφνα ἀπὸ τὰ ὕψη κατέβηκε μὲ ὄρμη ἓνας αἰτὸς καὶ τὶς ἔπνιξε ὅλες. Ὑστερα ἐτίναξε τὶς περοῦγες του καὶ ἐπέταξε ψηλά. Σὲ λίγο νάτος πάλι καὶ ἔρχεται. Πηγαίνει στὴν ἄκρη τῆς στέγης τοῦ ἀνακτόρου καὶ στέκεται καὶ μὲ ἀνθρώπινη φωνὴ μοῦ λέγει : — Δὲν βλέπεις ὄνειρο, βασι-

λισσα, βλέπεις ἀλήθεια καθαρή. Οἱ χῆνες εἶναι οἱ μνηστῆρες καὶ ὁ ἀετὸς ἐγώ, ὁ Ὀδυσσεύς, πού ἐξαναγύρισα. Ὅ,τι ἔπαθαν οἱ χῆνες ἀπὸ τὸν ἀετό, θὰ πάθουν καὶ οἱ μνηστῆρες ἀπὸ μένα. Τότε ἀπὸ τὴν ταραχὴ μου ἐξύπνησα καὶ ἐτινάχθηκα ἐπάνω. Τρέχω στὴν αὐλὴ καὶ βλέπω τὶς χῆνες μου ὅλες νὰ τρώγουν μὲ τὴν ἡσυχία των τὸ σιτάρι μέσα στὸ σκαφίδι.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἀποκρίθηκε :

— Βασίλισσα, τὸ ὄνειρό σου εἶναι ὀλοφάνερο. Ἐπειτα σοῦ τὸ ἐξήγησε καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἄνδρας σου. Οἱ μνηστῆρες πολὺ γρήγορα θὰ τιμωρηθοῦν γιὰ τὰ κακουργήματα, πού κάμνουν.

— Ἀχ, ἄς ἦτο ἀλήθεια ! Τώρα ἤθελα καὶ κάτι ἄλλο νὰ σοῦ πῶ, ξένε, γιὰτὶ κάτι μοῦ λέγει μέσα μου, πῶς ἤμπορῶ νὰ ἔχω σὲ σένα ἐμπιστοσύνη. Ἄκουσε, λοιπόν, τί ἐσυλλογίσθηκα νὰ κάμω, γιὰ νὰ γλυτώσω ἀπὸ τοὺς κακοὺς μνηστῆρες. Ὁ ἀγαπημένος μου Ὀδυσσεύς ἐσυνήθιζε νὰ βάζη στὴ σειρὰ δώδεκα τσεκούρια, ἐστέκετο ἔπειτα ἀπὸ μακριά, ἐτέντωνε τὸ τόξο του καὶ ἔριχνε τὴ σαῖτα καὶ τὴν ἐπερνοῦσε μέσα ἀπὸ τὶς τρύπες ὄλων τῶν τσεκουριῶν. Σὲ αὐτὸ τὸ ἀγώνισμα θὰ βάλω αὔριο τοὺς μνηστῆρες νὰ παραβγοῦν· θὰ τοὺς δώσω τὸ τόξο τοῦ ἀνδρός μου καὶ τὶς σαῖτες καὶ θὰ τοὺς εἰπῶ : ὅποιος ἤμπορέση νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ νὰ περάσῃ μὲ τὴ σαῖτα τὰ δώδεκα τσεκούρια, αὐτὸς θὰ γίνῃ ἄνδρας μου. Αὐτὸ ἐσυλλογίσθηκα νὰ κάμω, γιὰτὶ ξέρω καλὰ ὅτι κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν θὰ ἤμπορέση νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ νὰ ρίξῃ τὶς σαῖτες.

— Πολὺ καλὰ τὸ ἐσυλλογίσθηκες, βασίλισσα, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. Αὔριο τὸ πρωὶ χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ κάμῃς.

Ἡ Πηνελόπη εἶπε πάλι στὸν Ὀδυσσεύα :

— Τόσο πολὺ μοῦ ἀρέσουν τὰ λόγια σου, ξένε, πὸν ἠμποροῦσα ὡς τὸ προῖ νὰ κάθωμαι ἐδῶ ἄγρυπνη, γιὰ νὰ σὲ ἀκούω. Οἱ ἄνθρωποι ὁμῶς ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ὕπνο, γιὰ νὰ ξεκουράζονται.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἀνέβηκε στὸ δωμάτιό της, γιὰ νὰ κοιμηθῆ. Ὁ ξένος ἔστρωσε τότε καταγῆς πολλὰς προβιὰς καὶ ἐκεῖ ἐξαπλώθηκε. Μιὰ ἄλλη γριὰ ὑπηρέτρια, ἡ Εὐρυνόμη, τὸν ἐσκέπασε μὲ μάλλινο σκέπασμα.

109. Ἡ Ἀθηνᾶ δίνει ὑπόσχεση στὸν Ὀδυσσεά, πῶς θὰ τὸν βοηθήσῃ.

Ἀπὸ τὴν πολλὴ συλλογὴ ὁ Ὀδυσσεάς δὲν ἠμποροῦσε νὰ κλείσῃ μάτι. Ὁ νοῦς του ἐπαράδερνε καὶ ἐσυλλογίζετο, πῶς θὰ βρῆ τρόπο νὰ καταστρέψῃ τοὺς μνηστῆρες. Ἐξαφνα προβάλλει μπροστά του ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τοῦ λέγει :

— Γιατὶ δὲν κοιμᾶσαι, Ὀδυσσεά; Δὲν εἶσαι στὸ σπίτι σου; Δὲν εἶσαι κοντὰ στὴ γυναῖκα σου καὶ στὸ παιδί σου;

— Σωστὰ εἶναι ὅσα μοῦ λέγεις, θεά μου, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεάς· συλλογίζομαι ὁμῶς, πῶς θὰ μπορέσω νὰ τιμωρήσω μόνος μου τόσους μνηστῆρες.

— Ἐχε θάρρος, Ὀδυσσεά, εἶπε ἡ θεά. Ἐγὼ πάλι θὰ σὲ βοηθήσω. Κοιμήσου τώρα, νὰ ξυπνήσῃς αὐριο μὲ νέα δύναμη.

Αὐτὰ τοῦ εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ ἄγγιξε ἀπαλὰ τὰ βλέφαρά του καὶ στὴ στιγμή ὁ Ὀδυσσεάς ἐκοιμήθηκε βαθιά.

110. Τί λέγει ὁ πιστὸς Φιλοίτιος στὸν Ὀδυσσεά.

Ὅταν ἐξημέρωσε, ἐσηκώθηκαν ὅλοι στὸ παλάτι.
Ἐξύπνησε καὶ ὁ Τηλέμαχος, ἐνδύθηκε καὶ ἐπῆγε στὴ
συνέλευση.

Ἡ Εὐρύκλεια ἐπρόσταξε τὶς δοῦλες νὰ κάμουν τὶς
δουλειές των γρήγορα καὶ νὰ μὴν ἀργοποροῦν, γιατί εἶ-
χαν γιορτὴ ἐκείνην τὴν ἡμέρα.

Οἱ δοῦλοι τῶν μνηστήρων ἦλθαν πρῶι πρῶι καὶ
ἄρχισαν νὰ σχίζουν ξύλα. Σὲ λίγο ἔφθασε καὶ ὁ Εὐμαιος
μὲ τρεῖς καλοθρεμμένους χοίρους. Ἐπειτα ἦλθε καὶ ὁ
Μελάντιος, ὁ γιδοβοσκός, καὶ ἔφερε τρία κατσίκια. Ἐ-
βρισε ἄλλη μιὰ φορὰ τὸν Ὀδυσσεά, ἐκείνος ὁμως δὲν
τοῦ ἔδωσε ἀπόκριση. Ἐκίνησε μονάχα τὸ κεφάλι του καὶ
τὸν ἀγριοκοίταξε.

Ὑστερα ἦλθε ὁ Φιλοίτιος μ' ἓνα ὁμορφο δαμάλι.
Ἐκοίταξε καλὰ καλὰ τὸν Ὀδυσσεά καὶ ἐρώτησε τὸν
Εὐμαιο :

— Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ξένος; Ὁ κακόμοιρος, πῶς
ἔχει καταντήσει! Τὸν λυποῦμαι κατάκαρδα, γιατί κάθε
ἄλλο μοιάζει παρὰ ζητιᾶνος. Ἐχει κορμοστασιὰ καὶ
ὄψῃ βασιλέα.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμένη ἀπάντηση ἐπῆγε κοντὰ στὸν
Ὀδυσσεά, τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε :

— Πολὺ λυποῦμαι, πὺ σὲ βλέπω σ' αὐτὴ τὴν κα-
τάσταση. Κάμε ὑπομονή, γιατί σ' αὐτὸν τὸν κόσμον πολὺ
λίγοι εἶναι, πὺ δὲν ὑποφέρουν! Ὅταν σὲ εἶδα, ἐθυμή-
θηκα τὸν καλὸ μου ἀφέντη, πὺ τόσα χρόνια βασανί-
ζεται στὰ ξένα.

— Μοῦ φαίνεσαι ἄνθρωπος μὲ καλὴ καρδιά, ἀποκρίθηκε ὁ Ὀδυσσεύς. Γι' αὐτὸ θὰ σοῦ εἰπῶ κάτι, ποὺ γρήγορα θὰ γίνῃ. Ὁ Ὀδυσσεύς ζῆ καὶ σὲ λίγες ἡμέρες θὰ εἶναι ἐδῶ. Θὰ τὸν ἰδῆς μὲ τὰ μάτια σου νὰ τιμωρῆ τοὺς κακούργους μνηστῆρες.

— Ἄχ, ἄς ἐγίνοντο αὐτὰ ποὺ λέγεις, εἶπε ὁ Φιλοίτιος, καὶ τότε θὰ ἔβλεπες, τί χέρια ἔχω καὶ γιὰ ποιὸν θὰ ἐδούλευαν.

111. Ὁ Τηλέμαχος προστατεύει τὸν ξένο του.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεύς ἐμιλοῦσε μὲ τὸ Φιλοίτιο, ἐμαζεύθησαν στὸ παλάτι οἱ μνηστῆρες καὶ ἄρχισαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν. Οἱ δοῦλες τοὺς ἐμοίραζαν ψωμιὰ καὶ κρέατα καὶ ὁ Μελάνθιος ἐκερνοῦσε κρασί.

Σὲ λίγο ἐμπῆκε στὴν αἴθουσα καὶ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἐκάθισε στὸ κατώφλι τῆς θύρας.

Ὁ Τηλέμαχος τοῦ ἔδωσε νὰ φάγῃ καὶ τοῦ εἶπε :

— Κάθισε ἐδῶ, ξένε, ἄφοβα καὶ τρώγε μὲ τὴν ἡσυχία σου. Κανένα δὲν θὰ ἀφήσω πιά νὰ σὲ πειράξῃ.

Τότε ἕνας ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες, ἄδικος καὶ κακός, ὁ Κτήσιππος, ἀπὸ τὴ Σάμῃ τῆς Κεφαλληνίας, εἶπε κοροϊδευτικά :

— Οἱ ξένοι τοῦ σπιτιοῦ πρέπει νὰ καλοπερνοῦν, γι' αὐτὸ καὶ ἐγὼ θὰ τοῦ προσφέρω κάτι παραπάνω.

Καὶ ἀμέσως ἀρπάζει ἕνα κόκκαλο ἀπὸ πόδι βωδινὸ καὶ τὸ τινάζει μὲ δύναμη στὸν Ὀδυσσεά.

Ἐκεῖνος ὅμως ἐπρόφθασε καὶ ἐφυλάχθηκε. Καὶ τὸ ποδάρι ἐκτύπησε στὸν τοῖχο.

Ὁ Τηλέμαχος ἐθύμωσε πολὺ καὶ εἶπε μὲ ἄγρια φωνή :

— Εἶσαι πολὺ τυχερός, Κτήσιππε, πὺ δὲν ἐκτύπησες τὸ δυστυχημένον τὸν ξένον ! Ἄλλιως θὰ σοῦ ἐτρουπούσα τὸ στῆθος πέρα πέρα μὲ τὸ κοντάρι μου.

112. Οἱ μνηστῆρες καὶ τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσεῆα.

Ἐκείνην τὴ στιγμὴ ἐμπῆκε στὴ μεγάλη αἴθουσα ἡ Πηνελόπη. Ἐκρατοῦσε στὸ δεξιὸν τῆς χερὶ τὸ μεγάλο τόξο τοῦ ἀνδρός τῆς καὶ στὸ ἀριστερὸ μιὰ θήκη γεμάτη μὲ σαῖτες. Καὶ λέγει στοὺς μνηστῆρες :

— Ἔσεῖς μαζεύσθε τόσον καιρὸ στὸ σπίτι μου καὶ τρώγετε καὶ πίνετε ὅλην τὴν ἡμέρα, γιὰ νὰ μὲ ἀναγκάσετε νὰ πάρω ἄνδρα μου ἕναν ἀπὸ σᾶς. Τὸ ξέρετε ὅλοι σας, πῶς δὲν μοῦ ἀρέσει αὐτό, πὺ κάμνετε. Ἄλλὰ οὔτε καὶ ὁ Τηλέμαχος θέλω νὰ ὑποφέρῃ ἐξ αἰτίας μου. Γι' αὐτὸ τὸ ἐπῆρα ἀπόφαση νὰ πάρω ἄνδρα μου ἐκεῖνον ἀπὸ σᾶς, πὺ θὰ νικήσῃ στὸ ἀγώνισμα τῶν τσεκουριῶν. Πάρετε λοιπὸν τὸ τόξο αὐτὸ καὶ τὶς σαῖτες καὶ παραβγῆτε. Καὶ ὅποιος ἀπὸ σᾶς τὸ τεντώσῃ καὶ περάσῃ τὴ σαῖτα τοῦ ἀπὸ τὶς τρυπες καὶ τῶν δώδεκα τσεκουριῶν, θὰ γίνῃ ἄνδρας μου.

· Αὐτὰ εἶπε ἡ βασίλισσα καὶ οἱ μνηστῆρες τὸ ἐδέχθησαν.

Ὁ Τηλέμαχος, πὺ ἤξερε, πῶς γίνεται τὸ ἀγώνισμα αὐτό, ἔσκαψε καὶ ἔβαλε στὴ γῆ τὰ δώδεκα τσεκούρια στὴ σειρὰ.

Καὶ οἱ μνηστῆρες ἔπαιρναν μὲ τὴν σειρὰ στὰ χέρια τῶν τὸ τόξο καὶ ἐδοκίμαζαν μὲ ὅλη των τὴ δύναμη, γιὰ

νά τὸ τεντώσουν. Ἄλλὰ τοῦ κάκου. Τὰ χέρια των ἐκουράζοντο χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα. Κανεὶς δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ τεντώσῃ.

Ἔμειναν ὁμοῦ δύο, πού δὲν εἶχαν δοκιμάσει ἀκόμη, ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Εὐρύμαχος, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μνηστήρων. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ πιὸ δυνατοὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους.

Ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ ἐβγῆκε ἔξω ὁ Φιλοίτιος καὶ ὁ Εὐμαιος· σὲ λίγο ἐβγῆκε καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.

113. Ὁ Ὀδυσσεύς φανερώνεται στὸν Εὐμαιο καὶ στὸ Φιλοίτιο.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐπῆγε κοντὰ στὸν Εὐμαιο καὶ στὸ Φιλοίτιο καὶ τοὺς ἐρώτησε :

— Δὲν μοῦ λέτε, τί θὰ ἐκάμαντε, ἂν ἤρχετο αὐτὴν τὴν ὥρα ὁ Ὀδυσσεύς; Ἐκεῖνον θὰ ἐβοηθούσατε ἢ τοὺς μνηστήρες;

— Ἄχ, ἄς ἤρχετο ὁ ἀφέντης, ἀποκρίθηκε ὁ Φιλοίτιος, καὶ τότε θὰ ἐβλεπες, τί θὰ ἐκάμνα.

Καὶ ὁ Εὐμαιος τὰ ἴδια εἶπε.

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐκατάλαβε τότε καλὰ τὴ μεγάλη ἀγάπη, πού τοῦ εἶχαν οἱ δυὸ δούλοι του, καὶ τοὺς λέγει :

— Δὲν μὲ ἐγνωρίσατε λοιπὸν ἀκόμη; Κοιτάξετέ με καλά. Δὲν εἶμαι ὁ ἀφέντης σας ὁ Ὀδυσσεύς; Ὑστερα ἀπὸ εἴκοσι χρόνια ἔφθασα τέλος στὴν πατρίδα μου. Βλέπω, πῶς ἐσεῖς οἱ δυὸ μονάχα ἀπὸ τοὺς δούλους μου ἐμείνατε πιστοὶ σὲ μένα. Ἄς μὲ βοηθήσουν οἱ θεοὶ νὰ τιμωρήσω τοὺς κακούργους, πού εἶναι μέσα στὸ παλάτι μου, καὶ τότε βλέπετε, πόσο εὐτυχισμένους θὰ σᾶς κάμω.

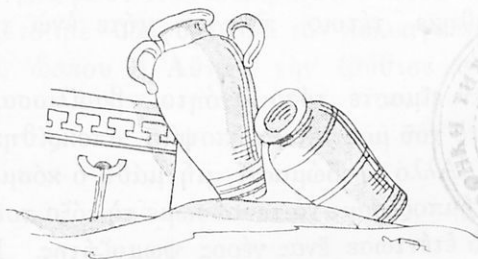
Αὐτὰ τοὺς εἶπε καὶ γὰρ νὰ πειθοῦν, τοὺς ἔδειξε τὸ σημάδι, ποῦ τοῦ εἶχε κάμει τὸ ἀγριογούρουνο.

Ὁ Εὐμαιὸς καὶ ὁ Φιλοίτιος ἐγνώρισαν τότε τὸν ἀφέντη των καὶ ἀπὸ τῆ μεγάλης των χαρᾶ ἔκλαιαν καὶ τοῦ ἐφιλοῦσαν ἀδιάκοπα τὰ χέρια.

— Μὴν κλαῖτε πιά, τοὺς λέγει ὁ Ὀδυσσεύς, γιατί ἠμπορεῖ νὰ βγῆ κανεὶς ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες καὶ νὰ σᾶς ἰδῆ. Καὶ τότε, χωρὶς ἄλλο, θὰ ὑποψιασθῆ, πῶς κάτι γίνεται ἐδῶ πέρα. Ἄς πάμε τώρα μέσα, ἀλλὰ ὄχι καὶ οἱ τρεῖς μαζί. Πρῶτα θὰ μπῶ ἐγὼ καὶ ὕστερα μπαίνετε καὶ σεῖς. Ὅταν μποῦμε μέσα καὶ καθίσωμε, θὰ ζητήσω ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες τὸ τόξο, γὰρ νὰ τὸ τεντώσω καὶ ἐγὼ καὶ νὰ ρίξω τὴ σαῖτα στὸ σημάδι. Οἱ μνηστῆρες τότε θὰ θυμώσουν καὶ θὰ ἀρχίσουν νὰ φωνάζουν καὶ νὰ βρίζουν. Ἐκεῖ στὴν ταραχὴ ἐπάνω σύ, Εὐμαιε, ἄρπαξε τὸ τόξο μὲ τρόπο καὶ δῶσε μού το. Ὑστερα πήγαινε στὴν Εὐρύκλεια καὶ εἶπέ της ἀπὸ μέρος μου νὰ προστάξῃ τίς δοῦλες νὰ κλείσουν καλὰ τίς θύρες καὶ νὰ μὴν τολμήσῃ καμμιά νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ δωμάτιό της, ὅτι καὶ ἂν ἀκούσῃ. Καὶ σύ, Φιλοίτιε, κλείσε καλὰ τὴ θύρα τῆς αὐλῆς.

Αὐτὰ τοὺς εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἐπῆγε καὶ ἐκάθισε στὴ θέση του.

Σὲ λίγο ἐμπῆκαν καὶ οἱ δυὸ δοῦλοι.

114. Ὁ Ὀδυσσεύς ζητεῖ νὰ ρίξη
καὶ αὐτὸς μὲ τὸ τόξο.

Οἱ μνηστῆρες ἔβαζαν ἀκόμη τὰ δυνατὰ τῶν νὰ
τεντώσουν τὸ τόξο. Ἀλλὰ τοῦ κάκου. Κανεὶς δὲν ἠμπο-
ροῦσε νὰ κάμη τίποτε.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς τοὺς λέγει :

— Δῶστε καὶ σὲ μένα, μνηστῆρες, τὸ τόξο, γιὰ νὰ
δοκιμάσω καὶ ἐγὼ τὴ δύναμή μου.

Οἱ μνηστῆρες ἐθύμωσαν καὶ ἄρχισαν νὰ φωνά-
ζουν καὶ νὰ τὸν βρίζουν.

— Ἐλεεινέ, ψωμοζήτη, τοῦ ἐφώνησε ὁ Ἀντίνοος
μὲ ἄγρια φωνή. Ἐσὺ νὰ παραβγῆς μὲ μᾶς! Μὴν ἐμέ-
θυσες καὶ θέλεις νὰ μᾶς κάμης τὸ παλληκάρι; Κοίταξε
κακόμοιρε, μὴν τὸ ξαναπῆς, γιὰτὶ σὲ ἀρπάζω ἀπὸ τὰ
χέρια καὶ ἀπὸ τὰ πόδια καὶ σὲ πετῶ ἔξω ἀπὸ τὸ
παράθυρο.

Ἡ Πηνελόπη λέγει τότε στὸν Ἀντίνοο μὲ αὐ-
στηρὴ φωνή :

— Ἐντροπή σου νὰ μιλᾷς ἔτσι καὶ νὰ βρίζης τοὺς
ξένους τοῦ σπιτιοῦ μου. Ἐφοβήθηκες, πῶς, ἂν ἠμπο-
ρέση αὐτὸς νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο καὶ ἐπιτύχῃ τὸ σημάδι,
θὰ μὲ πάρῃ γυναίκα του; Μήτε αὐτὸς ὁ κακόμοιρος
ἐσυλλογίσθηκε τέτοιο πρᾶγμα, μήτε ἐγὼ τὸ κατα-
δέχομαι.

— Δὲν εἴμαστε τόσο ἀνόητοι, βασίλισσα, γιὰ νὰ
βάλωμε στὸ νοῦ μας τέτοια ὑποψία, ἀποκρίθηκε ὁ Εὐ-
ρύμαχος. Ἄλλο φοβώμαστε, μὴ μάθῃ ὁ κόσμος, πῶς
ἐμεῖς δὲν ἠμπορέσαμε νὰ τεντώσωμε τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσ-
σεά καὶ τὸ ἐτέντωσε ἓνας γέρος ψωμοζήτη. Καὶ τότε

ὄλοι μὲ τὸ δίκιο τῶν θὰ μᾶς κατηγοροῦν καὶ θὰ λέγουν : Ἐντροπή τῶν !

Ἡ Πηνελόπη τότε ἀποκρίθηκε :

— Καὶ δὲν εἶναι ἐντροπή, Εὐρύμαχε, αὐτὸ ποὺ κάμνετε, νὰ ρημάζετε τὸ σπίτι ἑνὸς πολυφημισμένου ἥρωα; Αὐτὸς ὁ ξένος φαίνεται δυνατός. Δῶστε του τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσεῆα, γὰ νὰ ἰδοῦμε, τί θὰ κάμη. Καὶ ἀκοῦστε, τί ἀπόφαση ἔχω. Ἐάν μπορέση νὰ τεντώσῃ τὸ τόξο, θὰ τοῦ χαρίσω ὥραϊα φορέματα, θὰ τοῦ δώσω ἕνα ἀκονισμένο ἀκόντιο καὶ ἕνα δίκικο σπαθί, θὰ τοῦ δώσω καὶ πέδιλα καὶ θὰ τὸν στείλω ἐκεῖ, ὅπου ἢ καρδιά του θέλει νὰ πάη.

Τότε εἶπε ὁ Τηλέμαχος :

— Μητέρα, κανέναν δὲν ἠμπορεῖ νὰ μὲ ἐμποδίσῃ νὰ δώσω αὐτὸ τὸ τόξο σὲ ὅποιον θελήσω. Κανέναν ἀπ' αὐτοὺς ἐδῶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ μὲ ἀναγκάσῃ νὰ μὴ δώσω τὸ τόξο τοῦ πατέρα μου στὸν ξένο μου. Ἄλλὰ σὺ πῆγαινε νὰ φροντίσῃς γιὰ τὸ νοικοκυριὸ τοῦ παλατιοῦ καὶ νὰ δώσῃς διαταγὰς στὶς ὑπηρέτριες, πῶς νὰ κλώσουν τὸ νῆμα καὶ πῶς νὰ ὑφάνουν στὸν ἀργαλειό. Τὰ τόξα εἶναι δουλειὰ τῶν ἀνδρῶν καὶ πρὸ πάντων δική μου, ποὺ διατάζω μέσα σ' αὐτὸ τὸ παλάτι.

Ἡ Πηνελόπη ἐθαύμασε τὸ θάρρος τοῦ Τηλεμάχου καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ της : Σωστὰ καὶ παλληκαρίσια ἐμίλησε ὁ γιὸς μου ! Καὶ ἀνέβηκε στὸν κοιτῶνα της καὶ ἐσυλλογίζετο μὲ δάκρυα πάλι τὸν πολυαγαπημένο της Ὀδυσσεῆα, ὅσπου ἢ Ἀθηνα τὴν ἐβύθισε σὲ γλυκὸν ὕπνο.

—Ὁ ἀγώνας αὐτὸς ἐτελείωσε. Τώρα θὰ ἀρχίσῃ ἄλλος. Θὰ ρίξω σὲ ἓνα σημάδι, πὺν ὡς στὴ στιγμὴ αὐτὴ κανεῖς δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ ἐπιτύχῃ.

Καὶ ἀμέσως ρίχνει τὴν σαῖτα καὶ ἐπιτυχαίνει τὸν Ἄντινοο στὴ μέση τοῦ λαιμοῦ. Αὐτὸς τὴν ὥρα ἐκείνη ἐσήκωνε χρυσὸ ποτήρι γεμᾶτο μὲ κρασί, γιὰ νὰ τὸ πιῇ.

Τοῦ ἔπεσε ἀπὸ τὰ χέρια τὸ ποτήρι, τὸ αἷμα ἔιρεξε μὲ ὄρμη καὶ ὁ Ἄντινοος ἐξαπλώθηκε νεκρός.

Τότε οἱ μνηστῆρες ἐσηκώθηκαν ἐπάνω ἄγριοι καὶ ἐφώναζαν καὶ ἔβριζαν τὸν Ὀδυσσεά :

—Τί ἔκαμες, ἄθλιε; τοῦ ἔλεγαν. Γιατὶ δὲν ἐπρόσεξες; Ἐσκοτώσες τὸ καλύτερο παλληκάρι τῆς Ἰθάκης. Τώρα, δυστυχισμένε, ἐχάθηκες καὶ θὰ σὲ φάγουν τὰ ὄρνια!

Ἐνόμιζαν οἱ ἀνόητοι, πῶς ἄθελα ὁ Ὀδυσσεάς εἶχε κτυπήσει τὸν Ἄντινοο. Δὲν ἔβλεπαν πῶς ἔφθασε ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου των.

Τότε ὁ Ὀδυσσεάς τοὺς ἐκοίταξε μὲ βλέμμα ἄγριο καὶ ἐφώνησε :

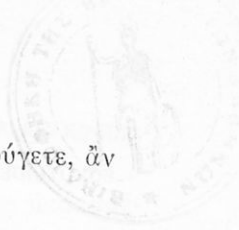
— Ἐνομίζατε, κακοῦργοι, πῶς δὲν θὰ ἐξαναγύριζα· γι' αὐτὸ ἐσκορπίζατε τὴν περιουσίᾳ μου καὶ ἐζητούσατε νὰ πανδρευθῆτε τὴ γυναῖκα μου καὶ νὰ σκοτώσετε τὸ παιδί μου. Οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους ἐφοβηθήκατε.

Φόβος καὶ τρόμος ἔπιασε τότε τοὺς μνηστῆρες καὶ ὁ καθένας ἐκοίταξε, πῶς νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ θάνατο.

Μονάχα ὁ Εὐρύμαχος ἔδειξε λίγο θάρρος· ἐπροσπάθησε νὰ μαλακώσῃ τὴν καρδιά τοῦ Ὀδυσσεά, παρακαλώντάς τον νὰ τὸν συγχωρήσῃ.

Ἄλλὰ ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίθηκε :

—Τὰ κακουργήματα, πὺν ἔγιναν ἐδῶ μέσα ζητοῦν ἐκδίκηση καὶ τιμωρία. Μὴν περιμένετε συγχώρηση. Δια-

λέξετε ένα από τὰ δύο, ἢ νὰ πολεμήσετε ἢ νὰ φύγετε, ἂν ἠμπορέσετε.

117. Οἱ μνηστῆρες ὄρμουῦν νὰ σκοτώσουν τὸν Ὀδυσσεά.

Ὁ Εὐρύμαχος, μόλις ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ὀδυσσεά, ἐφώναξε :

— Μνηστῆρες, γρήγορα βγάλτε τὰ σπαθιά σας καὶ δομήσετε ὅλοι μαζί ἐπάνω του.

Καὶ ἔκαμε πρῶτος τὴν ἀρχή.

Τὴν ἴδια στιγμή ὁμως μιὰ σαῖτα τοῦ Ὀδυσσεά τὸν ἐπέτυχε κατάστηθα καὶ τὸν ἔριξε καταγῆς νεκρό.

Καὶ ἓνας ἄλλος, ὁ Ἀμφίνοος, ἐχύθηκε μὲ τὸ σπαθί του· ἀλλ' ὁ Τηλέμαχος μὲ τὸ κοντάρι του τὸν ἐπέρασε ἀπὸ τὴν πλάτη ὡς τὸ στῆθος πέρα πέρα καὶ τὸν ἄφησε στὸν τόπο.

Ὁ Τηλέμαχος δὲν εἶχε καιρὸ νὰ χάσῃ, γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ κοντάρι του, καὶ λέγει γρήγορα στὸν Ὀδυσσεά.

— Πατέρα, τρέχω νὰ σοῦ φέρω ἀκόμη δυὸ κοντάρια καὶ ἀσπίδα καὶ περικεφαλαία χάλκινη. Καὶ ὁ Εὐμαιος καὶ ὁ Φιλοίτιος καὶ ἐγὼ τὰ ἴδια θὰ φορέσωμε.

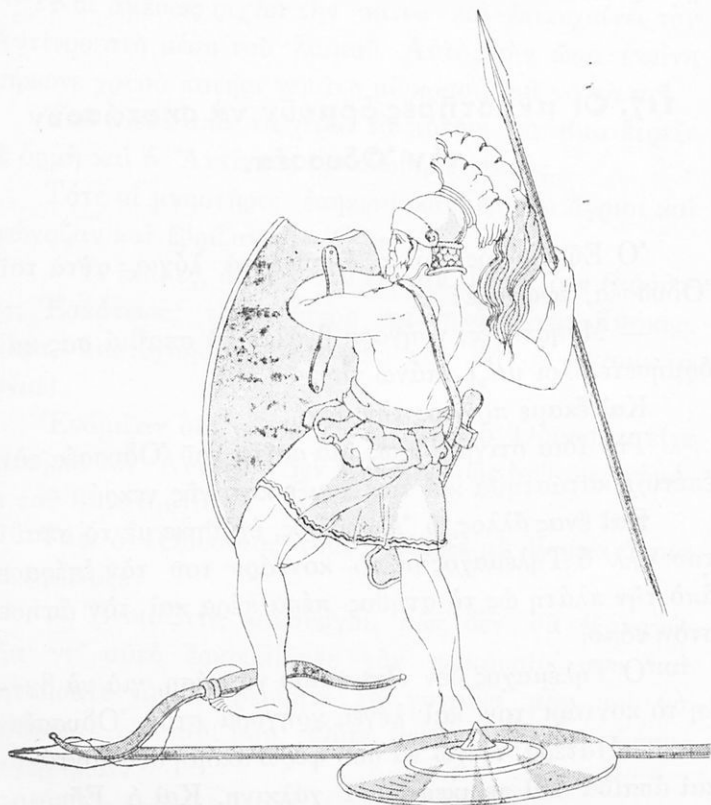
Ὁ Ὀδυσσεάς ἀποκρίθηκε.

— Τρέχα, παιδί μου, γρήγορα, γιὰτὶ σὲ λίγο οἱ σαῖτες θὰ σωθοῦν καὶ οἱ ἐχθροί μας εἶναι πολλοὶ ἀκόμη.

Ἔτρεξε ὁ Τηλέμαχος στὴν ἀποθήκη καὶ ἔφερε ἀσπίδες καὶ κοντάρια, χάλκινες περικεφαλαῖες καὶ ἄφθονες σαῖτες.

Πρῶτος ἀρματώθηκε ὁ Τηλέμαχος καὶ ὕστερα οἱ δυὸ δούλοι.

Ὁ Ὀδυσσεύς, ἀφοῦ ἔρριξε ὅλες τὶς σαῖτες τοῦ καὶ ἔσκότωσε πολλοὺς μνηστῆρες, ἐφόρεσε καὶ αὐτὸς τὴν

Ὁ Ὀδυσσεύς ἐφόρεσε τὴν περικεφαλαία καὶ ἐπῆρε τὴν ἀσπίδα...

περικεφαλαία. Ὑστερα ἐπῆρε τὴν ἀσπίδα καὶ τὰ δυὸ κοντάρια, πού τοῦ ἔφερε ὁ Τηλέμαχος.

118. Πῶς ἐτιμωρήθηκε ὁ Μελάνθιος.

Ὁ Μελάνθιος εἶδε τὸν Τηλέμαχο, πού ἐπῆρε τὰ

ὄπλα, καὶ ἀμέσως ἔτρεξε καὶ αὐτὸς καὶ ἔφερε κρυφὰ ὄπλα στοὺς μνηστῆρες.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἅμα εἶδε τοὺς μνηστῆρες ὀπλισμένους, ὀλίγο ἔλειψε νὰ δειλιάσῃ, γιατί αὐτοὶ ἦσαν ἀκόμη εἴκοσι φορὲς περισσότεροι· ἐκατάλαβε τὸ τί ἔγινε καὶ ἀμέσως ἔστειλε τὸ Φιλοίτιο καὶ τὸν Εὐμαιο νὰ κλείσουν καλὰ τὴν ὀπλοθήκη. Τοὺς ἔδωσε διαταγή, ἂν βροῦν μέσα κανένα νὰ παίρῃ ὄπλα γιὰ τοὺς μνηστῆρες, νὰ τὸν δέσουν καὶ νὰ τὸν κρεμάσουν.

Σὲ μιὰ στιγμή οἱ δυὸ δοῦλοι ἐπῆγαν στὴν ἀποθήκη· μέσα ἐκεῖ εὗρηκαν τὸ Μελάνθιο, ποὺ ἐμάζεψε καὶ ἄλλα ὄπλα, νὰ τὰ πάῃ στοὺς μνηστῆρες. Ἀμέσως τὸν ἀρπάζουν, τὸν ξαπλώνουν καταγῆς καὶ τὸν δένουν χειροπόδαρα. Ὑστερα τὸν κρεμοῦν ψηλά, ἀπὸ ἓνα πατερό, κλείουν καλὰ τὴν θύρα καὶ γυρίζουν στὸν ἀφέντη των.

119. Ὁ Ὀδυσσεὺς σκοτώνει ὅλους τοὺς μνηστῆρες.

Ἡ μάχη ἐξακολουθοῦσε μὲ μεγάλη λύσσα.

Τέσσαρες μνηστῆρες ἔρριξαν μὲ δύναμη τὰ κοντάρια των ἐπάνω στὸν Ὀδυσσεὺς. Ἀλλὰ κανένα δὲν τὸν ἐπέτυχε.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ὅμως, ὁ Τηλέμαχος καὶ οἱ δυὸ βοσκοὶ ἐσκότωσαν τότε καὶ τοὺς τέσσαρες αὐτοὺς μνηστῆρες.

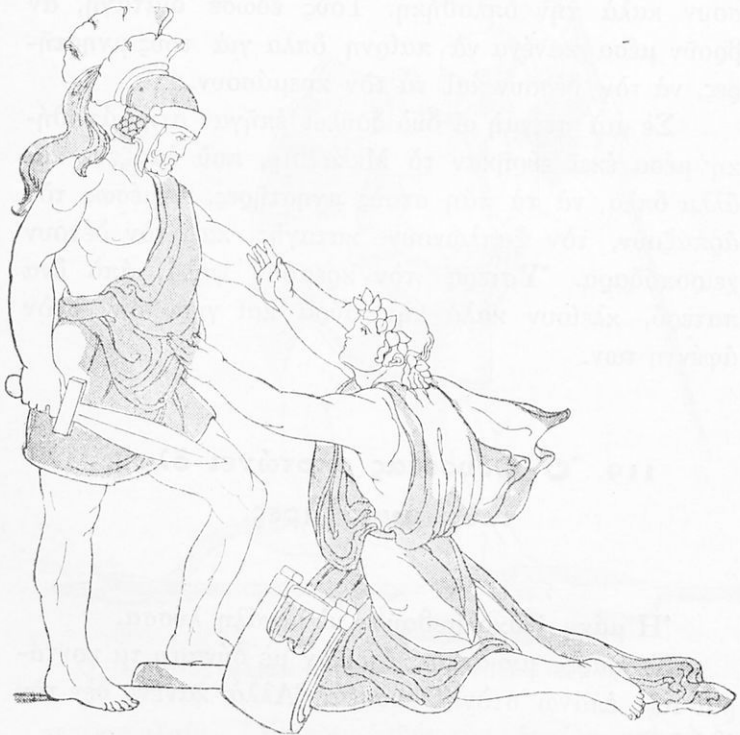
Ἐδείλιασαν τότε οἱ μνηστῆρες καὶ ἐτραβήχθησαν πίσω, ἀλλὰ σὲ λίγο ὤρμησαν πάλι μὲ μανία.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ὅμως καὶ οἱ δικοί του δὲν ἔχασαν

τὸ θάρρος καὶ ὀλοένα ἐξάπλωναν νεκροὺς πολλοὺς ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες.

Τὸν κακὸ Κτήσιππο, πού εἶχε ρίξει τὸ βωδινὸ πόδι, τὸν ἐτρώπησε στὸ στήθος ὁ Φιλοίτιος μὲ τὸ κοντάρι του καὶ τοῦ εἶπε :

— Τώρα πιά τελειώνουν οἱ ἀδικίες σου καὶ οἱ βρι-

— Δυπήσου με, Ὀδυσσεά, μὴ μὲ σκοτώσης ἐμένα τὸν τραγουδιστή.

σιές σου. Πάρε αὐτὸ τὸ δῶρο γιὰ τὸ βωδινὸ πόδι, πού ἐπέταξες στὸν ἀφέντη μου.

Καὶ ἄλλους μνηστῆρες ἐσκότωσαν ὁ Ὀδυσσεάς καὶ ὁ Τηλέμαχος μὲ τοὺς συντρόφους των. Καὶ τέτοιος τρό-

μος ἔπιασε τοὺς μνηστῆρες, πὺν ἔτρεχαν μέσα στὴ μεγάλη αἴθουσα σὰν βώδια, πὺν τὰ κυνηγᾶ τὸ καλοκαίρι ἢ ἀλογόμυγα.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ὥρμησε τότε μὲ τοὺς γενναίους βοηθοὺς του καὶ ὅλοι οἱ μνηστῆρες σὲ λίγο ἐκυλίσθησαν στὸ αἶμα τῶν.

Τὸ θάνατο τὸν ἐξέφυγε μονάχα ὁ Φῆμιος, ὁ τραγουδιστής.

Ἐσηκώθηκε ἀπὸ τὴν ἄκρη, πὺν ἐκάθετο, ἔβαλε χάμω τὴ λύρα του, ἔτρεξε καὶ ἔπιασε τὰ γόνατα τοῦ Ὀδυσσεῶ καὶ τοῦ εἶπε :

— Λυπήσου με, Ὀδυσσεῶ. Μὴ μὲ σκοτώσης ἐμένα τὸν τραγουδιστή. Ἐμένα μοῦ ἔβαλε ὁ θεὸς μέσα στὴν καρδιά μου τὰ τραγούδια καὶ τραγουδῶ τὰ κατορθώματα, πὺν κάμνουν οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ρώτησε τὸν Τηλέμαχο γιὰ μένα. Ἄθελα ὁ ἄμοιρος καὶ μὲ τὴ βία ἐτραγουδοῦσα στὰ τραπέζια τῶν μνηστήρων, γιὰτὶ ἦσαν πολλοὶ καὶ δυνατοί.

Τότε ὁ Τηλέμαχος λέγει στὸν πατέρα του :

— Στάσου, πατέρα καὶ μὴ κτυπήσης μὲ τὸ σπαθὶ σου τὸ Φῆμιο. Δὲν πταίει ὁ κακόμοιρος. Μῆτε τὸ Μέδοντα νὰ πειράξωμε' χάρισέ του τὴ ζωὴ. Θυμήσου, πῶς μὲ ἐπρόσεχε καὶ τί ἀγάπη μοῦ εἶχε, ὅταν ἦμουν παιδί !

Ὁ Μέδοντας, ὁ πιστὸς δοῦλος, πὺν ἐφάνέρωσε στὴν Πηνελόπη τὸ καρτέρι τῶν μνηστήρων, ἦτο κρυμμένος κάτω ἀπὸ ἓνα κάθισμα καὶ σκεπασμένος μὲ ἓνα δέρμα βωδινό. Καθὼς ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ ἐτινάχθηκε ἐπάνω, ἐπέταξε τὸ σκέπασμα καὶ εἶπε στὸν Τηλέμαχο :

— Ἐδῶ εἶμαι !

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐχαμογέλασε καὶ τοῦ εἶπε :

— Μὴ φοβᾶσαι. Τώρα ὁ τραγουδιστής καὶ σὺ νὰ

βγῆτε ἔξω στήν αὐλή, ὥσπου νὰ κάμω ἐδῶ ὅ,τι χρειάζεταιται ἀκόμη.

Ὁ Ὀδυσσεύς τότε ἐκοίταξε γύρω, μήπως εὐρίσκετο κρυμμένος πουθενὰ κανεὶς ἄλλος μνηστήρας.

Ὅλοι ἦσαν ξαπλωμένοι σὰ χώματα αἱματοκυλισμένοι.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς εἶπε στὸν Τηλέμαχο νὰ φέρῃ τὴν Εὐρύκλεια.

120. Τί διαταγὴ δίνει ὁ Ὀδυσσεύς στὴν Εὐρύκλεια.

Ἡ Εὐρύκλεια ἔτρεξε ὅσο ἠμποροῦσε. Καὶ ἅμα εἶδε τὸν Ὀδυσσεύα νικητὴ καὶ σκοτώμένους ὅλους τοὺς μνηστήρας, ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ χαρά.

— Γερόντισσα, τῆς λέγει ὁ Ὀδυσσεύς, κράτα τὴ χαρά σου μέσα σου καὶ μὴ φωνάζῃς, γιατί δὲν εἶναι σωστὸ νὰ χαιρεται κανεὶς γιὰ τὸ θάνατο τῶν ἄλλων. Αὐτοὺς ἐδῶ οἱ θεοὶ τοὺς ἐτιμώρησαν· ἐγὼ τὸ θέλημα ἐκείνων ἔκαμα. Καὶ τώρα ἔλα, εἰπέ μου, ποιὲς ἀπὸ τίς γυναῖκες τοῦ παλατιοῦ ἐφάνηκαν κακὲς καὶ ποιὲς ἔμειναν πιστές.

— Ἀπὸ τίς πενήντα δοῦλες, πού ἔχομε στὸ παλάτι, ἀποκρίθηκε ἡ Εὐρύκλεια, οἱ δώδεκα ἦσαν μὲ τοὺς μνηστήρας· ἦσαν πολὺ κακὲς καὶ δὲν ἐσέβοντο οὔτε ἐμένα οὔτε τὴν ἴδια τὴ βασίλισσα.

— Νὰ μοῦ τίς φέρῃς ἐδῶ ἀμέσως ἐπρόσταξε μὲ θυμὸ ὁ Ὀδυσσεύς.

Ἡ Εὐρύκλεια ἐπῆγε καὶ τίς ἔφερε. Καὶ ὁ Ὀδυσσεύς τίς ἐπρόσταξε νὰ σύρουν ἔξω στήν αὐλή τοὺς σκο-

τωμένους καὶ νὰ καθαρίσουν τὰ καθίσματα, τὰ τραπέζια καὶ τὸ πάτωμα.

Ἔστερα οἱ δύο βοσκοὶ ὠδήγησαν τὶς ἄπιστες καὶ κακὲς δοῦλες σὲ ἓνα παράμερον τόπο καὶ τὶς ἐκρέμασαν.

Ἐπειτα εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς στὴν Εὐρύκλεια.

— Φέρε, γερόντισσα, θειάφι νὰ καπνίσωμε καὶ νὰ καθαρίσωμε τὸ παλάτι. Φώναξε καὶ τὶς καλὲς δοῦλες νὰ ἔλθουν ἐμπρὸς μου.

Ἡ Εὐρύκλεια ἔκαμεν ὅ,τι τῆς εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς.

Οἱ πιστὲς δοῦλες ἐπερικύκλωσαν τὸν ἀγαπημένο των ἀφέντη καὶ τοῦ ἐφιλοῦσαν μὲ δάκρυα τὰ χέρια. Καὶ ἐκεῖνος ἐσυγκινήθηκε καὶ δάκρυα ἀνέβηκαν στὰ μάτια του.

121. Ἡ Εὐρύκλεια φανερώνει στὴν Πηνελόπη, πῶς ἦλθε ὁ Ὀδυσσεύς.

Χαρούμενη ἀνέβηκε ἡ Εὐρύκλεια στὸ δωμάτιο τῆς κυρᾶς τῆς, γιὰ νὰ φέρῃ τὴν καλὴν εἶδηση. Ἦθελε νὰ τρέξῃ, ἀλλὰ τὰ γόνατά τῆς δὲν τὴν ἐβοηθοῦσαν.

Ἄνοιξε σιγὰ σιγὰ τὴ θύρα καὶ ἐμπῆκε μέσα. Ἡ Πηνελόπη ἦτο βυθισμένη ἀκόμη στὸ γλυκό της ὕπνο. Ἡ Εὐρύκλεια ἐστάθηκε κοντὰ στὸ προσκέφαλό τῆς καὶ τῆς εἶπε:

— Εὐύπησε, Πηνελόπη μου, νὰ ἰδῆς ἐκεῖνον, ποῦ ἡ καρδιά σου ἐπερίμενε μὲ λαχτάρα τόσον καιρό. Ὁ Ὀδυσσεύς σου ἦλθε καὶ ἐσκότωσε ὄλους τοὺς μνηστῆρες!

Ἡ Πηνελόπη ἐξαφνίσθηκε μέσα στὸν ὕπνο τῆς, ἄνοιξε τὰ μάτια τῆς καὶ τῆς εἶπε:

— Καλή μου Εὐρύκλεια, τί ἔπαθες σήμερα; Τί εἶναι αὐτὰ πού λέγεις; Ἐτρελάθηκες;

— Παιδί μου, σοῦ λέγω τὴν ἀλήθεια. Ὁ ἀφέντης ἦλθε. Εἶναι κάτω. Ἦτο ὁ κουρελιάρης ζητιᾶνος. Ὁ Τηλέμαχος τὸ ἤξερε, ἀλλὰ τὸ ἐφύλαγε μυστικό, ὥσπου νὰ τιμωρήσῃ τοὺς μνηστῆρες.

Ἡ Πηνελόπη ἐπήδησε τότε ἀπὸ τὸ κρεββάτι της, ἀγκάλιασε σφικτὰ τὴν καλὴ γριὰ καὶ τὴν ἐρώτησε:

— Εἶπέ μου, καλή μου Εὐρύκλεια, εἶπέ μου, ἀλήθεια εἶναι; Καὶ πῶς ἠμπόρεσε μονάχος νὰ σκοτώσῃ τόσοι μνηστῆρες;

— Μὲ τὰ μάτια μου δὲν τὸ εἶδα, γιατί ὁ Ὀδυσσεὺς μᾶς εἶχε κλείσει πρωτύτερα σὲ ἄλλο δωμάτιο. Ἄκουσα ὅμως τίς φωνὲς καὶ τὰ βογγητά. Καὶ ὅταν ὁ Τηλέμαχος μὲ ἐφώνηξε νὰ πάω στὸ δῶμα, εὐρῆκα ἐκεῖ τὸν Ὀδυσσεὺ ἀρωματωμένο καὶ ὅλους τοὺς μνηστῆρες σκοτωμένους. Καὶ τώρα, πάμε κάτω, Πηνελόπη. Μὲ ἔστειλε ὁ ἴδιος.

Ἡ Πηνελόπη ἀποκρίθηκε:

— Ἀκόμη δὲν ἠμπορῶ νὰ πιστεύσω αὐτό, πού μοῦ λέγεις. Δὲν τὸ χωρεῖ τὸ μυαλό μου, πῶς αὐτὸς ὁ ζητιᾶνος εἶναι ὁ ἄνδρας μου. Ὁ Ὀδυσσεὺς μου ἐπέθανε στὰ ξένα.

— Μὰ γιατί, κόρη μου, δὲν μὲ πιστεύεις; Σοῦ λέγω ὁ ἄνδρας σου εἶναι κάτω. Τὸ ἐγνώρισα ἀπὸ τὸ σημάδι, πού ἔχει ἐπάνω ἀπὸ τὸ γόνατο. Τὸν εἶδα, ὅταν τοῦ ἔπλυνα τὰ πόδια, καὶ ἠθελα νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ, ἀλλὰ ἐκεῖνος δὲν μὲ ἄφησε.

122. Ἡ Πηνελόπη γνωρίζει
τὸν Ὀδυσσεά.

Ἡ Πηνελόπη ἐκατέβηκε κάτω μαζί με τὴ γριὰ Εὐρύκλεια καὶ ἐπῆγε ὀλοῖσα στὴν ἐστία.

Ἡ καρδιά της ἐκτυποῦσε δυνατά. Δὲν ἤξερε ἂν ἔπρεπε νὰ ρωτήσῃ τὸν ξένο, γιὰ νὰ ἰδῆ, ἂν εἶναι ἀληθινὰ ὁ ἄνδρας της ἢ νὰ χυθῆ νὰ τὸν σφίξῃ μέσα στὴν ἀγκαλιά της.

Ἦλθε καὶ ἐκάθισε ἀντίκρου στὸν Ὀδυσσεά, στὴν ἄκρη τῆς γωνιάς, πού τὴν ἐφώτιζε ἡ φωτιά.

Ὁ Ὀδυσσεάς εἶχε ξαναφορέσει τὰ κουρέλια τοῦ ζητιάνου, ἐκάθετο κοντὰ σὲ ἓνα στῦλο καὶ ἐκοίταζε κάτω, περιμένοντας νὰ τοῦ μιλήσῃ ἡ Πηνελόπη.

Ἀλλὰ ἐκείνη γιὰ πολλὴν ὥρα ἔμεινε βουβὴ καὶ ἀκίνητη. Δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ. Ὅταν τὸν ἐκοίταζε στὰ μάτια, εὔρισκε πῶς δὲν ἦτο ὁ Ὀδυσσεάς της μέσα σὲ ἐκεῖνα τὰ κουρέλια.

Τότε ὁ Τηλέμαχος τῆς λέγει :

— Μητέρα μου, πῶς ἄλλαξε ἡ καρδιά σου καὶ ἔγινε τόσο σκληρὴ καὶ ἄπονη; Ὑστερα ἀπὸ τέτοιο χωρισμὸ καὶ ἀπὸ τόσα βάσανα πῶς σοῦ βαστᾷ ἡ καρδιά νὰ μένης ἀσύγκινητη;

— Παιδί μου, ἀποκρίθηκε ἡ Πηνελόπη, καὶ ἐγὼ δὲν ξέρω τί ἔπαθα, καὶ δὲν ἠμπορῶ οὔτε νὰ τὸν ρωτήσω οὔτε νὰ τὸν κοιτάξω.

Ὁ Ὀδυσσεάς ἐχαμογέλασε καὶ εἶπε στὸν Τηλέμαχο :

— Παιδί μου, ἄφησε τὴ μητέρα σου νὰ με δοκι-

μάση. Δὲν μὲ γνωρίζει μέσα σ' αὐτὰ τὰ κουρέλια, ἀλλὰ σὲ λίγο θὰ μὲ γνωρίση. Τώρα πρέπει νὰ συλλογισθοῦμε, πῶς νὰ μὴ μάθουν ἀμέσως οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστῆρων, ὅσα ἔγιναν ἐδῶ. Νὰ λοιπὸν τί νὰ κάμωμε· λουσοθῆτε ὅλοι, φορέσετε γιορτινὰ φορέματα καὶ προστάξετε τὸν τραγουδιστὴ νὰ τραγουδῇ καὶ νὰ παῖζη μὲ τὴ λύρα του τραγούδια τοῦ χοροῦ. Καὶ οἱ διαβάτες, πού θὰ ἀκούουν θὰ νομίζουν, πῶς γίνεται γάμος στὸ ἀνάκτορό μας. Ἔτσι θὰ βροῦμε καιρὸ νὰ φύγωμε γιὰ τὴν ἐξοχή. Καὶ ἐκεῖ πιά θὰ σκεφθοῦμε μὲ τὴν ἡσυχία μας, τί θὰ κάμωμε.

Ἐκεῖνοι ἄκουσαν πρόθυμοι αὐτὰ τὰ λόγια.

Δὲν ἐπέρασε ὥρα πολλὴ καὶ ὅλοι εἶχαν φορέσει ὠραῖα φορέματα. Ὑστερα ἄρχισαν τὰ τραγούδια καὶ ὁ χορὸς. Καὶ τὸ πάτωμα μέσα ἐβροντοῦσε ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν ποδιῶν.

Οἱ διαβάτες ἔλεγαν μέσα των :

— Ἡ βασίλισσά μας πανδρεύεται κάποιον ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες. Ντροπὴ της! Νὰ ξεχάση τὸν καλὸ καὶ ξακουστὸ Ὀδυσσεά καὶ νὰ μὴν τὸν περιμένη!

Σὲ λίγο ἐλούσθη καὶ ὁ Ὀδυσσεάς καὶ ἐφόρεσε ὠραῖα φορέματα. Τότε ἡ Ἀθηνᾶ τὸν ἔκαμε πάλι ὁμορφο, πιὸ νέο καὶ μὲ πιὸ πολλὴ χάρη καὶ λεβεντιά. Δὲν ἦτο πιά ὁ κουρελιάρης ζητιᾶνος.

Ἔτσι μεταμορφωμένος ἐγύρισε καὶ ἐκάθισε στὸ κάθισμα, πού ἐκάθετο πρῶτα, ἀντίκρου ἀπὸ τὴ γυναίκα του.

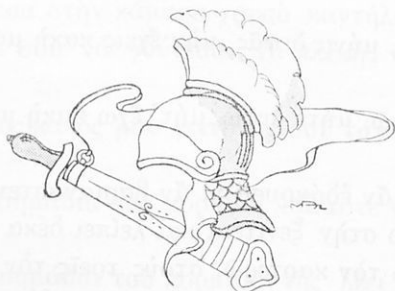
Ἡ Πηνελόπη τὸν ἐρώτησε τότε, ἂν ἤξερε κάτι μυστικὰ τοῦ σπιτιοῦ των, πού τὰ ἤξερε μόνον αὐτὴ καὶ ὁ ἄνδρας της. Καὶ ὅταν τῆς τὰ εἶπε ὁ Ὀδυσσεάς, τότε πιά ἐβεβαιώθηκε, πῶς ἦτο ὁ ἄνδρας της.

Ἡ καρδιά της ἐκτυποῦσε δυνατά, τὰ γόνατά της

ἔτρεμαν καὶ δάκρυα ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια της. Ἔτρεξε
μὲ λαχτάρα, τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν ἐφιλοῦσε.

Ὁ Ὀδυσσεὺς ἀγκάλιασε καὶ αὐτὸς μὲ δάκρυα τὴν
πιστὴ τοῦ γυναῖκα, τὴν ἐκαταφιλοῦσε καὶ τὴν ἔσφιγγε
στὸ στήθος του.

Καὶ ἡ Πηνελόπη ἐκρατοῦσε ἀγκαλιασμένο μὲ τὰ
ὀλόασπρα χέρια της τὸν Ὀδυσσεῦ καὶ τὸν ἔσφιγγε, σὰ
νὰ μὴν ἠθελε νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ φύγῃ.

123. Ὁ γυρισμὸς τοῦ ξενιτεμένου.

Ἐρρόδισε ἡ ἀνατολή καὶ ξημερώνει ἡ δύση,
γλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ κι ὁ αὐγερινὸς τραβιέται,
πὰν τὰ πουλάκια στὴ βοσκὴ κ' οἱ λυγερὲς στὴ βρύση,
βγαίνω κ' ἐγὼ κι ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγωνικά μου,
βρίσκω μιὰ κόρη πόπλενε σὲ μαρμαρένια γούρνα.

Τὴ χαιρετάω, δὲ μοῦ μιλά, τῆς κρένω, δὲ μοῦ κρένει.

— Κόρη, γιὰ βγάλε μας νερό, τὴν καλὴ μοῖρα νάχης,
νὰ πιῶ κ' ἐγὼ κι ὁ μαῦρος μου καὶ τὰ λαγωνικά μου.

Σαράντα σίκλους ἔβγαλε, στὰ μάτια δὲν τὴν εἶδα.
κι ἀπάνω στοὺς σαράντα δυὸ τὴ βλέπω δακρυσμένη.

— Γιατί δακρύζεις, λυγερή, καὶ βαριαναστενάζεις;

Μήνα πεινᾶς, μήνα διψᾶς, μὴν ἔχεις κακὴ μάνα;

— Μήτε πεινῶ, μήτε διψῶ, μήτ' ἔχω κακὴ μάνα.

Ἐένε μου, κι ἂν ἐδάκρυσσα κι ἂν βαριαναστενάζω,
τὸν ἄντρα χω στὴν ξενιτεῖα καὶ λείπει δέκα χρόνους
κι ἀκόμη δυὸ τὸν καρτερῶ, στοὺς τρεῖς τὸν παντεχαίνω
κι ἂν δὲν ἐρθῆ κι ἂ δὲ φανῆ, καλόγρια θεὸ νὰ γένω·
θὰ πάγω σ' ἔρημα βουνὰ νὰ στήσω μοναστήρι,
ἐκεῖδ' ἂν νὰ τρώγῃ ἡ ξενιτεῖα κι ἐμὲ τὸ μαῦρο ράσο.

— Κυρά μου, ὁ ἄντρας σου πέθανε, ὁ ἄντρας σου ἐχάθη,
τὰ χέρια μου τὸν κράτησαν, τὰ χέρια μου τὸν θάψαν,
ψωμί, κερὶ τοῦ μοίρασα κ' εἶπε νὰ τὰ πλερώσης.

— Ψωμί, κερὶ τοῦ μοίρασες διπλὰ νὰ στὰ πλερώσω.

— Κυρά μου, ἐγὼ εἶμι' ὁ ἄντρας σου, ἐγὼ εἶμαι ὁ
[καλὸς σου.

— Ἐένε μου, ἂν εἶσαι ὁ ἄντρας μου, ἂν εἶσαι ὁ καλὸς μου,
δειξε σημάδια τῆς αὐλῆς καὶ τότε νὰ πιστέψω.

— Ἐχεις μηλιὰ στὴν πόρτα σου καὶ κλῆμα στὴν αὐ-
[λή σου,
κάνει σταφύλι ραζακὶ καὶ τὸ κρασί μοσχᾶτο
κι ὅποιος τὸ πιῆ, δροσίζεται καὶ πάλι ἀναζητᾶ το.

— Αὐτὰ εἶν' σημάδια τῆς αὐλῆς, τὰ ξέρεи ὁ κόσμος ὅλος·
διαβάτης ἦσουν, πέρασες, τάειδες καὶ μοῦ τὰ λέεις.

Πές μου σημάδια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τότε νὰ πιστέψω.

— Ἄνάμεσα στὴν κάμαρα χρυσὸ καντήλι ἀνάφτει
καὶ φέγγει σου νὰ γδύνεσαι, νὰ πλέκης τὰ μαλλιὰ σου.

— Κάποιος κακὸς μου γείτονας σοῦ τάπε καὶ τὰ ξέρεις.

Πές μου σημάδια τοῦ κορμιοῦ καὶ τότε νὰ πιστέψω.

Κι αὐτὸς σημάδια τοῦ κορμιοῦ τῆς λέει ἓνα πρὸς ἓνα.

— Ἐένε μου, ἐσύ σαι ὁ ἄντρας μου ἐσύ σαι κι ὁ καλὸς μου.

124. Ὁ Ὀδυσσεύς φανερώνεται
στὸν πατέρα του.

Τὴν αὐγὴν ὁ Ὀδυσσεύς ἅμα ἐσηκώθηκε, εἶπε στὴν Πηνελόπη :

— Ἐγὼ τώρα θὰ ὑπάγω στὸ δυστυχισμένο πατέρα μου στὴν ἔξοχί. Ἄμα σηκωθῆ λίγο ὁ ἥλιος, θὰ μάθῃ ὁ κόσμος, πῶς ἐγὼ ἐσκότωσα τοὺς μνηστῆρες καὶ θὰ γίνῃ μεγάλη ταραχὴ στὴ χώρα. Γι' αὐτὸ ἀνέβῃ ἐσὺ μὲ τὶς δοῦλες σου σιὸ δωμάτιό σου. Κλείσου ἐκεῖ καὶ μὴ ρωτᾶς γιὰ τίποτε.

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἐφόρεσε τὰ ἄρματά του, ἐξύπνησε τὸν Τηλέμαχο καὶ τὸ χοιροβοσκὸ καὶ ἐξεκίνησαν γιὰ τοὺς ἀγρούς.

Ἡ Ἀθηνα τοὺς ἐσκέπασε μὲ καταχνιὰ καὶ δὲν τοὺς ἔβλεπε κανεὶς.

Ὑστερα ἀπὸ πολλὴν ὥρα ἔφθασαν καὶ οἱ τρεῖς σὲ ἓνα περιβόλι, ποῦ ἦτο ἀνάμεσα σὲ δυὸ ψηλῶματα γεμάτα δένδρα.

Τὸ περιβόλι εἶχε καὶ ἓνα σπιτάκι. Ἐκεῖ ἐκατοικοῦσε ὁ γερο-Λαέρτης, ὁ πατέρας τοῦ Ὀδυσσεύς· καὶ γύρω εἶχε καλύβες γιὰ τοὺς δούλους.

Ἡ θύρα τοῦ περιβολιοῦ ἦτο ἀνοικτὴ καὶ ἐμπῆκαν μέσα.

Τότε ὁ Ὀδυσσεύς λέγει στὸν Τηλέμαχο καὶ στοὺς δυὸ δούλους :

— Ἐσεῖς πηγαίνετε στὸ σπίτι καὶ ἐτοιμάσετε κάτι νὰ φᾶμε. Νά, πάρετε καὶ τὰ ὄπλα μου. Ἐγὼ θὰ ὑπάγω στὸ περιβόλι, γιὰ νὰ βρῶ τὸν πατέρα μου.

Ἐπέρασε πρῶτα ἀπὸ τὸ λαχανόκηπο. Αὐτοῦ δὲν ἦτο κανεῖς.

Ἔστερα ἐπροχώρησε στὸν ἀνθόκηπο.

Ἐκεῖ εἶδε ἓνα γέρο, ποὺ ἐσκάλιζε τὸ χῶμα γύρω σὲ ἓνα φυτό.

Τὸ ντύσιμό του ἦτο πτωχικό. Τὰ γένεια του ἦσαν κάτασπρα.

Καὶ στὸ πρόσωπό του ἐφαίνετο ζωγραφισμένη ἡ λύπη.

Ὁ Ὀδυσσεύς, ἅμα εἶδε τὸν πατέρα του σὲ τέτοια ἔλπεινή κατάσταση, ἐκρύφθηκε πίσω ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἀπιδιὰ καὶ ἐδάκρουσε.

Δὲν ἠθέλε νὰ φανερωθῆ μονομιᾶς, γιατί ἡ ξαφνικὴ χαρὰ θὰ ἤμποροῦσε ἴσως νὰ φέρῃ τὸ θάνατο στὸν ἀδύνατο γέρο.

Ἐπῆγε λοιπὸν σιγὰ σιγὰ κοντά του καὶ τὸν ἐχαιρέτισε σὰν νὰ ἦτο ξένος.

Ἐπειτα τοῦ λέγει :

— Γέρο, μὲ μεγάλη τέχνη, βλέπω, καλλιεργεῖς τὸν κῆπο σου. Τίποτε δὲν ἀφήνεις ἀπεριποίητο, οὔτε βραγιά, οὔτε κλῆμα, οὔτε δένδρο. Μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου δὲν φροντίζεις. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι σωστό. Ἐσύ, καθὼς μοῦ φαίνεσαι, δὲν εἶσαι δοῦλος. Στὸ πρόσωπο καὶ στὴν κορμοστασιὰ μοιάζεις μὲ βασιλέα. Εἰπέ μου, τίνος εἶναι αὐτὸ τὸ περιβόλι, ποὺ σκάβεις; Ἀλήθεια, εἶναι ἐδῶ ἡ Ἰθάκη, ὅπως μοῦ εἶπαν; Ἐγὼ μιὰ φορὰ ἐφιλοξένησα στὸ σλίτι μου ἓναν ἀπ' αὐτὸν τὸν τόπο καὶ μοῦ ἔλεγε, πῶς εἶναι ὁ γιὸς τοῦ Λαέρτη, καὶ τὸν ἐκατευόδωσα μὲ πολλὰ δῶρα.

Τότιε τοῦ λέγει ὁ γέρος :

— Ἐένε, στὴν Ἰθάκη βρῖσκεσαι. Καὶ ἂν ἦτο ζωντανὸς ὁ φίλος σου, θὰ σὲ ἐφιλοξενοῦσε καὶ αὐτὸς καὶ θὰ

σοῦ ἐχάριζε πολλά δῶρα. Ἄχ, τί ψάρια θὰ ἔφαγαν τὸ παιδί μου στὴ θάλασσα ἢ τί θηρία θὰ τὸ ἐξέσχισαν στὴ στεριά! Ἄλλὰ εἶπέ μου, ποιὸς εἶσαι καὶ πῶς ἦλθες;

— Ἦλθα ἀπὸ μακριά. Καιρὸς εἶναι πού ἀπάντησα τὸν Ὀδυσσεά. Ἄλλὰ τότε πού ἔφευγε, κάποια σημάδια, ἐφανέρωναν πῶς θὰ γυρίσει στὸν τόπο του. Εἶχα τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν βρῶ ἐδῶ!

Ὁ γέρο Λαέρτης ἔσκυψε καὶ ἐπῆρε μὲ τὰ δύο του χέρια χῶμα ἀπὸ τὴ γῆ καὶ τὸ ἐσκόρπισε ἐπάνω στὸ κάτασπρο κεφάλι του.

Καὶ ἔκλαιε ἀπαρηγόρητα.

Ἐρραγίζετο τοῦ Ὀδυσσεά ἡ καρδιά. Δὲν ἤμπορεσε νὰ βαστάξῃ πιά. Ἐχύθηκε, τὸν ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του καὶ τοῦ εἶπε:

— Πατέρα μου, ἐγὼ εἶμαι ὁ γιὸς σου, ἐγὼ εἶμαι ὁ Ὀδυσσεάς σου, πού τόσα χρόνια μὲ λαχτάρω περιμένεις. Ἄφησε πιά τὰ δάκρυα! Ἦλθα καὶ ἐσκότωσα ὄλους τοὺς μνηστήρες.

— Ἐσὺ εἶσαι παιδί μου! ἐφώναξε ὁ Λαέρτης τρέμοντας ἀπὸ τὴ συγκίνηση.

Ἄλλὰ δὲν ἐπίστευεν ἀκόμη.

Ἦθελε σημάδι, γιὰ νὰ πιστεύσῃ.

— Πατέρα, σημάδι θέλεις; Νά, κοίταξε ἐδῶ τὸ σημάδι, πού μοῦ ἔκαμε στὸν Παρνασσὸ τὸ ἀγριογούρουνο. Θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ καὶ γιὰ τὰ δένδρα τοῦ κήπου, πού μοῦ ἐχάρισες, ὅταν ἦμουν παιδί; Μὲ ὠδηγοῦσες συχνὰ ἀπὸ τὸ χέρι στὸ περιβόλι, ἐγὼ σὲ ἐρωτοῦσα καὶ σὺ μοῦ ἔλεγες κάθε δένδρο μὲ τὸ ὄνομά του.

Ὁ Λαέρτης ἀγκάλιασε τὸν Ὀδυσσεά καὶ ἐλιποθύμησε.

Ὁ Ὀδυσσεάς τὸν ἐπῆρε στὴν ἀγκαλιά του.

Σὲ λίγο ὁμοῦς ἦλθε στὸν ἑαυτὸν του ὁ Λαέρτης,

ἄνοιξε τὰ μάτια του, τὸν ἀγκάλιασε πάλι καὶ τὸν ἐφίλησε στὸ στόμα.

Πατέρας καὶ γιὸς ἀνέβηκαν στὸ σπιτάκι. Τὸ τραπέζι ἦτο ἕτοιμο.

Ὁ Λαέρτης, πρὶν καθίσει, ἐπῆγε καὶ ἐλούσθη καὶ ἐφόρεσε φορέματα καινούργια.

Τώρα ἐφαίνετο πρὸ ὄραϊος καὶ πρὸ ψηλὸς ἀπὸ πρῶτα.

Θὰ ἔλεγε κανεὶς, πῶς ἡ χαρὰ τὸν εἶχε ξανανιώσει.

125. Οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστήρων κάμνουν ἐπανάσταση.

Ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ ἄλλοι ἦσαν στὴν ἐξοχή, στὴ χώρα ἀπὸ στόμα σὲ στόμα ἐμαθεύθη, πῶς ἦλθε ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ἐσκότωσε τοὺς μνηστῆρες.

Οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι τῶν ἔτρεχαν στὸ παλάτι μὲ δάκρυα καὶ μὲ θρήνους. Ὁ καθένας ἔπαιρνε τὸ νεκρὸ του καὶ τὸν ἐπῆγαινε νὰ τὸν θάψῃ.

Ἐπειτα ἐμαζεύθησαν ὅλοι στὴν πλατεία καὶ ἐσυλλογίζοντο, πῶς θὰ ἐκδικηθοῦν τὸν Ὀδυσσεύα.

Ἐκεῖ ἔτυχε νὰ εἶναι καὶ ἓνας γέρος πολὺ σοφός, ὁ Ἀλιθέρης καὶ τοὺς λέγει :

— Σᾶς συμβουλεύω, φίλοι μου, νὰ καθίσετε ἡσυχᾶ, γιατί δὲν πταίει ὁ Ὀδυσσεύς. Ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ εἶσθε σεῖς, ποὺ ἀφήνατε τὰ παιδιά σας νὰ κάμνουν τέτοια κακουργήματα.

Ἐγὼ καὶ ὁ Μέντορας τόσες φορὲς σᾶς εἶπαμε : κρατᾶτε τὰ παιδιά σας νὰ μὴ ρημάζουν τὸ ἀνάκτορο ἐνὸς τέτοιου ξακουσμένου βασιλέα. Ἐπρεπε νὰ τὸ συλ-

λογισθῆτε, πῶς οἱ θεοὶ θὰ τὰ ἐτιμωροῦσαν μιὰν ἡμέρα.

Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἄκουσαν τὴ συμβουλὴ τοῦ Ἀλιθέρηση καὶ ἔφυγαν. Ἄλλοι ὅμως ἐπῆραν τὰ ὄπλα τῶν καὶ ἐκίνησαν γιὰ τὴν ἐξοχή, γιατί εἶχαν μάθει, πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπῆγε στὸ ἐξοχικὸ σπιτάκι τοῦ πατέρα του. Ἀρχηγὸ τῶν εἶχαν τὸν πατέρα τοῦ Ἀντίνοου.

126. Ὁ Ὀδυσσεὺς φιλιώνεται μὲ τὸ λαὸ τοῦ καὶ ζῆ εὐτυχισμένος.

Ἦσαν ἀκόμη στὸ τραπέζι, ὅταν ἓνας ἀπὸ τοὺς δούλους τρέχει λαχανιασμένος καὶ λέγει στὸν Ὀδυσσεῦ :

— Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀρματωμένοι ἔρχονται ἐδῶ.

Ἀμέσως ἐσηκώθηκαν, ἀρματώθηκαν καὶ ἐβγῆκαν ἔξω. Ὁ Ὀδυσσεὺς εἶπε τότε στὸν Τηλέμαχο :

— Νὰ ἡ στιγμὴ παιδί μου, νὰ δείξης τὴν παλληκαριά σου. Πρόσεξε καλὰ νὰ μὴ ντροπιάσης τὴ γενιά μας.

— Περίμενε, πατέρα, καὶ σὲ λίγο θὰ ἰδῆς, ἂν εἶμαι ἄξιο παιδί σου, ἀποκρίθηκε ὁ Τηλέμαχος.

Τὰ ἄκουσε αὐτὰ ὁ γερο-Λαέρτης καὶ ἐχάρηκε πολὺ.

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἐπλησίασε τὸ πλῆθος μὲ φωνὲς καὶ ταραχή.

Τότε ὁ γερο-Λαέρτης ἐθυμῆθηκε τὰ νιάτα του. Ἐνοιωσε καινούργια δύναμη μέσα του. Ἐσήκωσε τὸ κοντάρι του καὶ τὸ ἔριξε μὲ μεγάλη δύναμη.

Τὸ κοντάρι ἐπέτυχε τὸν ἀρχηγὸ στὸ κεφάλι καὶ τὸν ἐξάπλωσε καταγῆς νεκρό.

Ἀμέσως τότε ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τηλέμαχος ὤρμησαν μὲ τὰ σπαθιά. Καὶ θὰ ἐγένετο μεγάλη αἱματοχυσία.

Ἐξαφνα ὁμως παρουσιάζεται στή μέση ἡ Ἀθηνᾶ μὲ τὴ θεϊκὴ τῆς μορφή.

— Φθάνει πιά, φωνάζει καὶ στὰ δυὸ μέρη μὲ τρομερὴ φωνή. Νὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος. Ὅσοι ἔπταισαν, ἐτιμωρήθηκαν. Οἱ κακοὶ ἀξίζουσιν τιμωρία, γιὰ νὰ γίνωνται παράδειγμα στοὺς ἄλλους. Νὰ ξεχάσετε, ὅσα ἔγιναν, καὶ νὰ γίνετε φίλοι. Αὐτὸ θέλω νὰ κάμετε. Καὶ ἀλίμονο σὲ ἐκεῖνον, ποὺ δὲν ἀκούσῃ τὴν προσταγὴ μου.

Αὐτά, εἶπε ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἔγινεν ἄφαντη.

Οἱ ἐπαναστάτες ἀπὸ τὸ φόβο τῶν ἐπέταξαν τὰ ὄπλα καὶ ἐγύρισαν στὴν πόλιν, γιὰ νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τῶν.

Ὅταν ὁ Ὀδυσσεὺς ἐγύρισε στὴν πόλιν, ὅλοι τὸν ὑποδέχθηκαν μὲ χαρὲς. Ὅλα τὰ ἐξέχασαν καὶ ἐφιλιώθηκαν.

Ἀπὸ τότε ἔζησαν ἀγαπημένοι. Καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐβασίλευσε ἡσυχὰ καὶ εὐτυχισμένα πολλὰ πολλὰ χρόνια ἀκόμη.

Ὡς τὰ βαθιὰ γερατειὰ ὁ λαὸς τοῦ τὸν ἀγαποῦσε σὰν πατέρα καὶ ὅλοι τὸν ἐτιμοῦσαν ὅπως τοῦ ἄξιζε.

127. Ἡ συμφιλίωση.

Ὁ σκύλος λέει τῆς γάτας :

— Τὰ νύχια σου ἐτοιμάζεις, φουᾶς καὶ καμπουριάζεις, μὰ τί ἔχεις καὶ θυμώνεις ; Ὡς πότε οἱ τσακωμοὶ μας ;
Κι ἐκεῖνη : — Μὴ ζυγώνης, σὲ σκίζω στὴ στιγμὴ !

— Γιὰ στάσου, λέει ὁ σκύλος, δὲν θέλεις νὰ εἶμαι φίλος ;
Μιλῶ στὰ σοβαρά· καὶ κούναε τὴν οὐρά.

Τρωγόμαστε βδομάδες, παίρνεις καὶ δίνεις ξύλο,
ἄς πάθουν οἱ καυγάδες καὶ δέξου με γιὰ φίλο.

Δὲν σκέφθηκες κομμάτι, πῶς ἀπ' τὴν γκρίνια αὐτὴ
θὰ μείνω μ' ἓνα μάτι, θὰ μείνης μ' ἓνα αὐτί;

Ἡ γάτα μὲ ἡσυχία, τὸ πόδι κατεβάζει.
τοῦ σκύλου ἢ ὀμιλία σὲ συλλογὴ τὴ βάζει

Λόγο τιμῆς ἐδώσαν, ἦσαν ἐχθροὶ φιλιώσαν·
ξεχάσαν, τί ἔχει γίνει,
συντρόφεψαν. Εἰρήνη!

— Βλέπω καλά; Εἶχε χάξι! τὰφεντικὸ φωνάζει,
ποιοὶ νᾶν' οἱ δυὸ ἐκεῖ κάτω, ποὺ τρῶν στὸ ἴδιο πιάτο;

128. Ὁ Ἐθνικὸς Ὑμνος.

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερὴ
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη
ποὺ μὲ βιά μετράει τὴ γῆ.

Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερὰ
καὶ σὰν πρῶτα ἀντρειωμένη
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Ἐκεῖ μέσα ἐκατοικοῦσες πικραμένη, ἐντροπαλὴ
κ' ἓνα στόμα ἐκαρτεροῦσες, ἔλα, πάλι, νὰ σοῦ πῆ.

Ἄργει νᾶλθη ἐκείνη ἢ μέρα κ' ἦσαν ὅλα σιωπηλὰ
γιατὶ τᾶσκιαζε ἢ φοβέρα καὶ τὰ πλάκωνε ἢ σκλαβιά.

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
Εἰσαγωγή	3—10

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1. Τί ἀποφασίζουν οἱ θεοὶ γιὰ τὸν Ὀδυσσεύα	11
2. Ἡ Ἀθηναῖα πηγαίνει στὸ παλάτι τοῦ Ὀδυσσεύα . . .	13
3. Πῶς ὁ Τηλέμαχος ἐδέχθηκε στὸ παλάτι του τὸ Μέντη	14
4. Ἡ συμβουλή τοῦ Μέντη	16
5. Ὁ Τηλέμαχος προσκαλεῖ τὸ λαὸ σὲ συνέλευση . . .	19
6. Τί γίνεται στὴ συνέλευση	19
7. Ὁ Τηλέμαχος φανερώνει τὸ σκοπὸ του στὴν Εὐρύκλεια	21
8. Ποίημα. Γλυκὰ φυτὰ ὁ μπάτης. Γ. Δροσίνη	23
9. Ποίημα. Ὁ Γλάρος. Ν. Δαμιανοῦ	24
10. Ὁ Τηλέμαχος φθάνει μὲ τὸ Μέντορα στὴν Πύλο . .	26
11. Ὁ Τηλέμαχος ξεκινᾷ γιὰ τὴ Σπάρτη	28
12. Ποίημα. Ἡ ἔσοχή. Ι. Πολέμη	29
13. Ποίημα. Καλοκαίρι. Δημοτικὸ	30
14. Πῶς ἐδέχθηκε ὁ Μενέλαος τοὺς δύο ξένους	31
15. Πῶς ὁ Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη ἐγνώρισαν τὸν Τηλέμαχο	32
16. Τί ἔμαθε ὁ Τηλέμαχος γιὰ τὸν πατέρα του	35
17. Τί ἀποφασίζουν οἱ μνηστῆρες γιὰ τὸν Τηλέμαχο . .	36
18. Πῶς μαθαίνει ἡ Πηνελόπη τὸ ταξίδι τοῦ Τηλεμάχου	37

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

19. Πῶς ὁ Ζεὺς φροντίζει γιὰ τὴ γυρίση ὁ Ὀδυσσεύας	40
20. Γύρω ἀπὸ τὴ σπηλιὰ τῆς Καλυψῶς	41
21. Ποίημα. Ἡ φωλιὰ τῶν χελιδονιῶν. Ν. Δαμιανοῦ . .	41
22. Ὁ Ἐρμῆς ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιὰ τῆς Καλυψῶς	42

	Σελίς
23. Ποίημα. Τὸ ἀηδόνι. Α Βλάχου	43
24. Ποίημα. Τὰ δάση. Ν. Γεννηματᾶ	43
25. Ἑρμῆς καὶ Καλυψώ	44
26. Ποίημα. Ἡ πατρίδα μας. Γ. Δροσίνη	46
27. » Ἡ πατρίδα. Δ. Βικέλα	47
28. » Ἀγάπη στὴ πατρίδα. Α. Βαλαωρίτη	47
29. Πῶς ὁ Ὀδυσσεύς κατασκευάζει τὴ σχεδιά του	48
30. Ποίημα. Τραγούδι τῆς πατρίδας	49
31. » Τραγούδι τῆς ξενιτιάς. Κ. Κρυστάλλη	50
32. » Ἀνάμνηση τῆς Πατρίδας	50
33. Πῶς ὁ Ὀδυσσεύς φεύγει ἀπὸ τὸ νησί	52
34. Πῶς ὁ Ποσειδῶνας τιμωρεῖ τὸν Ὀδυσσεά	52
35. Ἡ τρικυμία	54
36. Ποίημα. Τὸ ναυτόπουλο	55
37. Ὁ Ὀδυσσεύς ὥσπου νὰ βγῆ στὴ στεριά	57
38. Ποῦ ἐκοιμήθηκε ὁ Ὀδυσσεύς ἅμα βγῆκε στὴ στεριά	58
39. Ἡ Ναυσικᾶ πηγαίνει στὸ ποτάμι	59
40. Ἡ Ναυσικᾶ στὸ ποτάμι. Πῶς ἐξύπνησε ὁ Ὀδυσσεύς	61
41. Ὁ Ὀδυσσεύς παρακαλεῖ τὴ Ναυσικᾶ νὰ τὸν βοηθήσῃ	63
42. Ἡ Ναυσικᾶ βοηθεῖ τὸν Ὀδυσσεά	65
43. Τί λέγει ἡ Ναυσικᾶ στὸν Ὀδυσσεά	66
44. Ποιὸς δείχνει στὸν Ὀδυσσεά τὸ παλάτι τοῦ βασιλέα	67
45. Τὸ παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου	68
46. Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ παλάτι τοῦ Ἀλκίνοου	69
47. Ὁ Ὀδυσσεύς λέγει πῶς εὗρέθηκε στὸ νησί τῶν Φαιάκων	70
48. Τί εἶπε ὁ Ἀλκίνοος στοὺς Φαίακες γιὰ τὸν Ὀδυσσεά	72
49. Τὸ τραγούδι τοῦ Δημόδοκου	73
50. Ἀγῶνες τῶν Φαιάκων	74
51. Χορὸς τῶν Φαιάκων	77
52. Ὀδυσσεύς καὶ Εὐρύαλος	78
53. Ὁ Ἀλκίνοος παρακαλεῖ τὸν Ὀδυσσεά νὰ τοῦ διηγηθῆ τὴν ἱστορία του	80

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

54. Τί ἔπαθε ὁ Ὀδυσσεύς στὴ χώρα τῶν Κικόνων	83
55. Στὴ χώρα τῶν Λωτοφάγων	85

	Σελίς
56. Ἡ χώρα τῶν Κυκλώπων	86
57. Τὸ ἔρημο νησάκι	87
58. Ὁ Ὀδυσσεύς στὸ νησί τῶν Κυκλώπων	88
59. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴ σπηλιά τοῦ Πολύφημου	88
60. Πῶς δέχεται ὁ Πολύφημος τὸν Ὀδυσσεύα	89
61. Ὁ Ὀδυσσεύς συλλογίζεται πῶς νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸν Κύκλωπα	92
62. Ὁ Ὀδυσσεύς μεθ' αὐτὸν τὸν Κύκλωπα	93
63. Ὁ Ὀδυσσεύς τυφλώνει τὸν Κύκλωπα	95
64. Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ οἱ σύντροφοί του βγαίνουν ἀπὸ τὴ σπηλιά	96
65. Ὁ Ὀδυσσεύς πειράζει τὸν Κύκλωπα	98
66. Τὸ ἄσκι τοῦ Αἰόλου	102
67. Οἱ Λαιστρυγόνες	104
68. Τὸ παλάτι τῆς Κίρκης	105
69. Οἱ χοῖροι τῆς Κίρκης	106
70. Ὁ Ὀδυσσεύς νικά τὴν Κίρκη	108
71. Ἡ Κίρκη συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεύα νὰ κατεβῇ στὸν Ἄδη	110
72. Ὁ Ὀδυσσεύς ταξιδεύει στὸν Ἄδη	112
73. Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Τειρεσίας	112
74. Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μὲ τὴ μητέρα του	114
75. Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μὲ τὸν Ἀγαμέμνονα	115
76. Ὁ Ὀδυσσεύς μιλεῖ μὲ τὸν Ἀχιλλέα	116
77. Πίσω στὸ νησί τῆς Κίρκης	118
78. Ἡ Κίρκη συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεύα	118
79. Οἱ Σειρήνες, ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδη	121
80. Στὸ νησί τοῦ Ἥλιου	123
81. Οἱ ἀγελάδες τοῦ Ἥλιου	124
82. Πῶς ὁ Ζεὺς ἐτιμώρησε τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεύα	126
83. Ποίημα. Ὁ κύρ Βοριᾶς, Δημοτικὸν	127
84. Ποίημα. Τὰ Ναυτόπουλα	129
85. Δῶρα τῶν Φαιάκων στὸν Ὀδυσσεύα	130
86. Ὁ Ἀλκίνοος κάμνει τραπέζι στὸν Ὀδυσσεύα	130
87. Ὁ Ὀδυσσεύς φεύγει ἀπὸ τὸ νησί τῶν Φαιάκων	132
88. Ὁ Ὀδυσσεύς στὴν Ἰθάκη	132

89. Ἡ Ἀθηναῖα συμβουλεύει τὸν Ὀδυσσεύα	134
90. Πῶς ἐδέχθηκε ὁ χοιροβοσκὸς τὸν Ὀδυσσεύα	138
91. Τί μαθαίνει ὁ Ὀδυσσεύας γιὰ τὸ σπίτι του	139
92. Ὁ Ὀδυσσεύας μιλεῖ μὲ τὸν Εὖμαιο	142
93. Πῶς ὁ Εὖμαιος ἐπεριποιήθηκε τὸν Ὀδυσσεύα	143

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

94. Ἡ θεὰ Ἀθηναῖα συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο νὰ γυρίσῃ πίσω στὴν Ἰθάκη	145
95. Ὁ Τηλέμαχος γυρίζει στὴν Ἰθάκη	146
96. Ὁ Τηλέμαχος στὸν Εὖμαιο	148
97. Ὁ Τηλέμαχος γνωρίζει τὸν Ὀδυσσεύα	151
98. Ὁ Ὀδυσσεύας συμβουλεύει τὸν Τηλέμαχο	153
99. Ὁ Τηλέμαχος γυρίζει στὴ χώρα	154
100. Ὁ Μελάνθιος βρίζει τὸν Ὀδυσσεύα καὶ τὸν Εὖμαιο	155
101. Ὁ σκύλος Ἄργος γνωρίζει τὸν ἀφέντη του	157
102. Ὁ Ὀδυσσεύας στοὺς μνηστῆρες	158
103. Ὁ Ἀντίνοος κτυπᾷ τὸν Ὀδυσσεύα	160
104. Τί λέγει ὁ Εὖμαιος στὴν Πηνελόπη γιὰ τὸν ζητιᾶνο	161
105. Ὁ Ὀδυσσεύας μαλώνει τὶς ὑπερέτριες	162
106. Ἡ Πηνελόπη μιλεῖ μὲ τὸν ζητιᾶνο	163
107. Ἡ Εὐρύκλεια γνωρίζει τὸν Ὀδυσσεύα	165
108. Τὸ ὄνειρο τῆς Πηνελόπης	168
109. Ἡ Ἀθηναῖα δίνει ὑπόσχεση στὸν Ὀδυσσεύα πῶς θὰ τὸν βοηθήσῃ	170
110. Τι λέει ὁ πιστὸς Φιλοίτιος στὸν Ὀδυσσεύα	171
111. Ὁ Τηλέμαχος προστατεύει τὸν ξένο του	172
112. Οἱ μνηστῆρες καὶ τὸ τόξο τοῦ Ὀδυσσεύα	173
113. Ὁ Ὀδυσσεύας φανερώνεται στὸν Εὖμαιο	174
114. Ὁ Ὀδυσσεύας ζητεῖ νὰ ρίξῃ καὶ αὐτὸς τὸ τόξο	176
115. Ὁ Ὀδυσσεύας περνᾷ τὴ σαῖτα	178
116. Τιμωρία τῶν μνηστῆρων	179
117. Οἱ μνηστῆρες ὀρμοῦν νὰ σκοτώσουν τὸν Ὀδυσσεύα	181
118. Πῶς τιμωρήθηκε ὁ Μελάνθιος	182
119. Ὁ Ὀδυσσεύας σκοτώνει ὅλους τοὺς μνηστῆρες	183

	Σελίς
120. Τί διαταγή δίνει ὁ Ὀδυσσεύς στήν Εὐρύκλεια . . .	186
121. Ἡ Εὐρύκλεια φανερώνει στήν Πηνελόπη πῶς ἦλθε ὁ Ὀδυσσεύς	187
122. Ἡ Πηνελόπη γνωρίζει τὸν Ὀδυσσεύα	189
123. Ὁ γυρισμὸς τοῦ ξεγιτεμένου. Ποίημα Δημοτικὸ . . .	192
124. Ὁ Ὀδυσσεύς φανερώνεται στὸν πατέρα του	194
125. Οἱ συγγενεῖς τῶν μνηστήρων κάμνουν ἐπανάσταση	197
126. Ὁ Ὀδυσσεύς φιλιώνεται μὲ τὸ λαό του	198
127. Ποίημα. Συμφιλίωση	199
128. Ποίημα. Ὁ ἐθνικὸς ὕμνος.	200

0020561315
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ & ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΕΞΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ἐν Ἀθήναις τῆ 20 Αὐγούστου 1934

Ἄριθ. { Πρωτ. 51231, 51232
 { Διεκ.

Π ρ ο ς

Τοὺς κ. **Κονιδάρην & Καλαρᾶν** συγγραφεῖς

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταῦταριθμοῦ ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, στρεφόμενης δὲ εἰς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1ην πράξιν αὐτῆς ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον, ὡς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὀδύσσεια» βιβλίον σας διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1934 ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμορφωθῆτε ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἐπιτροπῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντολῆ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Τμηματάρχης

Ν. Σ Μ Υ Ρ Η Σ

Ἄρθρον βον τοῦ Προεδρικοῦ διατάγματος

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων διδακτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδακτικά βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως των ἐπιτρέπεται νὰ πωλοῦνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15 % τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης τιμῆς ἀνευ βιβλιοσήμου, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.

ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. 14,50

(Δεδεμένον Δραχ. 3 ἐπὶ σελίδου)

ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας 23-10-34